

Finanšu ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
strukturfondu un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

**ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda
DP “Izaugsme un nodarbinātība”
8. prioritārā virziena
“Izglītība, prasmes un mūžizglītība”
noslēguma izvērtējums**

Neatkarīgi no izmantojamajiem līdzekļiem nevienu daļu no šī dokumenta nedrīkst reproducēt, pārrakstīt vai tulkot kādā citā valodā bez iepriekš saņemtas rakstiskas SIA CSE COE atļaujas.

© SIA CSE COE 2023. Visas tiesības aizsargātas.

Izvērtējumu sagatavojuši:

Līga Baltiņa

Daina Beļicka

Marika Berežņika

Zigmunds Brūvers

Dace Krupenko

Iveta Reinholde

Linda Veliverronena

Zane Zeibote

Kontaktpersona:

Daina Beļicka

SIA “CSE COE”

Elizabetes iela 22-30, Rīga, LV-1050

Tālrunis: + 371 2 9420 273

E-pasts: daina.belicka@csecoe.com

Tirdzniecības zīmes:

Visas tekstā izmantotās tirdzniecības zīmes pieder to īpašniekiem un ir izmantotas tikai kā atsauces.

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
AHK	Vācijas-Baltijas Tirdzniecības kamera Igaunijā, Latvijā un Lietuvā
AIC	Akadēmiskās informācijas centrs
AII	Augstākā izglītības iestāde
AIKA	Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
COST	Eiropas sadarbība zinātnes un tehnoloģiju jomā (tulk. no angļu val. European Cooperation in Science and Technology)
Covid-19	Covid -19 infekcijas slimība
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DDMV	Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola
DESI	Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss
DMK	Daugavpils Universitātes aģentūra "Daugavpils Universitātes Daugavpils medicīnas koledža"
DP	ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda darbības programma "Izaugsme un nodarbinātība"
D-pils	Daugavpils valsts pilsētas pašvaldība
DU	Daugavpils Universitāte
DT	Daugavpils tehnikums
DVB	Darba vidē balstītas mācības
EK	Eiropas komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ENQA	Eiropas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas asociācija (tulk. no angļu val. European Association for Quality Assurance in Higher Education)
EQAR	Eiropas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrs (tulk. no angļu val. The European Quality Assurance Register for Higher Education)
EQAVET	Eiropas kvalitātes nodrošināšana un profesionālā izglītība un apmācība (tulk. no angļu val. European Quality Assurance and Vocational Education and Training)
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ERA-NET	Eiropas Pētniecības telpas tīkli (tulk. no angļu val. European Research Area Networks)
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ESG	Eiropas standarti un kvalitātes nodrošināšanas vadlīnijas (tulk. no angļu val. (European Standards and Guidelines for Quality Assurance)
EUREKA	Eiropas pilsētvides atjaunotāju zināšanu alianse (tulk. no angļu val. European Urban Regenerators Knowledge Alliance)
IAL	Individuālie aizsardzības līdzekļi
IKT	Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
IKVD	Izglītības kvalitātes valsts dienests
IP	Ieguldījumu prioritāte
IT	Informācijas tehnoloģija
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
JAK	Jēkabpils Agrobiznesa koledža
JK	Juridiskā koledža
JSPA	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra
JT	Jelgavas tehnikums
JVLMA	Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija
JVPCA	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde "Centrālā pārvalde"
KLT	Kandavas Lauksaimniecības tehnikums

KP VIS	Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma
KTTT	Profesionālās izglītības kompetences centrs "Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums"
LBTU	Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
LiepU	Liepājas Universitāte
LIT	Latgales industriālais tehnikums
LJK	Liepājas Jūrniecības koledža
LKA	Latvijas Kultūras akadēmija
LM	Labklājības ministrija
LMA	Latvijas Mākslas akadēmija
LMMDV	Profesionālās izglītības kompetences centrs "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"
LOSP	Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome
LSPA	Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija
LU	Latvijas Universitāte
LVT	Profesionālās izglītības kompetences centrs „Liepājas Valsts tehnikums"
MaIK	Latvijas Lauksaimniecības universitātes aģentūra "Latvijas Lauksaimniecības universitātes Malnavas koledža"
MIP	Modulārās izglītības programmas
MK	Ministru kabinets
NAP	Latvijas nacionālais attīstības plāns
NEET	Nav izglītībā, nodarbinātībā vai apmācībā (tulk. no angļu val. Not in Education, Employment, or Training)
NEP	Nozaru ekspertu padome
NKS	Nozaru kvalifikācijas struktūra
NMV	Profesionālās izglītības kompetences centrs "Nacionālā Mākslu vidusskola"
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (tulk. no angļu val. Organisation for Economic Co-operation and Development)
OT	Ogres tehnikums
OTK	Rīgas Tehniskās universitātes aģentūra "Rīgas Tehniskās universitātes Olaines Tehnoloģiju koledža"
OVT	Ogres Valsts tehnikums
P&I	Pētniecība un inovācija
PI	Profesionālā izglītība
PII	Profesionālās izglītības iestāde
PIPP	Pieaugušo izglītības pārvaldības padome
PISA	Studentu starptautiskās vērtēšanas programma (tulk. no angļu val. Programme for International Student Assessment)
PKE	Profesionālās kvalifikācijas eksāmens
PMP	Priekšlaicīga mācību pārtraukšana
PV	Prioritārais virziens
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
RCK	Rīgas Celtniecības koledža
RDMV	Profesionālās izglītības kompetences centrs "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"
REACT-EU	Atveseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām (tulk. no angļu val. Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe)
RMMT	Rīgas Mākslas un mediju tehnikums
RSMT	Rīgas Stila un modes tehnikums
RSU	Rīgas Stradiņu universitāte
RT	Rēzeknes tehnikums
RTA	Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija

RTK	Profesionālās izglītības kompetences centrs "Rīgas Tehniskā koledža"
RTRIT	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
RTU/LJA	Rīgas Tehniskās universitāte/Latvijas Jūras akadēmija
RV	Rīcības virziens
RVT	Profesionālās izglītības kompetences centrs "Rīgas Valsts tehnikums"
R1.MK	Latvijas Universitātes aģentūra "Latvijas Universitātes Rīgas 1.medicīnas koledža"
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis
SAMP	Specifiskais atbalsta mērķa pasākums
SAM 8.1.1.	8.1.1. specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu skaitu"
SAM 8.1.2.	8.1.2. specifiskais atbalsta mērķis "Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi"
pasākums 13.1.2.2.	8.1.2. specifiskais atbalsta mērķis "Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi" 13.1.2.2. pasākums "Izglītības iestāžu digitalizācija"
SAM 8.1.3.	8.1.3. specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt modernizēto profesionālās izglītības iestāžu skaitu"
SAM 8.1.4.	8.1.4. specifiskais atbalsta mērķis "Uzlabot pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju mācību vidi koledžās"
SAM 8.2.1.	8.2.1. specifiskais atbalsta mērķis "Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu"
SAM 8.2.2.	8.2.2. specifiskais atbalsta mērķis "Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās"
SAM 8.2.3.	8.2.3. specifiskais atbalsta mērķis "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās"
SAM 8.2.4.	8.2.4. specifiskais atbalsta mērķis "Nodrošināt atbalstu EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei"
SAM 8.3.1.	8.3.1. specifiskais atbalsta mērķis "Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu"
pasākums 8.3.1.1.	8.3.1. specifiskais atbalsta mērķis "Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu" 8.3.1.1. pasākums "Kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobācija un ieviešana"
pasākums 8.3.1.2.	8.3.1. specifiskais atbalsta mērķis "Attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu" 8.3.1.2. pasākums "Digitālo mācību un metodisko līdzekļu izstrāde"
SAM 8.3.2.	8.3.2. specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai"
pasākums 8.3.2.1.	8.3.2. specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" 8.3.2.1. pasākums "Atbalsts nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošanai izglītojamo talantu attīstībai"
pasākums 8.3.2.2.	8.3.2. specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" 8.3.2.2. pasākums "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai"
SAM 8.3.3.	8.3.3. specifiskais atbalsta mērķis "Attīstīt NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenojamajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā"
SAM 14.1.1.	14.1.1. specifiskais atbalsta mērķis "Atvērto pasākumu izglītības nozarē"
pasākums 14.1.1.1.	14.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Atvērto pasākumu izglītības nozarē" 14.1.1.1. pasākums "Digitalizācijas iniciatīvas studiju kvalitātes pilnveidei"
pasākums 14.1.1.2.	14.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Atvērto pasākumu izglītības nozarē" 14.1.1.2. pasākums "Atbalsts NEET jauniešiem"
SAM 8.3.4.	8.3.4. specifiskais atbalsta mērķis "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus"
SAM 8.3.5.	8.3.5. specifiskais atbalsta mērķis "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs"
SAM 8.3.6.	8.3.6. specifiskais atbalsta mērķis "Ieviest izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu"

pasākums 8.3.6.1.	8.3.6. specifiskais atbalsta mērķis "Ieviest izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu" 8.3.6.1. pasākums "Dalība starptautiskos pētījumos"
pasākums 8.3.6.2.	8.3.6. specifiskais atbalsta mērķis "Ieviest izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu" 8.3.6.2. pasākums "Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide"
SAM 8.4.1.	8.4.1. specifiskais atbalsta mērķis "Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci"
SAM 8.5.1.	8.5.1. specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā"
SAM 8.5.2.	8.5.2. specifiskais atbalsta mērķis "Nodrošināt profesionālās izglītības atbilstību Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai"
SAM 8.5.3.	8.5.3. specifiskais atbalsta mērķis "Nodrošināt profesionālās izglītības iestāžu efektīvu pārvaldību un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveidi"
SKMK	Rīgas Stradiņa universitāte Sarkanā Krusta Medicīnas koledža
SmT	Smiltenes tehnikums
ST	Saldus tehnikums
STEM	Zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes un matemātika (tulk.no angļu val. Science, Technology, Engineering and Mathematics)
TSI	Akciju sabiedrība "Transporta un sakaru institūts"
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (tulk. no angļu val. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
VTDT/Priekuļi	Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikums
VTDT/Cēsis	
VeA	Ventspils Augstskola
ViA	Vidzemes Augstskola
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
VISC	Valsts izglītības satura centrs
VMV	Profesionālās izglītības kompetences centrs "Ventspils Mūzikas vidusskola"
V-pils	Ventspils valstspilsētas pašvaldība
VaT	Valmieras tehnikums
VT	Ventspils tehnikums

Iekļautās tabulas

Tabula 1. SAM 8.4.1. iesaistīto strādājošo skaits sadalījumā pa dzimumiem	39
Tabula 2. Projektā uzņemto nodarbināto deklarētās dzīves vietas un iedzīvotāju skaits plānošanas reģionos.	39
Tabula 3. Nodarbināto skaits pēc faktiskās darba vietas plānošanas reģionos 2021.gadā	39
Tabula 4. SAM 8.4.1. rezultatīvie rādītāji lielākajās pilsētās	40
Tabula 5. SAM 8.2.1. efektivitāte un ietekme.....	58
Tabula 6. SAM 8.2.2. efektivitāte un ietekme.....	60
Tabula 7. SAM 8.2.3. efektivitāte un ietekme.....	62
Tabula 8. SAM 8.2.4. efektivitāte un ietekme.....	63
Tabula 9. SAM 8.5.1. efektivitāte un ietekme.....	67
Tabula 10. SAM 8.5.2. efektivitāte un ietekme.....	68
Tabula 11. SAM 8.5.3. efektivitāte un ietekme.....	70
Tabula 12. SAM 8.3.1. efektivitāte un ietekme.....	74
Tabula 13. SAM 8.3.2. efektivitāte un ietekme.....	74
Tabula 14. SAM 8.3.3. efektivitāte un ietekme.....	76
Tabula 15. SAM 8.3.4. efektivitāte un ietekme.....	76
Tabula 16. SAM 8.3.5. efektivitāte un ietekme.....	78
Tabula 17. SAM 8.3.6. efektivitāte un ietekme.....	79
Tabula 18. NAP plānotie rādītāji digitālo prasmju uzlabošanā	80
Tabula 19. SAM 8.4.1. efektivitāte un ietekme.....	83
Tabula 20. ES fondu ieviešanas rekomendācijas	95
Tabula 21. Rekomendācijas izglītības politikas uzlabošanai	97

Iekļautie grafiki

Grafiks 1. All prognozētais izglītojamo skaits SAM 8.1.1. ietvaros modernizēt plānotajā STEM studiju programmu infrastruktūrā.....	55
Grafiks 2. Koledžu prognozētais izglītojamo skaits SAM 8.1.4. ietvaros modernizēt plānotajā STEM studiju programmu infrastruktūrā.....	56
Grafiks 3. PII prognozētais izglītojamo skaits SAM 8.1.3. ietvaros modernizētajā profesionālās izglītības infrastruktūrā un/vai modernizējamās izglītības programmās	65
Grafiks 4. Prognozētais izglītojamo kopējais skaits vispārējās izglītības iestādēs pašvaldībās, kas saņēmušas un īstenojušas SAM 8.1.2. ieguldījumu projektus.....	72

SATURS

Kopsavilkums	10
SUMMARY	14
1. Izvērtējuma metodoloģijas kopsavilkums	19
2. ES fondu ieguldījums nacionālo izglītības politikas mērķu sasniegšanā	21
2.1.Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. -2020.gadam.....	21
2.2.Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam.....	22
3. Faktiskās gala labuma guvēju grupas un to ieguvumi	24
3.1.Augstākā izglītība.....	24
3.2.Profesionālā izglītība	27
3.3.Vispārējā izglītība.....	32
3.4.Pieaugušo izglītība.....	37
4. Ieguldījumu konsekvence	43
4.1.Augstākā izglītība.....	43
4.2.Profesionālā izglītība	46
4.3.Vispārējā izglītība.....	48
4.4.Pieaugušo izglītība.....	51
5. Ieguldījumu īstenošanas efektivitāte un LIETDERĪBA	53
5.1.Augstākā izglītība.....	53
5.2.Profesionālā izglītība	63
5.3.Vispārējā izglītība.....	71
5.4.Pieaugušo izglītība.....	79
6. Projektu ieviešanā izmantoto pieeju priekšrocības un trūkumi	85
7. Covid-19 pandēmijas ietekme uz ES fondu ieguldījumu mērķu sasniegšanu	88
Plašāka analīze pieejama ziņojuma pielikumā Nr.19	88
8. Pielikums – Gadījumu analīze	89
8.1.Ieguldījumi vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūrā – SAM 8.1.2.	89
8.2.Ieguldījumu ietekme uz vispārējās izglītības izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai atbalsta palielināšanai - SAM 8.3.2.	90
8.3.Ieguldījumi karjeras atbalsta pieejamības uzlabošanā izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs – SAM 8.3.5.....	91
9. ES fondu ieguldījumu loma izglītībā – ES un dalībvalstu pieredze	93
10.Rekomendācijas	95

Pielikumi /atsevišķi faili/

1. Pielikums – Izmantotās literatūras saraksts	.....
2. Pielikums – Pētnieciskās analīzes literatūras saraksts.....	.....
3. Pielikums – Intervēto institūciju saraksts	.....
4. Pielikums – Izsūtīto anketu saraksts.....	.....
5. Pielikums – Augstākā izglītība.....	.....
6. Pielikums – Profesionālā izglītība.....	.....
7. Pielikums – Skolu skaits sadalījumā pa skolu veidiem.....	.....
8. Pielikums – NEET jaunieši.....	.....
9. Pielikums – Citu ES finansētu projektu ieguldījums izglītības sistēmas attīstībā.....	.....
10.Pielikums – ES fondu ieguldījums nacionālo izglītības politikas mērķu sasniegšanā.....	.....
11. Pielikums – 8.1. ieguldījumu prioritāte.....	.....

12. Pielikums – 8.2. ieguldījumu prioritāte.....	
14. Pielikums – 8.3. ieguldījumu prioritāte.....	
14. Pielikums – 8.4. ieguldījumu prioritāte.....	
15. Pielikums – 8.5. ieguldījumu prioritāte.....	
16. Pielikums – Gadījumu analīze	
17. Pielikums – ES un dalībvalstu pieredze.....	
18. Pielikums – Projektu ieviešanā izmantoto pieeju priekšrocības un trūkumi.....	
19. Pielikums – Covid-19 pandēmijas ietekme uz ES fondu ieguldījumu mērķu sasniegšanu.....	
20. Pielikums – Interviju apkopojums (<i>atsevišķs MS Excel fails</i>).....	
21. Pielikums – SAM 8.1.1. anketu apkopojums (<i>atsevišķs MS Excel fails</i>).....	
22. Pielikums – SAM 8.1.2. anketu apkopojums (<i>atsevišķs MS Excel fails</i>).....	
23. Pielikums – SAM 8.1.3. anketu apkopojums (<i>atsevišķs MS Excel fails</i>).....	
24. Pielikums – SAM 8.1.4. anketu apkopojums (<i>atsevišķs MS Excel fails</i>).....	
25. Pielikums – Infografikas (pieci .pdf faili).....	

KOPSAVILKUMS

Izvērtējuma mērķis un sfēra

Izvērtējuma mērķis ir izvērtēt ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas perioda darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” (turpmāk - DP) 8.prioritārā virziena (turpmāk - 8.PV) “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” ieguldījumu lietderību, efektivitāti, ietekmi un ilgtspēju, ņemot vērā izvirzītos 8.PV mērķus.

DP ieguldījumu stratēģija balstās uz Partnerības līgumā ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas periodam analizētajiem Latvijas attīstību kavējošiem faktoriem, kurā norādīts, ka viena no Latvijas attīstības galvenajām problēmām ir nepietiekami kvalitatīvs un darba tirgus prasībām neatbilstošs izglītības piedāvājums. 8.PV ieguldījumi tiek finansēti no diviem ES fondiem: ESF un ERAF (t.sk. REACT-EU finansējums).

Izvērtējumā tiek vērtēti šādi DP¹ ieguldījumi:

- **8.1.ieguldījumu prioritāte** (turpmāk – IP): **Investīcijas izglītībā un apmācībā**, tostarp profesionālajā apmācībā, lai nodrošinātu prasmju apgūšanu un mūžizglītību, attīstot izglītības un apmācības infrastruktūru.
- **8.2.IP: Augstākās izglītības** vai pielīdzināma līmeņa izglītības kvalitātes, efektivitātes un pieejamības uzlabošana nolūkā palielināt līdzdalības un sasniegumu līmeni, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām.
- **8.3.IP: Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšana** un novēršana, un vienlīdzīgas pieejas veicināšana kvalitatīvai pirmsskolas, pamatskolas un vidusskolas izglītībai, tostarp formālām, neformālām un ikdienējām mācību iespējām, kas ļauj mācības pametušajām personām atsākt izglītības iegūšanu un mācības.
- **8.4.IP: Formālas, neformālas un ikdienējās mūžizglītības vienlīdzīgas pieejamības uzlabošana** visām vecuma grupām, darbaspēka zināšanu, prasmju un kompetenču uzlabošana un elastīgu mācību iespēju veicināšana, tostarp ar profesionālo orientāciju un iegūto kompetenču apstiprināšanu.
- **8.5.IP: Darba tirgus nozīmes palielināšana izglītības un apmācības sistēmās**, pārejas veicināšana no izglītības uz nodarbinātību un profesionālās izglītības un apmācības sistēmu un to kvalitātes uzlabošana, tostarp ar vajadzīgo prasmju prognozēšanas mehānismiem, studiju programmu pielāgošanu un uz darbu balstītu mācību programmu, tostarp duālu mācību programmu un mācekļības shēmu, izstrādi.

Galvenie izvērtējuma rezultāti

Ziņojumā sniegtas atbildes uz izvērtējuma jautājumiem un zemāk apkopoti DP 8. prioritātes SAM izvērtējuma rezultāti, grupējot pa galvenajām finansējuma saņēmēju grupām: augstākā izglītība, profesionālā izglītība, vispārējā izglītība un mūžizglītība.

Augstākā izglītība

Kopumā projektu **efektivitāte un lietderība ir bijusi nozīmīga**, jo projekti ir sekmējuši augstākās izglītības sistēmas izmaiņas un strukturālo reformu īstenošanu. Pirmo reizi pasākumu lietderība tika vērtēta arī darba tirgus kontekstā, kas ļauj salīdzināt sasniegtos rādītājus starptautiskā mērogā. **Projektu ieviešanas rezultātā, galvenokārt mazinot studiju programmu fragmentāciju un veicot iekšējās reformas**, ir optimizētas All izmaksas un uzlaboti augstākās izglītības iestāžu (turpmāk - All) sniegtie pakalpojumi studentiem. Studentiem tiek nodrošināta pilnvērtīgāka un darba tirgum atbilstošāka izglītība, savukārt darba devējiem tiks sagatavoti labāk kvalificēti speciālisti. All procesu pārvaldība ir uzlabota, un ir modernizēta All infrastruktūra un studiju un pētnieciskais aprīkojums. Šie uzlabojumi veicina attiecīgo industriju attīstību Latvijā, ārvalstu studentu piesaisti un augstākas All pozīcijas starptautiskajos reitingos.

All un koledžu īstentie infrastruktūras projekti ir **konsekventi un savstarpēji papildinoši**. Kopumā ieviesto **projektu aktivitātes ir sekmējušas izglītības atbilstību darba tirgus prasībām**, izglītības programmu un procesu kvalitātes un lietderības uzlabošanu, akadēmiskā un administratīvā personāla kapacitātes celšanu, personāla zināšanu un prasmju pilnveidi. Turklāt projekti ir veicinājuši augstskolu infrastruktūras uzlabošanu un attīstīšanu, All starptautisko sadarbību un zinātniskās kapacitātes palielināšanu, kā arī citus uzlabojumus. Šādi uzlabojumi ir palīdzējuši nodrošināt augstāku izglītības līmeni un veicināt Latvijas augstākās izglītības iestāžu konkurētspēju starptautiskajā vidē.

¹https://www.esfondi.lv/upload/Planosana/0_op-growth-and-employment.pdf#page=179&zoom=100,72,76

Papildus ir **veidojusies sinerģija ar citiem All īstenotiem projektiem**, tostarp programmas "Apvārsnis 2020", Norvēģijas finanšu instrumenta, Nordplus programma, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības un apmaiņas programmas augstākās izglītības jomā un Erasmus+ programmu projektiem.

Latvijas aģentūras iekļaušana EQAR reģistrā sniedz ieguvumus visai Latvijas augstākās izglītības sistēmai, nodrošinot tās atbilstošas kvalitātes atzīšanu starptautiskā līmenī. Šī aktivitāte ir īpaši lietderīga un svarīga Latvijas augstākās izglītības kvalitātes, ilgtspējas un starptautiskās atzīšanas nodrošināšanai. Projekta ietvaros izstrādātā e-platforma EQAR akreditācijas un licencēšanas procesa nodrošināšanai ir guvusi atzinību gan Latvijā, gan starptautiski, uzlabojot iestādes darbu.

Lai arī Covid-19 pandēmijas radītie ierobežojumi **visvairāk skāra mobilitāti** un projektu ieviešanu ietekmēja piespiedu dīkstāves darbiniekiem, kuri nevēlējās vakcinēties, tomēr kopumā Covid-19 pandēmijas noteiktie ierobežojumi **nav būtiski ietekmējuši** projektu īstenošanu - plānotās aktivitātes tika ieviestas un mērķi sasniegti.

Tā kā daļa projektu vēl ir ieviešanas procesā un atsevišķu aktivitāšu ietekme būs konstatējama un novērtējama tikai pēc noteikta laika perioda, nepieciešams veikt projektu *ex-post* izvērtējumu vismaz pēc 5 gadiem, lai novērtētu faktisko ietekmi kontekstā ar izglītības politikas attīstības dokumentos noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem.

Profesionālā izglītība

Projekti ir veicinājuši **profesionālās izglītības sistēmas pilnveidošanu**, izstrādājot un ieviešot darba vidē balstītas mācības un modulāro pieeju profesionālajā izglītībā. Projektu ietekme uz noteiktajām mērķa grupām ir būtiska. Tie ir **stiprinājuši profesionālās izglītības iestāžu** (turpmāk - PII) **administratīvo kapacitāti**, pārvaldības efektivitāti, sadarbību ar nozarēm un darba devējiem, kā arī uzlabojuši darbinieku kompetences un zināšanu līmeni, tādējādi paaugstinot profesionālās izglītības un iestāžu konkurētspēju Latvijā. Visvairāk labuma ieguvušas tās PII, kuras piedalījās visos trīs 8.5.IP SAM, kas bija cieši saistīti un savstarpēji papildinoši - SAM 8.5.3. ietvaros notika personāla profesionālās kompetences pilnveide SAM 8.5.2. ietvaros izstrādāto modulāro profesionālās izglītības programmu ieviešanai un īstenošanai, bet SAM 8.5.1. izmantoja SAM 8.5.2. ietvaros izstrādāto profesionālās izglītības saturu.

PII īstenotie infrastruktūras projekti ir konsekventi un savstarpēji papildinoši. Ieguldījumi tehnikumu **infrastruktūras modernizācijā ir plānveidīgi un mērķtiecīgi**, atbilstoši PII attīstības stratēģijai un pieejamajiem investīciju resursiem. Visi projekti saskaņoti, vērsti uz izglītības procesa modernizēšanu, profesionālās izglītības kvalitātes pilnveidi un profesionālās izglītības prestiža celšanu, nodrošinot mācību vides atbilstību tautsaimniecības nozaru attīstībai un uzlabojot profesionālās izglītības pieejamību.

Projektu ieviešanas rezultātā panākts "uzrāviens" profesionālās izglītības kvalitātē, kā arī sadarbībā ar nozarēm, ko ir svarīgi uzturēt, lai nezaudētu sasniegto rezultātu un spētu turpināt nodrošināt kopā tautsaimniecībai nepieciešamos kvalificētos speciālistus. Nākotnē atbalsta fokusu jāvērs uz profesionālās izglītības jomām, kurās drīzumā gaidāms darbaspēka trūkums, pievēršot uzmanību jomām ar mazāku izglītojamo skaitu, un kas saistītas ar **IT, lauksaimniecību, veselības aprūpi un sociālo labklājību**.

Ieguldījumi kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaita palielināšanā pēc dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumos ir snieguši labumu visai Latvijas ekonomikā un atsevišķām nozarēm, kuru topošos darbiniekus apmāca projektā iesaistītās PII, kā arī reģionālajai attīstībai, jo daudzas no PII atrodas reģionos un tieši šo reģionu uzņēmumi ir aktīvi piedalījušies projektos. PII audzēkņi ir ieguvuši labu praksi, pieredzi un jaunas zināšanas, kā arī darba vietas – pēc sākotnējām Latvijas Darba devēju konfederācijas (turpmāk – LDDK) aplēsēm vidēji 70% jauniešu pēc dalības projektā ir atraduši darbu atbilstoši savai specialitātei.

Ieguldījumi profesionālās izglītības atbilstības Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai nodrošināšanai ir būtiski ietekmējuši PII darbu un mācību programmas, kas atkarīgas no pašu iestāžu aktivitātes un nepieciešamības. Darba devēji savukārt gūst labumu no vienotas nozares kvalifikācijas prasību nodrošināšanas, izstrādājot profesionālas izglītības saturu, kas nodrošina vienlīdzīgas izglītības ieguves iespējas un kvalitāti visām izglītojamo mērķa grupām.

Profesionālās izglītības iestāžu efektīvas pārvaldības un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveides nodrošināšanai veiktie ieguldījumi atbalstīja 12 695 nodarbinātās personas, kam bija svarīga ietekme uz darba vidē balstītu mācību īstenošanu, PII sadarbību ar nozarēm, kā arī PII administratīvās vadības procesu uzlabošanu, kapacitātes un kvalitātes paaugstināšanu.

Lai arī Covid-19 pandēmija ieviestie ierobežojumi visvairāk **ietekmēja darba vidē balstītās prakses, mācības un mobilitāti**, visas projektu aktivitātes tika ieviestas un noteiktie mērķi vairumā gadījumu sasniegti. Covid-19 pandēmija **veicināja PII digitalizāciju** un adaptāciju digitālajā vidē, kam PII iepriekš nebija gatavas, radot izaicinājumus, sākot attālināto darbu un mācības.

Vispārējā izglītība

Kopumā ieviestie projekti ir raksturojami ar to, ka veidoti priekšnosacījumi **datos balstītu lēmumu pieņemšanai izglītības politikas veidošanai pašvaldību un nacionālā līmenī**. Datos balstīta pieeja būtiski uzlabo kopējo rīcībpolitikas veidošanas un ieviešanas pieeju.

Projektu ietekmē ir notikusi mācīšanās pieejas sistēmas maiņa - izstrādāts un aprobēts **kompetenču pieejā veidots mācību saturs** vispārējā izglītībā, notikusi domāšanas un izpratnes maiņa izglītības iestādēs, akceptējot **digitalizāciju kā neatņemamu mācību procesa sastāvdaļu**, kā arī notikusi "skolas kā mācīšanas organizācijas" attīstība un sniegts atbalsts izglītojamiem.

Covid-19 pandēmijas noteiktie ierobežojumi visvairāk ietekmēja klātienē nodarbību norisi, mācību ekskursijas - aktivitātes, kurās klātienē elements ir būtisks procesa kvalitātes nodrošināšanai. Visas projekta aktivitātes, kuras bija iespējams veikt attālināti, būtiski nesamazinot to kvalitāti, tika pārceltas uz attālināto formātu. Covid-19 ierobežojumi veicināja izglītības sistēmas kopējo digitalizāciju.

Investīciju rezultātā izglītības procesā tiek izmantotas dažādas metodes, bet visām izglītības iestādēm, neatkarīgi no to juridiskā statusa, tiek **piemēroti vienoti mērījumu rādītāji**, kas ļauj izsekot līdz izglītojamo sniegunam. Ieguldījumi ir tikuši vērsti kopējā sasniedzamā mērķa definēšanu, kura sasniegšanai katra izglītības iestāde un pedagogs pielieto sev piemērotākos mācību līdzekļus un metodes, tā nodrošinot kompetenču jeb individuālo pieeju.

Visi 8.3. IP projekti ir savstarpēji saistīti un papildinoši, lai dotu ieguldījumu izglītības politikas veidošanā. Lai arī projekti 8.3. IP ietvaros ir savstarpēji papildinoši un nodrošina integrētu atbalstu izglītojamiem, vienlaicīga 8.3. IP projektu ieviešana radīja būtisku **noslodzi izglītības iestādēm, pašvaldībām un pedagogiem**.

Ņemot vērā ES fondu finansējuma apjoma ierobežoto apjomu pašvaldības izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošanai, pašvaldības veic nozīmīgus ieguldījumus izglītības iestāžu infrastruktūrā (telpu pārbūve, atjaunošana, remontdarbi) arī no pašu līdzekļiem.

Pieaugušo izglītība

SAM 8.4.1. finansējuma saņēmējs un projekta īstenotājs ir Valsts izglītības attīstības aģentūra (turpmāk – VIAA). SAM 8.4.1. aktivitātēs iesaistītās puses (VIAA, mācību iestādes, mācību dalībnieki, darba devēji) uzskata projektu par ļoti vērtīgu. Projekta apjoms un tajā izglīto cilvēku skaits ļauj secināt, ka SAM 8.4.1. ir **veicinājis pieaugušo izglītības kultūras attīstību Latvijā**, ko apliecina arī pieaugušo izglītības statistikas rādītāji, kas uzlabojas. Projekta ietvaros ir būtiski **paplašināts pieaugušo izglītības piedāvājums** un izglītības iestādes sākušas **uztvert pieaugušos izglītojamus kā nozīmīgu mērķauditoriju**. VIAA īstenotās aptaujas liecina, ka lielākā daļa projekta dalībnieku bijuši apmierināti ar mācībām.

Attiecībā uz projekta īstenošanu iesaistītās puses **augsti vērtē VIAA darbinieku profesionalitāti** un projekta ieviešanas mehānismus, kaut arī ar atsevišķām iebildēm. Iebildumi galvenokārt saistīti ar to, ka **izglītības programmu nepabeigušo nodarbināto izmaksas pamatā jāsedz izglītības organizācijām**. Izglītotāji dažos gadījumos vēlētos lielāku elastību, lai nodrošinātu attālināto mācību pieejamību. Izglītības iestādes, kas īstenojušas mācības projektā, norāda uz apjomīgu administratīvo slogu.

Covid-19 pandēmija nepārvaramus šķēršļus neradīja un projekta aktivitātes tika pielāgotas jaunajiem apstākļiem, izsludinot attālināto mācību kārtu, kas **padarīja mācības pieejamākas reģionos esošajiem nodarbinātajiem**.

SAM 8.4.1. projektam lielāka **ietekme uz situāciju darba tirgū bijusi uz nodarbināto grupai ar zemu izglītības līmeni**, savukārt nodarbinātie ar augstāku izglītību līmeni mācībās biežāk ieguvuši zināšanas un prasmes, kas ļauj efektīvāk izpildīt profesionālos pienākumus.

Stratēģiskās rekomendācijas

Pamatojoties uz izvērtējuma rezultātiem, kas iegūti no dažādiem avotiem, tajā skaitā intervijām un anketām, zemāk apkopoti stratēģiski svarīgākie ieteikumi, kas var būtiski uzlabot ES fondu ieguldījumu ietekmi izglītībā. Šo ieteikumu mērķis ir risināt būtiskākās problēmas un piedāvāt risinājumus, lai ES fondu ieguldījumi rada efektīvāku un ilgtspējīgāku izglītības ekosistēmu.

Augstākā izglītība

- Nodrošināt nepieciešamos ieguldījumus All akadēmiskā personāla kompetenču un konkurētspējas pastāvīgā celšanā, kā arī All akadēmiskā personāla ataudzes nodrošināšanā. Tas ietver mērķtiecīgu aktivitāšu veidošanu akadēmiskā personāla kvalifikācijas paaugstināšanai un izcilības veicināšanai, kas nodrošinātu augstākās izglītības kvalitāti un konkurētspēju.

- Plānot un īstenot tādas atbalstāmās darbības, kas nodrošina augstākās izglītības pieejamību, veicina eksportu, kā arī paaugstina augstākās izglītības konkurētspēju² - gan veidojot jaunas un uzlabojot esošās studiju programmas ES valodās, gan pilnveidojot studiju procesu. Tas arī veicinās un paaugstinās AI akadēmiskā personāla kvalifikāciju, kompetenci un izcilību.

Profesionālā izglītība

- Veicināt profesionālās izglītības atbilstību darba tirgus vajadzībām un ekonomikas prognozēm, akcentējot prakses un mācību iespējas inženierzinātnēs, būvniecībā, IT un citās augsta pieprasījuma nozarēs.
- Uzlabot profesionālās izglītības kvalitāti un ilgtspēju, izstrādājot un ieviešot vienotu sistēmu vai modeli, kas veicina pastāvīgu satura aktualizāciju, inovāciju un pielāgošanos izmaiņām, piemēram, zaļās transformācijas ieviešanā.
- Veicināt uzņēmumu, īpaši lielāko uzņēmumu, kā arī valsts un pašvaldību iestāžu aktīvāku iesaistīšanos profesionālās izglītības nodrošināšanā, lai palielinātu izglītojamo skaitu un nodrošinātu efektīvu DVB prakšu un mācību iespēju īstenošanu.
- Nodrošināt pietiekamu finansējumu un atbalstu profesionālās izglītības programmu un eksāmenu pilnveidošanai, standartu un programmu aktualizēšanai, kā arī sadarbībai ar Nozaru ekspertu padomēm un sadarbības uzņēmumiem.

Vispārējā izglītība

- Būtiski projektos plānot iesaistīto sadarbības partneru noslodzi un vajadzības kopā ar finansējuma saņēmējiem, tā līdzsvarojot pašvaldību un vispārīzglītojošo iestāžu noslodzi un iesaistes apjomu, kā arī panākot pašvaldību un izglītības iestāžu spējas salāgot resursus un veltīt pienācīgu uzmanību aktivitāšu ieviešanai.

Pieaugušo izglītība

- Stiprināt regulāru un darba tirgus vajadzībām atbilstošu pieaugušo izglītības piedāvājumu, ko īsteno izglītības iestādes, kas spēj nodrošināt augstu mācību kvalitāti.
- Veicināt nozaru un nozaru ekspertu padomju (turpmāk - NEP) iesaiste mācību vajadzību definēšanā, lai vairāk tuvinātu apgūtās prasmes un zināšanas darba tirgus vajadzībām, nepieciešami skaidri definēti sadarbības mērķi, ierobežojumi un ieguvumi abām pusēm.
- Izveidot ne tikai personalizētu atbalsta sistēmu mācību izvēlē, bet radīt labvēlīgākus apstākļus mācībām, tai skaitā finanšu jautājumos, lai vairāk piesaistītu nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni, kas tipiski mazāk apzinās izglītības nozīmi un kuru personiskā situācija vairāk ierobežo iespējas papildināt izglītību.
- Jāmeklē risinājums, lai atceltu nosacījumu, kas liedz Izglītības iestādām saņemt finansējumu par ieguldījumiem to izglītojamo mācīšanās, kas pārtraukuši dalību izglītības programmā, neiegūstot apliecinājumu par tās pabeigšanu. Šāds nosacījums ierobežo izglītotāju iespējas plānot ieņēmumus un izdevumus, kā arī rada zaudējumus, kaut gan mācību pārtraukšana ne vienmēr saistīta ar izglītotāja darba kvalitāti.

Ieteikumi, kas attiecas uz visiem izglītības veidiem

- Turpināt mazināt laika un dokumentu ietilpīgās administratīvās prasības, vienkāršot projektu dokumentācijas un pārbaužu prasības, tādējādi mazinot administratīvo slogu projektu īstenošanai.
- Veicināt darba devēju un attiecīgo nozaru profesionāļu aktīvu iesaistīšanos izglītības iestāžu darbā, lai uzlabotu studiju programmu saturu, nostiprinātu saikni ar darba tirgu un radītu labākas prakses iespējas.

² https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

SUMMARY

Purpose and scope of the evaluation

The objective of the evaluation is to assess the efficiency, impact and sustainability of the investments made under Priority Axis 8 (hereinafter – PA8) "Education, skills and lifelong learning" of the Operational Programme "Growth and Employment" (OP) of the EU funds for the programming period 2014-2020 (hereinafter – OP) considering the objectives of PA8.

The investment strategy of the OP is based on the analysis of the factors hindering Latvia's development in the Partnership Agreement for the EU Fund 2014-2020 planning period, which indicates that one of the main problems of Latvia's development is an insufficient quality and inadequate supply of education that is not in line with the labour market requirements. PA8 investments are financed by two EU funds: the ESF and the ERDF (including REACT-EU funding).

The evaluation assesses the following OP³ investments:

- **Investment priority** (hereinafter – IP) **8.1: Investing in education, training and vocational training** for skills and lifelong learning by developing education and training infrastructure.
- **IP 8.2: Improving the quality and efficiency** of, and access to, tertiary and equivalent education with a view to increasing participation and attainment levels, especially for disadvantaged groups.
- **IP 8.3: Reducing and preventing early school leaving** and promoting equal access to good quality early childhood, primary and secondary education, including formal, non-formal and informal learning pathways for reintegrating into education and training.
- **IP 8.4:** Enhancing **equal access to lifelong learning** for all age groups in formal, nonformal and informal settings, upgrading the knowledge, skills, and competences of the workforce, and promoting flexible learning pathways including through career guidance and validation of acquired competences.
- **IP 8.5:** Improving the **labour market relevance of education and training systems**, facilitating the transition from education to work, and strengthening vocational education and training (VET) systems and their quality, including through mechanisms for skills anticipation, adaptation of curricula and the establishment and development of work-based learning systems, including dual learning systems and apprenticeship schemes.

Key evaluation results

The report provides answers to the evaluation questions and summarises below the results of the evaluation of the OP priority axis grouped by the main groups of final beneficiaries: higher education, vocational education, general education, and lifelong education.

Higher education

Overall, the **effectiveness and efficiency** of projects has been significant as projects have contributed to changes in the higher education system and the implementation of structural reforms. For the first time, the effectiveness of the measures was also assessed in the context of the labour market, which allows for a comparison of the indicators achieved at international level. **The implementation of projects, mainly by reducing the fragmentation of study programmes and by carrying out internal reforms**, has optimised the costs of HEIs and improved student services provided by higher education institutions (HEIs). Students are better educated and more relevant to the labour market, while better qualified specialists will be prepared for employers. HEIs' process management has been improved and HEIs' infrastructure and study and research equipment have been upgraded. These improvements contribute to the development of relevant industries in Latvia, attracting foreign students and higher HEIs in international rankings.

Infrastructure projects carried out by HEIs and colleges are **consistent and complementary**. In general, the **activities** of the projects introduced **have contributed to the relevance of education to labour market requirements**, to improving the quality and efficiency of education programmes and processes, capacity building for academic and administrative staff, to the development of staff knowledge and skills. In addition, projects have contributed to the improvement and development of higher education infrastructure, international cooperation, and capacity building of HEIs, as well as other improvements. Such improvements have helped ensure a higher level of education and contribute to the competitiveness of Latvian higher education institutions in the international environment.

---

³https://www.esfondi.lv/upload/Planosana/0_op-growth-and-employment.pdf#page=179&zoom=100,72,76

In addition, **synergies have been developed with other projects implemented by HEIs**, including "Horizon 2020" programme, the Norwegian financial mechanism the Nordplus, the Nordic and Baltic cooperation and exchange programs in the field of higher education and the Erasmus+ programme.

The inclusion of the Latvian Agency in the EQAR register provides benefits for the entire Latvian higher education system, ensuring the recognition of the corresponding quality thereof at international level. This activity is particularly useful and important for ensuring the quality, sustainability, and international recognition of Latvia's higher education. The e-platform developed in the framework of the project to ensure the accreditation and licensing process of EQAR has been recognised both in Latvia and internationally by improving the work of the institution.

Although the limits of the Covid-19 pandemic **were most affected by mobility** and project implementation were affected by forced idle workers who did not want to be vaccinated, overall, the restrictions imposed by the Covid-19 pandemic **have not significantly affected** project implementation: the planned activities were implemented, and targets achieved.

As some of the projects are still in the process of implementation and the impact of some activities will only be detectable and measurable after a certain period, an *ex-post* evaluation of the projects after at least after 5 years is needed to assess the actual impact in the context of the objectives and targets set in the education policy development documents.

Vocational education

The projects have contributed to **improving the vocational education system** by developing and implementing work-based learning and modular approach in vocational education. The impact of the projects on the identified target groups is significant. They have **strengthened the administrative capacity of vocational education institutions (VEI)**, management efficiency, cooperation with industries and employers, as well as improved the level of competence and knowledge of VEI staff, thus increasing the competitiveness of vocational education and institutions in Latvia.

The most benefited those VEI participating in all three Specific Objectives (SO) of 8.5. IP, which was closely linked and complementary – the development of the professional competence of staff was carried out in the framework of the SO 8.5.3, implementation and implementation of modular vocational training programmes developed within the SO 8.5.2. and SO 8.5.1 used for the development of content of vocational training.

Infrastructure projects implemented by VEI are consistent and complementary. Investments in the modernisation of technical infrastructure are planned and targeted, in line with the VEI development strategy and the available investment resources. All projects are coordinated, focused on modernising the educational process, improving the quality of vocational education, and raising the prestige of vocational training, ensuring the relevance of the learning environment to the development of economic sectors, and improving access to vocational training.

The implementation of the projects has resulted in a "breakthrough" in the quality of vocational education, as well as in cooperation with industries, which is important to maintain in order not to lose the results achieved and to be able to continue to provide the qualified specialists needed for the economy together. In the future, the focus of support should be on vocational education areas where shortages of labour are expected, focusing on areas with lower and related to **IT, agriculture, healthcare, and social welfare**.

Investments in increasing the number of students of qualified vocational education institutions after participation in work-based learning or apprenticeships in companies have benefited the Latvian economy as a whole and certain industries whose future employees are trained by the VET institutions involved in the project, as well as regional development, since many of the VEI located in regions and it's the companies of these regions that have actively participated in the projects. The VEI students have gained good practice, experience, and new knowledge, as well as jobs - according to the initial estimates of the Employers' Confederation of Latvia, on average 70% of young people have found work according to their speciality after participating in the project.

Investments to ensure the relevance of vocational education to the European qualification framework have had a significant impact on the work and curricula of VET providers, which depends on the activity and needs of their own institutions. Employers, on the other hand, benefit from the provision of common sectoral qualification requirements through the development of vocational education content which provides equal opportunities and quality for the acquisition of education for all target groups of learners.

Investments made to ensure the efficient management of vocational education institutions and the development of the professional competence of the personnel involved supported 12 695 persons in employment, with important implications for the implementation of work-based learning, the cooperation of

VET providers with industries, as well as the improvement of the administrative management processes, capacity, and quality.

Although the Covid-19 pandemic and the restrictions imposed introduced have had the greatest impact on **practices, training and mobility based on the working environment**, all project activities have been implemented, and the set objectives were mostly achieved. The Covid-19 pandemic **contributed to the digitisation and adaption of VEI** to the digital environment, for which VEI was not prepared in the past, creating challenges by starting remote work and training.

General education

Overall, the projects implemented are characterised by development of pre-conditions for **data-based decision-making at local and national level for education policymaking**. A data-based approach significantly enhances the overall policymaking and implementation approach.

The projects have led to a change in basic assumptions in the approach to learning - **the development and validation of competence-based curricula in general education**, a shift in thinking and understanding in educational institutions to accept **digitisation as an integral part of the learning process**, and the development of the "school as a teaching organisation" and support to learners has taken place.

The limits imposed by the covid-19 pandemic had the greatest impact on the conduct of on-site activities, on training tours, on activities where the presence element is essential for ensuring the quality of the process. All project activities that could be conducted remotely without significantly reducing their quality were transferred to the remote format. Covid-19 restrictions contributed to the overall digitalisation of the education system.

As a result of investments, different methods are used in the education process, but common measurement indicators are applied to all educational institutions, regardless of their legal status, which allow tracking the performance of learners. Investments have been aimed at defining the common goal to be achieved, for the achievement of which each educational institution and educator uses the most suitable teaching tools and methods, thus ensuring competence or an individual approach.

All 8.3. IP projects are interlinked and complementary to contribute to the development of education policy. Although projects under SO's of 8.3.IP are complementary and provide integrated support for learners, at the same time. The implementation of projects created a significant **burden on educational institutions, municipalities, and educators**.

Given the limited amount of funding from the EU funds for improving the infrastructure of local government education institutions, local governments are also making significant investments in the infrastructure of educational institutions (rebuilding, renovating, repairing) from their own resources.

Adult education

The beneficiary of financing and the project implementer is the State Education Development Agency (hereinafter - SEDA). The parties involved in activities (SEDA, educational establishments, training participants, employers) consider the project to be valuable. The size of the project and the number of people educated in it suggest that SO 8.4.1 has contributed to the development of adult education culture in Latvia, which is also confirmed by the indicators of adult education statistics, which are improving. The project has significantly expanded the supply of adult education and educational institutions have started to perceive adult learners as an important audience. Surveys conducted by the SEDA show that the majority of participants in the project were satisfied with the training.

As regards the implementation of the project, the stakeholders **highly assess the professionalism** of SEDA staff and project implementation mechanisms, albeit with some reservations. The arguments relate mainly to the fact that **the costs of non-completed employees of education programmes should be mainly covered by educational organisations**. In some cases, learners would like more flexibility to make remote learning available. The educational establishments that have implemented the training in the project point to a significant administrative burden.

The Covid-19 pandemic did not create insurmountable obstacles and the project activities were adapted to the new circumstances by launching a round of distance learning, which **made training more accessible to employees in the regions**.

The project had a **greater impact on the labour market situation of low-educated group of employees**, while employees with higher education levels have more frequently acquired knowledge and skills in training, which makes it possible to fulfil their professional duties more effectively.

Strategic recommendations

Based on the evaluation results obtained from various sources, including interviews, this section summarises the most important strategic recommendations that can significantly improve the impact of EU fund's investments in education. The aim of these recommendations is to address the key challenges and propose solutions to ensure that the investments of EU funds create a more efficient and sustainable educational ecosystem.

Higher education

- Ensure the necessary investments in the continuing development of the competences and competitiveness of HEIs' academic staff and in the development of HEIs' academic staff. This includes the development of targeted activities to raise the qualifications of academic staff and promote excellence, which would ensure the quality and competitiveness of higher education.
- Plan and implement assisted activities which ensure accessibility of higher education, promote export, and increase competitiveness of higher education, both in the development of new and improving existing study programs in EU languages and in the enhancement of the study process. It will also promote and increase the qualifications, expertise, and excellence of HEIs' academic staff.

Vocational education

- Promote the relevance of vocational training to the needs of the labour market and economic forecasts by highlighting practices and training opportunities in engineering, construction, IT, and other high-demand sectors.
- Improve the quality and sustainability of vocational training by developing and implementing a single system or model that promotes permanent content updates, innovation, and adaptation to changes, such as the introduction of green transformation.
- Encourage more active involvement of firms, particularly major firms, as well as public and local authorities in vocational training, to increase the number of learners and ensure effective implementation of DVB practices and learning opportunities.
- Provide adequate funding and support for the development of vocational education programmes and examinations, updating standards and programmes, and cooperation with National Council of Experts and Co-operation Companies.

General education

- It is essential to plan the capacity and needs of the partners involved in the projects, together with the beneficiaries, balancing the capacity and extent of the municipalities and general education institutions, as well as the capacity of municipalities and educational institutions to align resources and pay due attention to the deployment of activities.

Lifelong learning

- Strengthen the regular supply of adult education relevant to labour market needs, provided by educational institutions capable of delivering high quality learning.
- Promoting the involvement of sectoral and sectoral expert councils (NEP) in defining training needs, to further align learned skills and knowledge to the needs of the labour market, clearly defined cooperation objectives, limitations and benefits are needed for both sides.
- Not only to create a personalised support system for training choices but to create more favourable conditions for training, including in financial matters, to attract more low-education workers, who are typically less aware of the importance of education and whose personal situation is more limited to the possibilities of supplementing education.
- A solution should be found to remove the condition that prevents education Institutions from receiving funding for their expenditures for the education of learners who leave an education programme without certificate of completion. This condition limits the ability of educators to plan their finances and causes losses, even though dropping out is not necessarily linked to the quality of the educator's work.

Recommendations relevant to all types of education

- Further reduce time and document-intensive administrative requirements, simplify project documentation and inspection requirements, thereby reducing the administrative burden on project promoters.

- Encourage the active involvement of employers and professionals in the work of educational establishments to improve the content of study programmes, strengthen links with the labour market and create better practices.

1. IZVĒRTĒJUMA METODOLOĢIJAS KOPSAVILKUMS

Izvērtējumā tiek izmantotas gan kvantitatīvās, gan kvalitatīvās izvērtējuma metodes, katram no DP ieguldījuma specifiskā atbalsta mērķim (turpmāk - SAM) izvēloties atbilstošākos. Zemāk uzskaitīti galvenie izvērtējumā izmantotie datu avoti un izvērtējuma metodes.

Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (turpmāk - KP VIS). KP VIS dati ir viens no galvenajiem kvantitatīvo datu ieguves avotiem, un dati analizēti par visiem izvērtējamajiem SAM. KP VIS dati ir iegūti no Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (turpmāk – CFLA) un izvērtējumā izmantota aktuālā KP VIS informācija uz 13.02.2023. No KP VIS datiem izmantoti projekta pieteikumi, projektu progresā atskaites, projektu rezultātu rādītāji, finansējuma saņēmēju kontaktinformācija un cita informācija. Apkopotā informācija par izvērtējamo SAM rezultātu rādītājiem iekļauta izvērtējuma ziņojuma pielikumā.

Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk - CSP) **dati**. Galvenais statistisko datu analīzes avots ir CSP, tai skaitā statistiskā informācija par izglītības nozari, nodarbinātību un citiem rādītājiem, lai izvērtētu projektu ieguldījumu nozares un reģionālā griezumā. Ziņojuma pielikumos iekļauta statistiskā informācija par augstāko izglītību, profesionālo izglītību un vispārīgā izglītībā skolām.

Finansējuma saņēmēju aizpildītās aptaujas anketas. Izvērtējuma ietvaros investīciju projektu īstenotāji aizpildīja aptaujas anketas par ieviestajiem projektiem un to rezultātu ietekmi uz institūciju attīstību. Kopumā aizpildītas 65 anketas jeb 70% no visiem 8.1. IP projektiem. Aptaujas anketu rezultāti ņemti vērā izvērtējuma ziņojuma izstrādē un anketu datu apkopojums iesniegts izvērtējuma ietvarā kā datu kopa.

Izmaksu un ieguvumu analīze. Augstākās izglītības projektiem veikta salīdzinošā izmaksu analīze par vienu vienību, salīdzinot jaunizveidoto studiju programmu izmaksas, izmaksas akadēmiskā personāla kvalifikācijas celšanai un projektu kopējās izmaksas, rēķinot pret All studentu skaitu.

Projektu ieviešanu veiktās aptaujas par projektu ieguldījumu. Saistībā ar formālo, neformālo un ikdienējās pieaugušo izglītības vienlīdzīgas pieejamības uzlabošanu izmantoti VIAA veikto projektu dalībnieku un finansējuma labuma saņēmēju aptauju rezultāti un dati, kas iegūti BISS īstenotajā izvērtējumā "Nodarbināto pieaugušo ar zemu kvalifikāciju efektīvākas iesaistes mācībās izvērtējums".

Intervijas. Izvērtējuma ietvarā intervēti nozares ministrijas pārstāvji, projektu ieviešāji, kā arī labuma saņēmēji. Kopumā veiktas aptuveni 40 intervijas un intervēto personu saraksts iekļauts izvērtējuma ziņojuma pielikumā. Anonimizēti interviju kopsavilkumi iesniegti kā izvērtējuma darba dokuments – datu kopa.

Semināri. 25.10.2022. tika organizēts iesaistīto un ieinteresēto pušu ievada seminārs, lai prezentētu izvērtējuma aptveri un plānoto pieeju un sniegtu iespēju semināra dalībniekiem iezīmēt galvenos problēmjautājumus saistībā ar 8.PV aktivitāšu plānošanu, īstenošanu un mērķu sasniegšanu. 10.05.2023. seminārā prezentēti izvērtējuma sākotnējie rezultāti un tie pārrunāti ar semināra dalībniekiem, lai novērtētu nepieciešamās rīcības turpmākiem uzlabojumiem izglītības jomas projektu īstenošanā un finansēšanā, tajā skaitā ES fondu finansējuma prioritātēm.

Nacionālie plānošanas dokumenti. Izvērtējuma ietvaros apzināti Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2014.-2020. gadam un Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam iekļautie nacionālie mērķi attiecībā uz izglītības sistēmas attīstību Latvijā. Veikts izvērtējums par projektu ieguldījumu nacionālo mērķu sasniegšanā.

Citu ES valstu izvērtējumi par ES fondu finansēto projektu ietekmi uz izglītības jomu. Izvērtējumā analizēti citu valstu (Polija, Lietuva, Slovākija, Horvātija, Portugāle) ES fondu plānošanas perioda 2014. – 2020.gada izvērtējuma ziņojumi par atsevišķu aktivitāšu investīcijām izglītības jomā un šo investīciju ietekmi.

Gadījumu izpēte. Projektiem, kas saistīti ar izvērtējuma tehniskajā specifikācijā noteikto gadījumu izpēti, datu analīze balstīta uz detalizētu projektu informāciju, kas iegūta no projektu ieviešājiem, kā arī dažādiem saistītiem pētījumiem.

Projektu lietderīgums. Vērtējot projektu lietderīgumu, ņemti vērā sasniegtie projektu rezultātu rādītāji, kā arī projektu lietderība indivīda, iestādes, izglītības sistēmas un valsts līmenī, salīdzinot tos ar plānotajiem sasniedzamajiem rādītājiem.

Projektu ietekmes jeb efektivitātes vērtējums. Vērtējot projektu ietekmi, tiek izmantoti šādi pamatprincipi: ietekmes būtiskuma izvērtēšana notiek subjektīvās pieejas ietvaros un tiek balstīta uz izsvēršanu – tiek aprēķināta izmaiņu relatīvā attiecībā pret sākotnējo (esošo) situāciju, piemēram, attiecībā uz studiju programmu skaitu (kopējo, angļu valodā, doktorantūras, slēgto), akadēmiskā personāla (kopējo

un projekta iesniedzēju All) skaitu, All skaitu u.tml. Projektu efektivitāte tiek vērtēta tikai tajos gadījumos, kad iespējams skaitlisks vērtējums un salīdzinošie rādītāji atbilstoši pieejamajiem datiem.

Pieņemtie ietekmes vērtēšanas kritēriji:

- ļoti būtiska – virs 50%;
- būtiska ietekme – 25-50%;
- vidēji būtiska ietekme – 10-25%;
- nebūtiska ietekme – zem 10%.

Izvērtējuma ierobežojumi un pieņēmumi

Izvērtējumā iekļauto DP 8. PV SAM projektu ieviešana vēl nav pabeigta, tādēļ daļai projektu nevar tikt izvērtēts faktiskais projektu ieviešanas ieguldījums mērķu sasniegšanā. Izvērtējumā tika apkopota informācija par jau pabeigtajiem projektiem un izvērtēts projektu sniegums kopējo SAM mērķu sasniegšanā. Papildus datu masīvā ir iekļauta informācija par vēl īstenošanā esošo projektu plānotajiem rezultātiem un izvērtēts pabeigto (faktiski sasniegto) un nepabeigto (projekta pieteikumā norādīto) rezultātu sniegums kopējo SAM mērķu sasniegšanā uz 13.02.2023. Izvērtējumā netika vērtēts mācību saturs.

2. ES FONDU IEGULDĪJUMS NACIONĀLO IZGLĪTĪBAS POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANĀ

Izvērtējuma jautājums

Vai un cik lielā mērā ES fondu atbalsts darbības programmas prioritāšu ietvaros ir veicinājis nacionālās politikas plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšanu attiecībā uz izglītības sistēmu Latvijā?

2.1. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam

Galvenie secinājumi

- ES fondu finansētiem projektiem ieguldījums NAP prioritātes “Tautas saimniecības izaugsme” RV “Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība” ir **vidēji būtisks attiecībā uz kvantitatīvo zinātnes atjaunotni** – 54 doktora grādu ieguvušie veido 14,8% no doktora grādu ieguvušo skaita laika posmā 2018./2019. – 2021./2022. Attiecībā uz kvalitatīvo zinātnes atjaunotni ieguldījums ir **būtisks**, jo atbalstu kvalifikācijas paaugstināšanai saņēma aptuveni puse no projektu iesniedzēju akadēmiskā personāla, kā arī 1/3 no doktorantiem.
- Īstenotie projekti ir devuši būtisku ieguldījumu augstākās izglītības konkurētspējas palielināšanā, konsolidācijā, materiāltehniskās bāzes attīstībā, augstskolu un koledžu iekšējās kvalitātes sistēmas pilnveidē un pārvaldības sistēmas efektivitātes palielināšanā. Tas ietver **investīcijas All infrastruktūrā, All pārvaldības uzlabošanā, jaunu studiju programmu izstrādi**, esošo studiju programmu konsolidāciju, atbalstu attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības ieviešanai, kā arī EQAR prasību izpildē. Projekta ietekme vērtējama kā **loti būtiska**, lai izpildītu Augstskolu likuma prasību augstskolai nodarbināt vismaz 5% ES, EEZ un OECD valstu akadēmiskā personāla.
- Īstenotajiem projektiem ir **būtiska ietekme** NAP prioritātes “Cilvēka drošumspēja” RV “Kompetenču attīstība” mērķu sasniegšanā. Tas ietver **individuālas pieejas veicināšanu izglītojamo kompetenču attīstībā vispārējā izglītībā**, skolēnu skaita samazināšanu, kas priekšlaicīgi pārtrauc mācības. Veicināta inovatīva mācību satura izveide un vispārējās izglītības pedagoģu kvalifikācijas uzlabošana. Projektiem profesionālajā izglītībā, kuru ietvaros izstrādāti profesiju standarti un tiem atbilstošās modulārās izglītības programmas, kas nodrošina labāku sasaisti ar darba tirgus vajadzībām, kā arī PII nodarbināto personu kvalifikācijas paaugstināšanai ir būtiska ietekme uz profesionālās izglītības kvalitātes uzlabošanu. Sniegts ievērojams atbalsts pieaugušo izglītībā.

Daļa no Latvijas Nacionālā plāna 2014.-2020.gadam (turpmāk - NAP) prioritātēm, rīcības virzieniem un sasniedzamajiem mērķiem attiecas uz izglītības sistēmas tālāku attīstību. Izvērtējuma tvērumā iekļautie SAM ir devuši ieguldījumu konkrētu NAP mērķu sasniegšanā. Zemāk iekļauts apkopojums par SAM ieguldījumu NAP mērķu sasniegšanā, bet detalizēta informācija par NAP mērķiem un SAM ieguldījumu iekļauta izvērtējuma ziņojuma 10. pielikumā.

8. PV SAM ir devuši ieguldījumu plānā noteiktā viena no RV mērķa sasniegšanas rādītāja izpildē, kas nosaka sasniedzamo grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaitu augstskolās un koledžās. Uz izvērtējuma veikšanas brīdi atbalstu saņēmuši 54 doktora grādu ieguvušie⁴, kas veido 14,8% no doktora grādu ieguvušo skaita laika posmā 2018./2019. – 2021./2022⁵. ESF finansējums ir nedaudz uzlabojis situāciju attiecībā uz doktorantūras absolventu skaitu – 131 absolvents 2021./2022. gadā, salīdzinot ar 100 absolventiem 2020/21. gadā, lai gan šim rādītājam kopš 2013./2014.mācību gada (313 absolventi) ir bijusi tendence samazināties.

ES fondu finansētie projekti deva ievērojamu ieguldījumu NAP prioritātes “Tautas saimniecības izaugsme” RV “Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība” darbības virzienu noteikto mērķu sasniegšanā.

⁴ KP VIS dati uz 09.02.2023.; promocijas darbu aizstāvēšana vēl turpinās līdz 2023. gada beigām, tāpēc nav zināms doktora grādu ieguvēju skaits visā periodā

⁵Laika posmā 2018./2019. – 2021./2022. doktorantūras absolventu skaits bija 365; <https://www.izm.gov.lv/lv/media/2137/download?attachment>

Veicināta augstākās izglītības pieejamības nodrošināšana, tai skaitā sakārtota vide, būvējot jaunas ēkas un rekonstruējot esošās. Projektu ietvaros ir atbalstītas 20 All to attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības sistēmas uzlabošanā un ieviešanā, un šo ieguldījumu var vērtēt kā būtisku, jo šīs All veido gandrīz pusi no atbalstāmo All skaita, bet, ņemot vērā, ka studentu skaits šajās All ir 74,3% no kopējā studentu skaita, tad ietekme vērtējama kā ļoti būtiska. Izstrādātas 62 studiju programmas ES valodās un 11 kopīgas doktorantūras studiju programmas. Ieguldījumu ietekme attiecībā uz studiju programmām ES valodās vērtējama kā vidēji būtiska, jo tās veido 16% no studiju programmu skaita angļu valodā. Izstrādātas kopīgās doktorantūras programmu īpatsvars ir 37,9% no visām kopīgajām doktorantūras programmām⁶, tāpēc ietekme vērtējama kā būtiska. Veicināta zinātnes kvalitatīva un kvantitatīva atjaunošana, tai skaitā 515 doktoranti saņēma ESF atbalstu, atbalsts nodrošināts arī akadēmiskajam personālam – skaits 2 264. Šo projektu ietekme vērtējama kā būtiska, jo atbalstītais akadēmiskais personāls veido aptuveni pusi no kopējā projekta iesniedzēju All akadēmiskā personāla, bet atbalstītie doktoranti veido aptuveni 1/3 no kopējā doktorantu skaita. Ar visām iepriekš uzskaitītām investīcijām veicināti arī augstākās izglītības eksporta pasākumi, kā arī atbalstīti 295 ārvalstu pasniedzēji. 110 ārvalstu pasniedzēji, kuri 6 mēnešu laikā pēc atbalsta beigām turpina akadēmisko darbību Latvijas All, veido 2,1% no kopējā akadēmiskā personāla skaita Latvijā vai 2,6% no 19 All, kas bija projektu iesniedzēji. Ņemot vērā, ka Augstskolu likums nosaka prasību augstskolai nodarbināt vismaz 5% ES, EEZ un OECD valstu akadēmiskā personāla, tad projekta ietekme vērtējama kā ļoti būtiska (52% no minimālās prasības). Veikta augstākās izglītības konkurētspējas palielināšana un konsolidācija, slēdzot daļu no studiju programmām, kā arī atbalstot EQAR aģentūras prasību izpildi. Ieguldījums studiju programmu slēgšanā vērtējams kā vidēji būtisks, jo slēgtās programmas veido aptuveni 20% no kopējā studiju programmu skaita.

ES fondu finansētie projekti snieguši ievērojamu ieguldījumu NAP prioritātes "Cilvēka drošumspeja" RV "Kompetenču attīstība" mērķu sasniegšanā. Tai skaitā attiecībā uz mērķi "Jauniešu lasītprasmes" - 349 vispārējās izglītības iestādes ieviešas individuālu pieeju izglītojamo kompetenču attīstībai un 599 vispārējās izglītības iestādēs ieviests sistēmisks atbalsts, lai samazinātu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu. Iepriekš minētie pasākumi palīdzējuši samazināt skolu nepabeigušo iedzīvotāju īpatsvaru, kā arī īstenoti pasākumi attiecībā uz NEET jauniešu grupām - atbalsts sniegts 4 272 jauniešiem. Sniegts ieguldījums pieaugušo izglītībā - 11 255 unikālie mācību dalībnieki. Veicināta inovatīvu mācību satura un darba formu ieviešana – ESF pasākumos iesaistīto izglītojamo skaits – 192 293, ESF pasākumos iesaistīto pedagogu skaits – 53 688. Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu un prakses vadītāju kompetences pilnveide atbilstoši darba tirgus tendencēm – 13 055 programmas dalībnieki.

2.2. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam⁷

Galvenie secinājumi

- ES fondu finansētiem projektiem ir **būtiska ietekme** Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam noteikto izglītības politikas mērķu sasniegšanā. Piemēram, šādi projekti ir veicinājuši **individuālas pieejas ieviešanu izglītojamo kompetenču attīstībā** un **mācību satura pilnveidošanu**. Tāpat tie ir palīdzējuši pilnveidot nacionālo kvalifikācijas sistēmu profesionālajā izglītībā un nodrošinājuši izglītības procesa atbilstību darba tirgus vajadzībām.

Izvērtējamie SAM ir devuši ieguldījumu Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam noteikto izglītības politikas mērķu sasniegšanā. Paaugstināta izglītības vides kvalitāte, veicot satura pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru. 349 izglītības iestādes ieviešas individuālu pieeju izglītojamo kompetenču attīstībai.

Pilnveidota nacionālās kvalifikācijas ietvarstruktūra profesionālajā izglītībā saistībā ar Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras modeli. Profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas pamatprasību skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts – 202. Izstrādāts un ieviests jauns, kompetencēs balstīts vispārējās izglītības saturs.

Nodrošināts izglītības process atbilstoši darba tirgus mainīgajām prasībām. NEET jaunieši, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu ESF finansējuma ietvaros – 4272 (sasniegts uz 2022.gada decembri). Audzēkņu skaits, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās ESF atbalsta ietvaros - 4150 (plānots). Audzēkņu skaits, kas piedalījušies mācību praksē uzņēmumā ESF atbalsta ietvaros – 15 125.

⁶ Latvijā ir 29 kopīgi īstenojamās doktorantūras programmas, <https://eplatforma.aika.lv/index.php?r=site%2Fprogram%2Flist>

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/266406-par-izglitiba-attistibas-pamatnostadnu-20142020gadam-apstiprinasanu>

Visi 8.3. IP SAM ir saistīti ar Izglītības attīstības pamatnostādņem 2014.-2020.gadam,⁸ kurās tika konstatētas šādas problēmas:

- mūsdienu prasībām daļēji atbilstoša mācību vide un saturs;
- nepietiekama uzmanība mācību rezultātu monitoringam un cēloņsakarību noteikšanai starp mācību rezultātu ietekmējošajiem faktoriem un izglītojamo mācību sasniegumiem, lai uz kompetencēm balstītā izglītības saturā paredzētu pasākumus mācību sasniegumu uzlabošanai;
- nepieciešamība pilnveidot to jauniešu sniegumu, kuriem ir liels mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas risks un zems pamatprasmju līmenis,
- augsts bezdarbs jauniešu vidū un nepieciešamība veidot karjeras izglītības un karjeras atbalsta pasākumus kā priekšnosacījums jauniešu apzinātai izglītības un turpmākās karjeras izvēlei.

Savukārt SAM 8.4.1. rezultāta un izpildes rādītāji ir nozīmīgi uzlabojuši pieaugušo iesaistes līmeni izglītībā, kas Latvijā pirms tam ļoti būtiski atpalika no vairākuma ES valstu. Projektā izdarīti mērķtiecīgi centieni, lai palielinātu iedzīvotāju ar zemu izglītības līmeni iesaisti izglītībā organizējot kārtu šai mērķa grupai, kā arī veiktas iestrādes, lai nākamajā plānošanas periodā šo grupu varētu atbalstīt piemērotākā mācību piedāvājuma izvēlē. Dots balstītu darba tirgus vajadzību definēšana, kurās tiek balstīts mācību piedāvājums SAM 8.4.1. ir attīstāms, bet būtisks solis, lai publisko finansējumu izmantotu darba tirgus un izglītības saiknes stiprināšanai. Mācību iestādes liecina, ka pieaugušo izglītojamo auditorija tām kļuvusi nozīmīga, kā arī SAM 8.4.1. kopumā būtiski veicinājis mācību piedāvājuma paplašināšanu un pieejamību iedzīvotājiem. SAM 8.4.1.projekta sniegumu VIAA monitorē regulāri ievācot datus no mācību dalībniekiem, kas ļauj izdarīt datus balstītus lēmumus pilnveidojot izglītības procesa organizāciju projektā.

⁸ Izglītības attīstības pamatnostādņem 2014.-2020.gadam. Pieejamas: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4781>

3. FAKTISKĀS GALA LABUMA GUVĒJU GRUPAS UN TO IEGUVUMI

Izvērtējuma jautājums

Kādas ir faktiskās gala labuma guvēju grupas; vai un kādā veidā atbalsts ir uzlabojis šo grupu situāciju darba tirgū kopā un daļījumā pa dzimumiem, izglītības līmeni, vecumu un nodarbinātības veidu?

3.1. Augstākā izglītība

Galvenie secinājumi

- Ieguldījumi infrastruktūras attīstībā veicina savstarpējo sadarbību un **starpdisciplināru studiju programmu attīstību**, tostarp ārvalstu studentu piesaisti. Modernizēts studiju un pētniecības aprīkojums veicina arī attiecīgo industrijas attīstību Latvijā. Faktiskā gala labuma guvēju grupas no īstenotajiem infrastruktūras projektiem ir: izglītojamie, iestāde (projekta īstenotājs) un nozare/darba devēji.
- Galvenā labuma guvēja grupa **ieguldījumiem studiju programmu fragmentācijas samazināšanā un resursu koplietošanas stiprināšanā** 8.2.1. SAM projektā ir 14 AII (13 no tām valsts AII). Otra labuma saņēmēju grupa ir studenti, kuriem tiek nodrošināts pilnvērtīgākas un darba tirgum atbilstošākas studijas. Netieša labuma saņēmēju grupa ir uzņēmēji un valsts institūcijas, t.i., visi darba devēji, kam tiks nodrošināti labāk sagatavoti speciālisti.
- Finansējumu **ieguldījumiem AII akadēmiskā personāla stratēģiskās specializācijas jomās stiprināšanā** 8.2.2. SAM saņēma 19 AII (no tām 15 valsts AII). Viena no galvenajām labuma guvēju grupām ir doktoranti, plānotais doktorantu skaits – 613, kas veido 33,7% no kopējā doktorantu skaita (uz izvērtējuma brīdi – 515 doktoranti). Otra labuma guvēju grupa – AII akadēmiskā personāla pārstāvji, kas pilnveidoja savas kompetences – plānotie 1 719 pasniedzēji veido 33,5% no kopējā pasniedzēju skaita Latvijas AII vai 40,5% no projektu īstenotāju AII.
- Ārvalstu pasniedzēju piesaiste projekta ietvaros vērtējama kā **ļoti būtiska**, jo tā palīdzējusi izpildīt Augstskolu likuma prasību augstskolai nodarbināt vismaz 5% ES, EEZ un OECD valstu akadēmiskā personāla (izpildīti 52% no minimālās prasības). **Ieguldījumu labākas pārvaldības augstākās izglītības institūcijās nodrošināšanai** 8.2.3. SAM ietvaros faktiskā gala labuma guvēju grupa ir AII. Pavisam šajā SAM finansējumu saņēma 18 AII. Labumu no kvalitatīvākas augstskolu pārvaldības un studiju programmām gūst studējošie, kā arī darba devēji, kas saņem labāk izglītotus un kompetentākus darbiniekus.
- **Ieguldījumu atbalsta nodrošināšanai EQAR aģentūras izvirzīto prasību izpildei** 8.2.4. SAM faktiskā gala labuma guvēju grupa ir AII, AII un studējošie. AII varēs turpināt ieviest Eiropas augstākās izglītības standartus un nodrošināt atbilstošu augstākās izglītības kvalitāti. Papildus labumu, t.sk. finansiālu, ieguva tās 12 AII, kas piedalījās studiju programmu pilotakreditācijā. Netiešu labumu no augstākās izglītības kvalitātes nostiprināšanas gūst visa Latvijas sabiedrība, t.sk. darba devēji, kas saņem kvalitatīvāk izglītotus darbiniekus. Latvijas aģentūras iekļaušana EQAR reģistrā nodrošina izglītības sistēmas atbilstošas kvalitātes atzīšanu starptautiski.

Ieguldījumi augstākās izglītības infrastruktūras attīstībā

Īstenoto infrastruktūras projektu faktiskā **gala labuma guvēju grupas** ir: izglītojamie, iestāde (projekta īstenotājs) un nozare/darba devēji. SAM 8.1.1. projektus īstenoja 14 AII, un īstenoto projektu kopējais veiktspējas rādītājs ir 29 780 personas/izglītojamie, kas sastāda 47,3% no kopējā izglītojamo skaita AII Latvijā⁹.

AII, kas īstenoja projektus, anketās sniedza viedokli, ka projekta laikā iegādātais aprīkojums ir ļāvis **modernizēt atbilstošās studiju programmas**, kas ļauj piesaistīt lielāku skaitu studējošo (arī būtiskajās

⁹ <https://www.izm.gov.lv/lv/media/18744/download?attachment>

STEM nozarēs), paaugstināt izglītības kvalitāti, un līdz ar to darba tirgū nonāk labāk sagatavoti jaunie speciālisti. Modernizēts aprīkojums (laboratorijas) dod iespēju sniegt tirgus vajadzībām pietuvinātākus reālos mācību apstākļus, kā arī modernizēts studiju un pētniecības aprīkojums veicina arī attiecīgo industrijas attīstību Latvijā.

Vienlaikus tika norādīts, ka īstenoto projektu rezultātā pašai All ir **lielākas iespējas pētniecībā** un studiju procesā. Ieguldījumi infrastruktūrā veicina lielāku savstarpējo sadarbību un starpdisciplināru studiju programmu attīstību, ārvalstu studentu piesaisti, kā arī modernai infrastruktūrai ir nozīme augstākam vērtējumam starptautiskos reitingos. Kā piemēru var minēt Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju (turpmāk – RTA). RTA Lāzercentra izbūve dod stimulu attīstīt lāzertehnoloģiju pētījumu virzienu RTA, t.sk. izveidojot kopīgu starptautisku doktora studiju programmu "Lāzertehnoloģijās". Ir nostiprinājusies stratēģiskā sadarbība lāzertehnoloģiju jomā ar partneriem no Vācijas un Bulgārijas. Lāzercentrā aktīvi darbojas jaunā pētnieku paaudze, t.sk. arī no partneru universitātēm. Veicot pētījumus ar pieejamo Lāzercentra infrastruktūru, tiek gatavotas augstā līmeņa zinātniskās publikācijas, kas veicina RTA atpazīstamību starptautiskajās pētnieciskajās aprindās. Veidojas arī ciešākā sadarbība arī ar uzņēmējiem, kas ir gatavi piedalīties projektu konkursos, lai attīstītu un/vai pilnveidotu produktu/pakalpojumu, izmantojot Lāzercentra iekārtas. Lāzercentra esamība nodrošina studiju procesa īstenošanas pēctecību, sākot no bakalaura studiju programmām līdz doktora līmenim.

Ieguldījumu infrastruktūrā izvērtējums neskar finansējuma saņēmēju grupas dalījumā pa dzimumiem, vecumu un nodarbinātības veidu, jo tie **attiecas uz izglītojamajiem kopumā**.

Ieguldījumi koledžu infrastruktūras attīstībā

SAM 8.1.4. projektus īstenoja 9 koledžas, un īstenoto projektu kopējais veikspējas rādītājs ir 3 001 personas/izglītojamie, kas sastāda 21,4% no kopējā izglītojamo skaita koledžās Latvijā¹⁰.

Koledžas, kas īstenoja projektus, anketās sniedza viedokli, ka projekta laikā tika iegādāts aprīkojums un modernizētas telpas atbilstoši **jaunākajām** tirgū pieejamajām **tehnoloģijām**. Piemēram, Latvijas Universitātes Rīgas 1. medicīnas koledžā (turpmāk – R1.MK) tika izveidots Latvijā unikāls neatliekamās medicīniskās palīdzības mašīnas modulis ar pilnu aprīkojumu.

Projektu īstenošanas rezultātā studentiem ir pieejams labāks mācību laboratoriju aprīkojums, un jaunie speciālisti tiek **sagatavoti darba tirgum** atbilstošā tehnoloģiju vidē ar prasmēm strādāt, izmantojot modernas iekārtas un aprīkojumu. Studenti iegūst praksē balstītu darba tirgus prasībām atbilstošu un mūsdienīgu profesionālo izglītību, un ir sagatavoti speciālisti nozarē. Moderna infrastruktūra, aprīkojums nodrošina arī pozitīvu publicitāti koledžai, kas dod plašākas iespējas piesaistīt jauniešus.

Izglītojamo pārstāvji no studentu pašpārvaldēm par būtisku uzskata, ka projektu īstenošanas rezultātā ir uzlabojusies mācību vide. Tā kā mācībukabinešu ir aprīkoti ar modernām iekārtām un tehnoloģijām, studenti jau apgūst prasmes simulētā ražošanas vidē. Aizejot praksē ar jau iegūtajām prasmēm, tās papildus tiek nostiprinātas, un absolventi ir labāk sagatavoti darba tirgum. Studentu aptaujas apliecina, ka, mācoties un pielietojot simulācijas metodes ar jaunajām iekārtām, aprīkojumu, tehnoloģijām u.c., vislielākais studentu ieguvums ir jau koledžā apgūtās nepieciešamās prasmes, kas ir maksimāli **pietuvinātas reālajai darba videi** savā profesijā. To atzinīgi novērtējuši arī darba devēji. Studentu un absolventu aptaujās tiek norādīts, ka arī paši studenti ir ieguvuši lielāku pārliecību par **savām profesionālajām spējām**.

Vienlaikus studenti norāda, ka studiju vide ir dinamiska un, ņemot vērā straujo zinātnes un tehnoloģiju attīstību, koledžai katru gadu būtu jāpapildina un jāatjauno esošie mācību resursi un jāizmanto iespēja iesaistīties atkal citos ES fondu līdzfinansējuma projektos.

Ieguldījumi studiju programmu fragmentāciju samazināšanā un resursu koplietošanas stiprināšanā

Finansējums ir piešķirts 14 All, no tām 13 valsts augstskolām (99,4% no finansējuma) un vienai juridisko personu koledžai (0,6% no finansējuma). Sešas All (Daugavpils Universitāte (turpmāk – DU), JVLMA, LSPA, LU, LiepU un RTA) īsteno katru 2 projektus (vienu projektu pirmajā atlases kārtā un otru – projekta 2. atlases kārtā), bet pārējās 8 All – pa vienam projektam 2. atlases kārtā. Pirmajā kārtā All īstenoja atbalstāmās darbības studiju virzienā "Izglītība un pedagoģija". Otrajā kārtā All īsteno atbalstāmās darbības pārējās plānotajās studiju programmās, izņemot studiju virzienā "Izglītība un pedagoģija".

Faktiskā gala labuma guvēju grupa ir All, to ieguvums ir aktivitāšu rezultātā optimizētās izmaksas, kā arī uzlabotie studentiem sniedzamie pakalpojumi. Otra labuma saņēmēju grupa ir studenti, kam tiek nodrošinātas pilnvērtīgākas un darba tirgum atbilstošākas studijas. Netieša labuma saņēmēju grupa ir uzņēmēji un valsts institūcijas, t.i., visi darba devēji, kam tiks nodrošināti labāk sagatavoti speciālisti. Tā kā līdz 2022. gada beigām bija pabeigti tikai 5 jauno studiju programmu izstrādes projekti, bet pārējie atrodas

¹⁰ <https://www.izm.gov.lv/lv/media/18744/download?attachment>

izstrādes procesā, tad nav iespējams noteikt studentu skaitu, kuri izvēlēšies studēt šajās jaunizveidotajās programmās. Precīzi skaitļi būs zināmi tikai pēc šo programmu faktiskās ieviešanas. Tāpat nav iespējams noteikt šo studiju programmu absolventu skaitu un jomas, kurās tie strādās.

Šo ieguldījumu izvērtējums neskar finansējuma saņēmēju grupas dalījumā pa dzimumiem, vecumu un nodarbinātības veidu, jo jaunu programmu izveide un esošo slēgšana attiecas uz studējošiem kopumā.

leguldījumi augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās stiprināšanā

Finansējums ir piešķirts 19 AII, no tām 15 valsts augstskolām (96%), 2 juridisko personu augstskolām (3,3%) un 2 juridisko personu koledžām (1%). Pavisam 4 augstākās izglītības iestādes īsteno katrā 3 projektus, 5 AII – 2 projektus, bet pārējās 10 AII – pa vienam projektam. Projekta iesniedzēju AII skaits, kurām tika piešķirts finansējums, veido 41,3% no kopējā AII skaita¹¹ (ziņojuma 12. pielikums).

Labuma guvēju grupa - doktoranti. Plānotais doktorantu skaits – 613, veido 34% no kopējā doktorantu skaita, kas 2020. gadā bija 1816, tāpēc šajā jomā projekta ietekmi var vērtēt kā būtisku. Jaunu doktorantu piesaistei ir liela nozīme, jo notiek akadēmiskā personāla „novecošanās”; ir nepieciešama mācībspēku sastāva atjaunošana un nomaiņa, lai veicinātu zinātniskās darbības intensitātes paaugstināšanos un augstākās izglītības sasaisti ar tautsaimniecību un zinātniskajām institūcijām. Laika posmā no 2009. gada līdz 2014. gadam doktorantūrā studējošiem bija pieejama ESF atbalsta programma 1.1.2.1.2. "Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai" ietvaros, kas šajā periodā veicināja doktorantu skaita pieaugumu par aptuveni 30%. Pēc šī perioda doktorantu skaits ir pakāpeniski samazinājies, jo līdzīgs atbalsts vairs nav ticis piešķirts.

Labuma guvēju grupa – AII akadēmiskā personāla pārstāvji, kas pilnveidoja savas kompetences – plānotie 1 719 pasniedzēji veido 33% no kopējā pasniedzēju skaita Latvijas AII (41% no projekta iesniedzēju AII). Tāpēc projekta ietekmi var vērtēt kā būtisku. Akadēmiskā personāla kvalifikācijas paaugstināšana ir uzskatāma par lielu projekta ieguvumu, īpaši attiecībā uz svešvalodām, jo nepietiekamās akadēmiskā personāla svešvalodu zināšanas negatīvi ietekmē studiju programmu kvalitāti, īpaši augstākās izglītības modernizācijas un internacionalizācijas kontekstā. No otras puses šādi kvalifikācijas celšanas pasākumi ir nepieciešami pastāvīgi un vienreizējs ieguldījums nedod vajadzīgo ilgtermiņa efektu (ziņojuma 12. pielikums).

Papildus projekta ieguvums ir kvalificēta ārvalstu akadēmiskā personāla piesaiste, ko līdz šim kavēja zemais atalgojums un prasības latviešu valodas zināšanām, kas gan tika atceltas. Plānotie 295 ārvalstu pasniedzēji, kuri saņēma ESF atbalstu darbam AII Latvijā, veido 5,7% no kopējā akadēmiskā personāla skaita Latvijā¹² vai 6,9% no 19 AII, kas bija projektu iesniedzēji¹³. Savukārt 110 ārvalstu pasniedzēji, kuri 6 mēnešu laikā pēc atbalsta beigām turpina akadēmisko darbību Latvijas AII, veido 2,1% no kopējā akadēmiskā personāla skaita Latvijā vai 2,6% no 19 AII, kas bija projektu iesniedzēji. Ņemot vērā, ka Augstskolu likums nosaka prasību augstskolai nodarbināt vismaz 5% ES, EEZ un OECD valstu akadēmiskā personāla, tad projekta ietekme vērtējama kā ļoti būtiska (52% no minimālās prasības). Lai gan, ārvalstu pasniedzēji bija gatavi darboties AII, kad bija pieejams projekta finansējums, pēc tam augstskolu piedāvātais atalgojums nav bijis konkurētspējīgs, lai ieinteresētu un spētu noturēt visus ārvalstu pasniedzējus no citām ES valstīm turpināt darbu pēc projekta beigām. AII sadarbību ar ārvalstu pasniedzējiem veicināja iespēja strādāt attālināti gan projekta laikā, gan pēc tam. Lai veiksmīgāk piesaistītu un noturētu ārvalstu pasniedzējus, Latvijas AII būtu jāmaina finansējuma modelis.

Šo ieguldījumu izvērtējums neskar finansējuma saņēmēju grupas dalījumā pa dzimumiem un vecumu, jo atbalsts attiecas uz doktorantiem, ārvalstu pasniedzējiem un akadēmisko personālu kopumā.

leguldījumi labākas pārvaldības augstākās izglītības institūcijās nodrošināšanai

Faktiskā gala labuma guvēju grupa ir AII. Labumu no kvalitatīvākas augstskolu un studiju infrastruktūras gūst arī studējošie, kā arī darba devēji, kas saņem labāk izglītotus un kompetentākus darbiniekus.

Latvijā vērojama nepietiekama sadarbība starp AII un darba devējiem, augstskolu stratēģiskajā vadībā ir maz iesaistītas ārējās ieinteresētās organizācijas un grupas, tajā skaitā pašvaldības un nozaru asociācijas. Ir jāstiprina studiju virzienu padomju darbs, palielinot darba devēju lomu un studiju programmu satura attīstībā iesaistot attiecīgās nozares profesionāļus, lai veicinātu studiju programmu satura kvalitāti, saikni

¹¹ 46 AII, ja neskaita augstskolu aģentūras-koledžas, kuras saskaņā ar MK noteikumiem atsevišķi finansējumu SAM 8.2.2. nesaņem; IZM <https://www.izm.gov.lv/lv/statistika-par-augstako-izglitiba>

¹² 2021. gadā Latvijā kopējais akadēmiskā personāla skaits AII bija 5197; CSP dati. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_I_ZG_IG_IGP/IGP020

¹³ SAM 8.2.2. projektu iesniedzēju 19 AII akadēmiskais personāls 2021. gadā bija 4240; CSP dati. https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_I_ZG_IG_IGP/IGP020

ar darba tirgu un prakses iespējām, tajā skaitā attīstot studiju virzienu pamata programmas un lemjot par studiju programmu konsolidāciju.

SAM 8.2.3. veicina pārvaldības uzlabojumu ieviešanu, kas noteikti All attīstības stratēģijā, t.sk. attīstot stratēģiskās partnerības ar zinātnes un uzņēmējdarbības sektoru augstskolu un studiju procesa pārvaldībā un studiju programmu īstenošanā.

Pavisam šī SAM pirmajā kārtā finansējumu saņēma 18 All, kuras veido 39,1% no kopējā All skaita¹⁴. SAM otrajā kārtā finansējumu saņēma 15 valsts dibinātās All.

leguldījums atbalsta nodrošināšanai EQAR aģentūras izvirzīto prasību izpilde

Faktiskā gala labuma guvēju grupa ir Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra (turpmāk - AIKA), All un studējošie. Šī aktivitāte paredz ieviest EQAR izcilības modeļa principus All. Līdz ar to All varēs turpināt ieviest Eiropas augstākās izglītības standartus un nodrošināt atbilstošu augstākās izglītības kvalitāti.

Papildus labumu, t.sk. finansiālu, ieguva visas 12 augstskolas, kas piedalījās studiju programmu pilotakreditācijā. Netiešu labumu no augstākās izglītības kvalitātes nostiprināšanas gūst visa Latvijas sabiedrība, t.sk. darba devēji, kas saņem kvalitatīvāk izglītotus darbiniekus.

Īstenojot šo aktivitāti, tiek atbalstīta Latvijas dalība Eiropas asociācijā kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (European Association for Quality Assurance in Higher Education, turpmāk - ENQA) un citās starptautiskajās organizācijās un tīklos, kā arī to organizētajos pasākumos augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas jomā.¹⁵ 2023. gada februārī Latvijai tika veikts arī ENQA - EQAR novērtējums, kas aģentūrām periodiski ir jā dara.

Plānots, ka tuvākajā nākotnē Latvija pāries uz augstskolu akreditāciju, un vairs netiks akreditētas atsevišķas programmas un studiju virzieni. Līdz 2024. gadam plānots pabeigt studiju virzienu un programmu akreditāciju, pēc tam notiks sagatavošanās institucionālai akreditācijai.

Studiju programmu un virzienu kvalitātes izvērtēšana labi parāda un raksturo situāciju Latvijas All, t.sk. tendences valsts un reģionālajās All, kas īsteno specializētus studiju virzienus, mazākās augstskolās trūkst finanšu resursu, iespējas to avotu dažādošanai, kā arī tās nevar paļauties uz valsts budžetu.

3.2. Profesionālā izglītība

Galvenie secinājumi

- Profesionālās izglītības infrastruktūras attīstības projektu faktiskā gala labuma guvēju grupas ir: **izglītojamie, iestāde (projekta īstenotājs) un nozare/darba devēji**. Nodrošinot audzēkņiem pozitīvu, ergonomisku vidi, kā arī īstenojot mācību procesu modernā infrastruktūrā un ar nepieciešamajiem mācību uzskates līdzekļiem un aprīkojumu, tiek veicināta konkurētspējīgu un kvalitatīvu darbinieku nodrošināšana darba tirgū.
- Galvenās labuma guvēju grupas **ieguldījumiem kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaita palielināšanā pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā**: audzēkņi, darba devēji, PII. Projektā ir sniegts labums visai Latvijas ekonomikai un konkrētām nozarēm, kuru topošos darbiniekus apmāca projektā iesaistītās PII, kā arī reģionālajai attīstībai, jo daudzas no PII atrodas reģionos un tieši šo reģionu uzņēmumi ir bijuši aktīvi projekta dalībnieki. PII audzēkņi ir ieguvuši labu praksi, pieredzi un jaunas zināšanas, kā arī darba vietas – pēc sākotnējām aplēsēm vidēji 70% jauniešu pēc dalības projektā ir atraduši vietas darba tirgū atbilstoši savai specialitātei.
- Finansējuma saņēmēji **ieguldījumiem profesionālās izglītības atbilstības Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai nodrošināšanai** ir VISK (partneri – LDDK, LBAS, LOSP, IKVD).

¹⁴ aprēķini veikti, pieņemot, ka ir 46 All, ja neskaita augstskolu aģentūras-koledžas, kuras saskaņā ar MK noteikumiem atsevišķi finansējumu SAM 8.2.3. nesaņem; <https://likumi.lv/ta/id/296514-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-2-3-nbsspecifica-atbalsta-merka-nodrosinat-labaku-parvaldibu-augstakas>

¹⁵ ENQA ir asociācija, kas pārstāv savus biedrus gan Eiropā, gan starptautiskā līmenī. ENQA biedri ir augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas organizācijas, kas darbojas Eiropas augstākās izglītības telpā. ENQA uzdevumi: - pārstāvēt tās biedrus Eiropas un starptautiskā līmenī, īpaši politikas lēmumu pieņemšanas procesā un sadarbības veicināšanā ar ieinteresētajām organizācijām; kalpot par ideju platformu kvalitātes nodrošināšanas procesu un sistēmas tālākai attīstībai Eiropas augstākās izglītības telpas ietvaros un aiz tās; - kalpot par komunikācijas platformu informācijas izplatīšanā un pieredzes apmaiņā par kvalitātes nodrošināšanu starptautiskajiem un citām ieinteresētajām pusēm.

Labuma guvēji ir visas PII un koledžas, kuras īsteno sākotnējās profesionālās izglītības programmas, tai skaitā arī tālākizglītības programmas. Savukārt darba devēji gūst labumu no vienotas nozares kvalifikācijas prasību nodrošināšanas, izstrādājot tādu profesionālas izglītības saturu, kas nodrošinātu vienlīdzīgas izglītības ieguves iespējas un kvalitāti visām izglītojamo mērķa grupām.

- Projekta rezultātu analīze liecina, ka 6 mēnešu laikā pēc DVB mācībām 75% no iesaistītajiem audzēkņiem, kā arī 74% no DVB praksēs iesaistītajiem audzēkņiem atrod darbu savās izvēlētajās profesijās, ilgākā laika posmā šis rādītājs turpina palielināties.
- **Ieguldījumu profesionālās izglītības iestāžu efektīvas pārvaldības un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveides nodrošināšanā** labuma guvēju grupa ir PII, to pedagogi, direktori, to vietnieki un citi PII administrācijas pārstāvji; darba devēji jeb nozaru pārstāvji un to darbinieki (uzņēmumu prakšu vadītāji, uzņēmumu darba vidē balstītu mācību vadītāji, amata meistari). Pavisam uz izvērtējuma sagatavošanas brīdi atbalstu ieguva 12 695 nodarbinātās personas. PII audzēkņi lielu labumu guva no prakšu vadītājiem – meistariem un darbaudzinātājiem uzņēmumos, kas bija izgājuši pedagoģiskās apmācības, kā rezultātā uzlabojās mācību kvalitāte ne tikai no praktiskā, bet arī pedagoģiskā viedokļa (piemēram, jaunas, modernas mācību metodes, mācību satura veidošana, mācību organizācija). Tāpat PII audzēkņu ieguvumi saistāmi ar uzlabojumiem PII administratīvajā vadībā, kurai savukārt bija iespējas apgūt jaunas vadības metodes. Darba devēji projekta rezultātā guva labas iespējas piedalīties jauno darbinieku sagatavošanā, kā arī labāko nozares vajadzībām sagatavoto darbinieku izvēlē no audzēkņiem.

Ieguldījumi profesionālās izglītības infrastruktūras attīstībā

Īstenoto infrastruktūras projektu rezultātā faktiskā **gala labuma guvēji** ir: izglītojamie, iestāde (projekta īstenotājs) un nozare/darba devēji. SAM 8.1.3. projektus īstenoja 23 PII, un īstenoto projektu kopējais veiktspējas rādītājs saskaņā ar KP VIS datiem ir 18 708 personas/izglītojamie, kas ir 67,4% no kopējā izglītojamo skaita PII Latvijā¹⁶.

PII anketās sniedza viedokli, ka, nodrošinot audzēkņiem pozitīvu, ergonomisku vidi, kā arī īstenojot mācību procesu **atbilstošā, modernā infrastruktūrā** un ar nepieciešamajiem mācību uzskates līdzekļiem un aprīkojumu, **veicina konkurētspējīgu audzēkņu** absolvēšanu un kvalitatīvu darbinieku nodrošināšanu darba tirgū. Tehnikumā iestājas vairāk izglītojamo, vairākās profesijās ir konkurss, līdz ar to ir iespēja izvēlēties spējīgākus jauniešus, kuri, absolvējot tehnikumu, kļūst par nozares speciālistiem.

Vēl tika norādīts, ka mērķa grupas izglītojamie, mācoties modernizētā mācību vidē, spēj iegūt labākas, **kvalitatīvākas profesionālās zināšanas** un prasmes, kuras ir novērtētas darba tirgū. Piemēram, Valmieras tehnikumā ir izveidota Vidzemē unikāla multifunkcionāla metālapstrādes laboratorija, kas ir būtisks ieguldījums Vidzemes reģiona izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes papildināšanā. Izglītojamie, apgūstot jaunākās tehnoloģijas, iekārtas un aprīkojumu, kļūst konkurētspējīgi ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas darba tirgū.

Mērķa grupu pārstāvētajās jomās darba tirgū ir augsts jauno profesionāļu pieprasījums. Jaunie speciālisti tiek sagatavoti atbilstoši darba devēju prasībām. Darba devēji labprāt apmāca savus speciālistus kvalifikācijas celšanā tieši profesionālajās izglītības iestādēs. Palielinās arī profesionālo izglītības iestāžu prestižs sabiedrībā.

Ieguldījumu infrastruktūrā izvērtējums neskar finansējuma saņēmēju grupas dalījumā pa dzimumiem, vecumu un nodarbinātības veidu, jo tie **attiecas uz izglītojamajiem kopumā**.

Izglītojamo viedoklis par īstenotajiem projektiem netika apkopots, jo izglītojamie pārsvarā ir nepilngadīgi un nepastarpināta **saziņa ar izglītojamajiem nebija iespējama**.

Ieguldījumi kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaita palielināšanā pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā

SAM 8.5.1. labuma guvēju grupas: audzēkņi, darba devēji, profesionālās izglītības iestādes. Pavisam darba vidē balstītās mācībās projekta ietvaros piedalījās 3 950 audzēkņi no PII, vispārējām izglītības iestādēm, kuras īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas, kas dod iespēju iegūt trešā līmeņa profesionālo kvalifikāciju, arodizglītības programmas, kas dod iespēju iegūt otrā līmeņa profesionālo kvalifikāciju, un profesionālās pamatizglītības programmas, kas dod iespēju iegūt pirmā līmeņa profesionālo kvalifikāciju – 2 115 vīrieši un 1 835 sievietes. Pavisam mācību praksēs uzņēmumos piedalījās 12 345 PII audzēkņi, no

¹⁶ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__IZG__IGR__IPA/IPA010/table/tableViewLayout1/

kuriem 7727 bija vīrieši, bet 4 618 – sievietes. Norādītie skaitļi atspoguļo faktiskos rādītājus uz 31.12.2022. saskaņā ar LDDK pārskatu (ziņojuma 15. pielikums).

Projekta rezultātā PII ir ieguvušas jaunus sadarbības partnerus, jaunus līgumus ar nozarēm un iespēju uzlabot izglītības kvalitāti un daudzpusību, nodrošinot darba vidē balstītas mācības un prakses saviem audzēkņiem daudz plašākā mērogā, nekā būtu iespējams bez saņemtā atbalsta. Saskaņā ar PII pašvērtējumiem lielākā daļa uzsver DVB mācību nozīmi un iekļauj tās savā stratēģijā, pamatojot izpildi tiek ar iesaistītajiem audzēkņiem, kas praktiski 100% ir tikušas īstenotas projekta ietvaros.

SAM 8.5.1. ir fokusēts uz PII audzēkņu skaita palielināšanu, kas balstīta uz izglītības iestādes piedāvāto iespēju audzēkņiem apgūt gan teorētiskās, gan praktiskās iemaņas reālā darba vidē, mācoties pie uzņēmējiem (darba devējiem), tādējādi kopumā būtiski paaugstinot profesionālās izglītības prestižu Latvijā.

PII audzēkņi ir ieguvuši labu praksi, pieredzi un jaunas zināšanas, kā arī darba vietas, jo daudzi ir palikuši strādāt uzņēmumos, kur bija organizētas darba vidē balstītās mācības un mācību prakses. Jauniešu interese par darba vidē balstītām mācībām ir bijusi liela un dažās PII pat rīkoti konkursi, lai varētu šādās mācībās piedalīties. Diemžēl tikai daļa PII audzēkņu varēja piedalīties darba vidē balstītās mācībās, jo iesaistītie uzņēmēji, kas pamatā bija mazie un vidējie uzņēmēji, nevarēja pie sevis uzņemt lielu skaitu jauniešu, un tas arī nebūtu bijis lietderīgi.

Profesionāli darbinieki, īpaši STEM jomās, ir ļoti pieprasīti, īpaši programmētāji, tehniķi, automehāniķi u.c., liela daļa atrod darbu jau mācību laikā.

Saskaņā ar LDDK sniegto informāciju, uz 2023.gada 1. jūniju pēc VID datiem:

- 74% projektā iesaistītie audzēkņi DVB praksēs 6 mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti Latvijā;
- 75% projektā iesaistītie audzēkņi DVB mācībās 6 mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti Latvijā;

Savukārt VID dati par visu periodu kopš kvalifikācijas ieguves līdz 2023.gada janvārim (nevis tikai 6 mēnešus pēc iegūšanas) sniedz šādus rezultātus (LDDK sniegtā informācija uz 01.06.2023.):

- 85% projektā iesaistītie audzēkņi DVB praksēs no kvalifikācijas ieguves līdz 01.2023. ir nodarbināti Latvijā;
- 85.3% projektā iesaistītie audzēkņi DVB mācībās no kvalifikācijas ieguves līdz 01.2023. ir nodarbināti Latvijā.

LDDK rīcībā esošā informācija liecina, ka ap 70% audzēkņi strādā tehniskajās profesijās un 80 līdz 90 % atrod darbu nozarē atbilstoši savai profesionālajai kvalifikācijai, kas ir ļoti labs rādītājs.

SAM 8.5.1. ietvaros ir paredzēts tuvināt izglītības un darba vidi. Šāda pieeja jau praktiski tiek pielietota dažādās pasaules valstīs, kur ir darba devēju iesaiste audzēkņu mācību procesā, nodrošinot audzēkņiem mācības reālajā darba vidē ir atzīta par īpaši lietderīgu pieeju. PII audzēkņi tiek teorētiski un praktiski mācās pie uzņēmējiem (darba devējiem) un tādā veidā iegūst zināšanas un iemaņas, darbojoties reālajā darba vidē. Darba devējs pats sniedz audzēkņiem zināšanas, kas nepieciešamas konkrētajam profesijas pārstāvim un palīdz sagatavot savus nākošos darbiniekus.

Latvijas darba devēji, kas piedalījās projektā, atzinīgi novērtēja to, ka projekta ietvaros PII audzēkņi tika nodrošināti ar darba tērpiem, individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, kā arī finansējuma iespēju PII audzēkņu mobilitātei un dienesta viesnīcām.

Projektā iesaistīto uzņēmumu pamatdarbības veids pārstāv visas 15 nozares. Nozaru sadalījums liecina, lielākā daļa iesaistīto uzņēmumu pārstāv trīs nozares – 1) skaistumkopšanas, 2) tūrisma un 3) metālapstrādes, mašīnbūves un mašīnzinību nozares.

DVB mācību īstenošanā aptvertās nozares atbilst profesijām, kurās Ekonomikas ministrija (turpmāk – EM) prognozē lielāko darbaspēka pieprasījuma pieaugumu līdz 2040. gadam. Iztrūkums pēc darbaspēka ar profesionālo vidējo izglītību - vidējā termiņā tas var veidoties ~69 tūkst., pie tam iztrūkums būs vērojams praktiski visās izglītības tematiskajās grupās, it īpaši inženierzinātnēs un ražošanā (ziņojuma 15. pielikums).¹⁷

Nemot vērā to, ka EM prognozē nepietiekamu darbaspēka piedāvājumu gandrīz visās profesionālās izglītības tematiskajās grupās, var secināt, ka SAM 8.5.1. projekts kopumā risina paredzamo darbaspēka trūkuma problēmu lielākajā daļā aptverto nozaru. Nākotnē nepieciešams īpaši veicināt DVB mācības

¹⁷ <https://www.em.gov.lv/lv/jaunums/em-lielakais-jaunu-darbavietu-pieaugums-sagaidams-augstakas-kvalifikācijas-profesijas-bet-butiskakais-darbaspēka-trūkums-veidosies-pec-specialistiem-ar-profesionālo-izglītību>

nozārēs (inženierzinātņu, būvniecības un IT u.c.), kurās atbilstoši EM prognozēm nākotnē sagaidāms lielākais nodarbinātības pieaugums (ziņojuma 15. pielikums).

Lai gan laika posmā no 2018.gada līdz 2022.gadam ir bijusi vērojama PII audzēkņu skaita stabilizācija (ziņojuma 6. pielikums), analizējot izglītojamo skaitu PI programmā nozaru griezumā (pēc izglītības tematiskās grupas un jomas), stabils pieaugums izglītojamo skaita ziņā laikā no 2026.gada līdz 2020.gadam ir bijis datorikā (31%) un mākslu tematiskajā grupā (27%). Tajā pat laikā jāatzīst, ka kopš 2016.gada, salīdzinot ar 2020.gadu, ir vērojams izglītojamo skaita kritums tādās svarīgās jomās kā inženierzinātnes, ražošana un būvniecība (-9%), kur lielākais kritums ir bijis ražošanā un pārstrādē (-17%), kā arī inženierzinātnēs un tehnoloģijās (-12%); kā arī pakalpojumu jomā (-16%) ar ievērojamu izglītojamo skaita kritumu transporta pakalpojumos (-78%), vides aizsardzībā (-25%) un individuālajos pakalpojumos (-16%); savukārt veselības aprūpes un sociālās labklājības jomā izglītojamo skaits samazinājies par 20% ar lielāko kritumu sociālās labklājības jomā (43%) un arī veselības aprūpē (11%). Līdz ar to šīm jomām, kurās audzēkņu skaita samazinājums ir bijis ievērojams un kuras ir pieprasītas tautsaimniecībā, būtu jāpievērš lielākā uzmanība (ziņojuma 6. pielikums).

Šo ieguldījumu izvērtējums neskar finansējuma saņēmēju grupas dalījumā pa dzimumiem, vecumu un nodarbinātības veidu, jo daļība darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā attiecas uz PII audzēkņiem kopumā.

leguldījumi profesionālās izglītības atbilstības Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai nodrošināšanai

Projekta specifiskā mērķa grupa ir valsts pārvaldes iestādes (Izglītības kvalitātes valsts dienests (turpmāk - IKVD), Valsts izglītības satura centrs (turpmāk - VISC), nozaru ministrijas un to valsts pārvaldes iestādes), kuras atbilstoši funkcijām ir atbildīgas par izglītības satura izstrādi un pārraudzību, tai skaitā nodrošinot īstenošanas kvalitāti, izglītības programmu licencēšanas un akreditācijas procesā.

Labuma guvēji ir visas PII un koledžas, kuras īsteno sākotnējās profesionālās izglītības programmas, tai skaitā arī tālākizglītības programmas. Tas, cik lielā mērā projekts ir ietekmējis PII darbu un mācību programmas, atkarīgs no pašu iestāžu aktivitātes un nepieciešamības. Piemēram, pēc Smiltenes tehnikuma sniegtās informācijas, jauno modulāro izglītības programmu ieviešana pagaidām ir ietekmējusi vien ap 10% no kopējām programmām, tāpēc ietekme un rezultāti būs redzami vien pakāpeniski. Jāņem vērā, ka jauno programmu pārņemšanas darbs turpinās, programmu nomaiņa notiek pakāpeniski, atkarībā no to aktualizācijas nepieciešamības. Taču arī jaunās modulārās izglītības programmas un profesionālo kvalifikāciju standarti būs jau pēc dažiem gadiem jāaktualizē.

Savukārt darba devēji gūst labumu no vienotas nozares kvalifikācijas prasību nodrošināšanas, izstrādājot tādu profesionālas izglītības saturu, kas nodrošinātu vienlīdzīgas izglītības ieguves iespējas un kvalitāti visām izglītojamo mērķa grupām, tai skaitā pedagogiem un izglītojamajiem, iegūstot jaunus mūsdienu prasībām atbilstošus mācību līdzekļus un simulācijas iekārtas, kas veicina profesionālās izglītības modernizāciju un kvalitātes uzlabošanu.

LDDK pārziņā projekta ietvaros sakārtot nozaru kvalifikācijas struktūru (turpmāk - NKS), kā arī kvalifikācijas prasības/standartus profesijām. Atbilstoši pārraudzītajām nozarēm, LDDK kopā ar sadarbības partneriem (NEP, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (turpmāk - LABS), u.c.) izstrādāja 78 jaunus profesiju standartus, bet pārējie projekta partneri - LABS un Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (turpmāk - LOSP) izstrādāja pārējos 124 standartus (kopā izstrādāti 202 jauni standarti). Projekta ieviešanas gaitā veiksmīgi izdevās piesaistīt NEP ekspertus gan pie profesiju kvalifikāciju standartu, gan modulāro izglītības programmu izstrādes. Visā procesā aktīvi piedalījās un pārraudzību nodrošināja projekta ieviesējs – VISC, kā arī IKVD.

leguldījumi profesionālās izglītības iestāžu efektīvas pārvaldības un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveides nodrošināšanā

Pavisam kopā ESF atbalstu mācībām saņēma 13 007 nodarbinātās personas – 3487 vīrieši un 9520 sievietes. No tiem, kuri piedalījās mācībās – 12 516 jeb 96% dalībnieku – 3427 vīrieši un 9089 sievietes-ieguva kvalifikāciju (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari un nozares pārstāvji).¹⁸

Specifiskā atbalsta mērķa grupa ir PII, to pedagogi, direktori, to vietnieki un citi PII administrācijas pārstāvji; darba devēji jeb nozaru pārstāvji un to darbinieki (uzņēmumu prakšu vadītāji, uzņēmumu darba vidē balstītu mācību vadītāji, amata meistari).

¹⁸ Norādītie skaitļi atspoguļo faktiskos sasniegtos SAM rādītājus.

Projekta 1. atbalstāmās darbības pasākumos efektīvai PII pārvaldībai saskaņā ar VISC datiem¹⁹ kopumā tika iesaistītas 2 193 personas (106% no sasniedzamās vērtības 2070 personas) ar 1 237 unikāliem dalībniekiem (direktori, vietnieki, administrācijas pārstāvji, konventa pārstāvji) – 849 jeb 69% no visiem dalībniekiem bija no PII, pārējie 210 bija profesionālās ievirzes izglītības iestāžu pārstāvji, bet 168 bija prakšu vadītāji un nozares pārstāvji.

PII pārvaldības stiprināšanai projektā bija jāizstrādā vai jāpilnveido attīstības stratēģijas un ar to saistīto cilvēkresursu attīstības plāni projektā iesaistītajām PII. Rezultātā tika izstrādāti 22 cilvēkresursu attīstības plāni, 24 PII stratēģijas, no kurām 8 stratēģijas arī tika iedzīvinātas. Savukārt PII finanšu kapacitātes celšanai tika veikta esošās situācijas izpēte 34 PII (62% no PII), izveidoti 3 finanšu modelēšanas rīki, kā arī notikuši 3 mācību un 3 pieredzes pārneses pasākumi finanšu jomā, 2285 stundu individuālas komandu konsultācijas 34 PII vadības komandām.

Sniegts atbalsts PII direktoriem, to vietniekiem un citiem administrācijas pārstāvjiem, konventa pārstāvjiem profesionālās pilnveides pasākumos, t.sk. cilvēkresursu un stratēģiskajā plānošanā, pieaugušo izglītībā, sadarbības veicināšanā ar darba devējiem, administratīvo un vadības kompetenču pilnveidē, digitālajā prātībā – pavisam ap 500 personām.²⁰ Piemēram, 1.atbalstāmās darbības ietvaros īstenota vadītāju izaugsmes programma un efektīva pārvaldība, kur, pēc VISC sniegtās informācijas, piedalījies 13 direktori un 58 administrāciju pārstāvji.

PII pedagogiem paredzētajos atbalsta pasākumos 2. atbalstāmās darbības – vispārējās un profesionālās prasmes: vispārējo un profesionālo prasmju celšanā piedalījās 3002 PII pedagogi; pedagoģisko prasmju uzlabošanai (darba vidē balstītas mācības un 72 h mācības) – 250 PII pedagogi; Modulārās izglītības programmai (turpmāk – MIP) aprobācijā un ieviešanā – 778 pedagogi. Savukārt 3. atbalstāmās darbības – stažēšanās un mentorings: stažēšanās aktivitātēs piedalījās 795 dalībnieki (pedagogi, prakšu vadītāji, administrāciju pārstāvji), no kuriem apmēram 2/3 bija pedagogi un prakšu vadītāji; mentoringa aktivitātēs piedalījās 208 prakšu vadītāji un pedagogi. Projekta 4. atbalstāmās darbības – izglītības kvalitātes novērtēšanā un eksaminācijā piedalījās 139 PII pedagogi un administrāciju pārstāvji.

Darba devēji jeb nozaru pārstāvji un prakšu vadītāji piedalījās visās projekta atbalstāmajās darbībās. 1.atbalstāmajā darbībā – atbalsta pasākumi PII efektīvai pārvaldībai piedalījās 168 prakšu vadītāji un nozaru pārstāvji. 2.atbalstāmajā darbībā – vispārējās un profesionālās prasmes: vispārējo un profesionālo prasmju celšanā piedalījās 617 nozaru pārstāvji; pedagoģisko prasmju uzlabošanā (darba vidē balstītas mācības un 72 h mācības) – 1189 nozaru pārstāvji jeb 83% no visiem dalībniekiem šajā aktivitātē; MIP aprobācijā un ieviešanā – 122 pedagogi. Projekta 3.atbalstāmajā darbībā – stažēšanās un mentorings: stažēšanās aktivitātēs piedalījās 115 nozaru pārstāvji, bet mentoringā – 7 nozaru pārstāvji. Projekta 4.atbalstāmajā darbībā – izglītības kvalitātes novērtēšanā un eksaminācijā piedalījās 123 nozaru pārstāvji jeb 47%²¹ no kopējā dalībnieku skaita.

SAM 8.5.3. palīdzēja sagatavot nozaru ekspertus sadarbībai ar PII. Darba devēji – nozaru pārstāvji - guva labumu no iespējām apmācīt savus darbiniekus (prakšu vadītājus, amata meistarus, darba vidē balstītu mācību vadītājus), kas vadīja PII audzēkņu prakses. Interese par pedagoģisko kompetenču apgūšanu no darba devēju puses ir bijusi pastāvīga. Šajā nolūkā tika rīkoti kursi, kas uzņēmēju pārstāvjiem bija bez maksas. Pēc kursu beigšanas dalībnieki ieguva tiesības darboties kā mentori uzņēmumos. Veiksmīgs piemērs SAM 8.5.3. iespēju izmantošanā ir bijis Smiltenes tehnikumam, uz kuru no uzņēmuma vēlējās pāriet pieredzējis būvinženieris un mācīt tehnikuma audzēkņus. Tas kļuva iespējams pilnā apmērā, pateicoties pedagoģisko kompetenču kursiem.

Projekts ir veicinājis PII administratīvās kapacitātes un kvalitātes celšanu, kā arī PII sadarbību ar nozarēm atbilstoši saviem specifiskajiem darbības virzieniem, ar kuru uzņēmējiem sadarbību plānots turpināt arī nākotnē. PII skolotājiem un vadības pārstāvjiem bija ļoti noderīgas stažēšanās dažādos Latvijas uzņēmumos, kā arī iespējas doties stažēšanās un pieredzes apmaiņās ārzemēs, kas atstāja zināmu ietekmi uz izmantotajām metodēm un pieejām mācību procesā, tās modernizējot un aktualizējot. Saskaņā ar VISC sniegto informāciju, projektā (3. AD) veiksmīgi īstenotas 35 stažēšanās programmas, no kurām 21 stažēšanās programma īstenota Latvijā, bet 14 programmas – citās Eiropas Savienības dalībvalstīs. Īstenošanas laikā ārzemēs projekta mērķa grupa ir guvusi starptautisku pieredzi: Lietuvā, Igaunijā, Polijā, Vācijā, Portugālē, Apvienotajā Karalistē, Francijā, Itālijā, Somijā. Turklāt stažēšanās programmas ir īstenotas 20 tautsaimniecības nozarēs, apakšnozarēs vai jomās: lauksaimniecība, ceļu būve, tekstilizstrādājumu apģērbi, ādas un ādas izstrādājumu ražošana, metālapstrāde, mašīnbūve un mehatronika, uzņēmējdarbība, korrūpcijas (galdniecība, mežizstrāde, koka dizains), skolvadība, pārtikas rūpniecība (konditoreja, gaļas pārstrāde), ēdināšanas pakalpojumi, enerģētika, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT), multimediji, poligrāfija, tūrisms un viesmīlība, loģistika, būvniecība

¹⁹ VISC dati uz 19.12.2022.g. dati, VISC informācija sniegta 15.03.2023.g.

²⁰ <https://www.visc.gov.lv/lv/projekts/profesionalas-izglitiba-iestazu-efektiva-parvaldiba-un-personala-kompetences-pilnveide>

²¹ VISC dati uz 19.02.2022.g. dati, VISC informācija sniegta 15.03.23.g.

(apdares darbi), elektronika, skaistumkopšana. Piemēram, noderīga bija pieredzes apmaiņa DVB mācību īstenošanā dažādās nozarēs, kas citās valstīs uzsākta un norisinās jau daudz ilgāk nekā Latvijā, pieredzes apmaiņa vispārējo mācību uzlabošanas procesā, kā arī darbā ar talantu attīstīšanu u.tml. Līdz ar to ieguva arī PII audzēkņi.

Savukārt PII audzēkņi vislielāko labumu guva no prakšu vadītājiem – meistariem un darbaudzinātājiem uzņēmumos, kas bija izgājuši pedagoģiskās apmācības SAM 8.5.3. ietvaros un zināja, kā pareizi īstenot darba vidē balstītās mācības ne tikai no praktiskā, bet arī no pedagoģiskā viedokļa. Tāpat PII audzēkņi ieguva no uzlabojumiem PII administratīvajā vadībā, kā arī no aktualizēta un modernizēta mācību procesa un zinošākiem pedagogiem, kuri bija izgājuši stažēšanos Latvijas un ārzemju uzņēmumos. Atsevišķos gadījumos PII ieguva arī jaunus pasniedzējus no darba vides.

Šo ieguldījumu izvērtējums neskar finansējuma saņēmēju grupas dalījumā pa vecumu un nodarbinātības veidu, jo profesionālās kompetences pilnveides nodrošināšana attiecas uz PII vadību, personālu, pedagogiem, prakšu vadītājiem, meistariem u.c.

3.3. Vispārējā izglītība

Galvenie secinājumi

- Īstenoto vispārējās izglītības infrastruktūras attīstības projektu faktiskā gala labuma guvēji ir izglītojamie un iestāde (projekta īstenoātājs). Modernizēta materiāltehniskā bāze dod pozitīvu impulsu izglītojamo prasmju, zināšanu pilnveidošanai, palīdz izglītojamajiem iepazīt labāk jaunās tehnoloģijas, savukārt skolu absolventiem sniedz **plašākas iespējas sekmīgi turpināt izglītīšanos**. Projektu ietvaros ir arī radīta pievilcīga un moderna darba vieta (skola) skolotājiem, tādējādi **veicinot pedagogu piesaisti** izglītības iestādei.
- Galvenās labuma guvēju grupas ieguldījumiem **kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura attīstīšanā, nodrošinot kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobāciju un ieviešanu** ("Skola 2030", pasākumā 8.3.1.1.), izglītojamie no 1,5 gadu vecuma pirmsskolā līdz vispārējās vidējās izglītības absolventiem, vispārējās izglītības pedagogi visās izglītības pakāpēs (t.sk. pirmsskolas) un mācību priekšmetos un mācību jomās, t.sk. speciālās izglītības skolotāji un speciālie pedagogi (18 473 pedagogi), visās izglītības iestādēs Latvijā, t.sk. pirmsskolas, pamata, vidējās, speciālās izglītības iestādes, arī profesionālās vidējās izglītības iestādes).
- Ieguldījumu **vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai sniedzamā atbalsta palielināšanā** labuma saņēmēji ir 471 vispārīzglītojošā skola (jeb 73% no kopējā vispārējās pamata un vidējās izglītības iestāžu skaita 647 2022./2023.m.g.). No tām 349 vispārējās izglītības iestādēs īstenojami kompleksi atbalsta pasākumi izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai skolas vidē un ārpusskolas pasākumos. Šajās aktivitātēs tika iesaistīti arī 7 386 pedagogi (VIIS datiem 2021./2022.m.g. pamata un vidējās izglītības posmā bija 28280 pedagogu, t.i., 26% saņēma ESF atbalstu 8.3.2.2.pasākumā); tiešā labuma saņēmēju grupa, kas tika iesaistīti ESF atbalsta pasākumos, ir 192 293 izglītojamie.
- Ieguldījumu **atbalsta nodrošināšanai NEET jauniešiem: attīstot prasmes un veicinot to iesaisti izglītībā**, t.sk. NVA īstenojamajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā projekta mērķa grupa ir jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās, nestrādā un neapņūst arodu. Atbalstu saņēmuši 4 272 NEET jauni eši, un 205 jaunieši, kas saņēmuši atbalstu REACT-EU ietvaros.
- Ieguldījumu **samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus** mērķa grupa ir vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie no 1. līdz 12. klasei, kā arī profesionālās izglītības un vispārējās izglītības iestāžu, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, izglītojamie no 1. līdz 4. kursam. Atbalsta ietvaros izstrādāti 87 675 individuālie izglītojamo atbalsta plāni, kur vienam izglītojamajam var būt vairāki individuāli atbalsta plāni.
- Ieguldījumu **izglītojamo vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs karjeras atbalsta pieejamības uzlabošanai** tiešā mērķa grupa ir valsts un pašvaldību dibinātās vispārējās (tai skaitā speciālās) un profesionālās izglītības iestādes un to izglītojamie. Atbalstu saņēma 430

vispārējās un profesionālās izglītības iestādes, no kurām 380 nodrošina karjeras atbalstu izglītojamajiem.

- Ieguldījumu **izglītības monitoringa sistēmas ieviešanā** mērķa grupa ir valsts institūcijas, kas ir atbildīgas par izglītības politikas izstrādi, tās īstenošanas pārraudzību, izglītības satura izstrādi - IZM, VISC, IKVD.
- ES fondu ieguldījumi ir tiešā veidā **veicinājuši vispārējās izglītības attīstību**, tā veicinot sistēmiskas pārmaiņas izglītības sistēmās, no kurām iegūs visa sabiedrība.

leguldījumi vispārējās izglītības infrastruktūras attīstībā

Pašvaldību īstenoto vispārējās izglītības infrastruktūras attīstības projektu faktiskā **gala labuma guvēji** ir izglītojamie un iestāde (projekta īstenoātājs). SAM 8.1.2. projektus īstenoja 35 pašvaldības, un īsteno to projektu kopējais veikspējas rādītājs saskaņā ar KP VIS datiem ir 59 280 personas/izglītojamie, kas ir 26,8% no kopējā izglītojamo skaita vispārējās izglītības iestādēs Latvijā²².

Pašvaldības un vispārējās izglītības iestādes, kas īstenoja projektus, anketās sniedza viedokli, ka modernizēta materiāltehniskā bāze **dod pozitīvu impulsu** izglītojamo prasmju, zināšanu veicināšanai. Piemēram, IKT aprīkojuma izmantošana kompetenču pieejā balstītu mācību programmu ieviešanā dod iespēju skolotājiem mācību procesā izmantot plašākas mācību metodes. Iegādātie līdzekļi palīdz izglītojamajiem iepazīt labāk jaunās tehnoloģijas, savukārt skolu absolventiem sniedz plašākas iespējas sekmīgi turpināt izglītīšanos.

Projektu realizācija **pozitīvi ietekmē** ne tikai izglītojamos, bet arī pedagogus un pārējos darbiniekus, jo projekta realizācijas rezultātā tiek radīti pievilcīgi, mūsdienu prasībām atbilstoši darba apstākļi darbiniekiem. Projekta ietvaros tika radīta pievilcīga un moderna darba vieta (skola) skolotājiem, tādējādi **veicinot labāku pedagogu** piesaisti novadam, skolai.

Respondenti arī minēja, ka ES struktūrfondu finansējuma pieejamība veicināja pašvaldību **skolu tīkla sakārtošanu** un pašvaldības izglītības stratēģijas īstenošanu.

Pašu izglītojamo viedoklis par īstenojamiem projektiem netika apkopots, jo izglītojamie pārsvarā ir nepilngadīgi, un nepastarpināta **saziņa ar izglītojamiem nebija iespējama**.

leguldījumi kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura attīstīšanā, nodrošinot kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobāciju un ieviešanu ("Skola 2030") un digitālo mācību un metodisko līdzekļu izstrādi

Atbalsta mērķa grupas ir: VISC, vispārējās izglītības pedagogi visās izglītības pakāpēs (t.sk. pirmsskolas) un mācību priekšmetos un mācību jomās, t.sk. speciālās izglītības skolotāji un speciālie pedagogi, kā arī augstskolu akadēmiskais personāls un izglītojamie visās izglītības pakāpēs un visās izglītības iestādēs, kurās tiek īsteno vispārējā izglītība. Savukārt abu pasākumu labuma guvēji ir izglītojamie un pedagogi. Netiešie labuma guvēji ir uzņēmēji un darba tirgus kopumā, kam nākotnē tiks nodrošināti labāk sagatavoti speciālisti.

Kopumā SAM 8.3.1. pamatmērķis ir, attīstot mācību saturu, izveidot jaunu sistēmisku pieeju vispārējai izglītībai. Līdz ar to faktisko ieguvumu darba tirgū varēs fiksēt vidēji pēc pieciem gadiem – aptuveni 2028.gadā. 2023.gada pavasarī 12.klasi absolvēs izglītojamie, kas kompetenču pieejā balstītu mācību saturu ir mācījušies pilno vidējās izglītības ciklu. Respektīvi, 2023.gada 12.klases absolventi būs jauno mācību saturu – kompetenču pieeju - apguvuši vidējās izglītības pakāpē no 10. līdz 12. klasei. Savukārt aptuveni uz 2032.gadu augstākās izglītības iestādēs iestāsies izglītojamie, kas apguvuši kompetenču pieeju pilnā ciklā no 1.līdz 12.klasei. Tādējādi sniegtā atbalsta veicinātās un ierosinātās pārmaiņas izglītības sistēmā būs fiksējamas pēc vairākiem gadiem.

2023.gadā 12.klasēm eksāmeni būs veidoti atbilstoši jaunajam saturam. Attiecīgi, lai monitorētu jaunā mācību satura un tā ieviešanas procesa ietekmi, VISC ir paredzējis centralizētos eksāmenus 9. un 12.klasei, kā arī monitoringa darbus pirmsskolai, 3., 6., 9. un 11.klasei, kas ļaus operatīvi identificēt gan nepilnības mācību procesā, gan arī nepilnības mācību saturā. Tādējādi, veicot monitoringu jaunā satura īstenošanai, var laicīgi identificēt nepilnības un veikt korektīvās darbības, piemēram, paredzēt pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi.

²² https://www.viis.gov.lv/sites/default/files/2022-09/ml_izgl_sk_salidzinajums_01092021_01092022_0.pdf

leguldījumi vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai sniedzamā atbalsta palielināšanā

Tā kā ir panākta 471 vispārizglītojošās skolas iesaiste, tad, pat ņemot vērā skolu slēgšanas tendenci, projekta ieviešanas laikā ir panākts būtisks iesaistes līmenis, jo SAM 8.3.2. aktivitātēs ir iesaistīti 73% izglītības iestāžu (rēķinot pret 2022./2023.mācību gada kopējo vispārizglītojošo skolu skaitu – 647 atbilstoši VIIS datiem). Sākotnēji bija plānots tikai iesaistīt aptuveni 1/3 daļu izglītības iestāžu.

Saturiski 8.3.2. SAM ietvaros tika izmantota pieeja strādāt ar pašvaldībām, kuras kā vispārizglītojošās skolas dibinātājs lemj par izglītības iestādes reorganizāciju. Tādējādi pašvaldībām jau projekta sākumā bija iespēja nodrošināt papildus atbalstu tām vispārizglītojošām skolām, kuras tās uzskata par prioritārām, atbilstoši pašvaldības līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem.

Saskaņā ar KP VIS datiem uz 2022.gada decembri 8.3.2.2.pasākumā kopumā tika iesaistīti 192 293 izglītojamie, kas ir gandrīz līdzvērtīgi viena mācību gada kopējam izglītojamo skaitam. Līdz ar to var secināt, ka SAM 8.3.2. ir sniedzis nozīmīgu ietekmi, neskatoties uz to, ka 8.3.2.1.pasākuma atsevišķās projekta aktivitātēs (piemēram, zinātniski pētniecisko darbu konkursos) dalībnieku skaits pēdējos trijos gados ir krities. Piemēram, dalībnieku- izglītojamo skaits zinātniski pētniecisko darbu konkursos kritās 2022.gadā salīdzinājumā ar 2020.gadu, jo, saskaņā ar intervijās sniegto informāciju, skolām bija informācijas nepietiekamība par pilnveidotā mācību kursa "Projektu darbs" ieviešanas nosacījumiem un sasaiste ar zinātniski pētnieciskajiem darbiem, kā arī Covid-19 ierobežojumu ietekmē bija ierobežots klātienes darbs zinātniski pētnieciska darba izstrādei.

8.3.2.2.pasākuma aktivitātēs tika iesaistīti arī 7 386 pedagogi. Pieņemot, ka vidējais aritmētiskais pedagogu skaits laika periodā no 2015./2016.m.g sākuma līdz 2019./2020.m.g. ir 28 605, tad projekta aktivitātes ir sasniegušas aptuveni 26% pedagogu.

Jāmin, ka 8.3.2.2.pasākuma aktivitātēs tika iekļauti arī izglītojamie-bēgļi no Ukrainas. Kompetenču attīstībai un atbalstam tika veidotas specifiskas atbalsta programmas gan izglītojamajiem no Ukrainas, gan arī pedagogiem no Ukrainas. Uz 2022.gada 9.septembri Latvijas vispārizglītojošās izglītības iestādēs mācījās 4325 izglītojamie no Ukrainas, daļa no tiem saņēma atbalstu 8.3.2.2.pasākuma aktivitāšu ietvaros.

Var secināt, ka izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai paredzētais atbalsts ir sniedzis atbalstu izglītojamajiem, jo ir nodrošināts kvalitatīva satura piedāvājums olimpiāžu, pētniecības u.c. pasākumu veidā, iesaistot augstskolas, kas kopumā palielina izglītojamo sagatavotību darba tirgum. Izglītojamajiem ir pieejami plašāki STEM izglītības pakalpojumu (interesu izglītībā un formālajā izglītībā), kas savukārt veicina izglītojamo sagatavotību turpmākajām studijām un darba tirgum STEM jomās.

leguldījumi atbalsta nodrošināšanai NEET jauniešiem: attīstot prasmes un veicinot to iesaisti izglītībā, nodarbinātībā, NVA īstenotajos pasākumos un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā

ES ietvaros statistika tiek apkopota par jauniešiem 18-29 gadu vecumā, kas pabeiguši pamatskolu un neturpina izglītoties vai arī nav iekļāvušies darba tirgū, un jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (turpmāk NEET jaunieši). Attiecībā uz priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu ES ir noteikusi mērķi, ka 15-29 gadu vecu NEET jauniešu²³ īpatsvars ES un priekšlaicīgu mācību pārtraukšanas rādītāji 2030.gadā būs zem 9%²⁴. ES valstīs šiem jauniešiem lieto vienoto terminu NEET (angl. *not in employment, education or training*), attiecinot to uz jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nav iesaistīti ne nodarbinātībā, ne izglītībā, ne mācībās. Skatīt ziņojuma 8.pielikumu.

Latvijā SAM 8.3.3. projekta mērķa grupa ir jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, kas atbilst ESF regulas 1303/2013 noteiktajam, *ja dalībvalstīs saskata nepieciešamību un identificē šķēršļus darba tirgū arī jauniešiem vecumā līdz 29 gadiem, tās var sniegt atbalstu arī NEET jauniešiem vecumā līdz 29 gadiem*. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk - CSP) datiem Latvijā 2020.gadā 33,2 tūkstoši (11,9 %) Latvijas jauniešu 15 līdz 29 gadu vecumā bija NEET situācijā, t.i., nestrādāja, nemācījās un neapguva arodu. Lai arī 2019.gadā Latvijā 10,3% (29,6 tūkst.) jauniešu minētajā vecuma grupā bija nonākuši NEET situācijā, tomēr Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020.gadā šis īpatsvars rādītājs pieauga līdz 11,9% (33,2 tūkst.) turpinot pieaugt arī 2021.gadā līdz 12,1% (32,8 tūkst.). 2022.gada laikā NEET jauniešu īpatsvars vecumā no 15 līdz 29 gadiem samazinājās līdz 11,3% (30,5 tūkst. , kur 15,2 tūkst. ir vīrieši un 15,3 tūkst. ir sievietes).²⁵

SAM 8.3.3. projekta īstenošanas kontekstā un rezultatīvo rādītāju vērtēšanas kontekstā ir būtiski izprast projekta mērķa grupas specifiku – jauniešus NEET situācijā un mērķētu atbalsta sniegšanu tieši šai sociālās

²³ [Statistics on young people neither in employment nor in education or training - Statistics Explained \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32021G0226%2801%29)

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32021G0226%2801%29>

²⁵ [Jaunieši, kuri nestrādā un nemācās pa vecuma grupām, pēc dzimuma laukos un pilsētās – Dzimums, Teritorija, Vecuma grupa, Rādītājs un Laika periods. PxWeb \(stat.gov.lv\)](https://stat.gov.lv)

atstumtības un izslēgtības situācijā esošajai mērķa grupai. Atkarībā no pakļautības sociālās atstumtības riskam ir Latvijā identificējamās trīs apakšgrupas: jaunieši, kas ir pārejā starp izglītības iestādēm, kuriem nav apgrūtinājumi sociālās atstumtības situācijai; jaunieši, kuriem ir ietilgusais pārejas statuss un kuri pakāpeniski nonāk sociālā izolācijā; jaunieši, kuriem ir dažāda veida sociālie apgrūtinājumi (funkcionālie traucējumi, agrīna grūtniecība, nepieciešamība aprūpēt ģimenes locekļus). Projektā iesaistīto jauniešu NEET situācija ir bijusi ilgstoša, kas neapšaubāmi ietekmē ne tikai atbalsta formas un intensitāti, bet arī atbalsta ilgumu un sociālās intervences eventuālā rezultāta sasniegšanas pakāpi.

Jāmin, ka:

- ņemot vērā augsto sarežģītības pakāpi mērķa grupas iesaistē, iesaistīto dalībnieku skaits liecina, ka sniegtais atbalsts bijis kvalitatīvs;
- projekts veidoja sistēmisku pieeju, kā sasniegt konkrēto sociālo grupu;
- individuāls darbs ar mērķa grupu "NEET jaunieši" iepriekš Latvijā nav īstenots, tostarp pašvaldību līmenī šādas iniciatīvas nav identificētas;
- visām projektā iesaistītajām institūcijām (pašvaldībām, sociālajiem dienestiem) ir bijis jārod veids, kā strādāt ar mērķa grupu esošo institucionālo un cilvēkresursu ietvaros, un sasniegt sociālo grupu, kas nav sociāli aktīva un atsevišķos gadījumos var atrasties arī ārpus pašvaldības iestāžu redzesloka;
- projekts tika izstrādāts kā unikāla pieeja darbam ar NEET jauniešiem, kas ir pamats tam, lai turpmāk tiktu veikti sistēmiski uzlabojumi jauniešu politikas jomā.

Līdzīgs secinājums ir konstatēts arī "Ernst & Young Baltic" 19.03.2019. pētījuma ziņojumā²⁶ "Noslēguma izvērtējums "Eiropas Sociālā fonda atbalsta un īpašā piešķirtuma Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas, tostarp garantijas jauniešiem shēmas īstenošanai, investīciju lietderība, efektivitāte un ietekme"", uzsverot, ka nav iespējams identificēt visus sekmīgi pabeigto individuālo pasākumu programmu gadījumus un to kopējo īpatsvaru, jo sekmīgi izpildīto individuālo pasākumu programmu skaits tiek uzskaitīts un iesniegts summāri pašvaldību griezumā, kaut gan jaunieši programmu var pabeigt ātrāk vai vēlāk.

Projekta īstenošanas gaitā vairākkārt tika aktualizēts jautājums, kas attiecās uz nepilngadīgo jauniešu, kuri nemācās un ilgstoši nav apmeklējuši skolu, faktisko atbilstību mērķa grupas statusam, un nepieciešams rast risinājumu šos jauniešus iesaistīt projektā, pamatojoties uz izglītības iestāžu direktoru izdotām izziņām par konkrētās personas attiecīgās izglītības iestādes neapmeklēšanu ilgstošā termiņā. Saskaņā ar MK 2015.gada 5.novembra noteikumu "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās, speciālajās izglītības iestādēs un speciālajās pirmsskolas izglītības grupās un atskaitīti no tām, kā arī pārcelti uz nākamo klasi" 52. punktu nepilngadīgie jaunieši, kas ilgstoši neapmeklē izglītības iestādi un nemācās, nevar tikt atskaitīti no tās.²⁷ Problēma ir risināta MK 2022.gada 11.janvāra noteikumos Nr. 11 "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārceļšanai nākamajā klasē", ar kuru pieņemšana spēku zaudēja MK 2015.gada 5.novembra noteikumi Nr. 591., 40.pants paredz, ka izglītības iestādes vadītājs ir tiesīgs izdot rīkojumu par izglītojamā atskatīšanu, ja izglītojamais atkārtoti neievēro Izglītības likumā noteiktos pienākumus. Tādējādi ir izglītojamie, kas nav atskaitīti no izglītības iestādes, bet to neapmeklē.

Secināms, ka SAM 8.3.3 sniegtajā atbalstā vairāk iesaistās NEET jaunieši – sievietes. Līdz ar to sniegtais atbalsts ir kā agrīna intervence ir nepieciešama iekļaušanai sabiedrībā, tostarp mērķtiecīgai atgriešanai izglītības sistēmā, kur tas iespējams vai iesaistei neformālās izglītības programmās, lai attīstītu šo jauniešu prasmes un mazinātu bezdarba riskus nākotnē.

Ieguldījumi priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanā, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus

Projekta tiešā mērķa grupa ir vispārējās izglītības iestāžu izglītojamie no 1. līdz 12. klasei, kā arī profesionālās izglītības un vispārējās izglītības iestāžu, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, izglītojamie no 1. līdz 4. kursam. Mērķa grupā neietilpst profesionālās pilnveides un profesionālās tālākizglītības programmu izglītojamie. Jau sākotnēji pašvaldības un profesionālās izglītības iestādes bija plānoti kā projekta sadarbības partneri - ieviešanas laikā projektā kā sadarbības partneri iesaistījās 41 pašvaldība un 36 profesionālās izglītības iestādes.

KP VIS un projekta dati liecina, ka plānotais iznākuma rādītājs, kas jāsasniedz SAM 8.3.4., bija 665 izglītības iestādes, kas saņēmušas atbalstus priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku mazināšanai. Uz 2023.gada sākumu projektā bija iesaistītas 599 izglītības iestādes saskaņā ar KP VIS datiem. Uz

²⁶ https://www.esfondi.lv/upload/izvertejumi/nosleguma_izvertejums_jauniesu_garantija.pdf

²⁷ Šie noteikumi bija spēkā projektu uzsākot. No 2022.gada 11.janvāra MK noteikumos Nr. 591 nav spēkā un tos aizvieto MK noteikumi Nr. 11 (11.01.2022.) "Kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības programmās un atskaitīti no tām, kā arī obligātās prasības izglītojamo pārceļšanai nākamajā klasē.

2023.gada sākumu projektā ir iesaistītas 90% vispārīzglītojošās skolas un 65% profesionālās izglītības iestāžu, tā sasniedzot lielāko daļu izglītības iestāžu un panākot būtisku projekta ietekmi.²⁸

Galvenie intervijās identificētie iemesli, lai neiesaistītos projekta aktivitātēs, ir saistīti ar pieņēmumu, ka izglītības iestāde jau šobrīd pietiekamā līmenī atpazīst priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku vai arī attiecīgajā izglītības iestādē šāds risks ir ļoti zems.

Projekta ietvaros sasniegtais unikālais izglītojamo skaits, kuri saņēmuši atbalstu, ir 41 180 izglītojamie, no kuriem 33 809 ir vispārīzglītojošo skolu izglītojamie un 7 371 profesionālās izglītības iestāžu izglītojamais. Projektā tika izstrādāti 85 914 individuālie atbalsta plāni 41 180 izglītojamajiem, kur izglītojamie kā labuma saņēmēji guva atbalstu, lai mazinātu riskus, kas ir saistīti ar iespējamo priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu. Turklāt atbilstoši datiem vienam izglītojamajam varēja būt vairāk kā viens individuālais atbalsta plāns, balstoties uz risku novērtējumu. No 85 914 individuālajiem atbalsta plāniem - 73 506 (85%) ir saistīti ar mācību darba un izglītības iestādes riskiem, kā grūtības mācību satura apguvē, iekavēta mācību satura apguve vai zemi mācību sasniegumi.

Projektā otra nozīmīgā mērķa grupa bija pedagogi, kuru izglītošanai un kapacitātes celšanai projekts paredzēja virkni metodisko atbalsta līdzekļu izstrādi, darbnīcas un profesionālās kompetences pilnveides programmas, supervīzijas un konferences.

SAM 8.3.4. ietvaros ir novērota tendence, kas saistīta ar izglītības iestāžu un pedagogu atbildības sajūtas trūkumu (angl. *ownership*) par projekta aktivitātēm, rezultātiem un to tālāk izmantošanu, ja aktivitātes tiek pilnā apjomā segtas no ES fondu finansējuma un piedāvātas bez līdzmaksājuma. Šajā kontekstā ieteikums ir ieviest projektu aktivitātes iespējamo līdzfinansējumu no izglītības iestādes vai pašvaldības par pedagogu līdzdalību aktivitātes un profesionālās tālākizglītības programmās (piemēram, kā līdzmaksājumu par līdzdalību mācībās).

leguldījumi izglītojamo vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs karjeras atbalsta pieejamības uzlabošanai

Projekta tiešā mērķa grupa ir valsts un pašvaldību dibinātās vispārējās (tai skaitā speciālās) un profesionālās izglītības iestādes un to izglītojamie. SAM 8.3.5. ietvaros ir sagatavoti 675 speciālisti (pedagogi karjeras konsultanti). Pēc ieviešējainstitūcijas datiem ir nodrošināta proporcija - 1 speciālists uz 600 izglītojamajiem 43 Latvijas pašvaldībās, kas ir pietiekami, ņemot vērā mācību saturu un mācību procesu.

Projekta rādītāji ir sasniegti pilnā apjomā. Savukārt rādītājs "Nacionālie profesionālās meistarības konkursi profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem" tiks sasniegts līdz 2023.gada 31.maijam, jo plānots, ka 2023.gada aprīlī norisināsies konkurss *SkillsLatvia2023*.

Pedagoga-karjeras konsultanta pienākumi ir izglītības sistēmā daudzveidīgi – veido karjeras informāciju izglītības iestādē (stendi, bibliotēka), karjeras izglītība (metodikas, prakses) un individuālās karjeras konsultācijas izglītojamajiem. Lai arī sagatavoto pedagogu-karjeras konsultantu pakalpojumi ir pieejami 43 Latvijas pašvaldībās, atšķirīgi ir modeļi, kā pašvaldības nodrošina karjeras attīstības atbalstu. Saskaņā ar projekta informāciju pedagogs-karjeras konsultants var veikt darbu izglītības iestādē, kur pieņemts amatā, var būt pieņemts darbā pašvaldībā un sniegt pakalpojumus visām pašvaldības skolām vai veikt karjeras konsultanta pienākumus kā papilddarbu.

Tādējādi var secināt, projekts ir sniedzis būtisku ietekmi, jo projekta ietvaros ir izveidota karjeras atbalsta sistēma, kas ietekmēs izglītojamo situāciju darba tirgū, izglītojamajiem izprotot darba tirgus tendences.

leguldījumi izglītības monitoringa sistēmas ieviešanā

SAM 8.3.6. mērķis bija izveidot izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu izglītības kvalitātes attīstībai, kas balstās uz statistiskās informācijas, salīdzinošo izglītības pētījumu rezultātu, valsts līmeņa izglītojamo sasniegumu un citu izglītības iestāžu darba rezultātus raksturojošu rādītāju mērīšanu un analīzi, centralizēto eksāmenu rezultātu analīzi un akreditācijas un licencēšanas, kā arī pedagogu darbības kvalitātes novērtēšanas informācijas izmantošanu un analīzi, ievērojot vidējā termiņā un ilgtermiņā sasniedzamos nozares stratēģiskos mērķus un rezultātus.

8.3.6.1. pasākuma tiešā mērķa grupa ir valsts institūcijas, kas ir atbildīgas par izglītības politikas izstrādi, tās īstenošanas pārraudzību, izglītības satura izstrādi, izglītības kvalitātes novērtēšanu, starptautisku pētījumu īstenošanu izglītības un zinātnes politikas jomā: Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM) VISK un IKVD.

²⁸ KP VIS dati, kur plānotais iznākuma rādītājs ir 665 izglītības iestādēm (ietver gan vispārējās, gan profesionālās izglītības iestādes), un sasniegtais rādītājs 599 izglītības iestādes jeb 90%.

Pasākums nodrošināja Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas PISA 2015 sekundāro datu analīzi un PISA 2018 pētījuma datu savākšanu, un primāro un sekundāro izpēti. Īstenota datu savākšana PISA 2022 ciklā un publicēšana 2023. gada 5. decembrī. Nodrošināta dalība OECD Starptautiskā mācību vides novērtējuma pētījumā TALIS 2019 un OECD Zinātņu doktoru turpmākās karjeras izpēti (SCDH) 2016. un 2019. gada aptaujās. Ikgadēji nodrošināti Latvijas dati ziņojumam "Education at a Glance" OECD INES programmas ietvaros, un informācija OECD Izglītības pētījumu un inovāciju centra CERI anketām. Nodrošināta dalība Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas IEA pētījumos - lasītprasmes pētījumā 4. klasei PIRLS un matemātikas un dabaszinātņu pētījumā 4. klasei TIMSS. Pasākums nodrošināja iespēju Latvijai pirmo reizi piedalīties OECD Pieaugušo prasmju novērtēšanas programmā PIAAC - pētījumā apkopotie dati sniegs informāciju par Latvijas 15-65 gadus veco iedzīvotāju tekstpratību, matemātikas un problēmrisināšanas prasmēm. Dalība starptautiskajos izglītības pētījumos un indikatoru programmās ļauj monitorēt izglītības kvalitāti - starptautiski salīdzinot prasmju sniegumu un citus izglītības sistēmas aspektus un sniedzot datus balstītu informāciju par sistēmas sniegumu izglītības politikas veidotājiem.

8.3.6.2. pasākuma mērķa grupa ir valsts institūcijas, kas ir atbildīgas par izglītības politikas izstrādi un īstenošanu, tai skaitā izglītības satura izstrādi, pārraudzību, izglītības kvalitātes novērtēšanu, kā arī starptautisku pētījumu īstenošanu izglītības politikas jomā: IZM; VISK; IKVD; augstākās izglītības un zinātniskās institūcijas, kas īsteno pedagoģijas studiju programmas un pētniecību izglītībā. Tādējādi abu pasākumu mērķa grupa bija identiskas valsts institūcijas, kurām jānodrošina izglītības politikas izstrāde un īstenošana. Savukārt abu pasākumu labumu guvēji būtu kopumā visi Latvijas iedzīvotāji un tautsaimniecība, kuru ietekmē izglītības un zinātnes politika.

3.4. Pieaugušo izglītība

Galvenie secinājumi

- Ieguldījumu **nodarbināto personu profesionālo kompetenču pilnveidošanai** labuma saņēmēji ir nodarbinātie no 25 gadu vecuma. Visaktīvākie pieaugušo izglītības iespēju izmantošanā bijuši nodarbinātie vecuma posmā no 25 līdz 44 gadiem (71% no kopskaita).
- Nodarbinātie ar **pabeigtu profesionālo vidējo un/vai augstāku izglītību** ir aktīvāk iesaistījušies projekta aktivitātēs - plānotie projekta rezultāta rādītāji 43 000 un uz izvērtējuma veikšanas brīdi sasniegti 46 577. Gan attiecībā pret iedzīvotāju, gan nodarbināto skaitu salīdzinoši zemākā iesaiste mācībās bijusi Kurzemes un Latgales reģionos.
- Projekts tiešā veidā **veicinājis pieaugušo izglītības kultūras attīstību Latvijā**, pieaugušo izglītības piedāvājuma veidošanos izglītības iestādēs un sekmējis pilnveidi arī starp nodarbinātajiem, tai skaitā tādiem, kuri jau vairākus gadus desmitus nav iesaistījušies izglītībā.
- Lai gan SAM 8.4.1. balstīts uz indivīdu iniciatīvu un personisko motivāciju mācīties, **arī daļa darba devēju izmanto projekta sniegtās iespējas**, lai nodrošinātu mācības uzņēmuma darbiniekiem.

Ieguldījumi nodarbināto personu profesionālo kompetenču pilnveidošanai

Ar ESF fondu atbalstu SAM 8.4.1. projektā piedāvātās izglītības programmas nodarbinātie var apgūt ne vairāk kā divas reizes projekta īstenošanas periodā.²⁹ Nodarbinātie ar pabeigtu profesionālo vidējo un/vai augstāku izglītību ir aktīvāk iesaistījušies pieaugušo izglītības aktivitātēs un jau pirms projekta noslēguma sasniegts plānotais rezultatīvais rādītājs (unikālie mācību dalībnieki), kas definēts MK noteikumos Nr. 474.³⁰

Dažādu faktoru ietekmē grupa ar zemu izglītības līmeni PI iesaistās mazāk, un šis nav izaicinājums tikai SAM 8.4.1., bet kopumā cilvēkiem ar zemāku izglītību ir tipiski nepapildināt izglītību.³¹ Šķēršļi var būt dažāda veida – gan motivācijas, gan saistīti ar ārējiem faktoriem. Cilvēki ar zemāku izglītību nereti saskaras ar vairākiem šķēršļiem, kas kavē izglītības pieejamību (finansiāli, fiziski, digitāli u.c.): zema izglītība var būt ciešāk saistīta ar mazāku atalgojumu, neelastīgāku darba režīmu, zemākām digitālajām prasmēm, arī

²⁹ Sākotnēji projekts paredzēja atbalstu tikai vienas izglītības programmas apgūšanai, šobrīd iespējas paplašinātas – 2 reizes.

³⁰ <https://likumi.lv/ta/id/283669-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-4-1-specifiska-atbalsta-merka-pilnveidot-nodarbinato-personu-profesionalo>

³¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics

neprasmi mācīties, ierobežotu izpratni par izglītības vērtību. 2020.gadā publicēts pētījums "Nodarbināto pieaugušo ar zemu kvalifikāciju efektīvākas iesaistes mācībās izvērtējums". Tas ir novērtējums par SAM 8.4.1. vienu no atbalstāmajām grupām - nodarbinātajiem ar zemu kvalifikāciju.³² Pētījumā apzināti šīs mērķa grupas ierobežojumi iesaistei izglītībā – tie atklāj plaša spektra šķēršļus, sākot ar laika vai finanšu resursu trūkumu un beidzot ar grūtībām nokļūt mācību norises vietā, ģimenes apstākļiem. Laikā no 2017.gada nodarbinātie ar zemu vai darba tirgum nepietiekamu izglītības līmeni projektā iesaistījušies nedaudz vairāk kā 70% no plānotā apjoma, arī procentuāli biežāk pārtraukuši mācības kā cilvēki profesionālo vidējo vai augstāko izglītību. Lai veicinātu projekta plānoto rezultātu sasniegšanu, VĪAA 8.kārtu īpaši vērta uz personām ar zemu izglītības līmeni, un šajā kārtā 45% no dalībniekiem (dati līdz 03.10.2022.), kas pieteicās, pārstāvēja šo grupu.³³

Dalībai projektā priekšnoteikums ir nodarbinātība un personas vecums – vismaz 25 gadi, un mācību piedāvājums tiek veidots atbilstoši darba tirgus vajadzībām, bet lēmums mācīties ir indivīdu brīva izvēle, tāpēc mācības tiek plānotas ārpus darba laika. VĪAA norāda, ka mācības tiek organizētas, pielāgojoties vairākumam nodarbināto – cilvēkiem, kas strādā 5 dienas nedēļā 8 stundas dienā, taču tas rada izaicinājumus maiņu darbā nodarbinātajiem. Problemātiski savienot mācības ar darbu ir arī tiem, kuri piedalās programmās, kas paredz kvalifikācijas praksi (240 stundas), kur prakses mērķiem izglītojamajam nereti nepieciešams izmantot ikgadējo atvaļinājumu un/ vai bezalgas atvaļinājumu. Gadījumos, kad mācības atbilst nodarbinātības jomai, ir lielāka iespējamība, ka darba devējs atbalstīs izglītības iegūšanu, taču gadījumos, kad darbinieks iegūst jaunu kvalifikāciju, kas pavērtu iespējas mainīt darba vietu / nozari, darba devēja atbalsta likumsakarīgi nav. VĪAA īsteno tā SAM 8.4.1. mācības pārtraukušo dalībnieku aptauja liecina, ka vairāk kā puse no visiem respondentiem norādījuši, ka neveiksmīgi vai drīzāk neveiksmīgi izdevies saskaņot laiku mācībām, darbam un privātajai dzīvei. Šis arī zināmā mērā izskaidro nodarbināto lielāku interesi par īsākām izglītības programmām (neformālās izglītības programmas (to īstenošana apturēta līdz brīdim, kad tiks sakārtota likumdošana, lai nodrošinātu neformālās izglītības programmu kvalitāti), profesionālās pilnveides izglītības programmas u.c. īsāka apjoma).

Labklājības ministrija (turpmāk – LM) norāda, ka, lai samazinātu cilvēku skaitu ar zemām prasmēm, kas pārtrauc mācības un palielinātu viņu iesaisti izglītībā, jāmeklē papildu mehānismi motivācijas paaugstināšanai, tai skaitā finanšu stimuli. Arī LPIA piekrīt, ka nepieciešams izvērtēt iespējamās atbalsta formas nodarbinātajiem ar zemu izglītību, tai pat laikā rūpējoties, lai atbalsts būtu ekonomiski pamatots (proti, ieguldījumi atbalstā nav lielāki kā atdeve). BISS (2020) pētījumā³⁴ aptaujāti arī SAM 8.4.1. dalībnieki, kas nodarbināti zemas kvalifikācijas profesijās (8.un 9.pamatgrupas) kur starp noderīgākajiem atbalsta veidiem pieaugušo mācībām dominē transporta kompensācijas (43,2%) un individuāla konsultācija, lai izvēlētos piemērotāko izglītības programmu (39,2%). Šeit jāpiebilst, ka nodarbinātajiem ar zemu izglītības līmeni VĪAA uzsākušo jaunu aktivitāti – individuāla profilēšana, konsultēšana, lai palīdzētu izvēlēties vispiemērotāko izglītības programmu, jo secināts, ka šīs grupas nodarbinātie nereti nespēj paši izvēlēties sev piemērotu programmu. Ar aktivitāti šobrīd nav plānots aptvert plašu zemas kvalifikācijas nodarbināto loku, bet aprobēt individuālo pieeju, lai rezultātus ņemtu vērā nākošajā plānošanas periodā.

Projektā definēto gala labumu saņēmēju mērķa grupu iesaisti var analizēt arī pēc citiem socio-demogrāfiskajiem rādītājiem – dzimums, dzīvesvieta, vecums. Grupa, kuras pārstāvji SAM 8.4.1. iesaistījušies retāk – vīrieši. Nodarbināto grupā ar pabeigtu profesionālo vidējo vai augstāko izglītību sievietes skaits vairāk kā divas reizes pārsniedz vīriešu skaitu. Pretēja aina vērojama grupā ar zemu izglītības līmeni, kur vīriešu skaits ir augstāks, tomēr, ņemot vērā šīs grupas kopējo izmēru, tas nesabalansē dzimumu proporciju projektā kopumā. Jāuzsver, ka arī iepriekšējie statistikas dati³⁵ liecina, ka Latvijā vispār vīrieši PI aktivitātēs iesaistās retāk kā sievietes. Uz citu ES valstu fona šī iesaiste ir gandrīz divreiz mazāka.

Nodarbinātajiem ar zemu izglītības līmeni biežāk raksturīga mācību pārtraukšana - īpaši sievietēm. Tai pat laikā jānorāda, ka daļa dalībnieku joprojām turpina mācības, kuras uzsākuši iepriekšējā kārtā, tādēļ aktualizētajā statistikā daļa izglītojamo tiek atspoguļoti kā mācības uzsākuši, bet ne pabeiguši, un šobrīd pārāgrī izdarīt secinājumus par to, cik daudz nodarbināto mācības pārtraukuši.

³² https://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/BISS_zinojums_pieauguso_izglitiba_2020.pdf

³³ VĪAA prezentācija "Eiropas Sociālā fonda projekta "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide" pieredze pieaugušo izglītības veicināšanā" EPALE seminārā 11.10.2022., <https://epale.ec.europa.eu/lv/content/publicets-informativa-seminara-pieauguso-izglitibas-aktualitates-medijpratiba-musdienu>

³⁴ https://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/BISS_zinojums_pieauguso_izglitiba_2020.pdf

³⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics#To_what_extent_did_adults_participate_in_formal_or_non-formal_education_and_training_activities_in_the_last_four_weeks_in_2021.3F

Tabula 1. SAM 8.4.1. iesaistīto strādājošo skaits sadalījumā pa dzimumiem

Atbalsta saņēmēju grupa	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Projekta rādītāji
Nodarbināto personu skaits vecumā no 17 gadiem, kas saņēmušas ESF atbalstu dalībai mācībās pieaugušo izglītībā, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni	54 781	16 905	37 876	Projekta iznākuma rādītāji
Nodarbināto personu ar zemu izglītības līmeni skaits vecumā no 17 gadiem, kas saņēmušas ESF atbalstu dalībai mācībās pieaugušo izglītībā	14 414	7 926	6 488	
Nodarbināto personu skaits vecumā no 17 gadiem, kas pilnveidojušas kompetenci pēc dalības ESF mācībās pieaugušo izglītībā, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni	46 577	14 299	32 278	Projekta rezultāta rādītāji
Nodarbināto personu ar zemu izglītības līmeni skaits vecumā no 17 gadiem, kas pilnveidojušas kompetenci pēc dalības ESF mācībās pieaugušo izglītībā	10900	6142	4758	

Datu avots: KP VIS (uz 12.02.2023.)

Izglītojamo norādītā deklarētā dzīvesvieta ne vienmēr ir arī faktiskā dzīvesvieta, tomēr sniedz indikatīvu informāciju par iedzīvotāju gatavību iesaistīties PI dažādos reģionos, kā arī par piedāvājumu, jo tā pieejamība arī ietekmē iespēju izglītoties.

Tabula 2. Projektā uzņemto nodarbināto deklarētās dzīves vietas un iedzīvotāju skaits plānošanas reģionos.

Plānošanas reģions	Dalībnieku skaits	%	Iedzīvotāju skaits	%
Rīgas	46 901	58,4	989 525	52,75
Latgale	8 905	11,1	247 220	13,18
Vidzeme	7 945	9,9	180 766	9,64
Kurzeme	7 790	9,7	233 229	12,43
Zemgale	8 739	10,9	225 017	12,00
Kopā	80 288	100,0	1 875 757	100,0

Datu avots: VIAA (dati uz 02.01.2023), CSP dati (2023)³⁶

Tabula 3. Nodarbināto skaits pēc faktiskās darba vietas plānošanas reģionos 2021.gadā

Plānošanas reģions	Vidējais darbinieku skaits	Pašnodarbinātie	Kopā	%
Rīgas	522 859	21 864	544 723	58,03
Vidzeme	94 537	8 370	102 907	10,96
Kurzeme	103 854	8 845	112 699	12,01
Zemgale	79 009	5 270	84 279	8,98
Latgale	86 234	7 884	94 118	10,03
Kopā	886 493	52 233	938 726	100,00

Datu avots: CSP dati

Iesaisti projektā var vērtēt kontekstā ar iedzīvotāju skaitu, bet precīzāk to būtu skatīt kontekstā ar nodarbinātību, jo priekšnoteikums dalībai projektā ir nodarbinātība. Rīgas plānošanas reģionā nodarbināto aktivitāte projektā bijusi proporcionāli visaugstākā, salīdzinot ar iedzīvotāju skaitu. Rīgas plānošanas reģionā dzīvo ~ 53% no Latvijas iedzīvotāju kopējā skaita,³⁷ bet projektā uzņemto reģiona iedzīvotāju īpatsvars veido ~ 58%. Atbilstoši CSP datiem 2021.gada 1.janvārī visaugstākais nodarbinātības līmenis 15 un vairāk gadu vecu iedzīvotāju vidū bijis Pierīgā – 58,8 %, savukārt zemākais nodarbināto īpatsvars bija Latgalē – 48,8 % (Ludzas novadā nodarbināti ir vien 46,6 % iedzīvotāju). Rīgā nodarbinātības līmenis - 57,1 %, Vidzemē 54,5 %, Zemgalē 54,3 % un Kurzemē – 52,7 %.³⁸ Gan attiecībā pret iedzīvotāju, gan nodarbināto skaitu viszemākā iesaiste bijusi Kurzemes un arī Latgales reģionā. Šie ir reģioni ar zemāko nodarbināto īpatsvaru. Retāka nodarbināto iesaiste SAM 8.4.1. neatkarīgi no izglītības līmeņa vērojama gan Kurzemes lielākajās pilsētās, gan reģionā kopumā, savukārt Latgalē retāk izglītojušies tie strādājošie,

³⁶ <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-skaitis/247-iedzivotaju-skaitis-un-ta-izmainas>

³⁷ <https://rpr.gov.lv/teritorija/iedzivotaji/>

³⁸ <https://www.csp.gov.lv/lv/nodarbinatiba>

kas dzīvo ārpus lielākajām pilsētām. Izglītības pieejamību nodarbinātajiem, kas dzīvo ārpus Rīgas, uzlaboja attālinātā kārtā.

VIAA apkopo mācību dalībnieku statistiku arī griezumā pa lielākajām pilsētām. 5.tabulā šie dati papildināti ar iedzīvotāju skaitu šajās pilsētās. Te gan jāpiebilst, ka iedzīvotāju skaits raksturo 2022.gada situāciju, kamēr projekta dalībnieku skaits attiecas uz visu projekta periodu.

Tabula 4. SAM 8.4.1. rezultatīvie rādītāji lielākajās pilsētās

Lielākās pilsētas	Iedzīvotāju skaits 2022.gadā		Projekta rezultatīvie rādītāji			
			Nodarbināto personu skaits vecumā no 17 gadiem, kas pilnveidojušas kompetenci pēc dalības ESF mācībās, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni			
Lielākās pilsētas	Skaits	% no kopskaita	Skaits	% no kopskaita	Vīrieši	Sievietes
Rīga	605 802	32,3	16 277	34,9	4 894	11 383
Daugavpils	79 120	4,2	2 554	5,5	940	1 614
Jelgava	54 694	2,9	1 465	3,1	395	1 070
Jūrmala	50 561	2,7	1 235	2,7	370	865
Liepāja	67 360	3,6	1 410	3,0	402	1 008
Rēzekne	26 481	1,4	674	1,4	207	467
Ventspils	32 955	1,8	627	1,3	229	398
Kopā	916 973	48,9	24 242	52,0	7 437	16 805
Lielākās pilsētas	Iedzīvotāju skaits 2022.gadā		Nodarbināto personu ar zemu izglītības līmeni skaits vecumā no 17 gadiem, kas pilnveidojušas kompetenci pēc dalības ESF mācībās			
Lielākās pilsētas	Skaits	% no kopskaita	Skaits	% no kopskaita	Vīrieši	Sievietes
Rīga	605 802	32,3	3 309	30,0	1 815	1 494
Daugavpils	79 120	4,4	565	5,2	388	177
Jelgava	54 694	2,9	345	3,2	180	165
Jūrmala	50 561	2,7	259	2,4	143	116
Liepāja	67 360	3,6	348	3,2	213	135
Rēzekne	26 481	1,4	127	1,2	87	40
Ventspils	32 955	1,8	169	1,6	116	53
Kopā	916 973	48,9	5 122	47,0	2 942	2 180

Datu avots: VIAA (dati uz 31.08.2022), CSP dati (2023)³⁹

Pilsētu iedzīvotāju proporcionāli augstāku iesaisti nosaka aktivitāte dažās Latvijas lielākajās pilsētās – visvairāk Rīgā, bet arī Daugavpilī un Jelgavā. Rīgā 2022.gada sākumā dzīvoja 32,3 % no Latvijas iedzīvotāju kopskaita un 33,9% no nodarbināto kopskaita, un tieši Rīgā deklarētie iedzīvotāji (izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni) ir aktīvākie PI iespēju izmantotāji. Savukārt pretēja aina iezīmējas attiecībā uz nodarbinātajiem ar zemu izglītības līmeni, kur, salīdzinot ar iedzīvotāju skaitu, Rīgas iedzīvotāji projektā piedalījušies procentuāli mazāk. Rīgā ir proporcionāli visaugstākā nodarbinātība,⁴⁰ savukārt augstākai izglītībai ir saikne ar augstāku nodarbinātību un attiecīgi lielāka motivācija tālāk izglīties. Kopumā SAM 8.4.1. projekts salīdzinoši proporcionāli nodarbināto skaitam sasniedz visus Latvijas reģionus un apdzīvoto vietu tipus. Lai informētu iedzīvotājus par PI pieejamību un atbalstu, VIAA aktīvi informējusi par izglītošanās iespējām projektā.

Nodarbinātība. VIAA īsteno vairākas mērķa grupas aptaujas – aptauja piesakoties mācībām, mācības pārtraukušo dalībnieku aptauja, aptauja pēc programmas beigšanas, aptauja gadu pēc programmas beigšanas. Caur aptaujām novērtējama gan motivācija mācīties, gan mācību dalībnieku apmierinātību, šķēršļi izglītības papildināšanai, izglītības ietekme uz indivīda dzīvi gadu pēc programmas pabeigšana. Uz ziņojuma sagatavošanas brīdi pieejami dati par aptaujātajiem dalībniekiem 4. -8.kārtās. Par ietekmi uz nodarbinātību 12 mēnešu laikā – 4. -6.kārtās dalībniekiem. 4., 5. un 6.kārtā aptaujāto dalībnieku skaits variē robežās no 29-40% no kārtā mācības pabeigušo skaita. Aptaujāto procentuālais īpatsvars un aptaujāto skaits veido reprezentatīvu izlasi. Mācību ietekmes aptaujas turpinās.⁴¹

VIAA apkopotie dati līdz 8.kārtai liecina, ka procentuāli visvairāk uzņemto dalībnieku pārstāv šādas profesijas: pedagogs (10%), reklāmas un komercpakalpojumu speciālisti (7%), nozares, struktūrvienības vadītājs (5%), biroja administrators, asistents (5%), grāmatvedis (4%), IT speciālists (4%), valsts pārvaldes vecākais speciālists (3%), pārdevējs (3%), uzņēmumu vadītājs (3%), personāla, kvalitātes vadības

³⁹ <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-skaits/247-iedzivotaju-skaits-un-ta-izmainas>

⁴⁰ <https://enciklopedija.lv/skirklis/20945-iedz%C4%ABvot%C4%81ju-soci%C4%81lais-sast%C4%81vs,-izgl%C4%ABt%C4%ABbas-izgl%C4%ABmenis-un-nodarbin%C4%81%C4%ABba-Latvij%C4%81>

⁴¹ Nepublicēta avots par mācību ietekmes aptauju veikšanu 2021.-2023.gadā (VIAA)

speciālists (2%). Grupā ar zemu izglītības līmeni visplašāk pārstāvēti pārdevēji, vienkārša darba strādnieki, kā arī reklāmas un komercpakalpojumu speciālisti.⁴²

Saskaņā ar projekta datiem uz 2022. gada oktobri visvairāk apgūta ar eIKT saistīta izglītība (32 147 reizes), kam seko uzņēmējdarbības, finanšu un grāmatvedības nozares izglītības programmas (14 140 reizes), būvniecība (6 632 reizes), kā arī transports un loģistika (5 165 reizes). Mācību nozares atspoguļo abus - gan dalībnieku intereses, gan mācību piedāvājumu, kas balstīts uz tautsaimniecībā nepieciešamajām prasmēm, kur digitālās prasmes definētas kā prioritāras. Digitālās prasmes plaši apguvuši dažādās jomās nodarbinātie, bet visvairāk IKT jomā, izglītībā, valsts pārvaldē un aizsardzībā strādājošie.

Pārsteigumu nav attiecībā uz iesaistīto vecuma grupām – lai gan vecuma ierobežojuma augstākā robeža dalībai projektā nav noteikta, jo kritērijs ir nodarbinātības fakts, visaktīvākie pieaugušo izglītības iespēju izmantošanā bijuši nodarbinātie vecuma posmā no 25 līdz 44 gadiem (71% no kopskaita). Šie dati sakrīt ar iepriekšējiem pētījumiem par konkrētās vecuma grupas iesaisti pieaugušo izglītībā un pamatoti šī vecuma indivīdu augstajā ekonomiskajā aktivitātē.⁴³

Mērķa grupas motivācija pilnveidot izglītību projektā. Galvenie trīs iemesli, kādēļ nodarbinātie izvēlas iesaistīties pieaugušo izglītībā, balstīti nodarbinātībā: lai labāk paveiktu pašreizējo darbu (42%), lai palielinātu iespējas mainīt darbavietu vai profesiju (40%), lai uzlabotu karjeras iespējas darbavietā (35%). 22% motivē vēlme iegūt ar darbu nesaistītas zināšanas un prasmes, tāpat kā nozīmīga motivācija kalpojis nodoms uzsākt savu uzņēmējdarbību (21%) un nodoms iegūt sertifikātu vai apliecību (21%).⁴⁴

Jāpiebilst, ka pārskata periodā Covid-19 pandēmijas dēļ palielinājās nepieciešamības pārkvalificēties tiem, kuru nodarbinātības jomas pandēmija ietekmēja jūtāmāk. Mazāk nozīmīga ietekme bijusi bažām zaudēt darbu (9%), pārmaiņu procesiem darbā (7%), darba devēja ieteikumam vai pieprasījumam (4%).

Dominējoši mācību dalībnieki ir apmierināti ar mācību kvalitāti – pilnībā apmierināti vai drīzāk apmierināti ar dažādiem izglītības programmas aspektiem (pasniedzēju darbs, mācību materiāli u.c.) ir vairāk kā 90% no aptaujātajiem visos kritērijos. Nosacīti nedaudz zemāka apmierinātība ir par mācību apguves tempu, kā arī zināšanu un prasmju līmeņa piemērotību. Mācības pārtraukušo dalībnieku aptaujā vairāk kā 40% respondentu pauduši neapmierinātību ar mācību tempu un vairāk kā trešdaļa – ar zināšanu un prasmju līmeņa piemērotību, kas norāda uz to, ka lielāka uzmanība jāpievērš iepriekš iegūto zināšanu un prasmju novērtēšanas procesam un attiecīgi grupu komplektēšanai, ja plānota vairāk kā viena grupa.⁴⁵ Interviju laikā izglītības iestādes komentē, ka, ja dažādos laikos pieejamas vienas izglītības programmas grupas ar dažādiem priekšzināšanu līmeņiem, tad dalībnieki nereti balsta savu izvēli uz ērtāko mācību norises laiku nevis atbilstošo priekšzināšanu līmeni. Mācības pārtraukušo dalībnieku vidū būtisku neapmierinātību raisījis pasniedzēju darbs, mācību materiālu kvalitāte, kā arī dalībnieki norādījuši, ka programma nav atbildusi vai drīzāk nav atbildusi gaidītajam. Iemesli neapmierinātībai var būt saistīti gan ar izglītības iestādes sniegumu, gan ar to, cik rūpīgi pats mācību dalībnieks iepazīstas ar programmas saturu un izvēlas sev piemērotāko piedāvājumu.⁴⁶

Kopumā 96% no visiem respondentiem, kas aptaujāti par ietekmi, 12 mēnešus pēc mācību pabeigšanas norādījuši uz ieguvumiem. Plašāks redzesloks (64%), pilnveidotas teorētiskās zināšanas (54%) un praktiskās iemaņas (52%), prasmes vai kvalifikāciju apliecinoša dokumenta iegūšana (42%), motivācija turpināt mācīties (33%), kā arī jaunas digitālās prasmes (28%) un noderīgi kontakti (19%) ir biežāk minētie pozitīvie ieguvumi. Vairāk kā puse no respondentiem norāda, ka iegūtās prasmes un zināšanas izmanto ikdienā (60%), savukārt 17% tās šobrīd nav nepieciešamas. Otra ieguvumu grupa rāda ietekmi uz nodarbinātību, un tur 42% respondentu atzīst, ka spēj savu darbu veikt labāk, 9%, pateicoties mācībām, izdevies saglabāt darba vietu vai saņemt augstāku atalgojumu (8%). Daļa mācību dalībnieku mainījuši darba vietu (7%), arī intervijas izglītības iestādēs papildina, ka mācības nodarbinātajiem ļauj apjaust savu vērtību vai skaidrāk apzināties darba vietas organizācijas kultūras negatīvos aspektus, kas savukārt motivē mainīt darbu. 4% mācību dalībnieku pārkvalificējušies vai saņēmuši paaugstinājumus (3%), uzsākuši savu uzņēmējdarbību (3%).

Lai gan SAM 8.4.1. balstīts uz indivīdu iniciatīvu un personisko motivāciju mācīties, daļa darba devēju tiecas izmantot projektu, lai nosūtītu savus darbiniekus papildināt zināšanas. Aptaujā 4% no respondentiem norādījuši, ka darba devējs rekomendējis apgūt izglītības programmu. Tas atkarīgs arī no nodarbinātības nozares, tā, piemēram, LNB piedāvātajās programmās galvenokārt izglītību papildināja jau bibliotēkās

⁴² VĪAA prezentācija "Eiropas Sociālā fonda projekta "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide" pieredze pieaugušo izglītības veicināšanā" EPALE seminārā 11.10.2022., <https://epale.ec.europa.eu/lv/content/publicets-informativa-seminara-pieauguso-izglitibas-aktualitates-medijpratiba-musdienu>

⁴³ Turpat

⁴⁴ Turpat

⁴⁵ VĪAA prezentācija "Eiropas Sociālā fonda projekta "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide" pieredze pieaugušo izglītības veicināšanā" EPALE seminārā 11.10.2022., <https://epale.ec.europa.eu/lv/content/publicets-informativa-seminara-pieauguso-izglitibas-aktualitates-medijpratiba-musdienu>

⁴⁶ Turpat

strādājošie, no kuriem daļu izglītoties virzījuši darba devēji. Darba devēja iesaiste un LNB iespējas komunicēt ar darba devēju konkrētajā gadījumā arī bijušas nozīmīgas, lai samazinātu mācības pārtraukumu dalībnieku skaitu. Kopumā gan IZM, gan VIAA pārstāvji secina, ka Latvijā raksturīgs zems darba devēju atbalsts darbinieku izglītībai.

Projekta mērķa grupa ir arī nodarbinātie Ukrainas civiliedzīvotāji vecumā no 23 gadiem, kam piešķirta pagaidu aizsardzība Latvijas Republikā saskaņā ar [Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu](#) un [Patvēruma likumu](#). Uz ziņojuma sagatavošanas brīdi Ukrainas civiliedzīvotāji atbalstu SAM 8.4.1. nav saņēmuši dažādu faktoru ietekmē (zemas latviešu valodas zināšanas, zems nodarbinātības līmenis, plāni atgriezties dzimtenē, citas prioritātes u.c.)

SAM 8.4.1. tiešā veidā veicinājis pieaugušo izglītības kultūras attīstību Latvijā un saskaņā ar projekta sadarbības partneru, citu iesaistīto pušu pārstāvju viedokli veicinājis pilnveidi arī starp nodarbinātajiem, tai skaitā tādiem, kuri jau vairākus gadu desmitus nav iesaistījušies izglītībā un nenoliedzami uzskatāms par veiksmīgu projektu, kas nes labumu arī Latvijas tautsaimniecībai. Augsts procents mācību dalībnieku (96%) norāda uz pozitīviem ieguvumiem no projekta. SAM 8.4.1. nodrošinājis informācijas pieejamību par izglītības piedāvājumu. Objektīvu iemeslu dēļ reģionos PI piedāvājums ir ierobežotāks kā lielajās pilsētās, īpaši Rīgā, tāpēc būtiska pieeja pieaugušo izglītībai attālināti. Objektīvu iemeslu dēļ zemāka ir pieaugušo ar zemu izglītību iesaiste PI, kuru motivāciju, kā norāda vairāki intervējamie, vēl būtu iespējams stiprināt. Gan izglītības iestādes, gan daļa no nodarbinātajiem uzskata, ka jābūt iespējai mācīties projektā vairāk kā 2 reizes, bet šis ir kompromiss ierobežotu finanšu līdzekļu apstākļos, kad no vienas puses izglītības pilnveide nepieciešama regulāri, bet no otras - pieaugušo izglītības kultūra jāveido sabiedrībā kopumā un jāiesaista arī tās grupas, kurām nepieciešamība pilnveidot izglītību ne vienmēr šķiet pašsaprotama.

4. IEGULDĪJUMU KONSEKVENCE

Izvērtējuma jautājums

Cik lielā mērā ieguldījumi 8.PV bijuši savstarpēji saskaņoti (t.i., konsekventi un savstarpēji papildinoši); vai un kādas ārpus 8.PV projektiem tika īstenotas līdzīgas investīcijas ar līdzīgu mērķi; vai 8.PV investīcijas ir savstarpēji papildinošas ar citiem darbības programmas projektiem?

4.1. Augstākā izglītība

Galvenie secinājumi

- All un koledžu īstenotie infrastruktūras projekti ir **konsekventi un savstarpēji papildinoši**. Kaut arī investīciju projekti ir īstenoti dažādu SAM ietvaros, tie viens otru papildina vai turpina, un ir vērsti uz izglītības kvalitātes paaugstināšanu. Projekti īstenoti saskaņā ar iestādes attīstības stratēģijā noteiktajiem mērķiem, virzieniem un sasniedzamajiem rezultātiem. Tā kā viena projekta ietvaros nevar veikt visu nepieciešamo infrastruktūras un aprīkojuma atjaunošanu (atbalstāmo darbību un izmaksu ierobežojumi), tad ieguldījumi tiek veikti no dažādiem finansējuma avotiem, tai skaitā no iestāžu pašu līdzekļiem.
- Augstākās izglītības jomā īstenota virkne projektu, tai skaitā All stratēģiju izstrādē un ieviešanā, All pārvaldības uzlabošanā un mācību procesa uzlabošanā. **Projektu aktivitātes ir konsekventi veicinājušas izglītības atbilstību darba tirgus prasībām**, izglītības programmu un procesa kvalitātes un lietderības paaugstināšanu, akadēmiskā un administratīvā personāla kapacitātes celšanu, personāla zināšanu pilnveidi, augstskolu infrastruktūras uzlabošanu un attīstīšanu, All internacionalizācijas un zinātniskās kapacitātes palielināšanu u.c.
- Līdzīgas aktivitātes ir bijušas sadalītas starp vairākiem SAM, MK noteikumi par visu trīs SAM (8.2.1., 8.2.2. un 8.2.3.) ieviešanu tika pieņemti vienlaikus, bet no stratēģiskā viedokļa būtu svarīgi, ka SAM 8.2.3., kura viens no mērķiem ir pilnveidot All studiju programmu satura kvalitāti, būtu izsludināts vispirms, lai **stratēģiski izvērtētu pasākumu aktualitāti pirms to uzsākšanas**.
- Papildus **veidojusies sinerģija ar citiem All īstenotiem projektiem**, t.sk. programmas "Apvārsnis 2020", Norvēģijas finanšu instrumenta, Nordplus, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības un apmaiņas programma augstākās izglītības jomā un Erasmus+ programmu u.c.

Ieguldījumi augstākās izglītības infrastruktūras attīstībā

All 2014.-2020.gada plānošanas periodā ir veikušas ieguldījumus un īstenojušas dažādus investīciju projektus, tostarp izmantojot arī citu ES fondu prioritāro virzienu līdzfinansējumu. Piemēram, LU pārskata periodā ir īstenojusi šādus projektus: Nr.1.1.1.4./17/1/015 "Latvijas Universitātes pētniecības infrastruktūras modernizācija un resursu koncentrācija viedās specializācijas jomās" (29,7 milj. EUR); Nr.1.1.1.5/18/I/016 "Latvijas Universitāte un institūti Eiropas pētniecības telpā – ekselence, aktivitāte, mobilitāte, kapacitāte" (1,7 milj. EUR); Nr.8.2.1.0/18/I/004 Latvijas Universitātes inovatīvas, pētniecībā balstītas studiju virziena "Izglītība un pedagoģija" studiju programmas (2,2 milj. EUR); Nr.8.2.1.0/18/A/015 "Starptautiski konkurētspējīgu un Latvijas tautsaimniecības attīstību veicinošu studiju programmu izveide Latvijas Universitātē" (1,7 milj. EUR); Nr.8.2.2.0/18/A/010 "Akadēmiskā personāla atjaunotne un kompetenču pilnveide Latvijas Universitātē" (4,3 milj. EUR); Nr.8.2.2.0/20/I/006 "LU doktorantūras kapacitātes stiprināšana jaunā doktorantūras modeļa ietvarā" (4,2 milj. EUR); ESF projektu "Labākas pārvaldības nodrošināšana Latvijas Universitātē" (2,6 milj. EUR), un citus projektus.⁴⁷ Visi minētie projekti ir **konsekventi un savstarpēji papildinoši**, plānoti un īstenoti saskaņā ar LU attīstības stratēģijā noteiktajiem mērķiem, virzieniem un sasniedzamajiem rezultātiem.

Arī citas All anketās sniedza informāciju, ka visi iestādes īstenotie investīciju projekti ir konsekventi un savstarpēji papildinoši. Kaut arī investīciju projekti ir īstenoti dažādu SAM ietvaros, tie viens otru papildina vai turpina, un ir vērsti uz **izglītības kvalitātes paaugstināšanu**.

⁴⁷ Papildus informācija par projektiem pieejama LU internetā <https://www.lu.lv/zinatne/programmas-un-projekti/>

leguldījumi koledžu infrastruktūras attīstībā

Arī koledžas pārskata periodā ir īstenojušas dažādu SAM projektus, piemēram, Jēkabpils Agrobiznesa koledža šajā periodā ir īstenojusi arī projektu Nr.4.2.1.2/19/I/001 "Ergoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošana Jēkabpils Agrobiznesa koledžas mācību korpusa ēkai, Pasta ielā 1, Jēkabpilī" (projekta kopējā attiecināmā finansējuma summa EUR 508 588), projektu Nr.4.2.1.2/19/I/002 "Ergoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošana mācību – ražošanas korpusa ēkai Dzirnauvu ielā 1, Barkavā" (projekta kopējā attiecināmā finansējuma summa EUR 1 407 550), kā arī par iestādes budžeta līdzekļiem tika veikta Jēkabpils Agrobiznesa koledžas ēkas galvenās fasādes atjaunošana Pasta ielā 1, Jēkabpilī (līguma kopējā summa EUR 87 292).

Anketās respondenti norāda, ka visi koledžu īstenojamie investīciju projekti ir **konsekventi un savstarpēji papildinoši**. Visi īstenojamie projekti ir virzīti uz mācību procesa uzlabošanu - jaunu studiju kursu izveidi vai esošo uzlabošanu, jaunākā mācību aprīkojuma iegādi un izmantošanu studiju procesā, kā arī strādājošo nozares speciālistu profesionālajai pilnveidei. Pateicoties īstenojamiem projektiem, pēctecīgi ir iegādāts aprīkojums un tehnoloģijas kvalitatīva un mūsdienīga studiju procesa nodrošināšanai, kā arī sakārtotas mācību telpas un laboratorijas. Tā kā viena projekta ietvaros (izmaksu ierobežojums) nevar atjaunot visu aprīkojumu un infrastruktūru, kas nepieciešama koledžas izglītības programmu īstenošanai, tad ieguldījumi tiek veikti no dažādiem finansējuma avotiem, tai skaitā no koledžas pašu līdzekļiem.

leguldījumi studiju programmu fragmentāciju samazināšanai un resursu koplietošanas stiprināšanai

8.2. IP līdzīgas aktivitātes ir sadalītas starp vairākiem SAM, piemēram, studiju programmu veidošana un uzlabošana tiek risināta gan SAM 8.2.1., gan SAM 8.2.3. ietvaros, lai gan loģiskāk to būtu bijis iekļaut vienā SAM. Atbilstošie MK noteikumi par visu trīs SAM (SAM 8.2.1.,⁴⁸ SAM 8.2.2.⁴⁹ un SAM 8.2.3.⁵⁰) ieviešanu tika pieņemti vienlaikus – SAM 8.2.1. un SAM 8.2.2. 1. un 2. kārtas uzsaukumi un SAM 8.2.3. 1. kārtas uzsaukums tika īstenoti paralēli (2018.g.), bet SAM 8.2.2. 3. kārtā (uzsaukums bija 2020.g.) un SAM 8.2.3. 2. un 3. kārtas uzsaukumi (2022.g.) tika īstenoti vēlāk nekā SAM 8.2.1. un SAM 8.2.2.⁵⁵ No stratēģiskā viedokļa, būtu svarīgi, ka SAM 8.2.3., kura viens no mērķiem ir pilnveidot All studiju programmu satura kvalitāti, būtu izsludināts vispirms, lai stratēģiski izvērtētu jaunu studiju programmu nepieciešamību, studiju procesa konsolidāciju un fragmentācijas samazināšanu, pirms uzsāktu šos procesus SAM 8.2.1. un SAM 8.2.2. ietvaros.

Papildus veidojusies sinerģija ar atsevišķiem All īstenojamiem projektiem, t.sk. programmas "Apvārsnis 2020", Norvēģijas finanšu instrumenta, Nordplus programma, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības un apmaiņas programma augstākās izglītības jomā un Erasmus+ programmu projektiem, kur sinerģijas veidojas īpaši personāla mobilitātes un pieredzes apmaiņas jomās, kopīgu studiju programmu veidošanā, internacionalizācijā un jo īpaši zinātniskās sadarbības jomās – pētniecībā, zināšanu un tehnoloģiju pārnēsē, zinātnes komercializācijā u.c.

Kopumā, pateicoties SAM 8.2.1. atbalstam, bija iespējams uzlabot izglītības studiju kvalitāti un procesu lielākā mērā un labākā kvalitātē, nekā būtu iespējams bez šāda atbalsta. Studiju programmu konsolidācija un jaunu studiju programmu veidošana tika konsekventi īstenota. Jaunās studiju programmas tika veidotas gan latviešu, gan angļu valodās. Projekta aktivitātes gan šajā, gan citos IP 8.2. projektos ir konsekventi veicinājušas augstskolu internacionalizāciju.

leguldījumi augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās stiprināšanai

SAM 8.2.2. pasākumi bija zināmā mērā saskaņoti ar SAM 8.2.1., piemēram, pasniedzēju kvalifikācijas celšana (SAM 8.2.2.) izmantošanai jaunajās studiju programmās. Tāpat pastarpināta sasaiste bija ar

48 MK 2018.g. 9. janvāra MK noteikumi Nr. 27 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi".

49 MK 2018.g. 9. janvāra MK noteikumi Nr. 25 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās" pirmās, otrās un trešās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi".

50 MK 2018.g. 9. janvāra noteikumi Nr. 26 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.2.3. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi".

55 SAM 8.2.1. 1. kārtā tika izsludināta un projekti bija jāiesniedz: 12.2.2018.-27.4.2018., SAM 8.2.1. 2. kārtā: 26.6.2018.-10.12.2018.; SAM 8.2.2. 1. kārtā: 12.4.2018.-25.6.2018., SAM 8.2.2. 2. kārtā: 19.3.2018.-18.5.2018., SAM 8.2.2. 3. kārtā: 11.9.2020.-18.12.2020., SAM 8.2.3. 1. kārtā: 21.2.2018.-21.5.2018., SAM 8.2.3. 2. kārtā: 10.01.2022.-10.03.2022. (IZM projekts); SAM 8.2.3. 3. kārtā: 8.02.2022.-21.05.2022. (digitalizācija).

doktorantiem (SAM 8.2.2.), kas saņēma stipendijas/atbalstu no projektiem un pēc tam strādāja jaunajās programmās (SAM 8.2.1.). Sinerģijas veidojās arī starp SAM 8.2.2. un SAM 8.2.3., kam bija saistība ar studiju programmām un kvalifikācijas celšanas pasākumiem. Piemēram, cieša sadarbība ar SAM 8.2.3. bija nepieciešama tādā jomā kā dabaszinības, vadības zinātnes u.c., lai saskaņotu dažādas darbības. Starp šiem SAM ir bijušas arī daļēji līdzīgas aktivitātes apmācību sadaļā, kam varēja piemērot vienu iepirkumu.

Atbalsts SAM 8.2.2. ietvaros veicinājis arī All iespējas piedalīties Apvārsnis 2020 un citās starptautiskās programmās, izmantojot komunikācijas iespējas ar ārvalstu pasniedzējiem un ekspertiem, kā arī uzlabotās angļu valodas zināšanas. Esošās iestrādes tiek turpinātas arī pēc tam un var dot ilgspējīgu efektu.

leguldījumi labākas pārvaldības augstākās izglītības institūcijās nodrošināšanai

SAM 8.2.3. ir konsekventi īstenots saskaņā ar SAM 8.2.1. un SAM 8.2.2. aktivitātēm, lai aktualizētu un nodrošinātu studiju procesa digitalizāciju, kā arī All vadības darbinieku prasmes un kompetences, kas bija īpaši svarīgi saistībā ar Covid-19 pandēmiju. Pie veiksmes stāstiem var minēt RTU izveidoto stratēģiskās plānošanas un izsekošanas elektronisko sistēmu, kas ļauj sekot līdzi stratēģiskās plānošanas posmam līdz pat fakultātēm, laicīgi identificēt virzienus un vietas, kur neveicas pietiekami labi un veikt nepieciešamos uzlabojumus. Ļoti noderīgi pasākumi – MUK (angl. *massive online open course*), institucionālās akreditācijas process, kvalitātes akreditācijas saņemšana, daudz un dažādi digitālie resursi – studiju analītikas rīki, sistēma, kas palīdz identificēt studentus ar augstāko atbiruma risku, palīdz izsekot studentu darbam un procesiem universitātes ietvaros, kā arī veidot akadēmiskā ceļa karti, kas palīdzētu studentiem labāk orientēties. Piemēram, RSU veiksmīgi tika izveidots digitāls repozitorijs, kur ir nepieciešama īpaša sistemātika, kas saistīta ar medicīnas specifiku. Veiksmīgi, ka šis repozitorijs tika attīstīts uz iepriekš izveidota pilotprojekta pamata, kad jau tika izstrādāti metodiskie rīki. Ņemot vērā SAM 8.2.3. stratēģisko nozīmīgumu, jo aktuālāka bija nepieciešamība to ieviest kā pirmo no visiem trim plānotajiem SAM.

SAM 8.2.3. projekta ietvaros īstenotie pasākumi sniedza ieguldījumu augstskolas pārvaldības pilnveidē atbilstoši starptautiskiem kvalitātes standartiem, nodrošinot augsta līmeņa kvalitātes vadības sistēmas darbību un pilnveidojot vadības personāla kompetences. Tāpat arī Erasmus+ programmas ietvaros īstenotie mobilitātes projekti ir snieguši ieguldījumu inovatīvas/progresīvas ārvalstu pieredzes apgūšanā/pārņemšanā akadēmiskajā darbībā.

leguldījumi EQAR aģentūras izvirzīto prasību izpildes nodrošināšanai

Projekts noslēdzās jau 2019.gadā, un visi rezultatīvie rādītāji tika izpildīti. Projekts faktiski ir bijis veiksmes stāsts. Šis process tika atbalstīts no visu All puses, kā arī politiski. Latvija tika labi novērtēta arī no starptautisko ekspertu puses un bija viena no retajām valstīm, kas tik ātrā laikā izpildīja nepieciešamās prasības un iekļuva EQAR reģistrā. Viens no veiksmes faktoriem bija tas, ka Latvija iepriekš bija konsekventi gatavojusies šim procesam – jau iepriekš bija apstiprināta studiju virzienu vērtēšana, ko īstenoja Augstākās izglītības padome ESF projekta ietvaros, veicot visu Latvijas studiju programmu novērtējumu, kā arī attiecīgi sakārtojot normatīvos aktus. Latvijā 2021.gadā veikta arī pirmā iestādes - koledžas EQAR akreditācija - Viesnīcu biznesa koledžas, kā arī ārkārtas akreditācija tika veikta Latvijas Biznesa koledžai.

Projekta ieviešana ļauj Latvijā veikt arī jauno studiju programmu akreditāciju, t.sk. ar tām programmām, kas izstrādātas SAM 8.2.1. ietvaros. Tika plānots, ka projekta laikā vismaz sešām Latvijas All jāiesaistās studiju virzienu pilotakreditācijā. Visām Latvijas All tika nosūtīts piedāvājums veikt studiju programmu akreditāciju un visām 12 augstskolām, t.sk. gan valsts, gan reģionālajām, kuras pieteicās akreditācijai, studiju programmā tā tika veiksmīgi īstenota, finansējot akreditācijas izdevumus no SAM 8.2.2. līdzekļiem. Pilotakreditāciju mērķis bija pārbaudīt, kā darbojas jaunā novērtēšanas metodika un kritēriji, tas tika pārsniegts divas reizes, kā rezultātā labumu guva 12 All iepriekš plānoto 6 All vietā.

Projekta iznākuma rādītāji tika sasniegti un pārsniegti:

- apmācīto ekspertu skaits bija plānots 150 - sertifikātus saņēmuši 172 eksperti;
- semināri All par iekšējās un ārējās kvalitātes jautājumiem: sākotnēji plānoti - 6, noorganizēti – 8;
- komunikācijas un informatīvie semināri: sākotnēji plānoti - 3, noorganizēti 8.

4.2. Profesionālā izglītība

Galvenie secinājumi

- PII īstenotie infrastruktūras projekti ir **konsekventi un savstarpēji papildinoši**. Ieguldījumi PII infrastruktūras modernizācijā ir plānveidīgi un mērķtiecīgi, atbilstoši PII attīstības stratēģijai un pieejamajiem investīciju resursiem. Visi projekti saskaņoti, vērsti uz izglītības procesa modernizēšanu, profesionālās izglītības kvalitātes pilnveidi un profesionālās izglītības prestiža celšanu.
- Projektu īstenošanai bijusi **zināma konsekvence** aktivitāšu plānošanā saistībā ar citiem SAM. Īpaši svarīga bijusi ciešā sasaiste un saskaņotība starp visiem trim 8.5. PI, kas attiecas uz profesionālās izglītības sistēmas tālāku attīstību. Sinerģija veidojusies arī ar citiem projektiem, īpaši Erasmus+ programmas ietvaros, kur PII ļoti aktīvi piedalās.
- Aktīvi notikusi **sadarbība ar citiem ārvalstu un Latvijas partneriem**, piemēram, NEP, kuras projektu realizācijas laikā sniedza atzinumus par uzņēmumiem, kas iesaistījās darba vidē balstītās mācībās, pašvaldībām, kā arī veidojās jaunas sadarbības ar uzņēmumiem.
- Lai turpinātu pastāvīgu un konsekventu uzsākto projektu īstenošanu, kas acīmredzami palielina ieguldījumu lietderību, PII un citiem projektu ieviešējiem būtiska ir **iespēja saņemt valsts līdzfinansējumu** aktivitātēm, ko nav iespējams nodrošināt no pašu budžeta.

Ieguldījumi profesionālās izglītības infrastruktūras attīstībā

PII 2014.-2020.gada plānošanas periodā ir veikušas ieguldījumus un īstenojušas dažādu SAM investīciju projektus. Piemēram, PIKC "Rīgas Valsts tehnikums" pārskata periodā paralēli SAM 8.1.3. projektam ir īstenojis vēl arī šādus projektus: Nr.4.2.1.2/17/I/059, "Ergoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi Profesionālās izglītības kompetences centra "Rīgas Valsts tehnikums" ēkai Ūnijas ielā 31A, Rīgā. 1.kārta" (kopējās izmaksas 279 683 EUR); Nr.4.2.1.2/17/I/058, "Ergoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi Profesionālās izglītības kompetences centra "Rīgas Valsts tehnikums" mācību korpusa ēkai Noliktavas ielā 2, Rīgā. 1.kārta" (kopējās izmaksas 480 566 EUR); Nr.4.2.1.2/17/I/021 "Ergoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošana Profesionālās izglītības kompetences centra "Rīgas Valsts tehnikums" mācību korpusa ēkai Kronvalda bulvārī 1A, Rīgā. 1.kārta" (kopējās izmaksas 715618 EUR); Nr. 4.2.1.2/18/I/061, "Ergoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošana Profesionālās izglītības kompetences centra "Rīgas Valsts tehnikums" mācību korpusa ēkai Kr.Valdemāra ielā 1c, Rīgā. 2.kārta" (kopējās izmaksas 1 200 000 EUR).

Līdzīgi arī citas PII ir īstenojušas dažādu SAM projektus. Anketās PII sniedz viedokli, ka ieguldījumi izglītības iestādes infrastruktūras modernizācijā ir **plānveidīgi un mērķtiecīgi**, atbilstoši PII attīstības redzējumam, stratēģijas virzienam un pieejamajiem investīciju resursiem. Infrastruktūras attīstība tiek plānota kārtās, savstarpēji papildinoši, ņemot vērā gan prioritāro problēmu risinājumus, gan audzēkņu plūsmas un mācību procesu iespējas. Visi projekti saskaņoti, vērsti uz izglītības procesa modernizēšanu, profesionālās izglītības kvalitātes pilnveidi un profesionālās izglītības prestiža celšanu. Investīciju projekti tiek īstenoti **konsekventi un savstarpēji papildinoši**.

Ieguldījumu konsekvence kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaita palielināšanai pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā

8.5.1. SAM ietvaros nodrošināta daļēji konsekventa aktivitāšu plānošana un īstenošana attiecībā uz šādiem ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda SAM:

- savstarpējā papildināmība ar SAM 8.5.2. "Nodrošināt profesionālās izglītības atbilstību Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai". LDDK ir vienošanās ar VISC par sadarbību un VISC metodisko atbalstu. SAM 8.5.2. ietvaros izstrādātās metodikas ir būtisks atbalsts gan profesionālās izglītības iestādēm, gan uzņēmējiem, kuri izstrādā mācību programmas darba vidē balstītām mācībām, kā arī audzēkņu individuālajiem plāniem;
- SAM 8.4.1. "Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci" - pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci, lai laikus novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu;
- SAM 8.5.3. "Nodrošināt profesionālās izglītības iestāžu efektīvu pārvaldību un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveidi" - SAM ietvaros tiks pilnveidota profesionālo izglītības iestāžu

personāla profesionālā kompetence, kas tiešā veidā atsaucas uz zināšanām DVB apmācību organizēšanā. SAM 8.5.3. mērķa grupa ir profesionālās izglītības iestāžu pedagogi, prakses vadītāji, darba vidē balstītu mācību vadītāji, amata meistari, nozaru pārstāvji, direktori, to vietnieki un citi administrācijas pārstāvji;

- SAM 7.2.1. "Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvu Jauniešu garantijas ietvaros" pasākumu "Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros" - SAM paredz celt jauniešu kompetences, paredzot viņus nodarbināt, lai minētie jaunieši var mācīties PII.

Projekta īstenošanā atzīst, ka, ieviešot 8.5. IP, īpaši nozīmīga bija SAM 8.5.1. un SAM 8.5.3. sasaiste un savstarpējā saskaņotība darba vidē balstītu mācību īstenošanai, jo uzņēmumu meistari un darbaudzinātāji bija pedagoģiski sagatavoti ar SAM 8.5.3. aktivitāšu palīdzību. Tāpat vērtīgas ir bijušas prakses darba vidē, karjeras plānošanas aktivitātes u.c. SAM 8.5.1. projekts ir bijis nozīmīgs arī STEM profesiju nozīmīguma apliecināšanai profesionālajā izglītībā.

Projekta ieviešējs – LDDK īstenoja SAM 8.5.1. aktivitāšu ieviešanu, papildus izmantojot Erasmus+ projekta "Apmācību programma e-vidē DVB mācību vadītājiem" ietvaros LDDK izstrādātu 32 stundu mācību programmu darba vidē balstītu mācību atbalstam. Šī mācību programma joprojām darbojas un ir pieejama interesentiem e-vidē LDDK mājas lapā.⁵¹ Līdz ar to šāds ERASMUS+ projekts ir devis tiešu pieeju SAM 8.5.1. īstenošanai. Aktivitātes Erasmus+ un citu programmu ietvaros pastāvīgi un aktīvi īsteno arī pašas PII.

Papildus tikuši īstēnoti vēl citi sadarbības projekti ar citiem Latvijas partneriem, piemēram, Nozaru ekspertu padomēm, kuras projekta laikā sniedza atzinumus par uzņēmumiem, kas iesaistījās darba vidē balstītās mācībās. Tāpat veidojās jaunas sadarbības ar uzņēmumiem, t.sk. jaunu LDDK biedru piesaiste.

Īstēnota sadarbība ar Vācijas Izglītības un zinātnes ministriju, Šveices Izglītības un pētniecības ministriju, Vācijas-Baltijas Tirdzniecības kameru Igaunijā, Latvijā un Lietuvā (AHK), Starptautisko darba organizāciju, UNESCO, Pasaules Banku un citām institūcijām DVB mācību attīstībai un Latvijas pieredzes popularizēšanai.

Svarīga arī PII sadarbība ar pašvaldībām. Piemēram, gadījumos, ja tiek organizētas mācību ekskursijas uz uzņēmumiem, kas nav viegli sasniedzamā attālumā un nav apmaksātas no projekta finansējuma, bet skolām nav naudas autobusa apmaksai, tad šos jautājumus jārisina, iesaistot pašvaldības, kas var palīdzēt. Mobilitātes veicināšana ir svarīgs elements, lai mudinātu jauniešus meklēt darbus ārpus savām dzīvesvietām, īpaši, ja šajās apkārtnēs nav pietiekams skaits darba vietu noteiktās profesijās.

Ieguldījumu konsekvence profesionālās izglītības atbilstību Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai nodrošināšanai

8.5.2. SAM zināmā mērā bija saistīts ar ES fondu plānošanas periodu 2007.- 2013. gads, kurā tika izveidotas NEP (DP "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma 1.2.1.1.1. apakšaktivitātes "Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un profesionālās izglītības pārstrukturizācija" projekts "Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana"), kam bija ietekme uz SAM 8.5.2. īstenošanu.

Kopumā tikusi nodrošināta daļēja konsekventa aktivitāšu plānošana un īstenošana attiecībā uz ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodu saistība ar 8.5.3., 8.5.1., 8.4.1., 1.2.1.1.1., 8.1.3., 8.5.2. SAM (ziņojuma 14. pielikums).

Projekta ietvaros, pirms tika izstrādātas modulārās izglītības programmas, bija jāveic profesionālās pilnveides pasākumi tiem, kas darbojās izstrādes grupās. Visi 8.5. IP projektu īstenošanā regulāri savstarpēji apmainījās ar pieredzi. Ieviešanas gaitā notika sadarbība ar SAM 8.4.1. projektu ieviešējiem, strādājot ar skolu administrācijām, lai sagatavotu atbilstošus priekšlikumus. PII gatavoja savus piedāvājumus un palīdzēja uzlabot prasmes šādu piedāvājumu un priekšlikumu izstrādāšanai pieaugošo izglītībai.

Papildus notika sadarbība arī ar NVA par bezdarbnieku apmācībām, analizējot jauno saturu un sniedzot konsultācijas.

Savukārt SAM 8.3.2. pasākuma 8.3.2.2. "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" un pasākuma 8.3.2.1. "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai" ietvaros tikusi sekmēta vispārējo izglītības iestāžu izglītojamo individuālo talantu un kompetenču attīstīšana. Pasākuma 8.3.2.1. ietvaros laika posmā no 2017.-2022.gadā Latvijas izglītojamie starptautiskajās mācību olimpiādēs ir ieguvuši 20 zelta medaļas, 72 sudraba un 147 bronzas medaļas.

⁵¹ <https://liddk.lv/atbalsts-biznesam/partneriba-un-lidzdaliba-es-projektos/dvb-apmacibu-programma/>

Savukārt, pasākuma 8.3.2.2. ietvaros notika pedagogu profesionālās kompetences pilnveides īstenošana, t.sk., autorisinājumu ieviešana.

Šiem projektiem bijis ļoti augsts vērtējums. Sadarbībā ar profesionālās izglītības biedrību VISC piedalījušies starptautiskā konkursā "Start from work skills", kur Latvijas pārstāvji ieguvuši augstu novērtējumu.

Jāatzīmē, ka notiek aktīvs darbs vairāku ERASMUS+ projektu ietvaros, piemēram, tiek īstenota sadarbība ar Somiju, izstrādājot mācību moduljus konkrētu nozaru ietvaros. Šie projekti vairāk vērsti tieši uz konkrētu nozaru vajadzībām un attiecīgām tehnoloģijām, kā arī ietver studentu apmaiņas (mobilitāte ar sasniedzamiem un salīdzināmiem rezultātiem). Pilnveidotais izglītības saturs tiek izmantots arī šajos projektos.

leguldījumu konsekvence profesionālās izglītības iestāžu efektīvas pārvaldības nodrošināšanai un iesaistītā personāla profesionālās kompetences pilnveidei

ES fondu plānošanas periodā 2007.-2013.gads notika labs sagatavošanās darbs gan PII iestāžu darbības sakārtošanā, gan sagatavošanā darba tirgus prasību izpildei. Tika izveidotas NEP. Savukārt ES fondu plānošanas periodā 2014.-2020.gads tika pilnveidota NKS un veiktas izmaiņas Profesionālās izglītības likumā, izveidoti profesionālās izglītības standarti un programmu moduļi, kopumā pilnveidojot vidējās profesionālās izglītības sistēmu Latvijā.

Visi trīs IP 8.5. SAM (8.5.1., 8.5.2., 8.5.3.) ir bijuši cieši saistīti ar SAM 8.5.3., t.sk. notika saskaņota satura jautājumu ieviešana praksē, nodrošinot profesionālo pilnveidi mērķa grupai – PII administrāciju pārstāvjiem, prakšu vadītājiem, pedagogiem, darba devējiem u.c. Bez piešķirtā finansējuma tas nebūtu īstenojams.

Tikusi nodrošināta arī daļēja konsekventa aktivitāšu plānošana un īstenošana attiecībā uz ES fondu plānošanas periodā 2014.-2020. gads attiecībā uz SAM 8.5.1., 8.5.2., 8.1.3., 8.4.1. (ziņojuma 14. pielikums).

VISC, kā arī PII aktīvi piedalās dažādās programmās, īpaši Erasmus+ un Interreg, sadarbojas ar partneriem no Eiropas. Vairākas PII, t.sk. LVT, OVT u.c., dalās ar savu iegūto pieredzi Eiropas izglītības fonda projektu ietvaros, nododot tālāk savas zināšanas trešajām valstīm – Albānijai, Armēnijai, Moldovai u.c.

4.3. Vispārējā izglītība

Galvenie secinājumi

- Pašvaldību īstenojamie investīciju projekti vispārējās izglītības iestādēs **ir konsekventi un savstarpēji papildinoši**. ES fondu plānošanas perioda 2014.-2020.gadam ietvaros tika apzinātas vajadzības un iespējas, lai maksimāli salāgotu infrastruktūras ieviešanas projektus, piemēram, veicot skolas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus SAM 4.2.2.⁵² ietvaros un mācību vides modernizēšanu SAM 8.1.2. ietvaros. Pašvaldības arī norāda, ka pieejamais ES fondu līdzfinansējums pašvaldības izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošanai ir nozīmīgs, taču ierobežots. Tāpēc atsevišķas pašvaldības veic būtiskus ieguldījumus izglītības iestāžu infrastruktūrā (jaunu vispārējās izglītības iestāžu ēku vai ēku piebūvju būvniecība, mācību telpu pārbūve un atjaunošana, sporta un dienesta viesnīcu infrastruktūras uzlabošana) arī no saviem līdzekļiem, līdzfinansējot projektu īstenošanu.
- Visi IP 8.3. projekti ir savstarpēji saistīti un papildinoši, un sniedza ieguldījumu izglītības politikas veidošanā un ieviešanā. **Tie nodrošina integrētu atbalstu izglītojamajiem**, vienlaicīga dažādu SAM projektu ieviešana radīja **būtisku noslodzi izglītības iestādēm, pašvaldībām un pedagogiem**.
- Investīcijas vispārējās izglītības **infrastruktūras attīstībā** (t.sk., datortechnikas iegādes) ir bijušas papildinošas citām aktivitātēm kā IT mentoru apmācība, kas ir būtisks ieguldījums pašvaldību un izglītības iestāžu digitalizāciju stratēģiju izstrādei un ieviešanai.

⁵²<https://likumi.lv/ta/id/281111-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-4-2-2-specifiska-atbalsta-merka-atbilstosi-pasvaldibas-integretajam-attistibas-pr...>

leguldījumi vispārējās izglītības infrastruktūras attīstībā

Nemot vērā, ka SAM 8.1.2. projektos finansējuma saņēmējs ir pašvaldības, tad pašvaldības īstenoto projektu konsekvence un savstarpējā mijiedarbība tiek vērtēta tikai attiecībā uz investīciju projektiem, kas īstenoti izglītības jomā.

Pašvaldības investīcijām vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūrā ir izmantojušas dažādu SAM finansējumu. Anketās pašvaldības norāda, ka izglītības jomā īstenotie investīciju projekti ir **konsekventi un savstarpēji papildinoši**, jo ES fondu plānošanas perioda 2014.-2020.gadam ietvaros tika apzinātas vajadzības un iespējas, lai maksimāli salāgotu infrastruktūras ieviešanas projektus, piemēram, veicot skolas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus SAM 4.2.2. ietvaros un mācību vides modernizēšanu SAM 8.1.2. ietvaros.

Pašvaldības arī norāda, ka pieejamais ES fondu līdzfinansējums pašvaldības izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošanai ir ierobežots, tāpēc pašvaldības veic nozīmīgus ieguldījumus izglītības iestāžu infrastruktūrā (telpu pārbūve, atjaunošana, jaunu piebūvju būvniecība, jaunu izglītības iestāžu būvniecība) arī **no saviem līdzekļiem**, tostarp izmantojot valsts izstrādātus finanšu atbalsta instrumentus pašvaldībām, kā, piemēram, valsts budžeta aizņēmums⁵³ vai valsts līdzfinansējums.^{54 55}

Kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura attīstīšana, nodrošinot kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobāciju un ieviešanu ("Skola 2030") un digitālo mācību un SAM 8.3.1. ieguldījumi ir bijuši vērsti uz Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam ieviešanu. Respektīvi, pamatnostādnes noteica 1.apakšmērķis „Izglītības vide: paaugstināt izglītības vides kvalitāti, veicot satura pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru”⁵⁶ paredzēja vispārējās izglītības satura izstrādi, kas balstīts kompetences pieejā. Vienlaikus SAM 8.3.1. ieguldījumi ir kompleksi stiprinājuši vispārējo izglītību. SAM 8.3.1. ietvaros abi pasākumi ir viens otru papildinājuši, ja 8.3.1.1 pasākums ir bijis vērsts uz vispārējās izglītības mācību satura izstrādi, tad 8.3.1.2. pasākums ir bijis fokusēts uz konkrētu digitālo mācību un metodisko līdzekļu izstrādi atbilstoši jaunajam saturam. Saturiska sinerģija, saskaņotība un papildinātība konstatēta 8.PV ietvaros trīs specifiskajiem atbalsta mērķiem - SAM 8.3.2. "Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo kompetenču attīstībai", SAM 8.3.4. "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus" un SAM 8.3.5. "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālas izglītības iestādēs".

2022.gadā vispārējās izglītības iestādēm lietošanā tika nodoti REACT 13.1.2.2.pasākuma⁵⁷ IZM projekta ietvaros iegādātā portatīvā dator tehnika (25 070 vienību). REACT 13.1.2.2.pasākuma⁵⁸ ir loģisks turpinājums SAM 8.3.1. aktivitātēm, kas iesāktas attiecībā uz izglītības satura digitalizāciju. Dator tehnika tika iegādāta arī modernizētajām izglītības iestādēm SAM 8.1.2. ietvaros. Kombinējot dažādus finansējumus (t.i., ES fondi, REACT un nākotnē ANM), vispārīgā izglītībā būs nepieciešamie izglītības procesa rīki. Papildus vispārējā izglītībā **vidusskolu tīkla modernizācijai un attīstībai** nevienlīdzības mazināšanai paredzēti vismaz 30,6 miljonu eiro no Atveseļošanas un noturības mehānisma finanšu līdzekļiem.⁵⁹

Tomēr uz novērtējuma brīdi izglītības tehnoloģiju mentori (pedagogi, kas var sniegt atbalstu IT jomā) turpinās pilnveidot zināšanas profesionālās pilnveidesursos līdz 2023.gada maijam. Situācija novados un izglītības iestādēs ir ļoti atšķirīga attiecībā uz IT mentoru atalgojumu un izglītības iestāžu atbalstu. Taču, tā kā izglītības iestādēs saņēmušas atbalstu no REACT finansējuma 2022.gadā, un 2023.gada laikā – no ANM finansējuma, tad IT mentoru loma kļūst vitāli nozīmīga, lai turpinātu atbalstīt pašvaldību un izglītības iestāžu digitālizācijas stratēģiju izstrādi.

Atbalsta palielināšana vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai

Trīs SAM (t.i. 8.3.2., 8.3.4. un 8.3.5.) sasaista kopā tādus nozīmīgus aspektus kā izglītojamo snieguma attīstību, identificē riskus un preventīvi samazina priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu un, sniedzot karjeras atbalstu, kā rezultātā izglītojamie iegūst kvalitatīvāku izglītību.

⁵³<https://likumi.lv/ta/id/322631-kartiba-kada-izverte-pasvaldibu-izglitibas-iestazu-investiciju-projektus-valsts-budzeta-aiznemuma-sanemsanai>

⁵⁴<https://likumi.lv/ta/id/322491-augstas-gatavibas-pasvaldibu-investiciju-projektu-pieteikšanas-izskatitanas-un-finansejuma-pieskirsanas-kartiba>

⁵⁵ <https://likumi.lv/ta/id/324401-par-atbalstitajiem-augstas-gatavibas-pasvaldibu-investiciju-projektiem-izglitibas-iestazu-ventilacijas-sistemu-uzlabosanu>

⁵⁶ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam. <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4781>

⁵⁷ <https://likumi.lv/ta/id/328183-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-13-1-2-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-izglitibas-un>

⁵⁸ <https://likumi.lv/ta/id/328183-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-13-1-2-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-izglitibas-un>

⁵⁹ Izm (2021). IZM Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plānā būtiskākie ieguldījumi paredzēti augstākajai izglītībai. Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/jaunums/izm-latvijas-atveselosanas-un-noturibas-mehanisma-plana-butiskakie-ieguldijumi-paredzeti-augstakajai-izglitiba>

SAM 8.3.2. ietvaros papildus ES fondu finansējumam tika piesaistīts arī privātais finansējums aktivitāšu finansēšanai. Aktīva sadarbība ar darba devējiem ir viennozīmīgi pozitīvi vērtējums aspekts. Jāuzsver, ka SAM 8.3.2. pasākumā 8.3.2.1., kas vērsts uz talantu attīstību jeb uz tiem izglītojamajiem, kuru zināšanas un prasmes ir augstākas par izglītības standartā noteikto, tika iesaistīti arī uzņēmēji. Respektīvi, uzņēmēji iesaistījās ar finansējumu, nosedzot dalības maksas un transporta izdevumus izglītojamo dalībai starptautiskos pētniecības konkursos, kā arī finansējot nometnes un olimpiādes. Tā vairāki uzņēmumi, kas darbojas STEM jomā, t.sk. medicīnas, farmācijas un IT jomā, 2021./2022.m.g. finansiāli atbalstīja mācību priekšmetu olimpiādes.⁶⁰ Sadarbības partneru iesaiste ir vērtējama kā nozīmīga un pozitīva, jo tādā veidā tiek panākta gan sadarbība ar dažādiem nozaru pārstāvjiem, gan arī nozares iesaiste izglītības procesā. Sadarbība ar darba devējiem ir nodrošinājusi ES fondu ieguldījuma lielāku lietderību un atpazīstamību sabiedrībā, vienlaikus panākot sinerģiju ar tautsaimniecību.

8.3.2.2. pasākuma īstenošanas laikā iesaistītās vispārējās izglītības iestādes būtiski paplašināja to piedāvāto izglītības pasākumu grozu, tādējādi nodrošinot ikvienai izglītojamo mērķa grupai pielāgotas mācību formas, kā arī tām tika nodrošināti nepieciešamie individuālās pieejas veidošanas ieteikumi, pedagoģiskie rīki (metodikas), pedagoģiskie materiāli (datu krātuves), lai efektīvi veidotu individuālajā pieejā balstītu izglītības pakalpojumu. Ieguldījumu ietvaros jāmin ieguldījumi STEM izglītības pakalpojumu attīstībā izglītības iestādēs, kur ES fondiem, finansējot interešu izglītības programmas, STEM jomās tika panākti papildinoši ieguldījumi pašvaldību finansējumam, paplašinot iespējas izglītojamajiem apgūt zināšanas STEM jomās. Tādējādi vispārīgākajiem izglītības iestādēm, nodrošinot alternatīvu neformālās izglītības pasākumu kopu (piemēram, tematiskās nometnes, konkursus, inovatīvas interešu izglītības programmas (t.sk. STEM jomā)) un veidojot visaptverošu atbalstu sistēmu izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai, tika uzlaboti izglītības pakalpojumi.

Attīstīt NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, nodarbinātībā, NVA īstenotajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā

SAM 8.3.3. tika realizēts kā viens no Jauniešu garantijas trīs projektiem. Jauniešu garantijas plāna īstenošana tika plānota kā vairāki viens otru papildinoši pasākumi jeb trīs pīlāru pieeja:

- SAM 8.3.3. projekta "PROTI un DARI!" īstenošana pašvaldībās ar mērķi atgriezt izglītībā un iesaistīt darba tirgū NEET jaunieši. Šī pieeja tika veidota kā pilnīgi jauna iniciatīva Latvijā - Individuāls darbs ar mērķa grupu "NEET jaunieši" iepriekš Latvijā netika īstenots. Projekts tiek realizēts pašvaldību līmenī;
- VIAA īstenošanās sākotnējās profesionālās izglītības programmas un izglītības programmas jauniešiem ieslodzījuma vietās. Pīlāra mērķis ir paplašināt sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanu. Ministru kabineta 28.04.2015. noteikumu Nr.207 grozījumi, kas veikti 2022. gada 11. janvārī, precizē 7.2.1.2. pasākuma "Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros" jauniešiem pieejamo atbalstu, kā arī maina finansējuma saņēmēju no VIAA uz Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru (JSPA). VIAA jauniešu mērķa grupas jauniešu garantijas ietvaros aptvērušas reģistrētus bezdarbniekus, neaktīvas un nodarbinātas personas un jauniešus ieslodzījuma vietās. 1-gadīgu un 1,5-gadīgu profesionālās izglītības programmu īstenošana, radot iespēju īsā laikā iegūt kvalifikāciju un integrēties darba tirgū tiem jauniešiem vecumā no 17 līdz 29 gadiem, kas dažādu iemeslu dēļ neturpina mācības un nav atraduši darbu (7.2.1.2. pasākums "Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros");
- NVA īstenotie aktīvās nodarbinātības pasākumi un mācību programmas ar mērķi sekmēt jauniešu bezdarbnieku pāreju uz nodarbinātību (saikne ar 7.2.1.1. pasākumu "Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošana jauniešu bezdarbnieku nodarbinātības veicināšanai").

Analizējot kopsakarā 8.3.3. un 8.3.4. mērķa grupas, būtiskākais būtu atbalsta sniegšanai izmantot pieeju 'izglītojamā centrētā pieeja' un/vai 'jaunieša centrētā pieeja', lai jaunietis netiktu izslēgts no abu (8.3.3. un 8.3.4.) atbalsta saņemšanas tikai tāpēc, ka ir uzskaitīts VIIS sistēmā, kaut gan skolu faktiski neapmeklē. Netieši šo ietekmē arī izglītības sistēmas pieeja – "nauda seko skolēnam", kur izglītības iestādes ir motivētas ilgāk reģistrēt jaunieti VIIS sistēmā, kaut gan faktiski jaunietis jau ir priekšlaicīgi pārtraucis izglītošanās procesu. Tādēļ ir būtiski nodrošināt atbalsta pieejamību un sasniedzamību NEET jauniešiem visā Latvijas teritorijā un būtiski nodrošināt šo jauniešu informētību par atbalsta iespējām iesaistei izglītībā, nodarbinātībā vai aroda apguvē pie amata meistara, lai veicinātu sociālo iekļaušanos un apstākļus NEET jauniešu ilgtspējīgai integrācijai.

⁶⁰ Projekta ieviesēja sniegtie dati.

Aptuveni ceturtdaļa projekta "PROTI un DARI!" dalībnieku ir piedalījušies arī NVA un VIAA atbalsta aktivitātēs, tā nodrošinot ieguldījumu sinerģiju un papildinātību, lai risinātu pamatproblēmu- jauniešu iesaiste ekonomiskā, aktīvā dzīvē. "PROTI un DARI!" projekta pieredze norāda, ka individualizēts darbs ar augsta bezdarba riska jauniešiem neatkarīgi no mērķa - iesaistīties mācībās, pieaugušo izglītībā vai nodarbinātībā - ir priekšnosacījums sekmīgam rezultātam.

Ieguldījumi SAM 8.3.3. ir savstarpēji papildinoši ar SAM 7.2.1. "Palielināt nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās neiesaistītu jauniešu nodarbinātību un izglītības ieguvu Jauniešu garantijas ietvaros". Abu SAM ietvaros ir identificēti, aktivizēti un motivēti tie jaunieši, kuri nav ieguvuši NVA bezdarbnieka statusu, motivēt tos iesaistīties NVA pasākumos. Papildinātības efekts ir tajā apstākļi, ka SAM 8.3.3. ietvaros jaunieši tiek motivēti turpināt savu izglītošanos vai kvalifikācijas celšanu, vienlaikus arī ar SAM 7.2.1. atbalstu šie jaunieši var apmeklēt mācību pasākumus.

leguldījumu konsekvence, samazinot priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu un īstenojot preventīvus un intervences pasākumus

SAM 8.3.4. ieviešanā tika nodrošināta sinerģija ar SAM 8.3.3., kurā paredzēts atbalsts NEET jauniešiem (tai skaitā NEET jauniešu iesaistei izglītībā (arī pēc pārtraukuma)), ar SAM 8.3.5., kurā paredzēts karjeras atbalsts izglītojamiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, ar SAM 8.3.2., kurā paredzēts atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai, un ar SAM 8.3.1., kurā paredzēts attīstīt kompetenču pieejā balstītu vispārējās izglītības saturu. Līdz ar to var secināt, ka 8.3. IP ietvaros projekti ir viens otru papildinoši. Turklāt SAM 8.3.4. ieviešanas gaitā tika paplašināts, iekļaujot arī 1. - 4.klasi.

Lai arī ieguldījumi bija savstarpēji papildinoši (piemēram, SAM 8.3.4.; SAM 8.3.3. un SAM 7.2.1.), jānorāda, ka SAM 8.3.3. realizēšanas laikā tika ievērota aktivitāšu nodalīšana un nepārklāšanās ar citiem ESF projektiem, tostarp ar IKVD īstenoto ESF projektu Nr. 8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai", lai nodrošinātu atbalsta demarkāciju.

leguldījumu konsekvence, uzlabojot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs

Jau iepriekš tika minēts, ka SAM 8.3.2., SAM 8.3.3., SAM 8.3.4. un SAM 8.3.5. ir savstarpēji papildinoši un nodrošina integrētu atbalstu izglītojamajiem. Tiesa, tā kā visu SAM projekti tika ieviesti gandrīz vienlaicīgi, tas radīja arī lielu noslodzi izglītības iestādēm, pašvaldībām un arī pedagogiem. Tādējādi no SAM plānošanas perspektīvas atsevišķo SAM projektu ieviešana dažādos laika posmos būtu līdzsvarojusi pašvaldību un vispārīzglītojošo un profesionālo izglītības iestāžu noslodzi un iesaistes apjomu, jo sevišķi attiecībā uz SAM 8.3.2. un SAM 8.3.4. un SAM 8.3.5., kura labuma saņēmējs bija vispārīzglītojošās skolas, profesionālās izglītības iestādes, pedagogi un izglītojamie. Vienlaikus secināms, ka SAM ieviešana dažādos laika posmos varēja kavēt atbalsta saņemšanu izglītojamajiem, kuriem tas bija nepieciešams.

Savukārt SAM 8.3.5. ir sniedzis savu ieguldījumu un izveidojis karjeras atbalsta sistēmu, kas nodrošina izglītojamajiem izpratnes un prasmju veidošanos, t.sk. profesiju un savu interešu iepazīšana, kas būs nepieciešamas darba tirgū.

leguldījumu konsekvence, ieviešot izglītības monitoringa sistēmu

8.PV visi specifiskie atbalsta mērķi (t.i., 8.1.2., 8.3.1., 8.3.2., 8.3.3., 8.3.4. un 8.3.5. un 8.3.6.) ir savstarpēji saistīti. No SAM 8.3.6. perspektīvas raugoties, visu citu specifisko atbalsta mērķu rezultāti ir svarīgi, lai izveidotu izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu un tā dotu ieguldījumu izglītības politikas veidošanā. Respektīvi, SAM 8.3.1., SAM 8.3.2., SAM 8.3.3., SAM 8.3.4. un SAM 8.3.5. ietvaros izveidotās sistēmas vispārīzglītojošo skolu līmenī ir sistēmas mikro līmenī, savukārt dati izriet no mikro līmeņa sistēmām un summējās makro līmeņa izglītības kvalitātes monitoringa sistēmā.

SAM 8.3.6. ir saistīts ar SAM 8.2.4. "Atbalsts EQAR aģentūrai izvīrīto prasību izpildei", jo SAM 8.3.6. veidotajā izglītības kvalitātes monitoringa sistēmā tiek iekļauta arī akreditācija, savukārt akreditācijas un licencēšanas procesa stiprināšana bija paredzēta SAM 8.2.4. ietvaros.

4.4. Pieaugušo izglītība

Galvenie secinājumi

- Pieaugušo izglītībai valsts finansējums nav paredzēts un pieaugušo izglītības aktivitātes nacionālā mērogā tiek īstenotas ar ESF un ERAF finansējuma atbalstu. Plānošanas periodā

nodrošināta strikta projektu demarkācija, novēršot riskus, ka īstenotie projekti pārklājas, tomēr vienlaikus nepieciešams konsolidēt pieaugušo izglītības pārvaldību.

- Dažādos īstenotajos SAM saistībā ar pieaugušo izglītību, projektu īstenotāji, kas koordinē pieaugušo izglītību, **strādā ar atšķirīgām mērķa grupām** un izmanto atšķirīgus mehānismus un uzraudzības procesus.

leguldījumi pieaugušo izglītībā kompetences pilnveidošanai

Pieaugušo izglītības pārvaldības modeļa ieviešanas plāns 2016.-2020. gadam⁶¹ nosaka iesaistītās puses pieaugušo izglītībā - SAM 8.4.1. (IZM & VIAA), SAM 7.1.1., SAM 7.2.1. (LM & NVA pasākumi, atbalsts vērsts bezdarbnieku un darba meklētāju izglītošanai), SAM 1.2.2. (EM). Kā norāda IZM pārstāvji, PI valsts finansējums nav paredzēts un pieaugušo izglītības aktivitātes nacionālā mērogā tiek īstenotas par ESF finansējumu. Šajā plānošanas periodā nodrošināta strikta projektu demarkācija, kuras nolūks ir novērst projektu pārklāšanos. Līdz ar to dažādi projektu īstenotāji, kas koordinē pieaugušo izglītību, atšķirīgām mērķa grupām izmanto atšķirīgus mehānismus un uzraudzības procesus.

Tā DP SAM 1.2.2. “Veicināt inovāciju ieviešanu komersantos” pasākuma 1.2.2.1. “Atbalsts nodarbināto apmācībām” mērķis ir nodrošināt komersantus ar atbilstošas kvalifikācijas darbaspēku, kas sekmētu darba ražīguma pieaugumu un jaunu vai uzlabotu produktu un tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu ražošanā.⁶² Pasākums tiešā veidā vērsts uz pieaugušo izglītību, taču darba devēji definē nepieciešamās izglītības vajadzības un piedāvā saviem darbiniekiem papildināt zināšanas. Līdz ar to pēc būtības nav vērojama pārklāšanās ar SAM 1.2.2. pasākumu 1.2.2.1., kur, lai gan tiek definētas darba tirgum atbilstošas mācību vajadzības, tad ne tikai izglītojamais, bet arī komersanti ir tiešie labuma saņēmēji. Savukārt SAM 7.1.1. atbalsta bezdarbnieku un darba meklētāju izglītošanu, lai veicinātu nodarbinātību. Lai gan SAM 8.4.1. un SAM 7.1.1. paredz atšķirīgas mērķa grupas, mācību piedāvājums tematiski daļēji var pārklāties, taču darbam ar atšķirīgām mērķa grupām izglītības apguves plānošana var atšķirties (piemēram, mācības bezdarbniekiem tiek organizētas darba laikā).

Pieaugušo izglītības jomai raksturīgs, ka izglītojami vienlaikus piedalās izglītības programmu īstenošanā dažādu programmu projektos, piemēram, VIAA, LIAA, NVA. Viņu novērojami norāda uz atšķirīgiem nosacījumiem, lai pieteiktos konkursam, atšķirībām uzraudzības procesos un nepieciešamajā dokumentācijā. Izglītības iestādes, kas piedalījušās SAM 8.4.1., kā arī citos konkursos, lai pretendētu uz ESF atbalstu pieaugušo izglītošanā, norāda uz nepieciešamību koordinējošajām institūcijām savstarpēji sadarboties un ieviest vienotu pieeju pieaugušo izglītības pārvaldībā, kas ļautu ietaupīt publiskos līdzekļus, jo vienlaikus netiktu ieviestas un uzturētas vairākas sistēmas, gan arī ļautu efektīvāk strādāt izglītības iestādēm. Arī IZM pārstāvji atzīst nepieciešamību konsolidēt pieaugušo izglītības pārvaldību⁶³ un par sistēmas konsolidāciju jau notiek diskusijas, taču uzsver, ka tikai valsts finansējuma piešķiršana pieaugušo izglītībai mazinās administratīvo slogu, ko rada vairāki PI projektu ieviešēji.

SAM 8.2.2. paredz stiprināt augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās, un tas iever arī kompetences pilnveidi, bet šīs specifiskās atbalsta grupas izglītošanās pēc būtības nepārklājas ar SAM 8.4.1., jo augstākās izglītības institūcijas piedāvā savu darbinieku vajadzībām atbilstošu saturu, tai skaitā tādu, kas ir ārpus SAM 8.4.1. noteiktajām mācību vajadzībām. SAM 8.2.1. mērķis ir samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu augstākajā izglītībā, un tas ietver arī jaunu studiju programmu izveidi un pilotēšanu. SAM 8.4.1. jaunu tālākizglītības programmu izveide un licencēšana notiek jau pirms pieteikšanās konkursā.

Darba devēji vērs uzmanību uz nepieciešamību kopumā koordinēt dažādas digitālo prasmju apguves iniciatīvas, kas, lai gan aktuālas un vajadzīgas, tad par publiskiem līdzekļiem tiek plaši īstenotas dažādu institūciju paspārnē, tādējādi grūti vērtēt ieguldījumi saskaņotību.

⁶¹ <https://likumi.lv/ta/id/281992-par-pieauguso-izglitibas-parvaldibas-modeļa-ieviesanas-plans-2016-2020-gadam>

⁶² <https://likumi.lv/ta/id/277601-daribas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-2-2-specifiska-atbalsta-merka-veicinat-inovaciju-ieviesanu-komersantos>

⁶³ <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-20212027-gadam>

5. IEGULDĪJUMU ĪSTENOŠANAS EFEKTIVĪTĀTE UN LIETDERĪBA

Izvērtējuma jautājums

Kāda ir 8.PV ieguldījumu īstenošanas efektivitāte un lietderība, ņemot vērā ieguldījumu mērķus un atbalstītās darbības?

5.1. Augstākā izglītība

Galvenie secinājumi

- SAM 8.1.1. **ieguldījumi ir lietderīgi**, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas All infrastruktūrā un aprīkojumā, kā arī sasniegta modernizējamo STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu maksimālā ietilpība/veiktspēja (studējošo skaits), kādu All var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā. SAM 8.1.1. **ieguldījumi ir veikti efektīvi**, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmēs būtisku izglītojamo skaitu.
- SAM 8.1.4. **ieguldījumi ir lietderīgi**, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas koledžu infrastruktūrā un aprīkojumā, kā arī sasniegta modernizējamo pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu maksimālā ietilpība/veiktspēja (studējošo skaits), kādu koledža var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā. SAM 8.1.4. **ieguldījumi ir veikti efektīvi**, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmēs vidēji būtisku izglītojamo skaitu.
- All un koledžu SAM 8.1.1. un SAM 8.1.4. ietvaros īstenoto projektu rezultātā radītās modernizēto studiju programmu **infrastrukturā noslogojuma vērtējums ir augsts** un sastāda vērtējumu 8-10 (skalā 1-10).
- **Būtiska ietekme** jeb augsta efektivitāte sasniegta tādā jomā kā zinātnes kvalitatīva un kvantitatīva atjaunošana, t.sk. **jauno zinātnieku/doktorantu iesaistē pētījumos, akadēmiskajā un zinātniskajā darbībā**, attiecinot uz kopējo doktorantu skaitu, kā arī ESF atbalstam **All attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības ieviešanai**, attiecinot uz kopējo All skaitu. Augstākās izglītības konkurētspēja un konsolidācijas jomā vidēji būtiska ietekme jeb efektivitāte ir bijusi **studiju programmu slēgšanai, uz kuru bāzes izveidotas jaunas studiju programmas**, ņemot vērā kopējo studiju programmu skaitu; būtiska ietekme ir ESF atbalstam **akadēmiskā personāla kompetences pilnveidei Latvijas All**, vērtējot pēc kopējā akadēmiskā personāla skaita projekta iesniedzēju All, kā arī izstrādātajām **kopīgajām doktorantūras programmām, bet** ļoti būtiska ietekme ir **ārvalstu akadēmiskā personāla piesaistei**, kā arī atbalstam **EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei**.
- **Vidēji būtiska ietekme** jeb vidēja efektivitāte ESF atbalstam ir bijusi mērķim **palielināt doktora grādu ieguvušo studentu skaitu augstskolās**, vērtējot pēc doktorantūras absolventu skaita Latvijas All laika posmā 2018/19. – 2021/22, kā arī pasākumiem, kas īstenoti augstākās izglītības eksporta atbalstam - **ES valodās īstenoto studiju programmu skaita palielināšanai**, salīdzinot ar studiju programmu skaitu angļu valodā.
- Kopumā 8.2. IP projektu **lietderību apstiprina sasniegtie rezultāti un iznākuma rādītāji, kuri norāda uz ES finansējuma ievērojamu** nozīmi augstākās izglītības sistēmas maiņas un strukturālo reformu virzienā, projektos iesaistītajās All. Pasākumu lietderība pirmo reizi tika vērtēta arī darba tirgus kontekstā.
- 8.2.1. SAM ietvaros ESF sniegtais atbalsts ir bijis lietderīgs un sekmīgs jauno pedagoģijas studiju programmu izstrādes mērķa sasniegšanu, kas uz 2023. gada februāri izpildīts pilnībā (100%) atbilstoši plānotajam; gandrīz pilnībā nodrošināta arī ES valodās īstenoto studiju programmu izstrāde (96,77%) un samērā rezultatīva, bet ne pilnībā plānoto mērķi sasniegusi ir kopīgo doktorantūras studiju programmu izstrādāšana (72,73%).
- 8.2.2. SAM saņemtais ESF atbalsts vislietderīgāk izmantots akadēmiskā personāla atbalstam darbam All Latvijā (130%); akadēmiskā personāla kompetences pilnveidei (121%); kā arī pilnībā sasniegti plānotie mērķi ārvalstu pasniedzēju skaita piesaistīšanā All Latvijā (100%) un šo

pasniedzēju darba turpināšanai Latvijas AII 6 mēnešu laikā pēc atbalsta beigām (110%). Nedaudz mazāk rezultatīvs ir bijis atbalsts doktorantiem darbam Latvijas AII (84%).

- 8.2.3. SAM jomās ar ESF atbalstu līdz 2023. gada februārim gandrīz pilnībā sasniegti mērķi tādās aktivitātēs kā AII **attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības ieviešana** (90%), **valsts dibinātu augstskolu stratēģisko specializāciju izstrādāšana un apstiprināšana MK** (93%), **padomju izveidošana un darbības nodrošināšana valsts dibinātās augstskolās** (93%).
- 8.2.4. SAM ietvaros plānotais rezultāts aktivitātei par institūciju izveidi, kas atbilst **EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei, ir pilnā mērā sasniegts. Savukārt rādītājs eksperta skaitam, kas apmācīti augstākās izglītības kvalitātes vērtēšanā, pārsniegts par 15% (115%)**.

leguldījumi augstākās izglītības infrastruktūras attīstībā

Saskaņā ar KP VIS datiem uz 14.03.2023. no **15 apstiprinātajiem SAM 8.1.1. projektiem**, 11 projekti ir pabeigti, bet līguma izpildes statusā ir 4 projekti. SAM 8.1.1. ietvaros AII infrastruktūras attīstībā atbilstoši apstiprinātajam finansējumam pēc visu projektu pabeigšanas **būs ieguldīti 44,5 milj. EUR** (kopējā attiecināmo izdevumu summa).

Minēto investīciju rezultātā ir **veikti ieguldījumi augstākās izglītības infrastruktūras attīstībā**, tostarp ēku un telpu (izņemot dienesta viesnīcas), laboratoriju un koplietošanas infrastruktūras attīstībā, modernizējot STEM studiju programmas un pielāgojot infrastruktūru personām ar funkcionāliem traucējumiem; iekārtu, aparatūras, transportlīdzekļu kā uzskates un tehnisko līdzekļu, datortehnikas, tehnoloģiju, materiālu, inventāra un instrumentu iegādē, kas nepieciešama STEM studiju programmu īstenošanai; informācijas un komunikācijas tehnoloģiju risinājumu ieviešanā izglītības procesā, tai skaitā e-studiju attīstībā, bezvadu interneta pieslēguma izveidē izglītības procesa īstenošanai; bibliotēkas fondu papildināšanā.

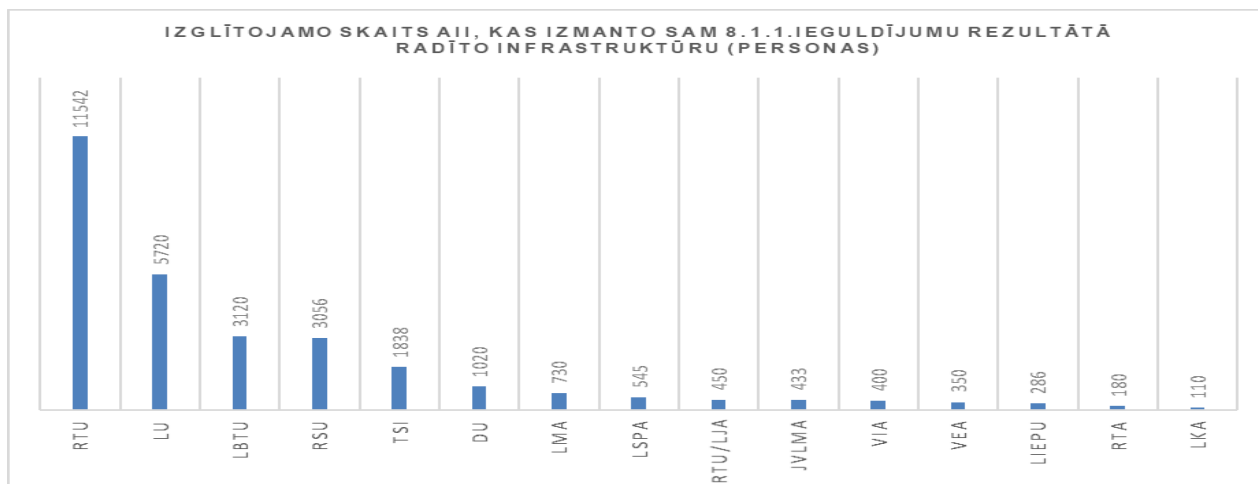
Augstāk uzskaitīto ieguldījumu mērķis ir palielināt modernizēto STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas studiju programmu skaitu, izveidojot nodrošināt attiecīgo infrastruktūru un aprīkojumu. Saskaņā ar SAM 8.1.1. radītāju pasi,⁶⁴ STEM studiju programma ir modernizēta, ja ir **iegādāta un uzstādīta** projektā plānotā nepieciešamā materiāltehniskā bāze (piemēram, aprīkojums, mācību iekārtas, bibliotēkas resursi u.c.), kā arī ir **nodotas ekspluatācijā vai modernizētas** projektā plānotās telpas, kurās ir jānorisinās mācību procesam.

Intervences iznākuma rādītājs ir augstākās izglītības institūcijas modernizējamo STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, **studiju programmu maksimālā ietilpība/ veikspēja** (studējošo skaits), kādu augstākās izglītības institūcija var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā, ņemot vērā augstākās izglītības institūcijas veiktos pasākumus SAM 8.1.1. projekta ietvaros. Mērķa vērtība noteikta, balstoties uz AII prognozēto kopējo studējošo skaitu konkrētajās modernizēt plānotajās STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas studiju programmās projekta īstenošanas pabeigšanas gadā.

Grafikā zemāk ir uzrādīts AII prognozētais kopējais studējošo skaits konkrētajās SAM 8.1.1. ietvaros modernizēt plānotajās STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas studiju programmās projekta īstenošanas pabeigšanas gadā.

⁶⁴ <https://www.esfondi.lv/planosanas-dokumenti>

Grafiks 1. All prognozētais izglītojamo skaits SAM 8.1.1. ietvaros modernizēt plānotajā STEM studiju programmu infrastruktūrā

Datu avots: KP VIS

Vērtējot SAM 8.1.1. ieguldījumu īstenošanas efektivitāti un lietderību, ņemot vērā ieguldījumu mērķus un atbalstītās darbības, var secināt, ka **ieguldījumi ir bijuši lietderīgi**, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas All infrastruktūrā un aprīkojumā, kā arī sasniegta modernizējamo STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas studiju programmu maksimālā ietilpība/veiktspēja (studējošo skaits), kādu All var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā.

Ievērojot, ka SAM 8.1.1. ieguldījumu rezultātā All studiju programmu nodrošināšanas infrastruktūras kopējā ietilpība ir 29 780 personas/izglītojami, kas veido 47,3% no kopējā izglītojamo skaita All Latvijā, var uzskatīt, ka SAM 8.1.1. ieguldījumu ietekme uz augstākās izglītības attīstību ir būtiska. Vienlaikus var secināt, ka SAM 8.1.1. **ieguldījumi ir veikti efektīvi**, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmēs būtisku izglītojamo skaitu.

All, kuras jau pabeigušas attiecīgo projektu īstenošanu, anketās norādīja, ka SAM 8.1.1. projektu īstenošanas rezultātā radītās infrastruktūras pašreizējā izmantošanas intensitāte/noslodze atšķiras atkarībā no projekta pabeigšanas laika, kā arī iestādes specifikas. Kopumā All respondentu vērtējums par projekta rezultātā radītās **infrastruktūras noslodzi ir augsts, 8-10** (skalā 1-10). Zemāks vērtējums attiecībā uz infrastruktūras noslodzi ir Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijai un Latvijas Kultūras akadēmijai (turpmāk – LKA). Abas All piešķirušas vērtējumu (6), bet tas saistīts ar iegādāto iekārtu specifisko pielietošanas mērķi, kas ir saistīts ar radošo projektu vai pētījumu realizāciju, kas savukārt neveido infrastruktūras viendabīgu noslogojumu.

Kopumā respondentu All norāda, ka iegādātais studiju aprīkojums un tā izmantošana ir pakārtota studiju procesa prasībām un vajadzībām, respektīvi, ir aprīkojums, kas tiek izmantots nepārtraukti, un ir aprīkojums, kas tiek izmantots retāk noteiktu studiju kursu vajadzībām. Tomēr tas ir nepieciešams kvalitatīvai speciālistu sagatavošanai atbilstoši akreditētas studiju programmas nosacījumiem.

Ieguldījumi koledžu infrastruktūras attīstībā

Saskaņā ar KP VIS datiem uz 17.03.2023. no **9 apstiprinātajiem SAM 8.1.4. projektiem**, 7 projekti ir pabeigti, bet līguma izpildes statusā ir 2 projekti. SAM 8.1.4. ietvaros koledžu infrastruktūras attīstībā atbilstoši apstiprinātajam finansējumam pēc visu projektu pabeigšanas **būs ieguldīti 14,1 milj. EUR** (kopējā attiecināmo izdevumu summa).

Minēto investīciju rezultātā ir **veikti ieguldījumi koledžu infrastruktūras attīstībā**, tostarp ēku un telpu (izņemot dienesta viesnīcas), laboratoriju un koplietošanas infrastruktūras, attīstībā, lai modernizētu STEM izglītības programmas; iekārtu, aparatūras, datortehnikas, tehnoloģiju, materiālu, inventāra un instrumentu iegādē, kas nepieciešama STEM izglītības programmu īstenošanai (iekārtu, aparatūras, datortehnikas un tehnoloģiju iegādi saskaņā ar nozares profesionālo organizāciju vai atbilstošu nozares ekspertu padomi); informācijas un komunikācijas tehnoloģiju risinājumu ieviešanā izglītības procesā, tai skaitā e-studiju attīstībā, bezvadu interneta pieslēguma izveidē izglītības procesa īstenošanai; koledžas bibliotēkas fondu papildināšanā.

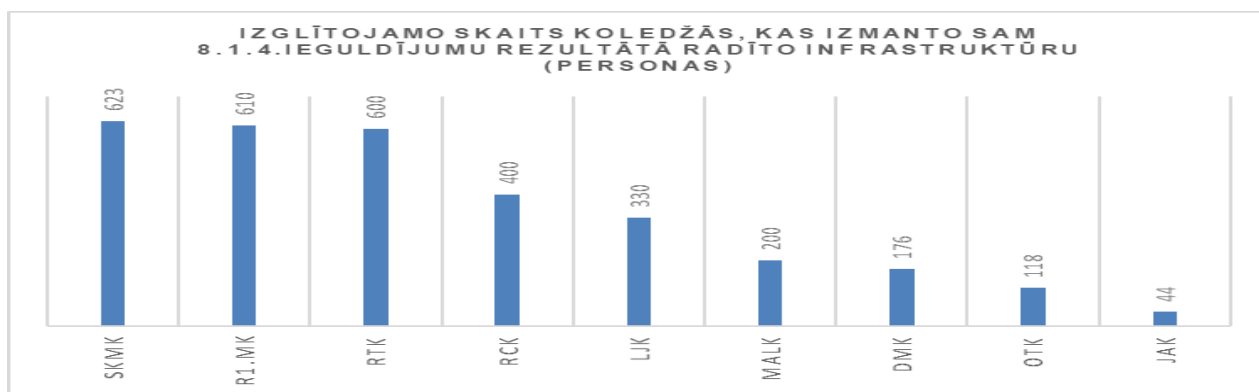
Augstāk uzskaitīto ieguldījumu mērķis ir uzlabot pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, tajā skaitā medicīnas un radošās industrijas, studiju mācību vidi koledžās. Saskaņā ar SAM 8.1.4. radītāju

pasī,⁶⁵ koledžas STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, studiju programmu vide ir pilnībā modernizēta, ja ir **iegādāts un uzstādīts** viss projektā plānotais nepieciešamais materiāltehniskais aprīkojums (ja šādu aprīkojumu ir jāiegūst), un ir **nodotas ekspluatācijā** telpas, kurās ir jānorisinās mācību procesam (ja projektā ir plānoti būvdarbi) vai ir **modernizētas** telpas (ja projektā ir plānots modernizēt telpas), kurās jānorisinās mācību procesam.

Intervences iznākuma rādītājs ir koledžas modernizējamo pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas, **studiju programmu maksimālā ietilpība**/ veikspēja (studējošo skaits), kādu koledža var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā, ņemot vērā koledžas veiktos pasākumus 8.1.4.SAM projekta ietvaros. Mērķa vērtība noteikta, balstoties uz koledžu prognozēto kopējo studējošo skaitu konkrētajās modernizēt plānotajās STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas studiju programmās projekta īstenošanas pabeigšanas gadā.

Grafikā zemāk ir uzrādīts koledžu prognozētais kopējais studējošo skaits konkrētajās SAM 8.1.4. ietvaros modernizēt plānotajās STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas studiju programmās projekta īstenošanas pabeigšanas gadā.

Grafiks 2. Koledžu prognozētais izglītojamo skaits SAM 8.1.4. ietvaros modernizēt plānotajā STEM studiju programmu infrastruktūrā

Datu avots: KP VIS

Vērtējot SAM 8.1.4. ieguldījumu īstenošanas efektivitāti un lietderību, ņemot vērā ieguldījumu mērķus un atbalstītās darbības, var secināt, ka **ieguldījumi ir bijuši lietderīgi**, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas koledžu infrastruktūrā un aprīkojumā, kā arī sasniegta modernizējamo pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas studiju programmu maksimālā ietilpība/ veikspēja (studējošo skaits), kādu koledža var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā.

Ievērojot, ka SAM 8.1.4. ieguldījumu rezultātā koledžu studiju programmu nodrošināšanas infrastruktūras kopējā ietilpība ir 3 100 personas/izglītojamie, kas veido 21,4% no kopējā izglītojamo skaita koledžās Latvijā, var uzskatīt, ka SAM 8.1.4. ieguldījumu ietekme uz pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības attīstību ir vidēji būtiska. Vienlaikus var secināt, ka SAM 8.1.4. **ieguldījumi ir veikti efektīvi**, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmēs vidēji būtisku izglītojamo skaitu.

Koledžas, kuras jau pabeigušas attiecīgo projektu īstenošanu, anketās norādīja, ka SAM 8.1.4. projektu īstenošanas rezultātā radītās infrastruktūras pašreizējā izmantošanas intensitāte/noslodze atšķiras atkarībā no projekta pabeigšanas laika, kā arī iestādes specifikas. Kopumā respondentu koledžu vērtējums par projekta rezultātā radītās **infrastruktūras noslodzi ir 8,9** (skalā 1-10). Koledžas norāda, ka mācību telpas un aprīkojums tajās tiek izmantots atbilstoši mācību norises grafikam un specifikai un ka izveidotā infrastruktūra tika veidota ar rezervi izmantošanas paplašināšanai, un noslogotība pakāpeniski arī tiek palielināta.

Ieguldījumi studiju programmu fragmentāciju samazināšanai un resursu koplietošanas stiprināšanai

8.2. IP ieguldījums kopumā tiek vērtēts kā nozīmīgs solis augstākās izglītības sistēmas maiņas un strukturālo reformu virzienā, jo ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā pirmo reizi tika izstrādāti šāda veida lieli horizontāli projekti ar mērķi reformēt izglītības sistēmu “no augšas”. Tieši programmu veidošana labi parādīja to, kādam vajadzētu būt šim procesam jaunu programmu veidošanā un studiju pilnveidē. Bez piešķirtajiem SAM 8.2.1. līdzekļiem tas nebūtu bijis iespējams tādā kvalitātē un izpildījumā.

⁶⁵ <https://www.esfondi.lv/planosanas-dokumenti>

Turklāt šajā procesā tika vērtēta studiju programmu lietderība un atbilstība darba tirgus prasībām, kas iepriekš netika veikts. Kopumā pasākumi un aktivitātes tiek vērtēti kā lietderīgi, jo ir sasniegti rādītāji, ko var salīdzināt arī starptautiski.

All SAM 8.2.1. pasākumus vērtē kā lietderīgus un efektīvus. 10 ballu sistēmā lielākā daļa aktivitāšu, izņemot studiju programmu fragmentācijas mazināšanu, tiek vērtētas ar "8" – vadoties pēc principa, ka "vienmēr var arī labāk". Lai gan attiecīgie MK noteikumi⁶⁶ no All puses tiek uzskatīti par pārāk detalizētiem un neelastīgiem, t.sk. attiecībā uz studiju programmu fragmentācijas mazināšanu, tomēr šī projekta pasākumi ir bijuši svarīgi, lai nodrošinātu nepieciešamo reformu turpināšanu augstākajā izglītībā saskaņā ar Latvijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem uzdevumiem augstākās izglītības jomā, kas paredz studiju programmu sadrumstalotības un fragmentācijas mazināšanu, kā arī virzību uz jaunu, starptautiski konkurētspējīgu studiju programmu izveidi. Nākotnē atbildīgajām iestādēm, galvenokārt IZM, būtu ieteicams turpināt augstskolu viedokļu un vajadzību apzināšanu, kopīgas plānošanas vai darbību saskaņošanas procesā.

Svarīgi, ka finansiāls atbalsts jaunu studiju programmu izstrādei, licencēšanai un akreditācijai ir mazinājis All finansiālo slogu, jo bez atbalsta šie pasākumi būtu jāveic par All līdzekļiem, tāpēc, visticamāk, tie tiktu veikti daudz mazākā apmērā, formālāk vai atsevišķos gadījumos nebūtu iespējami vispār. Tajā pašā laikā par pārāk sarežģītām un birokrātiskām tiek uzskatītas studiju programmu akreditācijas prasības, ņemot vērā, ka ne visās ES valstīs prasa tik detalizētu pieeju un dokumentu apjomu.

Faktiski nav iespējams izvērtēt jauno studiju programmu lietderību, jo tās vai nu ir uzsāktas tikai pirms 1–2 gadiem vai arī tikai tiks uzsāktas (vēl atrodas akreditācijas procesā). Līdz ar to nav zināms, cik studentu šīs programmas absolvēs un cik liels būs ieguldījums no studiju programmu izveides uz vienu studentu. Lai gan saņēmēju grupas (studējošie) jau sāk izjust labumu no veiktajiem studiju procesa uzlabojumiem, bet to būs iespējams pilnā mērā novērtēt vien nākotnē (ziņojuma 12. pielikums).

Latvijā 2019./2020. akadēmiskajā gadā tika piedāvātas 73 pedagoģijas studiju programmas, kurās kopā studēja 5 388 studenti (vidēji 73 studenti programmā). Plānotās jaunizveidotās 22 programmas veido 30,1% no pedagoģijas programmu skaita, tāpēc projekta ietekme vērtējama kā būtiska. Tomēr, atbalstot vienu programmu lielākā mērā, (programma "Skolotājs", kas izmaksāja 1 897 520 EUR)(ziņojuma 12. pielikums), tiek samazinātas atbalsta iespējas citām programmām, kurām arī vajadzētu dot līdzvērtīgu pienesumu izglītības kvalitātes celšanai. Tikai vienas no 22 programmām atbalstīšana nedod vajadzīgo ilgtermiņa efektu plašākā mērogā. Pārējo studiju programmu (ieskaitot doktorantūras) vidējās izmaksas ir apmēram 95 tūkstoši EUR.

Ņemot vērā, ka kopējais studiju programmu skaits Latvijā ir 1043⁶⁷, bet kopējais plānoto atbalstīto programmu skaits ir 95 programmas (ieskaitot doktorantūras) jeb 9,1%, kopumā projektu ietekme uz jauno programmu izstrādi un ieviešanu vērtējama kā nebūtiska. Turklāt liela daļa programmu veidojās apvienošanas rezultātā, kā arī uzlabojot jau esošās studiju programmas, nevis izstrādājot pilnīgi jaunas studiju programmas. Savukārt plānotais slēgto programmu skaits - 220 jeb 21,1% no visām studiju programmām - devis vidēji būtisku ietekmi.

Projekta nosacījumu par C1 līmeņa angļu valodas prasmes nepieciešamību visiem mācībspēkiem jaunajās studiju programmās, kas tiek īstenotas angļu valodā, izdevies tikai daļēji īstenot, jo All nav spējušas piesaistīt pietiekamu skaitu pasniedzēju ar C1 angļu valodas līmeni, kamēr akreditācijas prasības Latvijā ļauj īstenot studiju programmas B2 līmenī. Ņemot vērā iepriekšminēto, turpmākajos ES fondu ieguldījumos vajadzētu plānot tādas atbalstāmās darbības, kas veido un uztur All starptautisko sadarbību studiju programmu modernizācijā - gan atsevišķu mācību kursu izstrādē, gan studiju procesa nodrošināšanā, kas arī faktiski veicinās un paaugstinās akadēmisko spēku svešvalodas zināšanas un to lietojamību.

Pamatojoties uz to, ka 8.2.1. SAM ietvaros plānotās 62 jaunās studiju programmas ES valodās veido tikai 5,9% no kopējā studiju programmu skaita (1043 studiju programmas; ziņojuma 5. pielikums – Augstākā izglītība), projekta ietekme vērtējama kā nebūtiska. Attiecinot jaunās studiju programmas uz studiju programmu skaitu angļu valodā (385 studiju programmas angļu valodā; ziņojuma 5. pielikums – Augstākā izglītība), to īpatsvars ir 16,1%, un projektu ietekme ir vērtējama kā vidēji būtiska.

Jauno izstrādāto kopīgo doktorantūras programmu (11 programmas) īpatsvars ir 37,9% no visām kopīgajām doktorantūras programmām⁶⁸, tāpēc šajā gadījumā ietekme vērtējama kā būtiska. Jaunas doktorantūras programmas plāno īstenot 7 All (36,8% no kopējā All skaita (19 All – ziņojuma 5. pielikums – Augstākā izglītība). Jaunas programmas ES valodās plānotas 12 All (26,1% no 46 - kopējā All skaita,

⁶⁶ MK 2018. g. 9. janvāra MK noteikumi Nr. 27 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi".

⁶⁷ <https://eplatforma.aika.lv/index.php?r=site%2Fprogram%2Flist>

⁶⁸ Latvijā ir 29 kopīgi īstenojamās doktorantūras programmas, <https://eplatforma.aika.lv/index.php?r=site%2Fprogram%2Flist>

kas saņem 8.2.1. SAM finansējumu), bet jaunas pedagoģijas programmas plānotas 6 All (85,7% no 7 - kopējā All skaita, kuras īsteno pedagoģijas programmas).

Viens no projektu mērķiem ir doktorantūras programmu skaita palielinājums – 11 programmas, kā arī programmu kvalitātes uzlabošana, iegūstot EQAR akreditāciju. Ņemot vērā doktorantu skaita straujo samazinājumu (28% pēdējo 10 gadu laikā) un faktisko skaitu (1816 doktorantūras studenti 2020. gadā), projekti ir ļoti aktuāli. Ņemot vērā, ka pavisam kopējais doktorantūras programmu skaits Latvijā ir 122⁶⁹ un nelielo atbalstīto kopīgo doktorantūras programmu skaitu (10% no kopējā doktorantūras programmu skaita), projektu ietekme kopumā ir vērtējama kā nebūtiska.

Kopīgās doktorantūras studiju programmas plāno īstenot: LU ("Izglītība un pedagoģija" un 3 citas programmas), Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija ("Mākslas"), Rīgas Tehniskā universitāte (STEM virziena programma), Liepājas Universitāte ("Jauno mediju māksla"), Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija ("Lāzertehnoloģijas"), Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija ("Sporta zinātne"), DU ("Valodu un literatūras studijas"). Lai gan plānotais studentu skaits jaunajās programmās nav minēts, kopīgu programmu plānošana liecina par veiksmīgu sadarbību un integrāciju starp augstskolām.

Kopsavilkums

Efektivitātes noteikšanai šajā nodaļā izmantota Izvērtējuma ziņojuma 1.nodaļā "Izvērtējuma metodoloģijas kopsavilkums" aprakstītā metodika projektu ietekmes jeb efektivitātes vērtējumam.

Tabula 5. SAM 8.2.1. efektivitāte un ietekme

Nosaukums	Indivīds – izmanto projekta rezultātus ⁷⁰	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Kopīgo doktorantūras studiju programmu skaits, kuru izstrādei un ieviešanai piešķirts ESF atbalsts	<i>Doktorantu skaits jaunajās programmās</i>	All, kuras īsteno jaunas kopīgās doktorantūras programmas - 7 (36,8%) ⁷¹	Jaunas kopīgās doktorantūras studiju programmas – 11 (37,9%) ⁷²	Jaunas kopīgas doktorantūras studiju programmas – 11 (37,9%)
ES valodās īstenoto studiju programmu skaits, kuru izstrādei un ieviešanai piešķirts ESF atbalsts	<i>Ārzemju un vietējo studentu skaits jaunajās programmās ES valodās</i>	All, kuras īsteno jaunas studiju programmas ES valodās - 12 (26,1%) ⁷³	Jaunas studiju programmas ES valodās – 62 (16,1%) ⁷⁴	Jaunas studiju programmas ES valodās – 62 (16,1%)
Jauno pedagoģijas studiju programmu skaits, kuru izstrādei un ieviešanai piešķirts ESF atbalsts	<i>Pedagoģijas studentu skaits jaunajās programmās</i>	All, kuras īsteno jaunas pedagoģijas programmas - 6 (85,7%) ⁷⁵	Jaunas pedagoģijas programmas – 22 (30,1%) ⁷⁶	Jaunas pedagoģijas programmas – 22 (30,1%)
Slēgto studiju programmu skaits, uz kuru bāzes izveidotas atbalstītās jaunās studiju programmas	-	All skaits, kurās slēgtas studiju programmas - 13 (28,3%)	Slēgtas studiju programmas – 220 (21,1%)	Slēgtas studiju programmas – 220 (21,1%)
Atbalstīto jauno kopīgo doktorantūras studiju programmu skaits, kuras saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju	<i>Doktorantu skaits jaunajās programmās</i>	All, kuras īsteno jaunas doktorantūras programmas - 7 (36,8%)	Jaunas kopīgas doktorantūras studiju programmas – 11 (37,9%)	Jaunas kopīgas doktorantūras studiju programmas – 11 (37,9%)

⁶⁹ <https://eplatforma.aika.lv/index.php?r=site%2Fsection&name=statistics>

⁷⁰ jauno studiju programmu veidošana turpinās vai ir tikko noslēgusies, tāpēc nav iespējams noteikt, cik studenti studēs šajās programmās

⁷¹ doktorantūras programmas īsteno 19 All

⁷² Latvijā ir 29 kopīgi īstenojamās doktorantūras programmas, <https://eplatforma.aika.lv/index.php?r=site%2Fprogram%2Flist>

⁷³ Latvijā ir 46 All (2020. gads;

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_IZG_IG_IGA/IGA060/table/tableViewLayout1/), neskaitot 8 augstskolu aģentūras-koledžas, kuras saskaņā ar MK noteikumiem atsevišķi finansējumu nesaņem.

⁷⁴ attiecinot uz studiju programmu skaitu angļu valodā 385; <https://eplatforma.aika.lv/index.php?r=site%2Fprogram%2Flist>

⁷⁵ Pedagoģijas programmas Latvijā īsteno 7 All (2019./2020. akadēmiskais gads; <https://www.izm.gov.lv/lv/media/2128/download?attachment>)

⁷⁶ Latvijā tiek īstenotas 73 pedagoģijas programmas (2019./2020. akadēmiskais gads; <https://www.izm.gov.lv/lv/media/2128/download?attachment>)

Nosaukums	Indivīds – izmanto projekta rezultātus ⁷⁰	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Atbalstīto jauno studiju programmu skaits ES valodās, kas saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju	Ārzemju un vietējo studentu skaits jaunajās programmās ES valodās	All, kuras īsteno jaunas studiju programmas ES valodās - 12 (26,1%)	Jaunas studiju programmas ES valodās – 62 (16,1%)	Jaunas studiju programmas ES valodās – 62 (16,1%)
Atbalstīto jauno pedagoģijas studiju programmu skaits, kas saņēmušas EQAR aģentūras akreditāciju	Pedagoģijas studentu skaits jaunajās programmās	All, kuras īsteno jaunas pedagoģijas programmas - 6 (85,7%)	Jaunas pedagoģijas programmas – 22 (30,1%)	Jaunas pedagoģijas programmas – 22 (30,1%)

Datu avots: KP VIS, CSE COE

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

leguldījumi augstākās izglītības institūciju akadēmisko personālu stratēģiskās specializācijas jomās stiprināšanai

Akadēmiskā personāla stažēšanās nozares uzņēmumos deva iespējas All sadarbībai ar industriju, kā arī tika iegūta aktuālākā informācija par tirgū pieejamajiem resursiem un tirgus vajadzībām. Akadēmiskais personāls iegūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas integrēja studiju kursu pilnveidē un dažādu laboratoriju darbu izstrādē. Vispozitīvāk stažēšanās iespējas uzņēmumos ir vērtējušas aptaujātās privātās All – TSI un JK, kas veikušas to atbilstoši projekta prasībām un nosacījumiem, kā arī turpina sadarbību ar uzņēmumiem jaunā kvalitātē. Lielākais ieguvums no stažēšanās ir jaunu zināšanu un praktiskās pieredzes iegūšana pasniedzējiem, jauni sadarbības partneri All, papildus prakses un potenciāli arī darba vietas studentiem. Savukārt darba devēji zināšanu apmaiņas rezultātā iegūst jaunas teorētiskās zināšanas un informāciju par jaunumiem atbilstošās pētniecības jomās, iespēju piesaistīt praktikantus (studentus) un no to vidus izvēlēties jaunus darbiniekus.

Lai gan stažēšanās iespēja kopumā tika atzīta par lietderīgu un tika plaši izmantota, daļa All personāla nav atbalstījuši vai ir nelabprāt atbalstījuši stažēšanos, ņemot vērā, ka tā bija jāveic bez atlīdzības brīvā laikā un pieprasītais stažēšanās apjoms ir ļoti liels (200 stundas vienam cilvēkam, kas vēlāk tika samazināts uz 100 stundām sakarā ar Covid-19 ierobežojumiem). Turklāt tas krasī ierobežo stažēšanās organizēšanas iespējas un padara šo procesu ļoti komplicētu. Līdz ar to stažēšanās process uzskatāms par lietderīgu, bet tās izpildījums – izvēlētais stažēšanās modelis- nebija pilnībā veiksmīgs un nākotnē būtu jādomā par tā uzlabošanu, ja tiktu plānotas līdzīgas aktivitātes.

Pateicoties īstenojamajam, konsekventi tika uzlabota internacionalizācija, t.sk. sadarbība ar starptautiskiem partneriem, projektu piesaiste, pašu cilvēkresursu attīstīšana. Vairākas All spējušas palielināt arī zinātnisko citējamo publikāciju skaitu, t.sk. sadarbībā ar ārvalstu partneriem.

Akadēmiskā personāla dalība specializētajās mācībās attīstīja akadēmiskā personāla līderību, pilnveidojot tādas kompetences kā digitālās prasmes u.c. Tika papildinātas angļu valodas prasmes ar specifiskām akadēmiskām un zinātniskām darbam nepieciešamām zināšanām, t.sk. akadēmisko rakstību angļu valodā. Šo darbību ietvaros augstskolas sniegušas tikai pozitīvas atsauksmes, jo akadēmiskajam personālam regulāri ir jāpiedalās pilnveides pasākumos (ziņojuma 12. pielikums).

8.2.2. SAM ietvaros ESF atbalstu bija plānots saņemt 613 personām, kas veido 33,7% no kopējā doktorantu skaita 2020./2021. gadā, kā rezultātā projekta ietekme vērtējama kā būtiska. 378 doktorantiem bija plānots iegūt doktora grādu un 6 mēnešu laikā pēc grāda iegūšanas strādāt par akadēmisko personālu augstākās izglītības institūcijā. Šis plānotais skaits veido 20,8% no kopējā doktorantu skaita, tāpēc projekta ietekme vērtējama kā vidēji būtiska. Uz 09.02.2023. doktora grādu bija ieguvuši 54 ESF atbalstītie doktorantūras absolventi, kuri veido 14,8% no doktora grādu ieguvušo skaita laika posmā 2018./2019.gadā – 2021./2022.gadā⁷⁷, kā rezultātā projekta ietekme vērtējama kā vidēji būtiska. Tomēr, neskatoties uz to, ka promocijas darbu aizstāvēšana projekta ietvaros turpināsies līdz 2023. gada beigām, iespēja, ka tiks sasniegts plānotais rezultāts uz 2023. gadu – 378 doktorantūras absolventi, vērtējama kā zema.

⁷⁷Laika posmā 2018/19. – 2021/22. doktorantūras absolventu skaits bija 365; <https://www.izm.gov.lv/lv/media/2137/download?attachment>

Kopumā 2017/18.g. Latvijā doktorantūras programmās studēja 2196 doktoranti, bet 2021/22.g. – 1927 doktoranti. Kopumā doktorantūras programmās studējošo skaitam kopš 2011/12.g., kad tas bija 2523, ir bijusi tendence samazināties, pieaugot vienīgi ārvalstu doktorantu skaitam Latvijā. Savukārt doktorantūras absolventu skaits 2017/18.g. Latvijā bija 146 doktoranti, bet 2021/22.g. – 131 doktorants. Līdzīgi doktorantūras programmās studējošos skaitam, arī doktorantūras absolventu skaits vislielākais bija 2013./2014.gadā – 313 doktoranti. Pateicoties ESF atbalstam, 2021/22.g. tika panākts neliels palielinājums doktorantūras absolventu skaita (131) ziņā, kas 2019/20.g. bija nokritis līdz 100 doktorantiem.⁷⁸

Veicināta zinātnes kvalitatīva un kvantitatīva atjaunotne, tai skaitā 515 doktoranti saņēma ESF atbalstu, atbalsts nodrošināts arī akadēmiskajam personālam – skaits 2 264. Šo projektu ietekme vērtējama kā būtiska, jo atbalstītais akadēmiskais personāls veido aptuveni pusi no kopējā projekta iesniedzēju All akadēmiskā personāla, bet atbalstītie doktoranti veido aptuveni 1/3 no kopējā doktorantu skaita. Ar visām iepriekš uzskaitītām investīcijām veicināti arī augstākās izglītības eksporta pasākumi, kā arī atbalstīti 295 ārvalstu pasniedzēji.

All akadēmiskā personāla pārstāvji, kas pilnveidoja savas kompetences – plānotie 1 719 pasniedzēji veido 33,1% no kopējā pasniedzēju skaita Latvijas All (40,5% no projekta iesniedzēju All). Tāpēc projekta ietekme vērtējama kā būtiska.

Plānotie 295 ārvalstu pasniedzēji veido 5,7% no kopējā akadēmiskā personāla skaita Latvijā vai 6,9% no 19 All, kas bija projektu iesniedzēji. Plānotais atbalstu saņēmušo ārvalstu pasniedzēju skaits, kas 6 mēnešu laikā pēc atbalsta beigām turpina akadēmisko darbu Latvijas augstākās izglītības institūcijā, ir 110 personas, kas veido 2,6% no projekta iesniedzēju All akadēmiskā personāla. Ņemot vērā, ka Augstskolu likums nosaka prasību augstskolai nodarbināt vismaz 5% ES, EEZ un OECD valstu akadēmiskā personāla, tad projekta ietekme vērtējama kā ļoti būtiska (52% no minimālās prasības).

Kopsavilkums

Tabula 6. SAM 8.2.2. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās ⁷⁹	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Doktorantu skaits, kas saņēmuši ESF atbalstu darbam augstākās izglītības institūcijā	Doktoranti, kas saņēmuši finansējumu – 613 (33,7%) ⁸⁰	All, kuras saņēmušas atbalstu doktorantiem 19 - (100%) ⁸¹	Doktoranti, kas saņēmuši finansējumu – 613 (33,7%)	Doktoranti, kas saņēmuši finansējumu – 613 (33,7%)
Ārvalstu pasniedzēju skaits, kas saņēmuši ESF atbalstu darbam augstākās izglītības institūcijā Latvijā	Ārvalstu pasniedzēji, kas saņēmuši finansējumu un turpina akadēmisko darbību Latvijas All – 110 (52%) ⁸²	All, kuras nodarbina atbalstu saņēmušos ārvalstu pasniedzējus -19 (41,3%)	Ārvalstu pasniedzēji, kas saņēmuši finansējumu un turpina akadēmisko darbību Latvijas All – 110 (52%)	Ārvalstu pasniedzēji, kas saņēmuši finansējumu un turpina akadēmisko darbību Latvijas All – 110 (52%)
Akadēmiskā personāla skaits, kas saņēmuši ESF atbalstu darbam augstākās izglītības institūcijā Latvijā	Akadēmiskais personāls, kas saņēmuši ESF atbalstu – 1719 (40,5%) ⁸³	All, kuru akadēmiskais personāls paaugstināja kvalifikāciju - 19 All (40,5%) ⁸⁴	Akadēmiskais personāls, kas saņēmuši ESF atbalstu – 1719 (41,0%)	Akadēmiskais personāls, kas saņēmuši ESF atbalstu – 1719 (40,5%)

⁷⁸ <https://www.izm.gov.lv/lv/statistika-par-augstako-izglitiba>

⁷⁹ Aprēķini veikti, pieņemot, ka visi projekta iesniedzēji (19 All) atbalsta doktorantus, piesaista ārvalstu pasniedzējus, ceļ personāla kvalifikāciju (uz 2023.g. 21.02. nebija iesniegtas visas atskaites, līdz ar to, nav precīzi zināms, ko kurš iesniedzējs darīja.

⁸⁰ Doktorantu skaits Latvija – 1816 (ziņojuma 5. pielikums – Augstākā izglītība)

⁸¹ Doktorantūras programmas īsteno 19 All (ziņojuma 5. pielikums – Augstākā izglītība)

⁸² ārvalstu pasniedzēji, kas pēc atbalsta beigām turpina akadēmisko darbību Latvijas All (110) attiecināti pret projektu iesniedzēju All personāla skaitu (4240) veido 2,6% jeb 52% no Augstskolu likuma minimālās prasības (5%)

⁸³ 4240 akadēmiskā personāla darbinieki projektu iesniedzēju All; <https://www.izm.gov.lv/lv/statistika-par-augstako-izglitiba>

⁸⁴ 46 All varēja saņemt finansējumu

Atbalstu saņēmušo doktorantu skaits, kas ieguvuši doktora grādu, 6 mēnešu laikā pēc grāda iegūšanas strādā par akadēmisko personālu augstākās izglītības institūcijā	Plānotais doktorantu skaits, kas ieguvuši doktora grādu – 378 (20,8%)	All, kurās doktoranti saņem doktora grādu - 19 (100%)	Doktorantu skaits, kas ieguvuši doktora grādu – 378 (20,8%)	Doktorantu skaits, kas ieguvuši doktora grādu – 378 (20,8%)
Atbalstu saņēmušo ārvalstu pasniedzēju skaits, kas 6 mēnešu laikā pēc atbalsta beigām turpina akadēmisko darbu Latvijas augstākās izglītības institūcijā	Ārvalstu pasniedzēji, kas turpina darbu Latvijas All – 110 (52 ⁸⁵ %)	All, kuras turpina nodarbināt ārvalstu pasniedzējus - 19 (41,3%)	Ārvalstu pasniedzēji, kas turpina darbu Latvijas All – 110 (52%)	Ārvalstu pasniedzēji, kas turpina darbu Latvijas All – 110 (52%)
Akadēmiskā personāla skaits, kas pilnveidojuši kompetenci	Akadēmiskais personāls, kas pilnveidojis kompetenci – 1719 (40,5%)	All, kuru akadēmiskais personāls paaugstināja kvalifikāciju -19 (41,3%)	Akadēmiskais personāls, kas pilnveidojis kompetenci – 1719 (40,5%)	Akadēmiskais personāls, kas pilnveidojis kompetenci – 1719 (40,5%)

Datu avots: KP VIS

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

leguldījumi labākas pārvaldības augstākās izglītības institūcijās nodrošināšanai

Analizējot 8.2.3. SAM pabeigtos projektus, var secināt, ka izvērtētajām augstākās izglītības iestādēm (LU, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte, LKA, Biznesa augstskola Turība, Banku augstskola, Biznesa vadības koledža, Juridiskā koledža un Starptautiskā Kosmetoloģijas koledža) visi plānotie iznākuma un rezultātu rādītāji ir sasniegti.

All SAM 8.2.3. no pašu All tiek vērtēts kā vislietderīgākais vislietderīgāko no 8.2.IP SAM, jo tā ietvaros īstenoti studiju vides pilnveides pasākumi, kas All pašām nebūtu pa spēkam. Tas ir bijis īpaši lietderīgs atbalsts jaunu novērtēšanas rīku izstrādāšanā un IT risinājumu izstrādē un ieviešanā, kā arī resursu plānošanā. Likts labs pamats, kas tiks izmantots turpmāk. Konsekventa digitalizācijas attīstīšana būtu jāturpina arī nākotnē, jo īpaši mazajām augstskolām, kur to ir sarežģīti īstenot augstā līmenī bez finansiāla atbalsta.

Piemēram, RTU projekta vadība un projektā iesaistītais īstenošanas personāls atzinīgi vērtē SAM 8.2.3. ietvaros īstenoto projektu kā vienu no veiksmīgākajiem ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodā, kas ir devis nepastarpinātu ietekmi uz universitātes pārvaldības procesu attīstību un iesaisti augstākās izglītības reformās. Tika pilnveidota studiju programmu saturs kvalitāte un nodrošināta labāka RTU pārvaldība un vadības personāla kompetenču un prasmju paaugstināšana, izveidojot un pilnveidojot vairākas IT sistēmas: RTU pārvaldības e-risinājuma izstrāde; studentu pieteikumu, sūdzību un ierosinājumu pieņemšanas un apstrādes sistēma; RTU akadēmiskā personāla CV datu ievades un integrācijas rīks; studiju kursu materiālu digitalizācija - uzlabota RTU mācību saturs piegāde tālmācības procesam; atbilstība modernas apmācības platformas standartiem – lieli atklātie tiešsaistes kursi MOOC (angl. *Massive Open Online Courses*); zināšanu pārbaudes un apliecināšanas procesu atbalsts; modernas papildus iespējas RTU mācībspēkiem un studējošajiem. Atsauksmes no studentiem: "Lekcijas ir palikušas interesantākas, jo parādījusies lielāka interaktivitāte, nav tikai jālasa grāmatas vien, bet iespējams studiju vielu apgūt citādākos veidos", "Materiāli palīdz labāk sagatavoties lekcijām un laboratorijas darbiem", "Ir iespēja apgūt plašāku materiālu, ko nebūtu iespējams izdarīt, esot tikai auditorijā".

Projektu ietvaros ir atbalstītas 20 All to attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības sistēmas uzlabošanā un ieviešanā, un šo ieguldījumu var vērtēt kā būtisku, jo šīs All veido gandrīz pusi no atbalstāmo All skaita, bet, ņemot vērā, ka studentu skaits šajās All ir 74,3% no kopējā studentu skaita, tad ietekme vērtējama kā ļoti būtiska.

SAM 8.2.3. ietvaros uz ziņojuma sagatavošanas brīdi (2023. gada 15. februāris) 15 valsts dibinātajās augstskolās ir nodibinātas padomes, kā rezultātā plānotie mērķi ir izpildīti 100%. Tā kā šajās All mācās 70,8% no visiem Latvijā studējošajiem, šī projekta ietekme vērtējama kā ļoti būtiska.

⁸⁵ 2,6% veido 52% no minimālās 5% Augstskolu likuma prasības par ES, EEZ vai OECD pasniedzējiem

Kopsavilkums

Tabula 7. SAM 8.2.3. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Augstākās izglītības institūciju skaits, kurām piešķirts ESF atbalsts attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības ieviešanai	Studentu skaits All, kurām piešķirts ESF atbalsts - 57492 (74,3%) ⁸⁶	All, kurās ieviesta attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldība – 20 (43,5%)	All, kurās ieviesta attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldība – 20 (43,5%)	All jauns iekšējās pārvaldības modelis un stratēģija - 20 All (43,5%)
Augstākās izglītības institūciju skaits, kuras ieviesušas attīstības stratēģijas un rezultātu pārvaldību	Studentu skaits All, kuras ieviesušas attīstības stratēģijas un rezultātu pārvaldību – 54792 (70,8%)	All, kurās ieviesta attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldība – 20 (43,5%)	All, kurās ieviesta attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldība – 20 (43,5%)	All jauns iekšējās pārvaldības modelis un stratēģija - 20 All (43,5%)
Projektu ietvaros izveidotas, funkcionējošas studiju virzienu padomes	-	All, kur izveidotas padomes – 15 (100%)	All, kur izveidotas padomes – 15 (100%)	-
MK apstiprināto valsts dibinātu augstskolu stratēģisko specializāciju skaits	Studentu skaits valsts All, kurās MK apstiprināts stratēģisko specializāciju skaits – 54633 (70,6%)	Valsts All, kurās MK apstiprināts stratēģisko specializāciju skaits – 15 (100%)	Valsts All, kurās MK apstiprināts stratēģisko specializāciju skaits – 15 (100%)	Valsts All, kurās MK apstiprināts stratēģisko specializāciju skaits – 15 (100%)
Augstskolas padomēs apstiprināto un ar IZM saskaņoto valsts dibinātu augstskolu attīstības stratēģiju skaits	Studentu skaits valsts All, kurās padomēs apstiprināts stratēģisko specializāciju skaits – 54633 (70,6%)	Valsts All, kurās padomēs apstiprināts stratēģisko specializāciju skaits – 15 (100%)	Valsts All, kurās padomēs apstiprināts stratēģisko specializāciju skaits – 15 (100%)	Valsts All, kurās padomēs apstiprināts stratēģisko specializāciju skaits – 15 (100%)
Valsts dibinātās augstskolās izveidoto padomju skaits, kurām sniegts atbalsts darbības nodrošināšanai	Studentu skaits valsts All, kurās izveidotas padomes – 54633 (70,6%)	Valsts All, kurās izveidotas padomes – 15 (100%)	Valsts All, kurās izveidotas padomes – 15 (100%)	Valsts All, kurās izveidotas padomes – 15 (100%)

Datu avots: KP VIS, CSE COE

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

Ieguldījumi EQAR aģentūras izvirzīto prasību izpildes nodrošināšanai

Projekta mērķis ir sasniegts pilnā apmērā, AIC ir EQAR reģistrā kopš 2018. gada decembra, kā arī ENQA pilntiesīgs biedrs kopš 2018. gada jūnija. Tādējādi Latvijas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma funkcionē atbilstoši ESG (angl. *European Standards and Guidelines for Quality Assurance*) prasībām, AIC daļība EQAR palielina starptautisko uzticamību Latvijas augstākai izglītībai un iegūtajiem diplomiem. Kvalitatīva augstākās izglītības novērtēšanas sistēma ilgtermiņā nodrošinās konkurētspējīgu izglītību un zinošu, augsti kvalificētu speciālistu sagatavošanu darba tirgum.

EQAR ir augsta lietderība, kas dos ilgtermiņīgus rezultātus, visi projekta mērķi tika sasniegti un pārsniegti. Joprojām turpinās jauno studiju programmu akreditācija. Jāņem vērā, ka kvalitātes prasības arī periodiski tiek pārskatītas, mainītas un paaugstinātas, lai palielinātu šo pasākumu efektivitāti. Līdz ar to šis process turpināsies cikliski un augstskolām būs tam jāseko līdzi. Piemēram, Lietuvā izlēma, ka tiks paaugstinātas prasības pētnieciskiem rezultātiem, lai līdz 2028. gadam paaugstinātu šos rezultātus, kas augstskolām ir tikpat svarīgi kā studiju darbs.

⁸⁶ Studentu skaits All, kuras saņēmušas 8.2.3 finansējumu (2021. gads; https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__IZG__IG__IGP/IGP020)

Viena no būtiskākajām projekta aktivitātēm bija e-platformas⁸⁷ izveide EQAR akreditācijas un licencēšanas procesa nodrošināšanai. Šādas e-platformas Latvijā līdz šim nav bijis un, salīdzinot ar citu valstu pieredzi, izveidotā e-platforma vērtējama kā atšķirīga un īpaši uz lietotāju vajadzībām balstīta. Tā ir atzinīgi novērtēta gan Latvijā, gan starptautiski un uzlabojusi iestādes darbu. Līdz projekta beigām iesniegumus novērtēšanas procedūrām e-platformā iesniedza 13 augstākās izglītības iestādes, kopā iesniedzot 15 iesniegumus. Lietotāju skaits ir apmēram 100 iestādes. Tā kā šo e-platformu var brīvi lietot visi interesenti un tā ir publiski pieejama latviešu un angļu valodās, tai ir valstiska nozīme. Līdz šim e-platformu uzturējis AIC par saviem līdzekļiem, taču nākotnē jautājums par tās finansēšanu.

Projekta ieviešanas gaitā darbiniekiem bija iespējas apmeklēt vairākas EQAR aģentūras pieredzes apmaiņās, piedalīties starptautiskās novērtēšanās, mācīties un pārņemt labās prakses. Pavisam augstākās izglītības kvalitātes vērtēšanā Latvijā bija plānots apmācīt 150 ekspertus. Apmācot 172 ekspertus, mērķis tika izpildīts un pārsniegts (115%). Apmācītie eksperti uzskata, ka apmācības bija intensīvas un ļābi strukturētas, tādas iepriekš nekad nebija. Ieguvums Latvijai ir ļābi apmācīti eksperti, kas gatavi veikt EQAR akreditācijas gan uz vietas, gan ārzemēs. Visi Latvijas eksperti ir reģistrēti datu bāzēs. Papildus liels darbs tika paveikts AIC stratēģijas izstrādāšanai un normatīvo aktu sakārtošanai, kas palīdzēs turpmākajā darbībā.

Kopsavilkums

Tabula 8. SAM 8.2.4. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – iesaistīts finansējuma saņemšanā	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Institūciju skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei	-	-	Akadēmiskās informācijas centrs – 1 (100%)	Akadēmiskās informācijas centrs EQAR reģistrā 1 (100%)	Atbilstoša AI kvalitātes nodrošināšanas sistēma – 1 (100%)
Ekspertu skaits, kas apmācīti augstākās izglītības kvalitātes vērtēšanā (SIR)	Apmācītie eksperti - 172	Apmācītie eksperti – 172	Iestādes, kurās apmācīti eksperti – 1 (100%)	Iestādes, kurās apmācīti eksperti – 1 (100%)	Iestādes, kurās apmācīti eksperti – 1 (100%)
Institūciju skaits Latvijā, kas atbilst EQAR aģentūrai izvirzītajām prasībām	All studējošie – 77376 (100%)	Akadēmiskās informācijas centrs – 1 (100%)	Akadēmiskās informācijas centrs EQAR reģistrā – 1 (100%)	Atbilstoša AI kvalitātes nodrošināšanas sistēma – 1 (100%)	Institūciju skaits Latvijā, kas atbilst EQAR aģentūrai izvirzītajām prasībām

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

5.2. Profesionālā izglītība

Galvenie secinājumi

- SAM 8.1.3. **ieguldījumi ir lietderīgi**, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas PII infrastruktūrā un aprīkojumā, kā arī sasniegta profesionālās izglītības infrastruktūras un/vai modernizējamās izglītības programmas ietilpība/ veikspēja (personu skaits), kādu PII var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā. SAM 8.1.3. **ieguldījumi ir veikti efektīvi**, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmē ļoti būtisku izglītojamo skaitu.
- PII SAM 8.1.3. ietvaros īstenoto projektu rezultātā radītās profesionālās izglītības **infrastruktūras noslogojuma vērtējums ir augsts** un sastāda 9,0 (skalā 1-10).

⁸⁷ <https://eplatforma.aika.lv/index.php?r=site%2Findex>

- 8.5. IP projekti ir palīdzējuši sakārtot profesionālās izglītības sistēmu un ieviest praksē DVB mācības, modulāro apmācību sistēmu, izstrādāt un apstiprināt profesiju standartus un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības, kā arī pilnveidot PII pārvaldības un darbības kompetenci.
- 8.5.1. SAM ietvaros sniegtais atbalsts ir bijis lietderīgs, jo sekmējis PII audzēkņu iesaisti darba vidē balstītās mācībās. Plānotais mērķis ir gandrīz izpildīts (95,18%), iesaistot DVB mācībās 3950 personas. Samērā rezultatīva ir mērķa izpilde audzēkņu skaitam, kas ESF atbalsta ietvaros piedalījušies mācību praksē uzņēmumā (81,62%), iesaistot šajā aktivitātē 12 345 personas.
- 8.5.2. SAM ieguldījums ir bijis lietderīgs, jo projektu ietvaros ir sasniegti visi plānotie mērķi: ar ESF atbalstu izstrādātie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības (101%), izstrādātās modulārās profesionālās izglītības programmas (100,5%). Visi izstrādātie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības ir tikuši atbalstīti un apstiprināti.
- 8.5.3. SAM ieguldījums ir bijis lietderīgs, jo projektu ietvaros ir sasniegti visi plānotie mērķi: nodarbināto personu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu mācībām (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari, nozares pārstāvji) – 101% un kvalifikāciju ieguvušo personu skaits pēc dalības ESF mācībās profesionālās kompetences pilnveidei (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari un nozares pārstāvji, kas pilnveidojuši profesionālo kompetenci) – 101%, projektā iesaistītas visas Latvijas PII.
- Ņemot vērā, ka PII mācās 27 772 audzēkņi (2022. gada sākums) un plānotais audzēkņu skaits, kas iesaistīti DVB mācībās ESF atbalsta ietvaros ir 4 150 jeb 14,9% no PII audzēkņu kopējā skaita, projektu ietekme vērtējama kā vidēji būtiska. Plānotais audzēkņu skaits, kas piedalījušies DVB praksē uzņēmumā ESF atbalsta ietvaros ir 15 125 jeb 54,5% no PII audzēkņu kopējā skaita, projektu ietekme vērtējama kā ļoti būtiska.
- Ņemot vērā, ka Latvijā kopā ir 358 uz PII attiecināmi obligāti piemērojamie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības, bet 202 jeb 55,9% profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas pamatprasību izstrāde ir veikta, izmantojot ESF atbalstu, projekta ietekme vērtējama kā ļoti būtiska
- Salīdzinot plānoto ESF atbalstu saņēmušo personu skaitu 13 055 un kompetenci pilnveidojušo personu skaitu 12 400 ar pedagogu skaitu PII, kas 2021. gadā bija 3 919 personas, var secināt, ka projekta ietekme attiecībā uz PII mācību personālu ir būtiska.
- 8.5. IP projekti ir veicinājuši **profesionālās izglītības sistēmas pilnveidošanu**, izstrādājot DVB mācības un modulāro apmācību sistēmu profesionālajā izglītībā. Labs rādītājs projektu efektivitātes un ietekmes novērtējumam ir fakts, ka 6 mēnešu laikā pēc DVB mācībām un praksēm 74-75% no iesaistītajiem audzēkņiem atrod darbu savās izvēlētajās profesijās Latvijā un šiem rādītājiem ar laiku ir tendence pieaugt.
- Projekti ir veicinājuši **PII administratīvās kapacitātes un kvalitātes celšanu**, efektīvas pārvaldības stiprināšanu, sadarbību ar nozarēm un darba devējiem, kā arī ļāvuši paaugstināt darbinieku kompetences un zināšanu līmeni, tādējādi paaugstinot profesionālās izglītības un iestāžu konkurētspēju Latvijā. Visvairāk ieguvušas tās PII, kuras piedalījās visos trijos 8.5. IP projektos, kuri savstarpēji bija cieši saistīti.
- Latvijā **nav izstrādāta vienota sistēma vai modelis**, kas nodrošinātu profesionālās izglītības kvalitātes noturīgumu un ilgtspēju. Taču, lai nodrošinātu augstu profesionālās izglītības kvalitāti un atbilstību darba tirgus prasībām, tās satura aktualitātes nodrošināšanai būtu nepieciešams regulārs finansējums ne tikai no ES struktūrfondu līdzekļiem. Pastāvīgas satura izmaiņas nepieciešamas tehnoloģisko izmaiņu rezultātā, tam nepieciešami atjaunojumi un līdzekļi. Nākotnē atbalsts īpaši jāfokusē uz tām profesionālās izglītības jomām, kurās jau tuvā nākotnē paredzams darbaspēka trūkums, īpašu uzmanību veltot jomām, kur pagaidām ir mazāks izglītojamo skaits un kas saistītas ar IT, lauksaimniecību, veselības aprūpi un sociālo labklājību.

Ieguldījumi profesionālās izglītības infrastruktūras attīstībā

Saskaņā ar KP VIS datiem uz 21.03.2023. no **24 apstiprinātajiem SAM 8.1.3. projektiem**, 18 projekti ir pabeigti, bet līguma izpildes statusā ir 6 projekti. SAM 8.1.3. ietvaros PII infrastruktūras attīstībā atbilstoši apstiprinātajam finansējumam pēc visu projektu pabeigšanas **būs ieguldīti 107,9 milj. EUR** (kopējā izdevumu summa).

Minēto investīciju rezultātā ir **veikti ieguldījumi profesionālās izglītības infrastruktūras attīstībā**, tostarp ar atbilstošu nozares ekspertu padomi vai Kultūrizglītības padomi saskaņota aprīkojuma un iekārtu iegādē

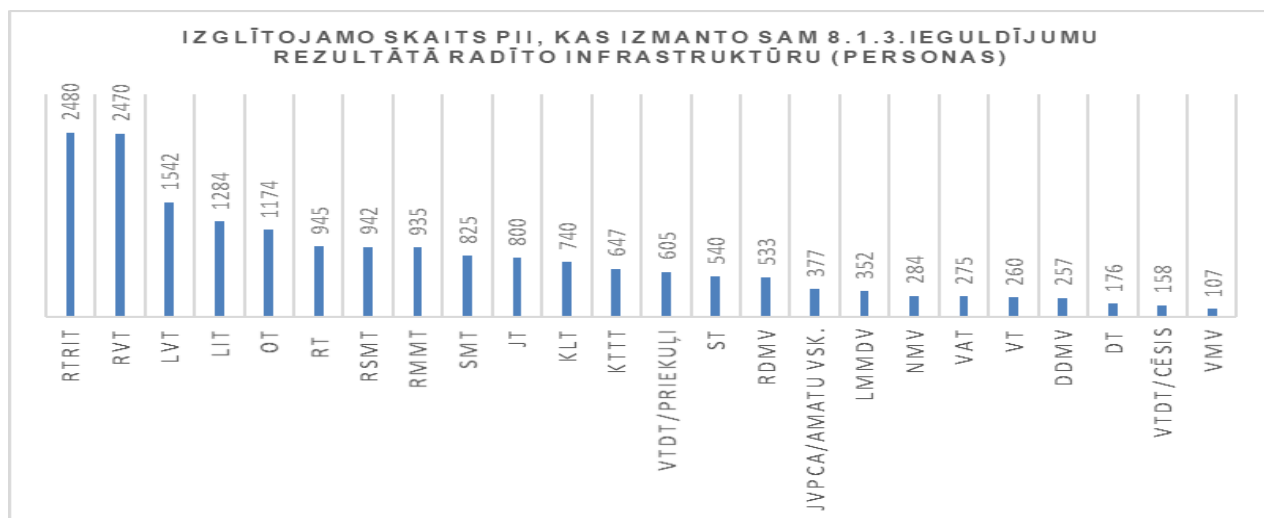
PIL mācību procesa nodrošināšanai prioritāro izglītības tematisko jomu vai programmu grupās; informācijas un komunikācijas tehnoloģiju risinājumu ieviešanā un aprīkojuma iegādē mācību procesam; iestādes metodiskā centra funkciju stiprināšanā; dabaszinātņu (fizika, ķīmija, bioloģija) un matemātikas kabinetu iekārtošanā vai jaunu kabinetu izveidošanā vispārējās vidējās izglītības programmu īstenošanai (10.–12. klase); ergonomiskas un mūsdienīgu prasībām atbilstošas mācību vides izveidē un vides un informācijas pieejamības nodrošināšanā; mācību un koplietošanas telpu, tai skaitā veselības punktu, dienesta viesnīcu, multifunkcionālo un sporta telpu, kā arī ēku, būvju un āra sporta laukumu infrastruktūras atjaunošanā, pārbūvē, restaurācijā vai jaunu ēku, būvju, āra sporta laukumu būvniecībā, teritorijas labiekārtošanā un aprīkojuma, mēbeļu, iekārtu un inventāra iegādē; iestādes infrastruktūras izveidē, lai īstenotu jaunas, reģiona ekonomiskās attīstības vajadzībās balstītas profesionālās vidējās izglītības vai arodizglītības programmas.

Augstāk uzskaitīto ieguldījumu mērķis ir palielināt modernizēto PII skaitu. Saskaņā ar SAM 8.1.3. radītāju pasī⁸⁸ PII ir uzskatāma par pilnībā modernizētu, ja, ievērojot ierobežojumus PII plānotā finansējuma apmēram un atbalstāmajām darbībām, laikā kopš 2008.gada ir **veikti ieguldījumi** ar attiecīgo nozaru asociācijām saskaņota **aprīkojuma** profesionālās izglītības programmās prioritārās izglītības tematiskajās jomās vai programmu grupās **iegādei** un PII **infrastruktūras** (mācību kabinetu, mācību laboratoriju, koplietošanas telpu, tai skaitā sporta un dienesta viesnīcu infrastruktūras) un **teritorijas labiekārtošanā** (ja tādi ir plānoti).

Intervences iznākuma rādītājs ir **profesionālās izglītības infrastruktūras** un/vai modernizējamās **izglītības programmas ietilpība**/veiktspēja (personu skaits), kādu PII var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā, ņemot vērā PII veiktos pasākumus 8.1.3.SAM projekta ietvaros.

Grafikā zemāk ir uzrādīts PII prognozētais kopējais izglītojamo skaits SAM 8.1.3. ietvaros modernizētajā profesionālās izglītības infrastruktūrā un/vai modernizējamās izglītības programmās projekta īstenošanas pabeigšanas gadā.

Grafiks 3. PII prognozētais izglītojamo skaits SAM 8.1.3. ietvaros modernizētajā profesionālās izglītības infrastruktūrā un/vai modernizējamās izglītības programmās

Datu avots: KP VIS

Vērtējot SAM 8.1.3. ieguldījumu īstenošanas efektivitāti un lietderību, ņemot vērā ieguldījumu mērķus un atbalstītās darbības, var secināt, ka **ieguldījumi ir bijuši lietderīgi**, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas PII infrastruktūrā un aprīkojumā, kā arī sasniegta profesionālās izglītības infrastruktūras un/vai modernizējamās izglītības programmas ietilpība/ veiktspēja (personu skaits), kādu PII var nodrošināt projekta īstenošanas pabeigšanas gadā.

Ievērojot, ka SAM 8.1.3. ieguldījumu rezultātā profesionālās izglītības infrastruktūras un/vai modernizējamās izglītības programmas kopējā ietilpība, saskaņā ar KP VIS datiem, ir 18 708 personas/izglītojamie (plānoti 10 800 izglītojamie), kas ir 67,4% no kopējā izglītojamo skaita PII Latvijā, var uzskatīt, ka SAM 8.1.3. ieguldījumu ietekme uz profesionālās izglītības attīstību ir ļoti būtiska. Vienlaikus var secināt, ka SAM 8.1.3. **ieguldījumi ir veikti efektīvi**, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmēs ļoti būtisku izglītojamo skaitu.

⁸⁸ <https://www.esfondi.lv/planosanas-dokumenti>

PII, kuras jau pabeigušas attiecīgo projektu īstenošanu, anketās norādīja, ka SAM 8.1.3. projektu īstenošanas rezultātā radītās infrastruktūras pašreizējā izmantošanas intensitāte/noslodze atšķiras atkarībā no projekta pabeigšanas laika, kā arī iestādes specifikas. Kopumā respondentu PII vērtējums par projekta rezultātā radītās **infrastruktūras noslodzi ir 9,0** (skalā 1-10). Respondentu PII norāda, ka visas telpas, kā arī iegādātās iekārtas tiek intensīvi izmantotas mācību procesa nodrošināšanai. Atsevišķos gadījumos ir vēl kapacitāte pieaugušo izglītības attīstībai. Projektu ietvaros pārbūvētā dienesa viesnīcā visas vietas ir aizņemtas, savukārt uzbūvētā multifunkcionālā halle tiek izmantota gan sporta nodarbību īstenošanai, gan kultūrizglītības pasākumu organizēšanai, gan ārpusstundu aktivitāšu nodrošināšanai (interesu izglītības kolektīvi, sporta pulciņi).

Ieguldījumi kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā palielināšanai

8.5. IP projekti ir palīdzējuši sakārtot profesionālās izglītības sistēmu un ieviest praksē DVB mācības, kā arī modulāro apmācību sistēmu. Šāda apmācību sistēma ļauj darba devējam aizsūtīt darbinieku mācīties kādā konkrētā modulī, kas darba vietā ir svarīgi, ja darbiniekam pietrūkst attiecīgās kvalifikācijas. Šajā gadījumā darbinieks var mācīties tikai konkrētajā modulī, bet nav jāpiedalās visā profesionālās izglītības mācību programmā. Šāda mācību sistēma dod priekšrocības gan darba devējiem, gan nodarbinātajiem, gan arī labas attīstības perspektīvas izglītības iestādēm.

Nemot vērā, ka PII mācās 27 772 audzēkņi (2022. gada sākums) un plānotais audzēkņu skaits, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās ESF atbalsta ietvaros ir 4 150⁸⁹ jeb 14,9% no PII audzēkņu kopējā skaita, projektu ietekme vērtējama kā vidēji būtiska. Plānotais audzēkņu skaits, kas piedalījušies mācību praksē uzņēmumā ESF atbalsta ietvaros ir 15 125 jeb 54,5% no PII audzēkņu kopējā skaita, projektu ietekme vērtējama kā ļoti būtiska.

8.5.1. SAM ietvaros sniegtais atbalsts ir bijis lietderīgs, jo sekmējis PII audzēkņu iesaisti darba vidē balstītās mācībās. 2023. gada februārī plānotais mērķis bija gandrīz izpildīts (95,18%), iesaistot DVB mācībās 3950 personas. Samērā rezultatīva bijusi arī mērķa izpilde audzēkņu skaitam, kas ESF atbalsta ietvaros piedalījušies mācību praksē uzņēmumā (81,62%), iesaistot šajā aktivitātē 12 345 personas.

Var uzskatīt, ka gandrīz sasniegti ir arī tādi mērķi kā atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības darba vidē balstītās mācībās ir ieguvuši profesijas apguvi vai kvalifikāciju apliecinošu dokumentu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti (97,54%) un atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības mācību praksēs uzņēmumos ir ieguvuši profesijas apguvi vai kvalifikāciju apliecinošu dokumentu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti (99,06%).

Labs rādītājs lietderības novērtējumam ir PII audzēkņu nodarbinātība pēc dalības projektā. LDDK ir veikuši izvērtējumu, izmantojot Valsts ieņēmum dienesta (VID) datus, un sākotnējie rezultāti liecina, ka vidēji 70% PII audzēkņu pusgada laikā ir atraduši darba vietas Latvijā atbilstoši savai izvēlētajai profesijai. Jāatzīmē, ka salīdzinoši lielākais skaits PII audzēkņu paliek strādāt valstī, nevis dodas uz ārzemēm. Daļa no PII audzēkņiem izvēlas turpināt studijas augstskolās.

Kopumā gan LDDK, gan iesaistītās PII vērtē projektu ar 8 ballēm 10 punktu skalā, kas vērtējams kā augsts rādītājs. Tomēr, ieviešot darba vidē balstītās mācības, bijuši arī daudzi ierobežojumi, kas nav ļāvuši šīs aktivitātes pilnā mērā īstenot. Piemēram, PII ir bijis grūti salāgot darba vidē balstītās mācības un prakses ar vispārējām vidusskolas mācībām (audzēkņiem jāapgūst gan profesionālie standarti, gan vidusskolas kurss, t.sk. jākārto eksāmeni) īpaši tur, kur audzēkņu grupas ir lielas, un tās tiek sadalītas pa uzņēmumiem daudzās mazās grupiņās ar dažādiem laika grafikiem.

Projekta pamatideja ir apstiprinājusies kā ļoti laba, un to nepieciešams turpināt, aptverot pēc iespējas plašāku PII audzēkņu loku. Lai gan turpmāk šādas aktivitātes tikpat lielā mērogā nav plānotas, PII un LDDK ir apņēmības pilni virzīt tālāk šos procesus, cik tas būs iespējams, piesaistot uzņēmējus. Tomēr pastāv bažas, ka tik plašā mērogā un apjomā bez finansējuma uzņēmējiem, LDDK un PII darba vidē balstītās mācības turpināt nevarēs.

Darba devēji pozitīvi vērtē izglītojamo darba produktivitāti un tiesību aktos paredzētus atvieglojumus DVB mācībās iesaistītajiem uzņēmumiem, tāpat nozīme ir sabiedrības atzinīgam vērtējumam par sociāli atbildīgu uzņēmumu.

Kavējošie faktori aktīvākai iesaistei projekta īstenošanā no PII un LDDK puses minēti:

- nozarei un DVB mācību regulējumam atbilstošu sadarbības partneru trūkums no uzņēmēju vidus (nodokļu parādi uzņēmumiem), īpaši reģionos;

⁸⁹ Izmantots projekta plānotais iznākuma rādītājs, jo projekts turpinās līdz 2023. gada 31. decembrim, uz 2023.g. februāri kopējais skaits bija 3950 dalībnieki, bet tas būtiski neietekmē ietekmes rādītāju.

- nav aktualizētas izglītības programmas īstenošanai DVB mācību formā (atbilstoši iesaistīto pušu sniegtajai informācijai - administratīvais slogs, izpratnes trūkums par regulējumu, nav atbildīgā darbinieka, nav uzņēmuma - sadarbības partnera, kas nodrošinātu nepieciešamā DVB mācību formā īstenojamās izglītības programmas satura īstenošanu darba vietā);
- daļa PII veikušas izglītības programmu aktualizāciju, taču norāda uz nespēju atrast sadarbības partnerus, tādējādi nespēj tās īstenot.

Kopsavilkums

Tabula 9. SAM 8.5.1. efektivitāte un ietekme

Nosaukums	Indivīds – izmanto projekta rezultātus ⁹⁰	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās ⁹¹	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Audzēkņu skaits, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās ESF atbalsta ietvaros	Audzēkņi, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās – 4 150 (14,9%) ⁹²	20 PII, kuru audzēkņi saņēmuši atbalstu DVB mācībām (46%)	Audzēkņi, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās – 4 150 (14,9%)	Audzēkņi, kas iesaistīti darba vidē balstītās mācībās – 4 150 (14,9%)
Audzēkņu skaits, kas piedalījušies mācību praksē uzņēmumā ESF atbalsta ietvaros	Audzēkņi, kas piedalījušies mācību praksē uzņēmumā – 15 125 (54,5%)	37 PII, kuru audzēkņi saņēmuši atbalstu mācību praksei (86%)	Audzēkņi, kas piedalījušies mācību praksē uzņēmumā – 15 125 (54,5%)	Audzēkņi, kas piedalījušies mācību praksē uzņēmumā – 15 125 (54,5%)
Atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības darba vidē balstītās mācībās ir ieguvuši profesijas apguvi vai kvalifikāciju apliecināšanu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars pēc DVB mācībām – 68,28% ⁹³	20 PII, kuru audzēkņi saņēmuši atbalstu DVB mācībām (46%)	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars pēc DVB mācībām – 68,28%	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars pēc DVB mācībām – 68,28%
Atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības mācību praksēs uzņēmumos ir ieguvuši profesijas apguvi vai kvalifikāciju apliecināšanu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars pēc mācību prakses – 69,34% ⁹⁴	37 PII, kuru audzēkņi saņēmuši atbalstu mācību praksei (86%)	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars pēc mācību prakses – 69,34%	Atbalstīto audzēkņu īpatsvars pēc mācību prakses – 69,34%
Audzēkņi, kas 6 mēnešu laikā pēc dalības DVB mācībām ir atraduši darbu savās profesijās Latvijā (pēc LDDK un VID datiem)	Audzēkņu īpatsvars pēc dalības DVB mācībās, kas atraduši darbu specialitātē – 75%	20 PII, kuru audzēkņi saņēmuši atbalstu DVB mācībām (46%)	Audzēkņu īpatsvars pēc dalības DVB mācībās, kas atraduši darbu specialitātē – 75%	Audzēkņu īpatsvars pēc dalības DVB mācībās, kas atraduši darbu specialitātē – 75%
Audzēkņi, kas 6 mēnešu laikā pēc dalības DVB praksēs ir atraduši darbu savās profesijās Latvijā (pēc LDDK un VID datiem)	Audzēkņu īpatsvars pēc dalības DVB praksēs, kas atraduši darbu specialitātē – 74%	37 PII, kuru audzēkņi saņēmuši atbalstu mācību praksei (86%)	Audzēkņu īpatsvars pēc dalības DVB praksēs, kas atraduši darbu specialitātē – 74%	Audzēkņu īpatsvars pēc dalības DVB praksēs, kas atraduši darbu specialitātē – 74%

Datu avots: KP VIS

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

⁹⁰ izmantots projekta plānotais iznākuma rādītājs, jo projekts turpinās līdz 2023. gada 31. decembrim

⁹¹ <https://lddk.lv/atbalsts-biznesam/partneriba-un-lidzdaliba-es-projektos/darba-vide-balstitas-macibas/>

⁹² Aprēķini veikti, pieņemot, ka PII mācās 27 772 audzēkņi (dati uz 2022. gada sākumu)

⁹³ Tā kā atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības darba vidē balstītās mācībās ir ieguvuši profesijas apguvi vai kvalifikāciju apliecināšanu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti, ir tuvu 70%, projekta ietekme vērtējama kā liela

⁹⁴ Tā kā atbalstīto audzēkņu īpatsvars, kuri pēc dalības mācību praksēs uzņēmumos ir ieguvuši profesijas apguvi vai kvalifikāciju apliecināšanu un sešu mēnešu laikā pēc kvalifikācijas ieguves ir nodarbināti, ir tuvu 70%, projekta ietekme vērtējama kā liela

ieguldījumi profesionālās izglītības atbilstības Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai nodrošināšanai

8.5.2. SAM ieguldījums ir bijis lietderīgs, jo projektu ietvaros ir sasniegti visi plānotie mērķi: ar ESF atbalstu izstrādātie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības (101%), izstrādātās modulārās profesionālās izglītības programmas (100,5%). Visi izstrādātie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības ir tikuši atbalstīti un apstiprināti.

Nemot vērā, ka Latvijā kopā ir 358^{95/96} uz PII attiecināmi obligāti piemērojamie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības, bet 202 jeb 55,9% profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas pamatprasību izstrāde ir veikta 8.3.2. SAM ietvaros, projekta ietekme vērtējama kā ļoti būtiska.

No izstrādātajiem 202 profesiju standartiem/profesionālās kvalifikācijas prasībām 162 standarti ir izstrādāti LKI (Latvijas kvalifikācijas ietvarstruktūras) 2.- 4.līmenī, bet 40 standarti – LKI 5.līmenī. Savukārt profesionālās kvalifikācijas eksāmenu (PKE) saturs tika izstrādāts 206 profesionālajām kvalifikācijām.

SAM 8.5.2. ietvaros modulārās izglītības programmas (MIP) izstrādāja skaitliski mazāk – 185 MIP, jo ES fondu plānošanas periodā 2007.-2013. gads tās izstrādāja vairāk, savukārt PKE mazāk. Orientējošais skaits, kas kopsummā par abiem ES fondu plānošanas periodiem (2007.-2013. gads un 2014.-2020. gads) bija jānosiedz, ir 240 profesionālās kvalifikācijas LKI 2.-4.līmenī. Šādi dati bija uz projekta īstenošanas brīdī identificētajās 15 NKS, un šis skaits periodiski mainās, jo nozares ievieš izmaiņas savā atbildībā esošajos NKS.⁹⁷

Saskaņā ar Profesionālās izglītības likumu modulārā profesionālās izglītības programma ir profesionālās izglītības programma, kuras profesionālo saturu atkarībā no izglītības programmai izvirzītā mērķa veido moduļu kopums un kuras apguves rezultātā var iegūt profesionālo kvalifikāciju vai profesionālās kvalifikācijas daļu.⁹⁸ Tādējādi modulārās programmas ir veidotas pēc moduļu principa, kur vienā modulī var būt vairāki priekšmeti un viens galvenais priekšmets, piemēram, tehnoloģija, kas vijas cauri visiem moduļiem, bet ir pietiekami apgūt prasmes un zināšana viena moduļa ietvaros. Līdz ar to interesenti var pabeigt vairākus moduļus un ir iespējas savākt apliecības par vairākām moduļu programmām dažādos laikos, lai iegūtu pilnu profesionālo kvalifikāciju.

Latvijā kopā ir 585⁹⁹ modulārās izglītības programmas, kas ir akreditētas.¹⁰⁰ Savukārt plānotais modulāro profesionālās izglītības programmu skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts, ir 185 (31,6%). Līdz ar to projektu ietekme vērtējama kā būtiska.

Gan SAM 8.5.1., gan SAM 8.5.2. ieviešanas rezultātā 6 gadu laikā (2015.-2020. gads) faktiski tika veikta profesionālās izglītības reforma. Visefektīvākie SAM 8.5.2. pasākumi bija saistīti ar modulāro programmu un profesionālo standartu izstrādi, kas sekoja viens otram. Veidojot modulārās programmas, projekts deva iespēju veikt papildu eksperimentus no darba devējiem un darba ņēmējiem. Papildus tika izstrādāts profesionālo eksāmenu saturs, kas ļoti atviegloja darbu PII pedagogiem. Kopumā visi pasākumi tiek vērtēti kā svarīgi un nepieciešami. Tie palīdzēja uzlabot PII audzēkņu zināšanas atbilstoši darba tirgus vajadzībām.

Positīvi vērtējams, ka tika piešķirts ES finansējums šāda satura reformai, ko vajadzēja realizēt tik lielā apmērā un ierobežotā laika posmā. Ļoti nozīmīga bija VISC aktīva iesaiste visos projekta pasākumos, kas nodrošināja augstu rezultātu kvalitāti. Satura izstrādāšanā piedalījās pieredzējuši eksperti, kas nodrošināja veiksmīgu kompetences celšanu un zināšanu pārnesi.

Svarīga loma SAM 8.5.2. ieviešanā ir bijusi IKVD, kurš ir arī Nacionālais kontaktpunkts EQAVET (*European Quality Assurance and Vocational Education and Training*), nodrošinot kvalitātes vadību un standartus profesionālajā izglītībā.

Kopsavilkums

Tabula 10. SAM 8.5.2. efektivitāte un ietekme¹⁰¹

⁹⁵ https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/nks_stand_saraksts_mk_not_626.shtml

⁹⁶ MK 2018.g. 9.oktobra noteikumi Nr. 626 "Noteikumi par obligāti piemērojamo profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas prasību sarakstu un tajā iekļauto profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas prasību publicēšanas kārtību".

⁹⁷ Atbilstoši VISC sniegtajai informācijai.

⁹⁸ <https://likumi.lv/ta/id/20244-profesionalas-izglitibas-likums>

⁹⁹ Šis rādītājs liecina, cik PII savām vajadzībām ir akreditējuši modulārās profesionālās izglītības programmas.

¹⁰⁰ https://www.viis.gov.lv/registri/izglitiba_programmas (uz 01.03.2023.g.). Šis skaits neatspoguļo unikālo modulāro izglītības programmu skaitu, bet gan to, cik reizes programmas ir akreditētas un tiek īstenotas dažādās Latvijas PII. (Licencētu profesionālās izglītības programmu skaits – 821.) Diemžēl, nav pieejama statistika par unikālo modulāro izglītības programmu skaitu Latvijas profesionālās izglītības sistēmā.

¹⁰¹ Izmantotas aktuālās vērtības, jo projekts ir noslēdzies 2022. gada 31. decembrī

Nosaukums	Indivīds – izmanto projekta rezultātus ¹⁰²	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās ¹⁰³	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas pamatprasību skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts	PII audzēkņi, kuri izmanto izstrādātos PS un PKP – ņemot vērā ievērojamo PS, PKP un modulāro programmu skaitu, var uzskatīt, ka projektam ir liela ietekme	PII, kuras izmanto izstrādātās PS un PKP - ņemot vērā ievērojamo PS, PKP un modulāro programmu skaitu, var uzskatīt, ka projektam ir liela ietekme	Izstrādātie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības – 202 (55,9%) ¹⁰⁴	Izstrādātie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības – 202 (55,9%)
Modulāro profesionālās izglītības programmu skaits, kuru izstrādei piešķirts ESF atbalsts			Izstrādātās modulārās izglītības programmas – 185 (31,6%) ¹⁰⁵	Izstrādātās modulārās izglītības programmas – 185 (31,6%)
Atbalstīto un apstiprināto profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas pamatprasību skaits			Izstrādātie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības – 202 (55,9%)	Izstrādātie profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības – 202 (55,9%)

Datu avots: KP VIS

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

Ieguldījumi profesionālās izglītības iestāžu efektīvas pārvaldības nodrošināšanai un iesaistīta personāla profesionālās kompetences pilnveidei

8.5.3. SAM ieguldījums ir bijis lietderīgs, jo projektu ietvaros ir sasniegti visi plānotie mērķi: nodarbināto personu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu mācībām (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari, nozares pārstāvji)- 101% un kvalifikāciju ieguvušo personu skaits pēc dalības ESF mācībās profesionālās kompetences pilnveidei (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari un nozares pārstāvji, kas pilnveidojuši profesionālo kompetenci) – 101%.

Salīdzinot ESF atbalstu saņēmušo personu skaitu – 13 165 (plānots - 13 055) un kompetenci pilnveidojušo personu skaitu – 12674 (plānots - 12 400) ar pedagogu skaitu PII (kopā 5942 unikālie personas kodi), kas uz 2021. gada 1. 10. bija 3919 personas (uz 01.10.2022.gadu – 3786 personas),¹⁰⁶ var secināt, ka projekta ietekme attiecībā uz PII mācību personālu ir būtiska, jo sasniegtais rezultāts liecina, ka PII pedagogi ir pilnvērtīgi iesaistīti projekta aktivitātēs (162%), t.sk. vismaz katrs otrais PII pārstāvis ir piedalījies vairāk nekā vienā projekta aktivitātē, kā arī saņēmis apliecinājumu par profesionālās kompetences pilnveidi.

Saskaņā ar VISC sniegto informāciju, pavisam projektā piedalījās visas 65 PII¹⁰⁷ no visas Latvijas, kuras ir IZM, KM, leM, VM, LM un pašvaldību pakļautības izglītības iestādes, proti, pakalpojuma īstenošanas laikā tika iesaistīti gan PIKC (profesionālās izglītības kompetences centri), gan koledžas, gan profesionālās vidusskolas un pamatskolas, kas nodrošina saviem audzēkņiem arī profesionālo izglītību (zinojuma 6. pielikums).

SAM 8.5.3. efektīvāti lietderību paaugstināja tā vienlaicīga ieviešana ar SAM 8.5.2., lai visas PII varētu sekot satura izmaiņām un to veiksmīgai īstenošanai. Atzinīgs vērtējums tika saņemts gan no sadarbības partneriem, gan projekta uzraugiem. Projekta ieguldījums ir uzlabotas pedagogu vispārējās kompetences (svešvalodu, IKT prasmes, saskarsmes prasmes, līderība, uzņēmējspējas, kritiskā un radošā domāšana, laika menedžments, mācīšanas un mācīšanās prasmes u.c. 21.gs. aktuālas prasmes) un profesionālās kompetences (specifiskas prasmes nozarei). Lai sekmīgi ieviestu darba vidē balstītas mācības,

¹⁰² Nav iespējams noteikt konkrētu PII audzēkņu skaitu, kuri izmanto projekta ietvaros izstrādātos PS, PKP un modulārās programmas, bet, tā kā izstrādāto PS, PKP un modulāro programmu skaits ir ievērojams, tad var uzskatīt, ka projektam ir liela ietekme

¹⁰³ Nav iespējams noteikt konkrētu PII skaitu, kuras izmanto projekta ietvaros izstrādātos PS, PKP un modulārās programmas, bet, tā kā izstrādāto PS, PKP un modulāro programmu skaits ir ievērojams, tad var uzskatīt, ka projektam ir liela ietekme

¹⁰⁴ Aprēķini veikti, pieņemot, ka Latvijā kopā ir 358 uz PII attiecināmie obligāti piemērojami profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības

¹⁰⁵ Aprēķini veikti, pieņemot, ka Latvijā kopā ir 585 modulārās izglītības programmas

¹⁰⁶ IZM dati

¹⁰⁷ Saskaņā ar VISC 2016.-17.g. datiem, kad tika uzsākts projekts, Latvijā bija 65 PII.

pedagogam ir jābūt praktiska darba vai stažēšanās pieredzei nozares uzņēmumos un organizācijās, tāpēc plānotās darbības bija tieši vērstas uz kompetenču un praktisko zināšanu pilnveidi.

Visvērtīgākais SAM 8.5.3. ieguvums bija pedagogu stažēšanās un pedagoģijas prasmju apguve uzņēmumos. Bija iespējas stažēties un apgūt dažādas kompetences PII vadītājiem - direktoriem, vietniekiem, metodiķiem, kas ir ļoti svarīgi un noderīgi, jo dod iespēju paskatīties uz profesionālās izglītības procesiem no citas puses un veikt tajos uzlabojumus.

Nozīmīga loma SAM 8.5.3. īstenošanā ir bijusi IKVD, kurš ir arī Nacionālais kontaktpunkts EQAVET (angl. *European Quality Assurance and Vocational Education and Training*), nodrošinot kvalitātes vadību un standartus profesionālajā izglītībā.

Atgriezeniskā saite no projekta dalībniekiem apliecina projekta lietderību, jo pēc dalības Projekta pasākumos pedagogi jūtas ziņošāki un prasmīgāki digitālajā jomā, kā arī stiprāki jaunu izaicinājumu priekšā. Savukārt profesionālās izglītības iestāžu ieguvumi, piedaloties Projekta pasākumos, devuši padziļinātāku izpratni par PII misiju, mērķiem un uzdevumiem, PII kapacitātes un snieguma uzlabošanas nozīmi, kā arī efektīvas pārvaldības principu stiprināšanu.

Lai saglabātu iegūtos labos rezultātus, nepieciešami līdzekļi, lai turpinātu uzturēt PII kvalifikāciju, jāturpina Nozaru ekspertu padomju sadarbība ar PII, t.sk. profesiju standartu un mācību programmu izstrādāšanā. Starp PII un sadarbības uzņēmumiem ir izveidojušās labas attiecības, ko vajadzētu turpināt uzturēt.

Izglītības satura kvalitātes un aktualitātes uzturēšanai un ilgtspējai nepietiek ar vienreizēju ieguldījumu, jo tas nepārtraukti mainās ārējo faktoru un tirgus pieprasījuma ietekmes rezultātā. Tāpēc jānodrošina satura pilnveides procesa nepārtrauktība un jāveic nepārtraukts kvalitātes monitorings. Joprojām ir liela daļa PII, kas nav renovētas un modernizētas atbilstoši mūsdienu standartiem un prasībām.

PII programmu aktualizēšana ir svarīga arī citās jomās. Piemēram, pieaugušo izglītības projektos – mācībspieaugušajiem.lv vairāku gadu garumā mācību programmās ir balstījušies uz profesionālās izglītības saturu un materiāliem.

Netiešs projekta efekts ir ietekme uz dalībnieku domāšanas stilu, kas SAM 8.5.3. ieviešanas laikā, pēc LVT domām, ir mainījies. Proti, ja sākumā PII pasniedzēji uzskatīja, ka audzēkņiem jāizsniedz gatavi mācību materiāli, tad projekta gaitā radās izpratne par to, cik nozīmīga ir sadarbība ar nozarēm un uzņēmējiem mācību satura veidošanā, izpratne par to, ka mācību materiāli ir jāveido no dažādiem avotiem un tie nepārtraukti jāatjauno. Jāpiebilst, ka valsts līmenī mācību materiāli profesionālajai izglītībai netiek izstrādāti jau gadu desmitiem, līdz ar to PII pasniedzēju iniciatīva un aktivitāte ir ļoti svarīga.

Kopsavilkums

Tabula 11. SAM 8.5.3. efektivitāte un ietekme¹⁰⁸

Nosaukums	Indivīds – izmanto projekta rezultātus ¹⁰⁹	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Nodarbinātas personas, kas saņēmušas ESF atbalstu mācībām (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari, nozares pārstāvji)	Nodarbinātas personas, kas saņēmušas ESF atbalstu mācībām – 13 165, no kuriem 6119 PII pārstāvji (162%); 5942 unikāli dalībnieki.	PII, kuru darbinieki saņēmuši ESF atbalstu mācībām – 65 (100%)	Nodarbinātas personas, kas saņēmušas ESF atbalstu mācībām – 13 165, no kuriem 6119 PII pārstāvji (162%), 5942 unikāli dalībnieki.	Nodarbinātas personas, kas saņēmušas ESF atbalstu mācībām – 13 165, no kuriem 6119 PII pārstāvji (162%), 5942 unikāli dalībnieki.
Kvalifikāciju ieguvušo personu skaits pēc dalības ESF mācībās profesionālās kompetences pilnveidei (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari un nozares)	Kvalifikāciju ieguvušās personas pēc dalības ESF mācībās profesionālās kompetences pilnveidei	PII, kuru darbinieki ieguvuši kvalifikāciju pēc dalības ESF mācībās profesionālās kompetences	Kvalifikāciju ieguvušās personas pēc dalības ESF mācībās profesionālās kompetences pilnveidei	Kvalifikāciju ieguvušās personas pēc dalības ESF mācībās profesionālās kompetences pilnveidei

¹⁰⁸ Izmantotas aktuālās vērtības (VISC 31.12.2022.g. dati, informācija sniegta 2023.g. 24. martā.), jo projekts ir noslēdzies 2022. gada 31. decembrī.

¹⁰⁹ Tā kā SAM 8.5.3. sastāvēja no 4 atbalstāmām darbībām, kuru ietvaros tika piedāvātas dažādas aktivitātes dažādām mērķa grupām (gan PII darbinieki, gan nozaru pārstāvji), un PII uz 01.10.2022.g.bija nodarbināti 3786 pedagogi (IZM dati), tad projekta ietekme vērtējama kā ļoti liela

Nosaukums	Indivīds – izmanto projekta rezultātus ¹⁰⁹	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
pārstāvji, kas pilnveidojuši profesionālo kompetenci)	– 12 674 (izsniegtās apliecības; 5942 unikāli dalībnieki)	pilnveidei – 65 (100%)	– 12 674 (izsniegtās apliecības; 5942 unikāli dalībnieki)	– 12 674 (izsniegtās apliecības; 5942 unikāli dalībnieki)

Datu avots: KP VIS

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

Kopumā aktivitātēs iesaistīti 101% no plānotā rādītāja, bet apliecības saņēmuši 102% no plānotā rādītāja.

5.3. Vispārējā izglītība

Galvenie secinājumi

- SAM 8.1.2. **ieguldījumi ir lietderīgi**, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūrā un aprīkojumā, uzlabota vispārējās izglītības iestāžu mācību vide, kā arī sasniegta pakalpojumu sniegšanas veiktspēja, kas ir izglītojamo kopējais skaits attiecīgajā modernizētajā vispārējās izglītības iestādē. SAM 8.1.2. **ieguldījumi ir veikti efektīvi**, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmēs būtisku izglītojamo skaitu.
- Ieguldījumi ir bijuši **būtiski un tieši vērsti uz 8.3. IP mērķa sasniegšanu**, veidojot sistēmisku un datus balstītu pieeju **priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai** un novēršanai.
- Pašvaldību SAM 8.1.2. ietvaros īstenoto projektu rezultātā modernizētās vispārējās izglītības iestāžu **infrastruktūras noslogojuma vērtējums ir augsts** un sastāda 9,6 (skalā 1-10).
- Kopumā 8.3. IP ieviestie projekti ir raksturojami ar to, ka veidoti priekšnosacījumi **datos balstītu lēmumu pieņemšanai izglītības politikas veidošanai** pašvaldību un nacionālā līmenī. Datus balstīta pieeja būtiski uzlabo kopējo rīcībpolitikas veidošanas un ieviešanas pieeju.
- Projektu ietekmē ir notikusi **mācīšanās pieejas sistēmas maiņa** - izstrādāts un aprobēts kompetenču pieejā veidots mācību saturs vispārējā izglītībā, notikusi domāšanas un izpratnes maiņa izglītības iestādēs, akceptējot digitalizāciju kā neatņemamu mācību procesa sastāvdaļu, kā arī notikusi **"skolas kā mācīšanas organizācijas" attīstība**.
- Pasākuma 8.3.6.2. ietvaros izstrādātie rīki ir vērsti uz to, lai veidotu pieeju, ka izglītības procesā tiek izmantotas dažādas metodes, bet visām izglītības iestādēm, neatkarīgi no to juridiskā statusa, tiek piemēroti **vienoti izglītojamo sasniegumu mērījumu rādītāji**, kas ļauj izsekot līdzī izglītojamo sniegunam. Izstrādātie rīki neparedz izglītības satura uzraudzību – tādējādi izglītības procesā uzsvars tiek likts uz to, lai sasniegtu "Skola2030" noteikto mērķi, neuzsverot konkrētus mācību līdzekļus vai metodes.
- Ieguldījumi ir bijuši svarīgi arī **jaunatnes un nodarbinātības politikas kontekstā**, tā nodrošinot sinerģiju starp vairākām rīcībpolitikas jomām.

Ieguldījumi vispārējās izglītības infrastruktūras attīstībā

Saskaņā ar KP VIS datiem uz 23.03.2023. no **46 apstiprinātajiem SAM 8.1.2. projektiem** 30 projekti ir pabeigti, bet līguma izpildes statusā ir 16 projekti. SAM 8.1.2. ietvaros vispārējās izglītības infrastruktūras attīstībā atbilstoši apstiprinātajam finansējumam pēc visu projektu pabeigšanas **būs ieguldīti 399,3 milj. EUR** (kopējā izdevumu summa).

Minēto investīciju rezultātā ir **veikti ieguldījumi vispārējās izglītības infrastruktūras attīstībā**, tostarp mācību vidē (ēkas vai ēkas piebūvju būvniecība, jaunu kabinetu iekārtošana); IKT risinājumu ieviešanā un

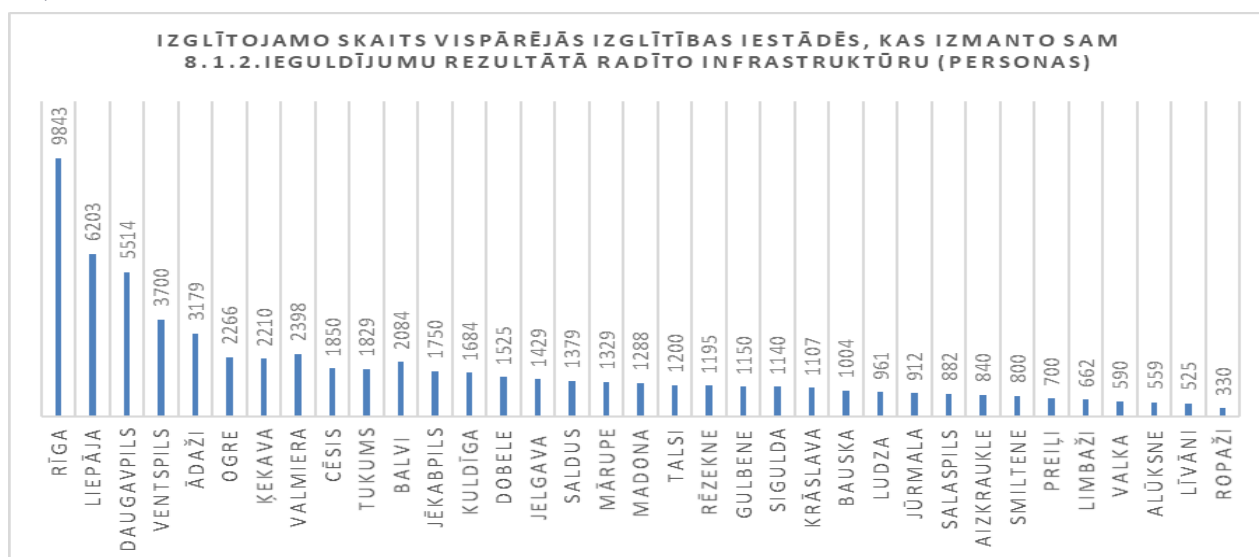
aprikojuma iegādē; izglītības iestādes sporta infrastruktūras būvniecībā; izglītības iestādes dienesta viesnīcas, internāta būvniecībā; reģionālā metodiskā centra attīstībā.

Augstāk uzskaitīto ieguldījumu mērķis ir uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi. Saskaņā ar SAM 8.1.2. radītāju pasi¹¹⁰ iestāde ir pilnībā modernizēta, ja ir **iegādāta un uzstādīta** projektā plānotā nepieciešamā materiāltehniskā bāze (piemēram, aprīkojums, mācību iekārtas u.c.), kā arī ir **nodotas ekspluatācijā vai modernizētas** projektā plānotās telpas, kurās ir jānorisinās mācību procesam.

Intervences iznākuma rādītājs ir pakalpojumu sniegšanas veikspēja atbalstītajās vispārējās izglītības iestādēs, ieskaitot tās, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas. Pakalpojumu sniegšanas **veikspēja ir izglītojamo kopējais skaits** attiecīgajā modernizētajā vispārējās izglītības iestādē. Personu skaitu aprēķina, ņemot vērā, ka modernizācijas darbību uztver par pabeigtu, ja ir izpildīts vismaz viens no šādiem nosacījumiem: 1) ir pabeigti būvdarbi un nodota ekspluatācijā vispārējā izglītības iestādes ēka, noteikta ēkas daļa vai telpu grupa, kurās paredzēta mācību procesa nodrošināšana (attiecināms, ja plānoti būvdarbi), 2) iegādāta un uzstādīta materiāltehniskā bāze, kas nepieciešama mācību procesa nodrošināšanai.

Grafikā zemāk ir uzrādīts prognozētais vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo kopējais skaits projektu īstenošanas pabeigšanas gadā pašvaldībās, kas saņēma SAM 8.1.2. finansējumu un īstenoja investīciju projektus pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs.

Grafiks 4. Prognozētais izglītojamo kopējais skaits vispārējās izglītības iestādēs pašvaldībās, kas saņēmušas un īstenojušas SAM 8.1.2. ieguldījumu projektus

Datu avots: KP VIS

Vērtējot SAM 8.1.2. ieguldījumu īstenošanas efektivitāti un lietderību, ņemot vērā ieguldījumu mērķus un atbalstītās darbības, var secināt, ka **ieguldījumi ir bijuši lietderīgi**, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūrā un aprīkojumā, uzlabota vispārējās izglītības iestāžu mācību vide, kā arī sasniegta pakalpojumu sniegšanas veikspēja, kas ir izglītojamo kopējais skaits attiecīgajā modernizētajā vispārējās izglītības iestādē.

Ievērojot, ka SAM 8.1.2. ieguldījumu rezultātā ir modernizētas vispārējās izglītības iestādes un to kopējais izglītojamo skaits ir 59 280, kas ir 26,8% no kopējā izglītojamo skaita vispārējās izglītības iestādēs Latvijā, var uzskatīt, ka SAM 8.1.2. ieguldījumu ietekme uz vispārējās izglītības attīstību ir būtiska. Vienlaikus var secināt, ka SAM 8.1.2. **ieguldījumi ir veikti efektīvi**, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmēs būtisku izglītojamo skaitu.

Pašvaldības, kuras jau pabeigušas attiecīgo projektu īstenošanu, anketās norādīja, ka SAM 8.1.2. projektu īstenošanas rezultātā radītās infrastruktūras pašreizējā izmantošanas intensitāte/noslodze atšķiras atkarībā no projekta īstenošanas stadijas un pabeigšanas laika. Kopumā respondentu vidējais vērtējums par projekta rezultātā radītās **infrastruktūras noslodzi ir 9,6** (skalā 1-10).

¹¹⁰ <https://www.esfondi.lv/planosanas-dokumenti>

Atsevišķas pašvaldības arī norādīja, ka projekta ietvaros izveidotā infrastruktūra ir ar lielāku kapacitāti, paredzot, ka izglītojamo skaits izglītības iestādē nākotnē palielināsies, palielinoties iedzīvotāju skaitam pašvaldībā, kā arī pašvaldības izglītības iestāžu tīkla pilnveidošanas rezultātā.

Ieguldījums kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura attīstīšanā, nodrošinot kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobāciju un ieviešanu ("Skola 2030") un digitālo mācību un metodisko līdzekļu izstrādi

SAM 8.3.1. ietvaros tika veidots mācību saturs, kas sevī ietvēra izglītības standarta saturu, metodiskos līdzekļus, mācību programmas, ieteikumus, vadlīnijas, vērtēšanas pieejas aprakstus, atbalsta materiālus specializētiem kursiem, atbalsta materiālus "vieglajā" valodā. Tādējādi ieguldījumi aptvēra visu nepieciešamo bāzi būtiskām izmaiņām izglītības procesā atbilstoši Izglītības attīstības pamatnostādņiem 2014.-2020.gadam.

Mācību satura izstrādei nepieciešamie mācību līdzekļu paraugi un 9. un 12.klases eksāmena paraugi tika izstrādāti projekta laikā, izmantojot inovatīvas metodes, tā nodrošinot mācību satura ilgtspēju.

Tā kā SAM 8.3.1. ir uzskatāms par sistēmu ietekmējošu un mainošu specifisko atbalsta mērķi, tad tā nākotnes lietderība būs identificējama ar šādām pārmaiņām izglītības sistēmā, kā:

- a) "Skola kā mācīšanas organizācija" – tas nozīmē, ka pedagogi spēj skolas vidē atrast labākos risinājumus, lai katram izglītojamajam nodrošinātu mācību sasniegumus un veicinātu mācīšanos, kas ietver sadarbību skolotāju starpā. Šajā pieejā viens no būtiskākajiem aspektiem ir tas, ka pedagogi mācās savstarpēji, apmainās ar labo pieredzi un pieredzējušie skolotāji kļūst par mentoriem ne tik pieredzējušiem pedagogiem. Tiesa, ir nepieciešams pārvarēt pedagogu psiholoģisko distancēšanos, kas saistīta ar cita pedagoga akceptēšanu mācību klasē kā daļu no izglītības procesa;
- b) ļoti būtiska ir domāšanas un izpratnes maiņa izglītības iestādē, akceptējot digitalizāciju kā neatņemamu procesa sastāvdaļu. Ieviešējinstītūcija (VISC) plāno, ka tuvākā laikā lielāka loma un iesaiste būs pašvaldību izglītības pārvaldēm, kurām ir jākļūst par zināmu digitalizācijas veicinātāju, sniedzot metodisko atbalstu izglītības iestādēm, tā nodrošinot turpinājumu "Skola 2030" veiktajām izstrādēm;
- c) pašvaldību izglītības pārvaldēm ir kritiski nozīmīga loma, lai nodrošinātu turpmākā mācību procesa atbalstu un pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstību. Līdz ar to nākotnē ir būtiski stiprināt pašvaldību izglītības pārvalžu metodisko kapacitāti.

Ja SAM 8.3.1. pasākuma 8.3.1.2. ietvaros tika sagatavoti digitālie mācību līdzekļi priekšmetiem vai atsevišķām klašu grupām, tad SAM 8.3.1. pasākums 8.3.1.1. nodrošināja vairāku centralizēto digitālo platformu veidošanu, kas vērstas uz visaptverošu pieeju mācību līdzekļiem:

- a) mācību plānošanas e-vidē mape.lv – nodrošina vispārīzglītojošām skolām iespēju vienuviet meklēt mācību resursus un izmantot tos mācību procesa plānošanā. Mape.lv ietver skolotājiem un skolas vadībai noderīgus rīkus – mācību resursu krātuvi, mācību priekšmetu tematisko plānu veidošanas rīku un atbalsta materiālus. Mape.lv materiālus ievieto gan VISC, gan sadarbības partneri;
- b) bezmaksas virtuālā mācību vide skolo.lv – integrētā platforma ar MS Teams vidi un e-klasi. Skolo.lv ir pieejama jebkurai vispārīzglītojošai skolai (arī privātajām). Skolo.lv savietojama ar mape.lv un nodrošina pilnvērtīgu mācību procesu Moodle vidē, līdz ar to mācības var tik organizētas klātienē, attālināti vai hibrīdā versijā. Platformā ir izvietoti e-kursi, kurus izglītojamais var apgūt patstāvīgi vai pedagoga uzraudzībā;
- c) *Tavaklase.lv* ir izglītojoša vietne skolotājiem un izglītojamiem, kurā atrodami ar mācību procesu saistīti mācību video pamatpriekšmetos pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē, tostarp mazākumtautības valodu apguvei. Video ir saistīti ar 1.–9. klases un 10.–12.klases mācību programmām septiņās mācību jomās, aptverot vairāk nekā 1000 tematus. Platformas izstrāde uzsākta Covid-19 ierobežojumu laikā.

Vispārīzglītojošās skolas izmanto arī privātā sektora izstrādātās platformas, uzdevumi.lv (SIA "uzdevumi.lv") un soma.lv (SIA Lielvārds), kas piedāvā teoriju, uzdevumus un testus 1.-12. klases mācību priekšmetos atbilstoši mācību standartam. Pēc SAM 8.3.1. pasākuma 8.3.1.1. vispārīzglītojošo mācību priekšmetu pedagogu rīcībā ir pietiekams plašs platformu skaits, lai veiktu izvēli izmantot visas vai tomēr likt lielāku uzsvāru uz valsts finansētajām un mazākā apjomā izmantot privātā sektorā izstrādātās platformas.

SAM 8.3.1. pasākuma 8.3.1.2. mērķis ir nodrošināt digitālo mācību un metodisko līdzekļu izstrādi jaunā mācību satura ieviešanai pirmsskolas izglītības un pamatizglītības pakāpē (1.-9.klase) un digitālo mācību līdzekļu izstrāde tika organizēta atklāta konkursa rezultātā. Tādējādi projektu atlases veidā tika atlasīti kvalitatīvi projekti, tomēr saturiski šie 11 projekti neaptver visus priekšmetus. Atbilstoši Izglītības likumam

mācību procesā izmantojamie līdzekļi var būt gan drukātā, gan arī digitālā veidā.¹¹¹ Tādējādi SAM 8.3.1. pasākuma 8.3.1.2. ietvaros izstrādātie risinājumi papildina jau pieejamo mācību līdzekļu klāstu.

Tabula 12. SAM 8.3.1. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Kompetenču balstīta izglītības attīstība pieejā saturā	Izmanto visi indivīdi (izglītojamie un pedagogi) un visas iestādes (izglītības iestādes, kas īsteno vispārējo izglītību).	Atbalstu saņēmušas visas izglītības iestādes	Jauna, sistēmiska pieeja izglītības saturam	Jauna, sistēmiska pieeja izglītības saturam, kas būtiski pilnveidots

Datu avots: KP VIS, CSE COE

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

^[1] Rēķināts pret 2021./2022.mācību gada kopējo izglītojamo skaitu 1.-12.klasē – 207 138 izglītojamie. ZG081. Izglītojamie pēc vecuma vispārīzglītojošās dienas apmācības programmās (mācību gada sākumā). <https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP OD/OSP OD sociala izgl vispskolas/IZG081.px/table/tableViewLayout1/>

^[2] Rēķināts pret 2018./2019.mācību gada pedagogu skaitu – 28519. <https://www.izm.gov.lv/lv/20192020-macibu-gads>

^[3] Rēķināts pret kopējo vispārīzglītojošo skolu skaitu 695. https://www.viis.gov.lv/sites/default/files/2021-05/vs_skolu_sk_2020_2021.xlsx

Ieguldījumi vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai atbalsta palielināšanai

Tā kā SAM 8.3.2. galvenā mērķa grupa ir izglītojamie, tad reālo aktivitāšu efektu un ietekmes apmēru varēs izmērīt vidēji pēc 10 gadiem, kad lielākā daļa no projektu dalībniekiem – izglītojamajiem - būs iekļāvušies darba tirgū. Tādējādi pilnīgu projekta aktivitāšu lietderību varēs izmērīt pēc noteikta laika. Pirmšķietami var secināt, ka atbalsts talantu attīstībai un izglītojamo kompetenču attīstībai ir nozīmīgs ieguldījums, lai uzlabotu izglītojamo sasniegumus. OECD PISA pētījumi 2012.gadā par vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo sasniegumiem norāda - pēdējos gadijumos sasniegumu pieaugums faktiski nav novērojams vai pat uzrāda tendenci samazināties (piemēram, lasītprasme). OECD PISA pētījumi parāda, ka izglītības procesā veiktie pasākumi ir samazinājuši izglītojamo ar zemiem sasniegumiem vidējo rādītāju, taču izglītojamo ar augstiem sasniegumiem īpatsvars Latvijā salīdzinājumā ar vienaudžiem Eiropā nav pieaudzis.

Tādējādi SAM 8.3.2. ietvaros tika veiktas aktivitātes, lai paaugstinātu izglītojamo mācību sasniegumus, kas papildina esošos risinājumus (skolu tīkla sakārtošana, pedagogu atalgojuma reforma, kompetenču pieejas ieviešana u.c.) izglītības reformu jomā.

Tabula 13. SAM 8.3.2. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Individuālas mācību pieejas attīstības un ieviešana izglītojamo	192 293 izglītojamie visā izglītības posmā (92% ^[1] no viena mācību gada kopējā izglītojamo skaita)	471 vispārējās izglītības iestāde saņēmusi atbalstu individuālas mācību pieejas attīstībai un ieviešanai	Jauna, sistēmiska pieeja mācību procesa īstenošanai	Jauna, sistēmiska pieeja mācību procesa īstenošanai (inovatīvas)

¹¹¹ Izglītības likums. Pieņemts 29.10.1998. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/50759-izglitibas-likums>

individuālo attīstībai	kompetenču		izglītojamo kompetenču attīstībai (73% no kopējā vispārējās pamata un vidējās izglītības iestāžu skaita 647 2022./23.m.g.) ^[3]	(inovatīvas mācību formas)	mācību formas)
		7386 pedagogi (26% no kopējā pedagogu skaita) ^[2]	Pievērsta uzmanību mācību procesa dažādošanai, paplašinātas pieredzes iegūšanai.		

Datu avots: KP VIS, CSE COE

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

^[1] Rēķināts pret 2021./2022.mācību gada kopējo izglītojamo skaitu 1.12.klasē – 207 138 izglītojamie. ZG081. Izglītojamie pēc vecuma vispārizglītojošās dienas apmācības programmās (mācību gada sākumā). https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_OD/OSP_OD_sociala_izgl_vispskolas/IZG081.px/table/tableViewLayout1/

^[2] Rēķināts pret 2018./2019.mācību gada pedagogu skaitu – 28519. <https://www.izm.gov.lv/lv/20192020-macibu-g-ads>

^[3] Rēķināts pret kopējo vispārizglītojošo skolu skaitu 695. https://www.viis.gov.lv/sites/default/files/2021-05/vs_skolu_sk_2020_2021.xlsx

ieguldījumi NEET jauniešu prasmju attīstībā un iesaistes izglītībā veicināšanā

Mērķa grupas jauniešu iesaistei projektā SAM 8.3.3. projekta ieviešējinstītūcija (JSPA) primāri vadās pēc 2015.gada 7.jūlija MK noteikumos Nr. 385¹¹² definētajiem mērķa grupas kritērijiem. Turklāt iesaistē balstās uz sociālā atbalsta sniegšanas ētiskajiem un normatīvajiem principiem, izvairoties no jebkādas mērķa grupas personu ranžēšanas un tikai "labāko" atlasē iesaistei projektā un atbalsta sniegšanā. Attiecīgi SAM 8.3.3. projekta ietvaros, ka katram mērķa grupas jauniešim tika veikta profilēšana ar mērķi noskaidrot viņa vajadzības un problēmjomas, attiecīgi izstrādāta konkrētam jauniešim piemērota individuāla pasākumu programma, kurā esošie atbalsta pasākumi ir vērsti tieši uz jaunieša vajadzību nodrošināšanu un problēmu risināšanu. Tādējādi SAM 8.3.3. projekta "PROTI un DARI!" ieguldījums ir veicinājis jauniešu NEET situācijā atgriešanu izglītības sistēmā, veicinot mērķa grupas jauniešu prasmju apguvi.

No lietderības perspektīvas jāmin, ka projekta rezultāti atspoguļo jauniešu skaitu, kas nemācās, nestrādā un neatrodas valsts iestāžu uzmanības lokā, tātad šos jauniešus nerasniedz citas atbalsta programmas un atbalsta pasākumi. Tādējādi, ņemot vērā individualizēto pieeju un grūtības sasniegt mērķa grupu, projekts, kurā ir izveidota sistēmiska pieeja mērķa grupas uzrunāšanai, ir pozitīvi jāvērtē.

Kopumā var secināt, ka SAM 8.3.3. ir svarīgs izglītības, jaunatnes un nodarbinātības politikas kontekstā, tā nodrošinot sinerģiju starp vairākām rīcībpolitikas jomām. Eiropas Komisijas 2013. gada ieteikumos ekonomiskās situācijas uzlabošanai Latvijā norādīts, ka valdībai jārīkojas aktīvāk, lai risinātu jaunatnes un ilgstoša bezdarba problēmas. Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) izstrādātajās Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2009. – 2018. gadam attiecībā uz jauniešu nodarbinātību kā viens no uzdevumiem izvirzīts sekmēt jauniešu – bezdarbnieku integrēšanos darba tirgū, pilnveidojot viņu pamatprasmes, kas nepieciešamas sekmīgai integrācijai darba tirgū.

¹¹² Ministru kabineta noteikumi Nr. 385 (07.07.2015.) Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.3. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenojamajās pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā" un 14.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Atveseļošanas pasākumi izglītības nozarē" 14.1.1.2. pasākuma "Atbalsts NEET jauniešiem" īstenošanas noteikumi. <https://likumi.lv/ta/id/275554-darbibas-programmas-izaugme-un-nodarbinatiba-8-3-3-specifiska-atbalsta-merka-attistit-nva-neregistroto-need-jauniesu>

Tabula 14. SAM 8.3.3. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Vietējais līmenis	Valsts līmenī
Atbalsts NEET jauniešiem	4272 jauniešu, kas saņēmuši atbalstu (13% no jauniešiem, kas nemācās un nestrādā) ^[1]	-	Sasniegta mērķa grupa, kas nemācās un nestrādā un ir grūti sasniedzama	Izstrādāta pieeja agrīnai intervencei, kas samazina nākotnes izmaksas saistībā ar šīs grupas sociālajiem un bezdarba riskiem

Datu avots: KP VIS, CSE COE

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

[1]

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_Izg_Iz_IZI/IZI041/?loadedQueryId=12693&timeType=from&timeValue=2011

leguldījumi priekšlaicīgas mācību pārtraukšanu samazināšanai, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus

Analizējot rādītāju izpildi ar projekta veikto aktivitāšu saturisko piepildījumu, jāsecina, ka SAM 8.3.4. projekts ir uzskatāms par to, kas veido sistēmu risku atpazīšanai. Šajā gadījumā pedagogu sagatavotība kopā ar interaktīvo rīku priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku atpazīšanai un novēršanai veido pamatu tam, lai nākotnē samazinātos priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku negatīvā ietekme uz izglītības kvalitāti. Tādējādi projekta sistēmiskā pieeja (t.i., risku identificēšana, personāla mācības, atbalsts izglītojamajiem un interaktīvais rīks) nodrošināja tādu pasākumu kopumu, kur izglītības iestādes kopumā un pedagogi tika sagatavoti tam, lai preventīvi spētu atpazīt riskus, kas saistīti ar priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu. Šādā kontekstā projekta ietekme vērtējama kā augsta.

Interaktīvais rīks ir būtiska priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas prevencijas sistēmas sastāvdaļa līdzās plānotajām pašvaldību izglītības stratēģiju izstrādēm, jo 8.3.4.SAM ietvaros bija paredzēts un ir izstrādāta tikai pašvaldību izglītības attīstības stratēģiju struktūra. Tādējādi pašvaldībām, izstrādājot izglītības stratēģijas vai līdzīgus dokumentus, kur aptvertas visas pašvaldības teritorijā esošās izglītības iestādes (izņemot augstākās izglītības), veidojas ekosistēmas pieeja.

Projekta ilgtermiņa ietekme tiks sasniegta tādā veidā, ka projekta ietvaros izveidotā atbalsta sistēma (interaktīvais rīks ar PMP rādītāju dinamisku uzskaiti un analīzi, pedagogu kapacitāte, PMP risku atpazīšana) veido atbalstošu mācību vidi PMP riska mazināšanai, kurā ir iesaistītas gan izglītības iestādes, gan arī vecāki. Lai nodrošinātu projekta ietekmi ilgtermiņā, ir nepieciešams: risināt institucionālās sadarbības un koordinācijas jautājumus bērnu tiesību jomā, lai nodrošinātu "bērnu-centrēto pieeju" un nodrošinātu datu vairākkārtēju izmantošanu arī starp institūcijām, kas iesaistītas priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas sociālo seku risināšanā (piemēram, izglītības iestāde, bāriņtiesa, sociālais dienests, pašvaldības policija).

Tabula 15. SAM 8.3.4. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska mazināšanai	87 675 individuālie atbalsta plāni izglītojamajiem	599 vispārējās un profesionālās izglītības iestādes saņēmušas	Izveidota sistēma, lai izglītības iestādes atpazītu priekšlaicīgas mācību	Sistēmai pilnvērtīgi darbojoties, ir jāsamazinās izglītojamo skaits, kas pārtrauc

		atbalstu (86%)[2]	pārtraukšanas risku	priekšlaicīgi mācības 113
--	--	----------------------	------------------------	------------------------------

Datu avots: KP VIS, CSE COE

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

[1] Rēķināts pret 2021./2022.mācību gada kopējo izglītojamo skaitu 1.-12.klasē – 207 138 izglītojamie. ZG081. Izglītojamie pēc vecuma vispārizglītojošās dienas apmācības programmās (mācību gada sākumā). https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_OD/OSP_OD_sociala_izgl_vispskolas/IZG081.px/table/tableViewLayout1/

[2] Rēķināts pret kopējo vispārizglītojošo skolu skaitu 695. https://www.viis.gov.lv/sites/default/files/2021-05/vs_skolu_sk_2020_2021.xlsx

Ieguldījumi karjeras atbalsta pieejamībās uzlabošanai izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs

Projekta mērķis bija izveidot karjeras atbalsta sistēmu ar visiem svarīgākajiem tās elementiem (pedagogi-karjeras konsultanti, vadlīnijas). Vienlaikus jāmin, ka projekta ietekme būs identificējama tad, kad sistēma darbosies pilnā apjomā un vispārizglītojošo un profesionālo izglītības iestāžu audzēkņi būs pilnībā iekļāvušies darba tirgū, vidēji pēc 7-10 gadiem.

SAM 8.3.5. projekta ietvaros tika nodrošināta pieeja tādiem karjeras atbalsta pakalpojumiem, kas cilvēkam palīdz apgūt karjeras vadības prasmes, kas veidojas ilgstošā laika periodā. Kopš 2006.gada ir izdoti vairāki normatīvie akti, kas izglītības iestāžu dibinātājiem un vadītājiem uzliek par pienākumu nodrošināt karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu pieejamību izglītojamajiem, taču dažādu iemeslu dēļ tas netika pilnvērtīgi veikts.

Pirms projekta karjeras atbalsts profesionālās izglītības iestādēs bija pieejams individuālu konsultāciju veidā, organizējot atvērto durvju dienas, pasākumus karjeras izaugsmes iespēju apzināšanai izvēlētajā nozarē un izvēlētas nozares iepazīšana. Tomēr tas nebija pietiekams aktivitāšu apjoms. Līdz ar to SAM 8.3.5. ir vērsts uz to, lai karjeras atbalsta politika un karjeras pakalpojumu nodrošināšana izglītojamajiem tiktu veidota kā horizontāla sistēma, kas saista izglītību, nodarbinātību un sociālo iekļaušanu. No sistēmas veidošanas perspektīvas projekta aktivitātes ietvēra gan nepieciešamo metodoloģisko atbalstu attīstīšanu (piemēram, Metodisko materiālu rokasgrāmata), pedagogu, karjeras konsultantu kompetenču pilnveidošanu.

Projekta ietvaros tika veikta mērķa grupas (izglītojamie) un viņu vecāku aptauja, tika saņemtas 14 296 izglītojamo atbildes un 4785 vecāku atbildes. Dati liecina, ka 48% izglītojamo un 45% vecāku ir uzlabojusies izpratne par karjeras atbalstu skolā un viņi zina pedagoga-karjeras konsultanta pienākumus. Savukārt 74% no aptaujātajiem izglītojamiem atzina, ka karjeras konsultants ir vadījis stundu vai nodarbību, vai viesojies klasē, bet 27% ir izmantojuši iespēju saņemt individuālo karjeras konsultanta konsultāciju. Šādi dati liecina, ka pietiekams skaits izglītojamo ir izmantojoši viņiem piedāvātās iespējas par karjeras atbalstu, līdz ar to palielinās varbūtība, ka šie izglītojamie eventuāli pieņems pārdomātākus lēmumus par savu nākotnes profesiju.

Lai nodrošinātu jau veikto ieguldījumu efektivitāti un ilgtspēju, nākamajā ES fondu nepieciešama karjeras izglītības integrēšana kompetenču izglītības saturā, kur pedagogs karjeras konsultants kopā ar skolotāju nodrošina izglītojamo karjeras vadības prasmi attīstību, (tai skaitā profesionālos un darba tirgus aspektus) mācību priekšmeta apguves laikā. Šo mērķu sasniegšanai nepieciešams sniegt centralizēto metodisko un informatīvo atbalstu: a) metodisko materiālu un vadlīniju izstrādi pa mācību jomām; b) papildizglītību vienotas izpratnes veidošanai par karjeras izglītības integrēšanas lietderību un īstenošanu; c) pilnveidotu karjeras informācijas tiešsaistes resursu jauniešiem par izglītības un profesionālās karjeras iespējām.

Tā kā projekta ietvaros ir uzbūvēta sistēma ar personāla kapacitāti, metodiskajiem materiāliem, secināms, ka ir izveidots nepieciešamais pamats veiksmīgai turpmākai karjeras atbalsta sistēmai Latvijā.

¹¹³ Saskaņā ar CSP datiem 2022. gadā mācības pārtraukušo jauniešu īpatsvars 18–24 gadu vecumā ir 6,7%, kas sasniedzot zemāko reģistrēto vērtību periodā no 2006.-2022.gadam.

Tabula 16. SAM 8.3.5. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Valsts līmenī
Atbalsts karjeras izglītībai un karjeras atbalstam	675 pedagogi un karjeras atbalsta īstenošanā iesaistīto speciālistu skaits, kas saņēmuši pamatizglītību karjeras atbalsta pasākumu īstenošanas jautājumos, sasniegta proporcija 1 speciālists uz 600 izglītojamajiem	430 vispārējās un profesionālās izglītības iestādes, kas saņēmušas atbalstu (57%) ^[1]	Izveidota karjeras atbalsta sistēma	Izglītojamie saņem pakalpojumu, kas veicina viņi izpratni par darba tirgū nepieciešamajām prasmēm
Starptautiskie profesionālās meistarības konkursi	50 audzēkņi ir piedalījušies starptautiskos konkursos	Iestādēm ir jāizmanto karjeras atbalsta sistēma un jāiegulda papildus darbs, lai audzēkņus sagatavotu starptautiskiem konkursiem	-	Starptautiskie un nacionālie profesionālās meistarības konkursi būtiski palielina profesionālās izglītības atpazīstamību un prestižu

Datu avots: KP VIS, CSE COE

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

[1] Rēķināts pret kopējo vispārīzglītojošo skolu skaitu 695 un profesionālās izglītības skolu skaitu – 58. https://www.viis.gov.lv/sites/default/files/2021-05/vs_skolu_sk_2020_2021.xlsx

Ieguldījumi izglītības monitoringa sistēmas ieviešanai

SAM 8.3.6. virsmērķis ir izveidot izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu izglītības kvalitātes attīstībai. Attiecīgi virsmērķa sasniegšanai ir nepieciešama statistiskās informācijas, salīdzinošo izglītības starptautisko un vietējo pētījumu rezultāti, kā arī dati no izglītības iestādēm, kas arī veido izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas pamatelementus. SAM 8.3.6. pasākuma 8.3.6.1. OECD PISA, OECD TALIS, OECD INES, OECD SCDH, OECD PIAAC, IEA PIRLS un IEA TIMSS pētījumu ietvaros iegūtie dati ļauj novērtēt Latvijas izglītības kvalitāti dažādos izglītības līmeņos, attiecīgi valsts institūcijām novērtējot to īstenošanās izglītības politikas efektivitāti un definējot turpmākas rīcības pamatvirzienus.

Respektīvi, dati ir būtiski, lai monitorētu virkni aspektu (piemēram, izglītības procesā ieguldītos resursus vai izglītojamo snieguma progresu) un nodrošinātu, ka izglītības politikas veidošana kopumā norisinās atbilstoši un ir datos balstītas (angl. *evidence based*) politikas veidošanas pieejai.

SAM ietvaros ir izveidota virkne rīku, kuri šobrīd ir dažādās gatavības pakāpēs:

- Skolu efektivitātes monitoringa rīks (būs pieejams 2023.gada 1.ceturksnī);
- Augstākās izglītības absolventu monitoringa rīks (darbojas kopš 2021.gada novembra);
- Profesionālās izglītības absolventu monitoringa rīks (darbosies no 2023.gada 4.ceturkšņa);
- Risku identificēšanas sistēma (kas ietver datus par izglītojamajiem, kas kavē mācību procesu, zemie sasniegumi mācību priekšmetos, zems sniegums centralizētos eksāmenos u.c.) (darbosies pēc 2023.gada 1.pusgada);
- Pedagogu prognozēšanas un plānošanas sistēma (darbosies no 2023.gada 4.ceturkšņa);

- Izglītības turpināšanas rīks (2023.gadā tiks veikta prototipa integrācija VIIS).

Visi augstāk minētie rīki paredzēti izglītības sistēmas līmenī, tādējādi to sistēmisko lietderību varēs pilnībā fiksēt pēc vairākiem gadiem. Tomēr, tā kā rīki balstās uz datiem, kas jau uzkrāti VIIS un VPIS sistēmā, tad tie neveido papildus administratīvo slogu. Turklāt līdz šim VIIS uzkrātie dati ir salīdzinoši maz analizēti kontekstā ar izglītības kvalitāti, tādējādi, sistematizējot jau uzkrātos datus un iegūstot jaunus, izglītības politikas veidotāji un ieviesēji varēs veidot efektīvākās politikas.

No politikas veidošanas perspektīvas: IZM kā vadošā valsts pārvaldes iestāde, kas izstrādā izglītības un zinātnes politiku, kā arī organizē un koordinē tās īstenošanu, ir arī tā, kas turpmāk visvairāk izmantos SAM ietvaros izstrādātos rīkus, un rīku uzturēšana nākotnē tiks segta no IZM budžeta līdzekļiem.

SAM ietvaros izstrādātie rīki ir vērsti uz to, lai veidotu pieeju, ka izglītības procesā tiek izmantotas dažādas metodes, bet visām izglītības iestādēm, neatkarīgi no to juridiskā statusa, tiek piemēroti vienoti mērījumu rādītāji, kas ļauj izsekot līdzī izglītojamo sniegunam, kā tiek sasniegti Skola 2030 noteiktie mērķi, ļaujot izglītības iestādēm un pedagogiem izvēlēties mācību līdzekļus vai metodes.

SAM 8.3.6. ietvaros tika izveidots rīks augstākās izglītības monitoringam, tā veidojot saikni ar 8.2. IP specifisko atbalsta mērķi. Uz izvērtējuma brīdi augstākajā izglītībā turpinās reformas procesi, tādēļ plānots, ka monitoringa augstākajā izglītībā pilnībā būs ieviests līdz ar jaunu pieeju akreditācijas procesam, pārejot no studiju virziena un programmu akreditācijas uz institucionālo akreditāciju.

Tabula 17. SAM 8.3.6. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Indivīds – izmanto projekta rezultātus	Iestāde - iestādes darbības uzlabošanās	Izglītības sistēma - strukturālas izmaiņas	Izglītības un zinātnes attīstība
Izglītības kvalitātes monitoringa sistēma	Izmanto lēmuma pieņemšanai	Izglītības iestādēm strukturēti jāsniedz dati un rādītāji, kas raksturo izglītības kvalitāti	Virzība uz pierādījumos balstītas izglītības politikas ieviešanu	Virzība uz pierādījumos balstītas izglītības politikas ieviešanu

Datu avots: KP VIS, CSE COE

	ļoti būtiska ietekme
	būtiska ietekme
	vidēji būtiska ietekme
	nebūtiska ietekme
	nav iespējams noteikt

5.4. Pieaugušo izglītība

Galvenie secinājumi

- Projekta uzsvars ir uz darba tirgus vajadzībām un **nodarbinātā indivīda personisku izvēli mācīties**. Izglītības programmu piedāvājumā iekļautas tikai darba tirgus vajadzībām atbilstošas programmas, lai gan ne vienmēr indivīdi jauniegūtās zināšanas izmantojuši savā profesionālajā darbā, bet daļai mācību dalībnieku, īpaši grupā ar zemu izglītības līmeni - arī paplašinājusi iespējas darba tirgū.
- Gan privātās, gan valsts un pašvaldību dažāda līmeņa izglītības organizācijas projekta mērķiem attīstīja savu pieaugušo izglītības piedāvājumu, t.sk. palielināja darbinieku skaitu, kas strādā ar pieaugušo izglītības nodrošināšanu. Formālajā izglītībā ir izveidojusies **jauna izglītojamo mērķa grupa – pieaugušie**.
- Izglītības iestādes nesaņem finansējumu pilnā apmērā par mācību dalībniekiem, kas nav apguvuši izglītības programmu pilnībā. Šādi finansējuma piešķiršanas nosacījumi izglītības iestādēm līdz pat izglītības programmas noslēgumam neļauj plānot izdevumus un prognozēt **atgūstamo izmaksu apjomu**.

Nacionālie plānošanas dokumenti

8.4.1. projekta ideja radās laikā, kad Latvijā pieaugušo izglītības rādītāji būtiski atpalika no citu Eiropas Savienības valstu rādītājiem un bija nepieciešams tos uzlabot un veicināt pieaugušo izglītības kultūru. Projekta mērķis ir pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci, lai laikus novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu. Atšķirībā no citiem pieaugušo izglītības projektiem ES fondu plānošanas periodā 2014.-2020.gadam uzsvars ir uz darba tirgus vajadzībām un nodarbinātā indivīda personisku izvēli mācīties. Projektam definēti augsti sasniedzamie iznākuma un rezultāta rādītāji.

Latvijas Ilgtspējības attīstības stratēģija līdz 2030.gadam kā vienu no rīcības virzieniem definē kvalitatīvu un pieejamu izglītību mūža garumā, kas paredz izveidot vienu no labākajām izglītības sistēmām ES un kļūt par vienu no līderēm pieaugušo izglītības pieejamības un izmantošanas ziņā.¹¹⁴ Rīcības virziens nosaka, ka iedzīvotāju (25-64 gadu vecumā) līdzdalībai pieaugušo izglītībā atskaites gadā jāsasniedz 14%. Lielu uzsvārs tiks uz darbaspēka līdzdalības un ekonomiskās aktivitātes veicināšanu, un cilvēkkapitāla produktivitātes kāpināšanu. Jaunas kompetences darbaspēkam nepieciešamas, lai attīstītu inovatīvu ekonomiku, kas nosaka nepieciešamību regulāri papildināt zināšanas. Īpaši izcelta pieaugoša nepieciešamība pēc darbaspēka tehnoloģiskajām kompetencēm, spējām integrēt dažādu jomu prasmes, radošas iemaņas, cilvēku un risku vadības prasmes, starpkultūru kompetences. Mērķa sasniegšana paredz aktīvu sociālo partneru iesaisti, izglītības sistēmas saikni ar darba tirgus izmaiņām un spējām sagatavot cilvēku darbam mainīgos apstākļos visa mūža garumā. Īpaši būtiska pieaugušo izglītības loma, lai zemākas kvalifikācijas darbiniekiem ļautu izrauties no mazu ienākumu loka, mazinātu nevienlīdzību sabiedrībā. Pienākums veicināt pieaugušo izglītības kultūru uzlikts gan izglītības sistēmai, gan darba devējiem. Stratēģijā arī norādīts, ka Latvijas izglītība nav pietiekami elastīga, risinot pieaugušo tālākizglītības problēmas.

Savukārt NAP pieaugušo izglītības jautājumus ietver divos rīcības virzienos "Izglītība ekonomikas izaugsmei", kā arī "Pieaugušo izglītība". Viens no Izglītības ekonomikas izaugsmei virziena uzdevumiem paredz "Pieaugušo intereses un iesaistes mūžizglītībā veicināšana, stiprinot kvalitatīvu un elastīgu pieaugušo izglītības piedāvājumu un paplašinot pieejamību, tam efektīvi izmantojot izglītības iestāžu un pieaugušo izglītības centru resursus, veidojot prasmju fondus, sekmējot darba devēju un nozaru ieguldījumu un nodarbināto motivāciju, nodrošinot t.s. otrās iespējas izglītību atbilstoši darba tirgus tendencēm". Līdzīgi kā Latvijas ilgtermiņa stratēģija, NAP uzsver pieaugušo izglītības pieejamības stiprināšanu, īpaši attiecībā uz mazkvalificēto darbaspēku. Par nozīmīgākajām prasmēm gan ikdienā, gan darba tirgū un uzņēmējdarbībā atzītas digitālās prasmes, kuras stiprināmas.

Tabula 18. NAP plānotie rādītāji digitālo prasmju uzlabošanā

Progresā rādītājs	Bāzes 2017	gads	Mērķa 2024	vērtība	Mērķa 2027	vērtība
16-74 gadus vecu personu īpatsvars, kurām ir pamata un augstākās digitālās prasmes		48 %		54 %		60 %

Avots: Nacionālais attīstības plāns 2020-2027

Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (turpmāk - DESI) atspoguļo ES dalībvalstīs panākto digitālo konkurētspēju tādās jomās kā cilvēkkapitāls, platjoslas savienojamība, ciparsignālu tehnoloģiju pārņemšana uzņēmumos un digitālie publiskie pakalpojumi. Lielākajā daļā rādītāju Latvija atpaliek no ES vidējā līmeņa, tai skaitā arī attiecībā uz cilvēkkapitāla rādītājiem – 2022.gadā Latvija starp 27 ES dalībvalstīm ieņēma 17. vietu. 2022.gada ziņojumā arī norādīts, ka piecu gadu laikā (2017-2022) Latvijas rādītāji uzlabojas lēnāk, kā gaidīts. Latvija arī ir starp valstīm, kur vairāk kā 60 % uzņēmumu veikuši ļoti nelielas investīcijas digitālajās tehnoloģijās 2022.gadā.^{115,116} Salīdzinājumam - 2017.gadā Latvija ieņēma 19. vietu, 2019. – 15. vietu, bet 2020.gadā – 18. Šajā kontekstā saprotams ir lielais uzsvārs uz digitālajām prasmēm mācību piedāvājumā.

NAP rīcības virziens "Pieaugušo izglītība" uzsver gan nepārtrauktas personīgās attīstības nozīmību, gan iedzīvotāju spēju saglabāt un pastāvīgi uzlabot savu konkurētspēju darba tirgū, tādējādi sekmējot arī uzņēmumu izaugsmi un pielāgošanos tautsaimniecības izmaiņām. NAP indikatori paredz, ka 2024.gadā formālajā vai neformālajā izglītībā piedalīsies 51% iedzīvotāju, bet 2027.gadā jau 54%.¹¹⁷ Virziens paredz pieaugušo intereses un iesaistes pieaugušo izglītībā veicināšanu, "stiprinot kvalitatīvu un elastīgu pieaugušo izglītības piedāvājumu un paplašinot pieejamību, tam efektīvi izmantojot izglītības iestāžu un pieaugušo izglītības centru resursus, veidojot prasmju fondus, sekmējot darba devēju un nozaru ieguldījumu un nodarbināto motivāciju, nodrošinot t.s. otrās iespējas izglītību atbilstoši darba tirgus

¹¹⁴ https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/Latvija_2030_6.pdf

¹¹⁵ Digital Economy and Society Index (DESI) 2022

¹¹⁶ Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI) 2022. gadā: Latvija

¹¹⁷ https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

tendencēm".¹¹⁸ NAP uzsver ne vien pieaugušo izglītības kompetenču apguvi, bet arī ārpus formālās izglītības iegūto kompetenču atzīšanu, elastīga mācību piedāvājuma attīstību.

leguldījumi nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveidošanai

Šis ir pirmais tik plaša apjoma pieaugušo izglītības projekts, kas īstenots Latvijā un atstāj arī plašu ietekmi – gan tiešu un skaitliski izmērāmu, gan netiešu. Projekta iznākuma un rezultatīvo rādītāju sasniegšanas progress apstiprina projekta efektivitāti. SAM 8.4.1. atbalsta NAP un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas mērķu sasniegšanu dažādos aspektos un atklāj projekta lietderību, kas ne vienmēr precīzi izmērāma (piemēram, indivīda spēja darīt darbu efektīvāk):

- projekta apjoms un iesaistīto nodarbināto skaits veidojis un stiprinājis pieaugušo izglītības kultūru Latvijā kopumā;
- veicināta cilvēkresursu produktivitāte un darba efektivitāte;
- pieaugušo izglītība kļuvusi pieejamāka un paaugstinājušies iedzīvotāju iesaistes rādītāji PI;
- izglītības iestādēs būtiski paplašināts pieaugušo izglītības piedāvājums;
- izglītības iestādes, kas sniedz formālo izglītību, integrējušas pieaugušo izglītību savā darbībā un identificē pieaugušos izglītojamos kā mērķa grupu;
- profesionālā izglītība kļuvusi atvērta pieaugušajiem;
- paaugstinājusies iedzīvotāju motivācija un iesaistes līmenis pieaugušo izglītībā;
- pieaugušo auditorijā pieaugusi apziņa par izglītības nozīmi gan personiskai, gan profesionālai izaugsmei;
- veicināta nodarbināto iedzīvotāju ar zemu izglītības līmeni iesaiste izglītībā, sekmējot šīs grupas plašākas iespējas darba tirgū;
- digitālo kompetenču, kas būtiskas darba tirgū, stiprināšana;
- biežāk tiek izmantotas iespējas atzīt ārpus formālas izglītības iegūtas kompetences.

Iepriekš veikti pētījumi par SAM 8.4.1.¹¹⁹ un citām Latvijā īstenotām pieaugušo izglītības programmām, padziļina izpratni par pieaugušo izglītības projektu lietderību un efektivitāti. LM balstoties uz iepriekš veiktu pētījumu atziņām (eksperimentāla dizaina pētījums ar divām analīzes grupām – intervences grupu, kas saņēmusi konkrētus pakalpojumus (šajā gadījumā izglītību), un kontroles grupu, kas ir līdzīga pēc raksturojuma, taču attiecīgo pakalpojumu nav saņēmusi),¹²⁰ izsaka pieņēmumu, ka vislielāko ietekmi uz iespēju paplašināšanu darba tirgū atstāj ieguldījumi zemu kvalificētu nodarbināto izglītībā apjomīgajās profesionālajās tālākizglītības programmās, kas ļauj iegūt jaunu kvalifikāciju. Pēc LM novērojumiem augsti kvalificētu nodarbināto pieaugušo izglītības aktivitātes atstāj nelielu ietekmi uz viņu situāciju darba tirgū, bet ietekmē darba veikšanas efektivitāti. Attiecīgi var pieļaut, ka arī SAM 8.4.1. Īsākām izglītības programmām ir mazāka ietekme uz iespēju paplašināšanu darba tirgū (piemēram, neformālās izglītības programmas, kas pieejamas līdz 4.kārtai), bet vairāk uz produktivitātes, darba efektivitātes kāpināšanu. Kopumā SAM 8.4.1. vairāk kā 20 tūkstoši dalībnieku mācījušies programmās īsākās kā 100 stundas un vairāk kā 37 tūkstoši – 100-200 stundu programmās. Projektā uzņemto dalībnieku motivācijas izpēte arī liecina, ka 42% vēlas mācīties, lai labāk darītu savu darbu¹²¹ un nodarbināto interese par darba efektivitātes kāpināšanu atbilst projekta mērķim un arī atstāj pozitīvu ietekmi uz tautsaimniecību. Īsākas izglītības programmas objektīvu apstākļu dēļ nodarbinātajiem ir pieejamākas, ērtāk savienojamas ar darbu. Izglītības iestādes labprāt atgrieztos pie neformālo izglītības programmu īstenošanas, kas ir gan pieprasītas, gan to formāts pieļauj izstrādāt mazāk apjomīgiem tematiem veltītas izglītības programmas.

Pamatojoties uz iepriekš veikto pētījumu atziņām,¹²² LM pieļauj, ka intervence uz nodarbinātajiem, kuri iegūst kvalifikāciju ar būvniecību un sociālo aprūpi saistītās profesijās, atstāj vislielāko ietekmi uz izglītojamo darba tirgus iespējām. Tā SAM 8.4.1. būvniecībā uzņemti 6 600 nodarbinātie, 2 001 – profesionālās tālākizglītības programmā, 1 905 profesionālās pilnveides programmā, pārējie neformālās izglītības programmās, savukārt veselības un sociālās aprūpes nozarē 499 – visi profesionālās tālākizglītības programmā (VIAA dati uz 02.01.2023.).

¹¹⁸ https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

¹¹⁹ https://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/BISS_zinojums_pieauguso_izglitiba_2020.pdf

¹²⁰ Eksperimentālā pētījuma dizaina principos balstīta kontrfaktuālā analīze metode ieguldījumu efektivitātes mērījumiem iepriekš izmantota SAM 7.1.1. izvērtējumā

http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Petijums_ES_fondu_ieguld_ilgtspej_kvalit_darbsp_mobilut_un_lietder_efektiv.pdf

¹²¹ VIAA prezentācija "Eiropas Sociālā fonda projekta "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide" pieredze pieaugušo izglītības veicināšanā" EPALE seminārā 11.10.2022., <https://epale.ec.europa.eu/lv/content/publicets-informativa-seminara-pieauguso-izglitiba-aktualitates-medijpratiba-musdienu>

¹²² Eksperimentālā pētījuma dizaina principos balstīta kontrfaktuālā analīze metode ieguldījumu efektivitātes mērījumiem iepriekš izmantota SAM 7.1.1. izvērtējumā

http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Petijums_ES_fondu_ieguld_ilgtspej_kvalit_darbsp_mobilut_un_lietder_efektiv.pdf

"Nodarbināto pieaugušo ar zemu kvalifikāciju efektīvākas iesaistes mācībās izvērtējumā"¹²³ secināts, ka gandrīz pusi no zemas kvalifikācijas mērķa grupas veidojusi pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas iekārtu un mašīnu operatori, kuri arī pēc mācībām lielā mērā saglabāja šo profesiju. Savukārt analizējot raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieku grupu (9.pamatgrupa), secināts, ka 6 mēnešus pēc mācību noslēguma viņi var būt uzsākuši darbu kādā no 8. pamatgrupas profesijām, kas, lai gan zema kvalifikācija, no nodarbinātā viedokļa ir izaugsme.

Ja SAM 8.4.1. izglītības programmu piedāvājumā varēja nokļūt tikai darba tirgus vajadzībām atbilstošas programmas, tad jāsecina, ka iegūtā izglītība atstājusi ietekmi uz nodarbināto produktivitāti, bet daļai mācību dalībnieku, īpaši grupā ar zemu izglītības līmeni, arī paplašinājusi iespējas darba tirgū.

Nacionālās attīstības plānošanas dokumenti uzsver ne vien personiskās attīstības nozīmi, bet jo īpaši pieaugušo izglītības sasaisti ar darba tirgus vajadzībām. Mācību piedāvājums kopumā balstīts uz darba tirgus vajadzībām, bet atsevišķi neparedz mehānismus, kas nodrošinātu, ka nodarbinātajiem jāapgūst ar profesionālo darbību saistīts saturs, jo mācību izvēles izdara indivīds. Darba devēju skatījumā darba tirgum nepieciešamo prasmju definēšana ir instruments, kā vajadzīgās prasmes integrēt nodarbināto izglītībā, un tādējādi pozitīvi ietekmē tautsaimniecību, tai pat laikā tiek norādīts, ka esošā pieeja negarantē, ka gala labuma saņēmēji izvēlēties mācīties programmās, lai izmantotu zināšanas un prasmes profesionālajai darbībai. Darba devēju pārstāvji norāda: *"Cilvēki pamatā mācījās to, ko viņi personiski gribēja. Šīs mācīšanās saskanēja ar darba tirgus vajadzībām, taču ne obligāti šīs prasmes pēc tam tika pielietotas darba vietā. Tā ir indivīdu izvēle mācīties un viņi paši pēc tam domā, ko ar šīm zināšanām darīt."*

ESF fondu ieguldījuma mērķis ir finansēt tikai darba tirgum vajadzīgu prasmju apgūšanu, tai pat laikā indivīda tiesības uz brīvu programmas izvēli (profesionālai pilnveidei esošajā nodarbinātības jomā, vai pilnveidei, kas ļautu mainīt jomu tuvākā vai tālākā nākotnē, uzsākt savu uzņēmējdarbību u.tml.) padara šo grūti izmērāmu. Pēc VAAA nodarbināto aptaujām gan redzams, ka visbiežāk nodarbinātie izglītojas ar mērķi efektīvāk darīt darbu vai mainīt profesiju.

Interviju laikā no vairākām iesaistītajām pusēm izskanēja, ka, lai vēl vairāk tuvinātu apgūto prasmju un zināšanu darba tirgus vajadzībām, nepieciešama lielāka nozaru un NEP iesaiste – līdzšinējos procesos no darba devēju pārstāvjiem tiek prasīta detalizēta informācija, bet atdeve no tās ne vienmēr redzama. Iespējams, šeit veidojas disbalanss, kad darba devējus pēc būtības nepieciešams iesaistīt mācību vajadzību definēšanā, tai pat laikā gaidas, kas rodas no šīs iesaistes, netiek apmierinātas. Būtiska ir abpusējības principa ievērošana – skaidri definēti sadarbības mērķi, ierobežojumi un ieguvumi abām pusēm.

Atšķirīgi ir skatījumi par dažāda veida izglītības organizāciju pienesumu projektā. Kā secināts "Nodarbināto pieaugušo ar zemu kvalifikāciju efektīvākas iesaistes mācībās izvērtējumā"¹²⁴ SAM 8.4.1. ir palielinājusies privāto izglītības piedāvātāju aktivitāte, saskatot šeit komercdarbības potenciālu, taču šīm organizācijām ir vāja interese par nodarbinātajiem ar zemu kvalifikāciju, bezdarbniekiem un sociālās atstumtības riska grupām. Līdz ar to būtu jāvērtē, kā stiprināt ilgtermiņīgāka piedāvājuma iespējas caur valsts un pašvaldību izglītības organizācijām. Arī LM atbalsta viedokli, ka šādā projektā būtu jānodrošina valsts un pašvaldības profesionālo izglītības iestāžu lielāka iesaiste, jo tieši tur koncentrēts gan mācību aprīkojums, gan pedagogi. Darba devēju pārstāvji norāda, ka darba tirgus vajadzības ir dinamiskas, līdz ar to darba devēju pieprasījumu ne vienmēr spēj apmierināt izglītības piedāvātāji Latvijā.

Var izteikt pieņēmumu, ka plašais pieaugušo izglītības piedāvājums par pieejamu cenu ir mainījis izglītības tirgu kopumā. Vairāku izglītības iestāžu pārstāvji atzīst, ka kļuvis grūtāk pārdod pieaugušo izglītības pakalpojumus par pilnu maksu - SAM 8.4.1. ir tik apjomīgs, ka ietekmējis indivīda gatavību un vēlmi maksāt par izglītību (jeb vismaz par daļu no izglītības – atkarībā no piedāvājuma specifikas). Netiešā veidā var tikt ietekmēts arī pieprasījums pēc formālās izglītības – augstskolu studiju programmām. Tai pat laikā citas izglītības iestādes uzsver, ka SAM 8.4.1. atbalsts mērķa grupām nav būtiski ietekmējis pieprasījumu no korporatīvo klientu puses. Reaģējot gan uz paplašinātā PI piedāvājuma ietekmi uz formālo izglītību, gan domājot par pieaugušo izglītības principus atbalstošu, elastīgu un iekļaujošu formālo izglītību, IZM jāvērtē iespējas ieviest Latvijā mikrokredītus (angl. *Microcredentials*),¹²⁵ kas šobrīd jau legalizēti virknē ES valstu.

Gan privātās, gan valsts un pašvaldību izglītības organizācijas projekta mērķiem attīstīja savu PI piedāvājumu, arī palielināja darbinieku skaitu, formālajā izglītībā ienākusi jauna izglītojamo mērķa grupa – pieaugušie. Vairāku izglītības iestāžu pārstāvji uzsver, ka īpaši sagatavojuši pedagogus darbam projektā, piemēram, iesaistot nozaru profesionāļus un nodrošinot viņiem pedagoģisko kompetenču pilnveidi. Svaigā PI organizēšanas pieredze ir augstākās izglītības transformācijas procesā – kā izglītības iestāžu solis ceļā

¹²³ https://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/BISS_zinojums_pieauguso_izglitiba_2020.pdf

¹²⁴ https://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/BISS_zinojums_pieauguso_izglitiba_2020.pdf

¹²⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9237-2022-INI/en/pdf>

uz personalizētāku, individualizētāku izglītības piedāvājumu nākotnē,¹²⁶ kurā cieši savijas darba tirgus vajadzības un sociālās izmaiņas. Vispilnīgāk šīs iespējas spējušas izmantot augstākās izglītības iestādes galvaspilsētā, kur ir koncentrēti gan cilvēkresursi vai lielāka izglītojamo plūsma.

Līdz projekta noslēgumam atlicis nepilns gads – jau sasniegti plānotie rezultāta rādītāji mērķa grupai nodarbināto personu skaits vecumā no 25 gadiem, kas saņēmušas ESF atbalstu dalībai mācībās pieaugušo izglītībā, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni, kā arī par 71 % sasniegti rezultāta rādītāji mērķa grupai nodarbināto personu ar zemu izglītības līmeni vecumā no 25 gadiem, kas saņēmušas ESF atbalstu dalībai mācībās pieaugušo izglītībā. Sadarbības partneri nesaņem 90-95% finansējumu¹²⁷ par mācību dalībniekiem, kas apguvuši izglītības programmu daļēji vai pilnībā, taču nav nokārtojuši gala pārbaudījumu. Šādi finansējuma piešķiršanas nosacījumi izglītības iestādēm līdz pat izglītības programmas noslēgumam neļauj prognozēt atgūstamo izmaksu apjomu, un tādēļ tās spiestas: 1) būt piesardzīgas izdevumu radīšanā (piemēram, ierobežot atalgojumu mācītbspēkiem, sašaurināt mācītbspēku loku, kurus var atļauties); 2) pašas segt tos izdevumus, ko radījuši dalībnieki, kas uzņemti projektā, bet izglītības programmu nepabeidz.

Kopsavilkums

Tabula 19. SAM 8.4.1. efektivitāte un ietekme

Rādītājs	Ietekme uz indivīda personisko izaugsmi	Ietekme uz indivīda iespējām darba tirgū	Ietekme uz pieaugušo izglītības piedāvājumu	Ietekme uz pieaugušo izglītības pieejamību	Ietekme uz mūžizglītības kultūras veidošanos
Nodarbināto personu skaits vecumā no 17 gadiem, kas saņēmušas ESF atbalstu dalībai mācībās pieaugušo izglītībā, izņemot nodarbinātos ar zemu izglītības līmeni	Nodarbināto aptaujas norāda uz ļoti būtisku ietekmi uz personisko izaugsmi	Nodarbinātajiem ar augstu izglītības līmeni darba tirgus iespējas paplašinās un / vai radīts pamats saglabāt darbu, bet tomēr lielāka ietekme ir uz darba efektivitāti	Nav attiecināms	Būtiski paplašinājusies PI pieejamība Latvijā kopumā, bet jo īpaši galvaspilsētā, kur koncentrēta lielākā daļa piedāvājuma. Attālināts PI piedāvājums uzlabo pieejamību reģionos	Projekts kopumā būtiski palielinājis interesi par pieaugušo izglītību un veicinājis PI kultūras veidošanos Latvijā
Nodarbināto personu ar zemu izglītības līmeni skaits vecumā no 17 gadiem, kas saņēmušas ESF atbalstu dalībai mācībās pieaugušo izglītībā	Būtiska ietekme	Iespējas darba tirgū ir uzlabojošas, īpaši tas attiecināms ir specifiskās jomās nodarbinātajiem ar zemām prasmēm	Nav attiecināms	Nodarbinātajiem šajā grupā ir paplašinājusies izglītības pieejamība, taču projekts ierobežoti spēj mazināt šķēršļus, ko rada digitālo prasmju trūkums, neprasme mācīties, personiskie un situatīvie faktori (darba grafiks u.c.)	Dalība PI aktivitātēs būtiski veicina mūžizglītības kultūras veidošanos
Nodarbinātie, kas papildinājuši izglītību izmanto projekta rezultātus	Nav attiecināms	Būtiska ietekme	Nav attiecināms	Nav attiecināms	Pieaugošs izglītības iestāžu skaits, kas attīsta PI piedāvājumu ir būtisks mūžizglītības
Izglītības iestāžu iesaiste pieaugušo izglītībā	Nav attiecināms	Nav attiecināms	Izglītības iestādes ļoti būtiski attīstījuši PI piedāvājumus un pieaugusi pieaugušo kā mērķa grupas nozīme izglītības iestāžu darbā	Izglītības iestāžu dalība projektā būtiski palielinājusi PI pieejamību (fizisko, finansiālo, piedāvājuma daudzveidības)	

¹²⁶ <https://www.forbes.com/sites/glennlopis/2022/09/14/the-future-of-higher-education-what-it-means-for-students-and-educators/?sh=4ebc7c1f502a>

¹²⁷ Izglītības iestādes no visiem, kuri uzsāk mācības (izņemot no personām no maznodrošinātām māsaimniecībām, kas ir neliela daļa), saņem līdzmaksājumu 5% vai 10% apmērā, kas paliek izglītības iestādei arī tad, ja nodarbinātais nesaņem apliecinājumu par programmas apguvi

					kultūras attīstībai
--	--	--	--	--	---------------------

Datu avots: KP VIS, CSE COE

- ļoti būtiska ietekme
- būtiska ietekme
- vidēji būtiska ietekme
- nebūtiska ietekme
- nav iespējams noteikt

6. PROJEKTU IEVIEŠANĀ IZMANTOTO PIEEJU PRIEKŠROCĪBAS UN TRŪKUMI

Izvērtējuma jautājums

Kādas ir 8.PV projektu ieviešanā izmantoto pieeju priekšrocības un trūkumi, kāds ir administratīvais slogs projekta īstenošanas un pēcuzaudzības stadijā, vai un kā projektu ieviešanu ietekmēja izmaiņas specifisko atbalsta mērķu īstenošanas normatīvajos aktos?

Galvenie secinājumi

Augstākā izglītība

- Attiecībā uz administratīvo slogu SAM 8.1.1. un SAM 8.1.4. projektu īstenošanā respondentu All un koledžu **vērtējums ir 6,4** (skalā 1-10), norādot, ka projekta sagatavošana bija apjomīgs darbs, tostarp izmaksu un ieguvumu analīzes sagatavošana. Būtiski resursi tika patērēti dokumentu kārtīšanai, sēžu protokolēšanai, iepirkumu uzraudzībai utt. Gan projektu sagatavošanā, gan īstenošanā tika ieguldīti cilvēkresursi, kuriem nebija iespējams veikt atalgojuma samaksu no projekta finansējuma. Tomēr pozitīvi ir tas, ka respondenti atzīst, ka **kopumā administratīvais slogs atbilst apjomam**, kāds nepieciešams, lai varētu pārliecināties par iegādātā aprīkojuma un uzlabotās infrastruktūras uzturēšanu atbilstoši projekta mērķiem. Daudzos gadījumos, kā priekšrocība tiek minēta **veiksmīgā sadarbība ar CFLA**, kas balstīta uz abpusēju sapratni.

Administratīvo slogu projekta **pēcuzaudzības laikā** uz izvērtējuma brīdi ir **grūti novērtēt**, jo daļa projektu vēl ir īstenošanas (līguma) stadijā, bet vairums projektiem, kuru īstenošana jau ir pabeigta, pēcuzaudzības process ir tikai perioda sākumā. **Administratīvā sloga palielināšanos pēcuzaudzības periodā** noteikti radīs papildinošās saimnieciskās darbības uzskaitē.

- Respondenti All un koledžas norāda, ka SAM 8.1.1. un SAM 8.1.4. projektu sagatavošanu un īstenošanu **izmaiņas normatīvajos aktos nav ietekmējušas**.
- **Sadarbība ar CFLA** tiek neviennozīmīgi vērtēta 8.2. IP ietvaros, īpaši sarežģītā komunikācija ar CFLA darbiniekiem, izmantojot vienīgi KP VIS sistēmu kā komunikācijas instrumentu, garī jautājumu izskatīšanas termiņi, kā arī gadījumi, kad vairākkārtīgi mainās CFLA atbildīgie darbinieki, kas atkārtoti pieprasa jau iepriekš iesniegtu informāciju. **Kā priekšrocība būtu vērtējama nemainīga CFLA atbildīgā darbinieka nodrošināšana** visā projekta ieviešanas laikā, kas ne vienmēr ir iespējams.
- **Studiju programmu sadrumstalotības un fragmentācijas mazināšanas pasākumi** ir bijuši svarīgi All studiju procesa reformu virzīšanai. Tomēr lielai daļai All tas ir bijis sarežģīts un izaicinājumu pilns process, kas nepieciešams, lai kvalificētos SAM 8.2.1. finansējuma saņemšanai jaunu studiju programmu veidošanai. Nākotnē šis process būtu jāpadara elastīgāks, strikti nenosakot noteiktu skaitu vai daļu programmu fragmentācijas samazināšanai. Tikai pēcuzaudzības periodā, kad programmās būs pirmie absolventi, lielākajā daļā programmu varēs vērtēt, kādi ir to rezultāti.
- **Ārvalstu pasniedzēju piesaistīšana** lielā daļā gadījumu ir bijusi sarežģīta gan augsto izmaksu, gan arī projektu īstenošanā noteikto prasību dēļ, kuras būtu jāpadara elastīgākas un jādod All lielāka rīcības brīvība. Kā priekšrocība minama iespēja projektu ietvaros nodrošināt Augstskolu likumā noteikto prasību ārvalstu pasniedzēju piesaistei. Pēcuzaudzības periodā pastāv risks, ka visas All nespēj nodrošināt, lai ārvalstu pasniedzēji turpinātu darbu vismaz 6 mēnešus pēc projekta beigām, jo tām nav pietiekamas finanšu kapacitātes saglabāt tādu atalgojumu, kā projekta laikā, kā arī ārvalstu pasniedzēji tomēr pamatā vēlas strādāt savās augstskolās.
- **Stažēšanās uzņēmumos** ir bijusi ļoti laba iespēja, bet vairumā gadījumu grūti īstenojama gan ievērojamo noteikto obligāto stundu prasību dēļ katram stažierim, gan tāpēc, ka stažēšanās iespējama vien pasniedzēju brīvajā laikā, kas netiek apmaksāts. Stažēšanās īstenošanai pietrūka izstrādāta vienota metodika, kā arī nav bijusi prasība veikt stažēšanās aktivitāšu novērtējumu un dalībnieku apmierinātības aptaujas.

- 8.2. IP projektiem kopumā nebija paredzēta **projektu rezultātu izvērtēšana**, kas ir svarīgs kvalitātes novērtēšanas pasākums (izņemot SAM 8.2.3. 1.kārtu). Nākotnē būtu nepieciešams ieviest kā obligātu prasību projektu īstenošanai, lai varētu izvērtēt sasniegtos rezultātus un saprast, kā iegūt vēl lielāku efektivitāti un lietderību no iegūtajiem rezultātiem. Nemot vērā, ka daudzas aktivitātes turpinās vēl pēc ES fondu plānošanas perioda beigām (reizēm jaunās studiju programmas tikai tad tiek uzsāktas), šāds izvērtējums būtu jāveic gan starpposmā, gan projekta nobeigumā.

Profesionālā izglītība

- Attiecībā uz administratīvo slogu SAM 8.1.3. projektu īstenošanā respondentu PII **vērtējums ir 6,1** (skalā 1-10), norādot, ka tas ir **atbilstošs īstenojamam projektam**. Respondentu PII norāda, ka papildus slogu radīja izmaksu pieaugums, kas lika dokumentus atkārtoti pārskatīt un veikt izmaiņas. Kā priekšrocības tiek minēta **veiksmīgā sadarbība ar CFLA un sadarbības partneri - VIAA**.
- Administratīvo slogu projekta pēcuzaudzības laikā uz izvērtējuma brīdi ir **grūti novērtēt**, jo daļa projektu vēl ir īstenošanas (līguma) stadijā, bet vairums projektiem, kuru īstenošana jau ir pabeigta, pēcuzaudzības process ir tikai perioda sākumā. **Administratīvā sloga palielināšanos pēcuzaudzības periodā** noteikti radīs papildinošās saimnieciskās darbības uzskaitē. Projektu īstenošanai norāda, ka joprojām izaicinājums un papildus resursu ieguldījums nepieciešams, lai izprastu papildinošo saimniecisko darbību uzskaiti un attiecināmību.
- PII respondenti norāda, ka SAM 8.1.3. projektu sagatavošanu un īstenošanu izmaiņas **normatīvajos aktos nav ietekmējušas**.
- **Būtiskāko dokumentu apjomu**, detalizētās atskaitīšanās prasības, attieksmes dēļ un pārāk birokrātisku uzraudzības iestāžu (CFLA) pieeju kritizē lielākā daļa 8.2. IP projektu ieviesēju un finansējuma saņēmēju pat tad, ja ievērojamas problēmas šajā ziņā nav bijušas. Īpaši problemātiski tas ir bijis PII sakarā ar nepietiekamu kapacitāti un zemu atbalstu administratīvajām izmaksām. Darba devēju gadījumā ir bijuši piemēri, kad uzņēmumi ir atteikušies piedalīties projektā tieši ņemot vērā paredzamos izaicinājumus, kas saistīti ar ES finansēto projektu atskaitīšanās kārtības nosacījumiem. Grūtības ir bijušas arī valsts budžeta iestādēm to zemās kapacitātes un ierobežoto resursu dēļ projektu pieteikumu sagatavošanā un projektu īstenošanā. Kā priekšrocības minama projektu ieviesēju iepriekšējā pieredze darbā ar CFLA un tās darbinieku profesionalitāte.
- PII pasniedzēju **stažēšanās aktivitātes ir nozīmīgas**, tomēr piedāvātajā finanšu modelī ļoti grūti īstenojamās, jo stažēšanās aktivitātes varēja tika īstenošanas tikai no darba brīvajā laikā, ko mācību procesa dēļ ir bijis grūti organizēt.

Vispārējā izglītība

- Attiecībā uz administratīvo slogu SAM 8.1.2. projektu īstenošanā respondentu - pašvaldību, kas īstenoja projektus, **vērtējums ir 5,8** (skalā 1-10), norādot, ka projekta īstenošanas laikā daudz laika nākas veltīt skaidrojumu sagatavošanai sadarbības iestādei. Regulāri ir jāsniedz skaidrojumi par iesniegtajiem maksājumu pieprasījumiem, veiktajiem iepirkumiem u.c. projekta norisēm. Atsevišķi respondenti norāda, ka būtisku administratīvo slogu radīja papildus izmaksu koordinēšana, piesaistot papildus nepieciešamo finansējumu un koordinējot finansējuma sadalījumu pa budžeta pozīcijām. Būtisku administratīvo slogu rada arī projekta izmaksu attiecināmības dalīšana un neskaidrības saimnieciskās darbības attiecināšanā. Kā priekšrocības tiek minēta projekta darba grupas **dalībnieku pieredze** iepirkumu veikšanā, būvniecības projektu vadīšanā, laba **sadarbība ar CFLA**, kas nodrošināja profesionālu pieeju un savlaicīgas konsultācijas.
- Administratīvo slogu projekta pēcuzaudzības laikā uz izvērtējuma brīdi ir **grūti novērtēt**, jo daļa projektu vēl ir īstenošanas (līguma) stadijā, bet vairums projektiem, kuru īstenošana jau ir pabeigta, pēcuzaudzības process ir tikai perioda sākumā. Tomēr respondenti sniedza viedokli, ka attiecībā uz papildinošās saimnieciskās darbības uzraudzību diskusija ir atvērta, jo trūkst skaidru kritēriju (vai vadlīniju), kas traucē pamatot tieši izglītības iestāžu, t.sk. sporta ēku, saimnieciskās darbības identificēšanu, nodalīšanu un aprēķināšanu.
- Atsevišķas respondentu pašvaldības norāda, ka SAM 8.1.2. projektu sagatavošanu un īstenošanu **izmaiņas normatīvajos aktos ir ietekmējušas**, piemēram, grozījumi Būvniecības likumā. Atsevišķos gadījumos izmaiņu normatīvajos aktos rezultātā bija jāveic izmaiņas būvprojektā, kas savukārt izraisīja nepieciešamību veikt būvprojekta papildus ekspertīzi. Kopumā šīs darbības ietekmēja gan projekta kopējo īstenošanas termiņu, gan izmaksas.

- Tā kā visiem IP 8.3. SAM ieviestiem projektiem (izņemot SAM 8.3.6.) sadarbības partneri bija pašvaldības, tad **pašvaldību administratīvi teritoriāla reforma** un pašvaldību apvienošana ieviesa īslaicīgas neskaidrības par sadarbības modeli, kamēr notika pašvaldības apvienošanās process un tika izveidota jaunās pašvaldības administratīvā struktūra.
- ES fondu projektu ieviešana ir jāplāno arī no **gala labuma guvēju un sadarbības partneru perspektīvas**, lai pašvaldības un izglītības iestādes spētu salāgot resursus un veltīt pienācīgu uzmanību visu aktivitāšu ieviešanai. Vairāku apjomīgu, nacionālās ietekmes projektu ieviešana vienlaikus rada lielu slodzi gan izglītības iestādēm, gan pašvaldību izglītības pārvaldēm.

Pieaugušo izglītība

- Uz izvērtējuma sagatavošanas brīdi, projekta ieviesējs VIAA turpina SAM 8.4.1. projekta īstenošanu un pēcuzaudzības periods vēl nav vērtējams. Savukārt izglītības iestāžu viedoklis par administratīvo slogu, kas saistīts ar izglītības programmu piedāvāšanu un īstenošanu projektā, nav viennozīmīgs, jo daļa izglītības iestādes norāda uz lielu administratīvo slogu, bet daļa uz samērīgu.
- Mācību piedāvājuma vajadzību definēšanai un uzturēšanai atbilstoši darba tirgus prasībām IZM izveidojusi **Pieaugušo izglītības pārvaldības padomi**. Mācību vajadzību analīze tiek balstīta atbilstoši darba tirgus pieprasījuma raksturojošiem datiem un prognozēm. VIAA projekta ietvaros ir ieviesusi praksi pēc katras apmācību kārtas veikt izvērtējumu un iniciēt izmaiņas projekta nosacījumos, ja tādas nepieciešamas.
- Izglītības organizācijas sagaida, ka situācijā, ja dalībnieks pēc paša iniciatīvas pārtrauc mācības, **izdevumi tiek kompensēti daļēji** vai nu par projekta vai paša mācību dalībnieka līdzekļiem – pretējā gadījumā esošais finansējuma piešķiršanas nosacījums nemotivē izglītības iestādes piedalīties aktivitātēs.

Plašāka analīze pieejama ziņojuma pielikumā Nr.18.

7. COVID-19 PANDĒMIJAS IETEKME UZ ES FONDU IEGULDĪJUMU MĒRĶU SASNIEGŠANU

Izvērtējuma jautājums

Kā Covid-19 pandēmijas radītie apstākļi ir ietekmējuši ieguldījumu mērķu sasniegšanu.

Galvenie secinājumi

Augstākā izglītība

- Covid-19 pandēmijas noteiktie ierobežojumi **visvairāk ietekmēja mobilitāti**, t.sk. stažēšanos, pieredzes apmaiņas, ārvalstu lektoru lekciju pasniegšanu uz vietas Latvijā u.c. Tajā pašā laikā iespēja īstenot pasākumus attālināti bija zināms ieguvums, jo ļāva vieglāk un ērtāk īstenot tādas aktivitātes kā ārvalstu lektoru vieslekcijas, kas klātienē būtu daudz sarežģītāk, ņemot vērā šī pasākuma augstās izmaksas.
- Projekta ieviešanu ietekmēja Covid-19 laikā ieviestās piespiedu dīkstāves darbiniekiem, kuri nevēlējās vakcinēties. Kopumā Covid-19 noteiktie ierobežojumi **nav jūtami ietekmējuši** projektu ieviešanu, plānotās aktivitātes tika ieviestas un mērķi sasniegti. Tas bija iespējams, pateicoties iespējai pagarināt projektu ieviešanas termiņus un pārplānot aktivitātes.

Profesionālā izglītība

- Covid-19 pandēmijas dēļ ieviestie ierobežojumi visvairāk **ietekmēja darba vidē balstītās prakses un mācības**, kas lielākajā daļā gadījumu šajā laikā nebija iespējamas, kā arī savas specifikas dēļ nav attālināti organizējamās. Noteiktie ierobežojumi arī samazināja iesaistīto darba devēju skaitu, jo daudzi atteicās strādāt attālināti, kā arī izaicinājumus radīja tas, ka valsts līmenī nebija saskaņotas un vienādas prasības izglītības iestādēs un darba vietās.
- Covid-19 pandēmija **veicināja projektu ieviešanu un PII digitalizāciju** un spējas darboties digitālajā vidē, uz ko pirms PII nebija gatavas un kas savukārt radīja sarežģītumus, uzsākot attālināto darbu un mācības. Neskatoties uz pandēmijas ietekmi, projektu aktivitātes tika ieviestas un noteiktie mērķi vairumā gadījumu sasniegti.

Vispārējā izglītība

- Covid-19 pandēmijas noteiktie ierobežojumi **visvairāk ietekmēja klātienē nodarbību norisi, mācību ekskursijas** - aktivitātes, kurās klātienē elements ir būtisks procesa kvalitātes nodrošināšanai. Visas projekta aktivitātes, kuras bija iespējams veikt attālināti, būtiski nesamazinot kvalitāti, tika pārceltas uz attālināto formātu. Ierobežojumi skāra arī Latvijas **dalību starptautiskos pētījumos** un negatīvi ietekmējot pētījumos paredzēto datu ievākšanas cikliskumu.
- Covid-19 pandēmija un ierobežojumi **veicināja izglītības sistēmas digitalizāciju**, jo mācību process bija jānodrošina attālināti. Covid-19 ierobežojumi veicināja centralizētas digitālas platformas veidošanu ar visaptverošu pieeju mācību līdzekļiem (skolo.lv; tavaklase.lv; mape.lv).
- Covid-19 ierobežojumi radīja papildus riskus tām mērķa grupām, kas jau ir pakļautas atstumtības riskam (piemēram, NEET jauniešiem un PMP).

Pieaugušo izglītība

- **Projektu ieviešanas nosacījumi tika pielāgoti Covid-19 apstākļiem**, tika izsludināta attālinātā kārtā ar mērķi sniegt atbalstu Latvijas iedzīvotājiem. Attālinātajā kārtā pirmo reizi varēja pieteikt All studiju kursu vai studiju moduli, kas paplašināja piedāvājumu pieaugušo izglītībai.
- Uzņemto nodarbināto skaits dažādās izglītības programmās liecina, ka Covid-19 ietekmē **pieprasījums pēc programmām kopumā nav bijis būtiski mazāks** kā iepriekšējās kārtās, taču krities uzņemto personu ar zemu izglītības līmeni skaits. Piedāvātās mācību iespējas attālinātā kārtā ierobežoja līdzdalību mācībās grupām ar zemām digitālajām prasmēm, taču tai pat laikā padarīja mācības pieejamākas – strādājošie varēja izvēlēties izglītības programmu neatkarīgi no viņu faktiskās dzīves vietas un tā brīža atrašanās vietas.

Plašāka analīze pieejama ziņojuma pielikumā Nr.19

8. PIELIKUMS – GADĪJUMU ANALĪZE

8.1. Ieguldījumi vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūrā – SAM 8.1.2.

Izvērtējuma jautājums

Cik lielā mērā SAM 8.1.2. projekti papildina pašvaldību ieguldījumus izglītības jomā, salīdzinot izglītības iestādes, kas modernizētas SAM 8.1.2. projektu ietvaros ar pārējām. Sniegti priekšlikumi par līdzīga veida investīciju programmu īstenošanas nepieciešamību.

Galvenie secinājumi

- Pašvaldības veic investīcijas izglītības iestāžu infrastruktūrā, tomēr atzīst, ka tās ir salīdzinoši nelielas. Visu nepieciešamo investīciju īstenošanai pašvaldībai finanšu līdzekļu nepietiek, tāpēc tiek veikti tikai paši **kritiskākie ieguldījumi izglītības iestāžu infrastruktūras uzturēšanā**, pārsvarā dažādi remontdarbi. Bieži izglītības iestāžu telpas un aprīkojums ir fiziski un morāli novecojis. Tāpēc **ES struktūrfondu pieejamībai ir kritiska loma** pašvaldības izglītības iestāžu infrastruktūras sakārtošanā, uzlabošanā un attīstībā.
- Pašvaldības vērtējumā atšķirības starp izglītības iestādēm, kas modernizētas SAM 8.1.2. ietvaros un pārējām pašvaldības izglītības iestādēm, **ir ļoti būtiskas**, jo pašvaldībai nav finansiālas iespējas veikt nepieciešamos ieguldījumus visu izglītības iestāžu modernizācijā. Tāpēc pašvaldība izmanto modernizēto izglītības iestāžu infrastruktūru (aprīkojumu, iekārtas, kabinetus) arī citu izglītības iestāžu mācību procesa īstenošanā, organizējot atsevišķas mācību stundas, pārbaudījumus, olimpiādes modernizētajā infrastruktūrā.
- Skolēnu **sekmes vispārējās izglītības iestādēs nav tieši atkarīgas** no SAM 8.1.2. ietvaros veiktajiem ieguldījumiem. Iespējams, ka moderna infrastruktūra izglītības iestādē var ietekmēt izglītojamo pašsajūtu, radot pozitīvas izmaiņas skolēnos un kopumā vairojot interesi par mācībām, tomēr valsts pārbaudījumu rezultātos tiešas likumsakarības izglītojamo sekmēm ar ieguldījumiem infrastruktūrā nav konstatējam.
- SAM 8.1.2. „Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi” vai līdzvērtīgas investīcijas būtiski papildina pašvaldības ieguldījumus izglītības jomā, un šādas investīcijas un darbības **programmas ir turpināmas** arī nākamajā ES struktūrfondu plānošanas periodā ar mērķi uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi un veicināt šo iestāžu attīstību un izglītības kvalitātes paaugstināšanu.
- Tomēr, lai investīcijas pašvaldības izglītības iestādēs varētu uzskatīt par **mērķtiecīgām un lietderīgām**, pašvaldībai jāizstrādā attiecīgie ilgtermiņa un vidēja termiņa plānošanas dokumenti (piemēram, Izglītības nozares attīstības stratēģija), kas dotu skaidru priekšstatu par pašvaldības izglītības iestāžu turpmākās darbības plānoto attīstību.

8.2. Ieguldījumu ietekme uz vispārējās izglītības izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai atbalsta palielināšanai - SAM 8.3.2.

Izvērtējuma jautājumi

Vai un kā sniegtais atbalsts ir ietekmējis dalībnieku skaitu mācību priekšmetu olimpiādēs un zinātniski pētnieciskajā darbībā.

Vai izglītības iestādes STEM interešu izglītībai iegādātos robotikas komplektus izmanto arī formālajā mācību procesā, vai un kādus materiāltehniskās bāzes papildinājumus veikusi izglītības iestāde vai pašvaldība robotikas jomā ārpus SAM 8.3.2. "Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai", lai īstenotu SAM 8.3.2. darbības.

Vai un kā sniegtais atbalsts ir ietekmējis STEM interešu izglītības attīstību satura pilnveidē un iesaistītā vecumposma paplašināšanā

Kā Covid-19 pandēmijas radītie apstākļi ir ietekmējuši interešu izglītības programmu piedāvājumu, kāds ir bijis interešu izglītības programmu apmeklējums izglītojamo vidū, t.sk. atbirums un tā iemesli.

Vai un kā investīcijas 8.3.prioritātē uzlaboja situāciju bērnu un jauniešu mācību kavēšanā un priekšlaicīgu mācību pārtraukšanā Latvijā kopumā

Galvenie secinājumi

- Novados ir **pieaudzis olimpiāžu dalībnieku skaits**. Turklāt pieaugums vērojams dabaszinātņu priekšmetos, kā arī angļu valodā. SAM 8.3.2. sniegtais atbalsts ir **tiešā veidā ir veicinājis** Latvijas izglītojamo dalību **starptautiskās olimpiādēs ar izciliem rezultātiem**, kas novērtēti ar zelta sudraba un bronzas godalgām (2022.gadā iegūtas 54 medaļas, no tām 5 zelta), neskatoties uz Covid ierobežojumiem. 8.3.2. SAM ieguldījumu ietekmi apliecina izcilo sasniegumu pieaugošā dinamika starptautiskās olimpiādes kopš 2017.gada (2017.g. - 29 medaļas, 2018.g. – 34 medaļas, 2019.g. – 50 medaļas, 2021.g- 32 medaļas).
- Covid-19 ierobežojumu ietekmē bija ierobežots klātienēs darbs zinātniski pētnieciskā darba izstrādei un izglītības iestādes pielāgojās mācību kursa "Projektu vadība" ar zinātniski pētniecisko darbību, kā rezultātā **dalībnieku skaits zinātniski pētnieciskajā darbībā samazinājās**.
- Covid ierobežojumu pašvaldību finansētais vai līdzfinansētais interešu izglītības piedāvājums palika nemainīgs. Savukārt, **kritums ir vērojams tajās interešu izglītības programmās, kas jāsedz vecākiem pašiem**. Ja interešu izglītības programma tika realizēta vispārīzglītojošās izglītības iestādes telpās, Covid ierobežojumu prasības bija iespējams izpildīt un turpināt interešu izglītības programmu.
- **Ar STEM saistītās pasākuma aktivitātes izglītības iestādēs ir integrētas mācību satura apguves procesā**, galvenokārt matemātikas un dabaszinātņu (piemēram, fizika, datorika) priekšmetos. Izglītības iestādes STEM interešu izglītībai iegādātos robotikas komplektus izmanto arī formālajā mācību procesā, galvenokārt inženierzinātņu un dabaszinātņu priekšmetos. Savukārt jomās, kuras nav iekļautas izglītības standartā - dizains, robotika – izglītības iestādes galvenokārt ir veidojušas mācību saturu papildinošas aktivitātes (piemēram, nometnes, spēles).
- **Interešu izglītības aktivitātes ir pozitīvi ietekmējušas satura daudzveidību un veicinājušas interesi par STEM**. SAM 8.3.2. ietvaros 681 pedagogs ir papildinājis savas zināšanas STEM jomas pasniegšanas kvalitātes uzlabošanai, kas vistiešākā veidā ietekmē gan interešu izglītības, gan formālās izglītības kvalitāti STEM jomās. Pasākuma 8.3.2.2. ietvaros īstenotie pasākumi nodrošināja inovatīvu un kompetences paplašinošu ārpusstundu pasākumu attīstību izglītojamo mācību sasniegumu veicināšanai, īpašu uzmanību pievēršot uz **1.-6.klašu izglītojamo iesaisti**. Pasākuma 8.3.2.2. modelētie dati meiteņu iesaistei STEM satura apgūvē paredz, ka ir iespējams **kāpināt meiteņu interesi par STEM par 25%** salīdzinot pret intereses pieaugumu pasākuma 8.3.2.2. ieviešanas laikā.
- Interviju dati liecina, ka pašvaldības nodrošina iegādātās materiāltehniskās bāzes uzturēšanu (piem., remontdarbus pēc nepieciešamības). Tomēr **VISC rīcībā nav datu par pašvaldību ieguldījuma apjomu**, kas papildina SAM 8.3.2. ieguldījumus. Potenciāli dati par eventuālo pašvaldību ieguldījuma apjomu sniegtu precīzu informāciju par ieguldījumu proporciju.

- Tā kā interešu izglītība ir decentralizēta, jo izglītības iestādei nav jāiegūst licence un izglītības iestādēm ir elastība interešu izglītības programmu veidošanā un realizācijā, tad **nav iespējams apkopot objektīvi pārbaudāmus datus par interešu izglītības izglītojamo atbiruma apjomu un iemesliem interešu izglītības programmās**. Līdz ar to, ja interešu izglītībā tiek veiktas ES fondu investīcijas ir nepieciešams pilnveidot datu apkopošanu par izglītības programmām, to veidu, aptvertajām vecumgrupām, apmeklējuma dinamiku.
- SAM 8.3.2. atbalsts **mikro līmenī** (izglītojamajiem un izglītības iestādēm) ir **veicināja jaunas un sistēmiskas pieejas mācību procesa īstenošanai**, veidojot atbalsta sniegšanas sistēmu un sniedzot atbalstu izglītojamajiem, kuru zināšanas pārsniedz izglītības programmas prasības, gan arī sniedzot atbalstu izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai.

8.3. Ieguldījumi karjeras atbalsta pieejamības uzlabošanā izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs – SAM 8.3.5.

Izvērtējuma jautājums

Vai ieguldījumi SAM 8.3.5. "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" izglītības iestādēs īstenotais atbalsts ir ietekmējis izglītojamo lēmuma pieņemšanu par turpmāko izglītības vai nodarbinātības izvēli; vai pēc projekta noslēguma izglītības iestādēs pašvaldībās ir plāns ilgtspējīgai karjeras attīstības atbalsta nodrošināšanai (vai pedagogi karjeras konsultanti turpinās darbu, vai speciālistu profesionālā pilnveide ir efektīva un pietiekama), kādi pedagogu karjeras konsultantu un karjeras attīstības atbalsta pasākumu finansēšanas modeļi tiek attīstīti un kā šie modeļi nodrošina pakalpojuma ilgtspēju (pieejamību un kvalitāti) izglītojamajiem, kā arī citām pakalpojuma saņēmēju grupām (piemēram, vecākiem).

Galvenie secinājumi

- SAM 8.3.5. "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" izglītības iestādēs īstenotais atbalsts ir **pozitīvi ietekmējis izglītojamo lēmuma pieņemšanu** par turpmāko izglītības vai nodarbinātības izvēli, jo izglītojamie un viņu vecāki labāk izprot karjeras attīstības atbalsta lomu izglītības procesā.
- Projektā iesaistītās pašvaldības ir jau izstrādājušas plānu turpmākajam karjeras atbalstam (piemēram, Valmieras novads), vai arī plāni ir izstrādes procesā kā atsevišķi plāni, vai arī kā papildinājumi esošajiem pašvaldību attīstības dokumentiem.
- Projekta aktivitāšu ietekmē veidojās papildus ieguvumi, jo ekosistēmas dalībnieki, redzot citu projektu dalībnieku sekmes, izlēma rīkoties līdzīgi – **izglītības iestādes**, kuras sākotnēji neiesaistījās, redzot projekta efektus, **izlēma iesaistīties projekta aktivitātēs**.
- Galvenie pedagoga-karjeras konsultanta un karjeras atbalsta finansēšanas modeļi ir: a) pedagogs-karjeras konsultants veic darbu izglītības iestādē, kurā pieņemts darbā; b) pedagogs-karjeras konsultants ir darba tiesiskās attiecībās ar pašvaldību un pienākumus veic vairākās izglītības iestādēs; c) pedagogs-karjeras konsultants pienākumus veic kā papildus pienākumus, kas iekļauti amatu aprakstā vai noteikti ar rīkojumu. **Modeļa izvēlē pašvaldība un/vai izglītības iestāde ņem vērā potenciālo pedagoga-karjeras konsultanta noslodzi un pašvaldības budžeta iespējas**, lai nodrošinātu pakalpojuma pieejamību. Visplašāk izplatīts ir **jauktā tipa finansēšanas modelis**, kur pedagogs-karjeras konsultants pienākumus veic izglītības iestādē, kur izveidota attiecīga amata vietas, kas tiek finansēta kā papilddarbs.

Izvērtējuma jautājums

Vai un kāda ir ieguldījumu ietekme uz profesionālās izglītības iestāžu pedagogu, prakses vadītāju, darba vidē balstītu mācību vadītāju, amata meistarību, nozaru pārstāvju, direktoru, to vietnieku un citu administrācijas pārstāvju turpmāko profesionālo darbu, ietekme uz profesionālās izglītības iestāžu efektīvas pārvaldības principu īstenošanu.

Galvenie secinājumi

- Kopumā projekta ietekme uz noteiktajām mērķa grupām ir vērtējama kā būtiska. Projekta ieguldījumi ir bijuši lietderīgi PII, to pedagogiem, direktoriem, to vietniekiem un citiem PII administrācijas pārstāvjiem; PII audzēkņiem; darba devējiem jeb nozaru pārstāvjiem un to darbiniekiem (uzņēmumu prakšu vadītājiem, uzņēmumu darba vidē balstītu mācību vadītājiem, amata meistariem, vadītājiem un citiem administrācijas pārstāvjiem). Projekts ir **veicinājis PII administratīvās kapacitātes un kvalitātes celšanu**, efektīvas pārvaldības principu īstenošanu un stiprināšanu, sadarbību ar nozarēm un darba devējiem, kā arī lāvis paaugstināt darbinieku kompetences un zināšanu līmeni, tādējādi paaugstinot profesionālās izglītības un iestāžu konkurētspēju Latvijā.
- SAM 8.5.3. projektu ietvaros ir sasniegti visi plānotie mērķi: nodarbināto personu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu mācībām (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari, nozares pārstāvji) - 101% un kvalifikāciju ieguvušo personu skaits pēc dalības ESF mācībās profesionālās kompetences pilnveidei (pedagogi, administrācija, prakses vadītāji, amata meistari un nozares pārstāvji, kas pilnveidojuši profesionālo kompetenci) – 101%.
- Salīdzinot plānoto ESF atbalstu saņēmušo personu skaitu 13 165 (plānots – 13 055), no kuriem 5942 ir unikālas personas, t.sk. 6119 PII pārstāvji ar pedagoģu skaitu PII, kas 2022. gada beigās bija 3786 personas, var secināt, ka projekta ietekme attiecībā uz PII personālu ir būtiska (162%), t.i., vismaz katrs otrais PII pārstāvis ir piedalījies vairāk nekā vienā profesionālās kompetences celšanas pasākumā.
- Projekta rezultātā panākts "*uzrāviens*" profesionālās izglītības kvalitātē, kā arī sadarbībā ar tām tautsaimniecības nozarēm, kurām PII sagatavo jaunus darbiniekus un ko ļoti svarīgi turpināt uzturēt, lai nezaudētu sasniegto rezultātu un spētu turpināt tautsaimniecībai nepieciešamos kvalificētos speciālistus. Nākotnē atbalsts īpaši jāfokusē uz tām profesionālās izglītības jomām, kurās jau tuvā nākotnē paredzams darbaspēka trūkums, īpašu uzmanību veltot tām jomām, kurās PII audzēkņu skaita samazinājums ir bijis ievērojams un kuras ir pieprasītas tautsaimniecībā, jo īpaši inženierzinātnēs, ražošanā un būvniecībā, pakalpojumu jomā, kā arī **veselības aprūpē un sociālajā labklājībā**.

9. ES FONDU IEGULDĪJUMU LOMA IZGLĪTĪBĀ – ES UN DALĪBVALSTU PIEREDZE

Izvērtējuma jautājums

Sagatavot pētnieciskās literatūras, t.sk. Eiropas Komisijas, Latvijas un citu ES dalībvalstu, līdz šim veiktu izvērtējumu (no 4 līdz 5 izvērtējumiem) analīzi par publisko ieguldījumu ietekmi uz izglītības jomu. Analīzes ietvaros identificējami labās prakses piemēri un izvirzīto mērķu sasniegšanu veicinošie un kavējošie faktori kontekstā ar Latvijas 2014.-2020.gada ES fondu plānošanas periodā veiktajiem ieguldījumiem izglītības jomā.

Galvenie secinājumi

- Ieguldījumi un ieguvumi **augstākajā izglītībā** Horvātijā un Lietuvā ir līdzīgi Latvijas situācijai, taču atsevišķas izvērtētāju sniegtās rekomendācijas varētu tikt ņemtas vērā Latvijas situācijā. Piemēram, uzlabot All transformācijas procesu; palielināt pētījumu komercializāciju; nodrošināt atbalstu studentiem; organizēt pieredzes apmaiņu starp dažādām programmām; sniegt konsultācijas studentiem par studijām un karjeras attīstību; realizēt aktīvāku sadarbību ar citu valstu augstskolām.
- Izvērtējumu ziņojumos iekļautais lielākais izaicinājums **profesionālās izglītības jomā** ir darba tirgus vajadzību un mācību programmu nesadalģotība. Šo problēmu risināšanai dažādās valstīs tiek īstenoti līdzīgi pasākumi. Latvijas gadījumā uzmanība tiek pievērsta daļai no rekomendācijām, piemēram, uzņēmēju iesaistei mācību programmu veidošanā; uzņēmēju sponsorētām mācību klasēm; PII prestiža paaugstināšanai starp vecākiem un izglītojamiem; izglītības un karjeras konsultāciju pakalpojumu izveidei. **Veicinošie faktori** - visu iesaistīto pušu sadarbība, tai skaitā starp projekta vadītājiem, pasniedzējiem un studentiem, kā arī skaidra nepieciešamo vajadzību definēšana, esošā sadarbība ar darba devējiem. **Kavējošie faktori** - Pārāk ilgs projektu pieteikumu izvērtēšanas process, laika trūkums projekta realizācijai, kapacitātes nepietiekamība uzņēmumiem piedalīties projektu aktivitāšu īstenošanā, neatbilstošas un nepietiekamas karjeras konsultācijas, u.c.
- Visas analizētās valstīs ir veikušas investīcijas **vispārējā izglītībā**. Prioritātes un ieguvumi ir līdzīgi kā Latvijā, bet īpaši var tikt izceltas investīcijas mācību nodrošināšanā personām ar īpašām vajadzībām un uz eksperimentiem bāzētas mācības. Nākotnes prioritātes ietver atbalsta nodrošināšanu visām skolām, kā arī investīciju līdzsvara nodrošināšanu starp infrastruktūras un mācību procesa uzlabošanu. **Veicinošie faktori** - iepriekš noteiktu politiku konsekventa īstenošana, inovatīvu mehānismu piemērošana, sinerģijas ar citām programmām un pasākumiem. **Kavējošie faktori** - līdzfinansējuma likmes apmērs, finansēšanas nosacījumi, iepirkumu īstenošanas laiks, būtisks administratīvais slogs, programmas novēlota uzsākšana, u.c.
- Ieguldījumu **pieaugušo izglītībā** galvenie izaicinājumi ir nodrošināt pēc iespējas lielāku dalībnieku skaitu, formālas un neformālas mācību metodes, tai skaitā izmantojot IKT. Turklāt ir svarīgi apzināt mācību vajadzības, ņemot vērā to praktisko pielietojumu. **Kavējošie faktori** - zināšanu un iespēju trūkums sagatavot projekta pieteikumu, īss laika periods projekta pieteikuma sagatavošanai, savukārt ilgs projekta pieteikumu izvērtēšanas process un zināšanu un iespēju trūkums vadīt projektu.

Zinātniski pētnieciskās literatūras un citu informācijas un datu avotu apskats par publisko ieguldījumu ietekmi uz izglītības jomu (ES līmeņa avoti) pieejams ziņojuma pielikumā Nr.2.

Pētnieciskās literatūras analīzē par publisko ieguldījumu ietekmi uz izglītības jomu iekļauta informācija par ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda finansētiem projektiem Polijā¹²⁸ (reģionālā operacionālā

¹²⁸ https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/evaluations/member-states/ple414_en

programma), Lietuvā,¹²⁹ Portugālē,¹³⁰ Slovākijā¹³¹ un Horvātijā,¹³² pamatojoties uz šo valstu veiktajiem izvērtējumiem. Publisko ieguldījumu analīzei izvēlētas valstis, kas ir līdzīgas Latvijai attiecībā uz izglītības sistēmu, valstu lielumu (Polijai izvēlēta reģionālā darbības programma). Detalizēta informācija par valstu galvenajiem izaicinājumiem, lielākiem ieguvumiem, kā arī faktoriem, kas traucēja un palīdzēja īstenot projektus, ir iekļauta ziņojuma pielikumā Nr.17.

Projektu ieviešanu un labāku rezultātu sasniegšanu veicināja iepriekš noteikto politiku konsekventa īstenošana, sinerģijas starp programmām un pasākumiem, kā arī inovatīvu metožu piemērošana. Faktori, kas traucēja programmu ieviešanu, pamatā ir operacionāli vai saistīti ar projektu pieteikumu nosacījumiem. Piemēram, attiecināmās izmaksas, līdzfinansējuma likme, projektu pieteikumu apstiprināšanas kārtība, atmaksas grafiks, nepieciešamais laiks iepirkuma konkursu izsludināšanai, neviennozīmīgi izprasta vienas vienības izmaksu metode. Tiek ierosināts samazināt administratīvo slogu saistībā ar ES finansēto projektu ieviešanu, kā arī palielināt iespējas veikt izmaiņas projektu īstenošanas laikā.

Plašāka informācija iekļauta Pielikumā Nr.17., tomēr jāņem vērā, ka ne visās valstīs veiktas investīcijas un / vai izvērtējumi pa visām izglītības jomām, kā arī izvērtējumos izmantoti dažādi izvērtējuma jautājumi un metodes. Piemēram, **ne visos ziņojumos analizēti projektu ieviešanu veicinošie un kavējošie faktori.**

---

¹²⁹ https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/evaluations/member-states/ite39_en

¹³⁰ <https://files.evaluationhelpdesk.eu/evaluations/PTE14.pdf>

¹³¹ <https://files.evaluationhelpdesk.eu/evaluations/SKE36.pdf>

¹³² <https://files.evaluationhelpdesk.eu/evaluations/HRE18.pdf>

10. REKOMENDĀCIJAS

Izvērtējuma rezultātā izstrādātās rekomendācijas ir organizētas pēc izglītības jomām, sākot ar tiem ieteikumiem, kas attiecas uz ES fondu īstenošanu, turpinot ar rekomendācijām par nepieciešamajiem uzlabojumiem izglītības politikā. Šīs rekomendācijas ir sistematizētas, lai sniegtu skaidru un saprotamu pārskatu par prioritātēm un jomām, kurās ir vajadzīgi uzlabojumi un finansējums.

Tabula 20. ES fondu ieviešanas rekomendācijas

Nr.	Rekomendācija	Atbildīgā institūcija
Augstākā izglītība		
1.	Nodrošināt plānveidīgu, sistēmisku un finansiāli atbilstošu nodrošinājumu, kas ļautu AII plānot pastāvīgu atbalstu doktorantūrām un motivētu doktorantus pilnībā pievērsties zinātniskajam darbam, lai pietiekams skaits doktorantu veidotu jauno zinātnieku un akadēmiskā personāla ataudzi Latvijā .	IZM, MK, AII
2.	Valsts atbildīgajām institūcijām jāpanāk lielāka elastība AII viedokļu un vajadzību apzināšanā, kopīgā plānošanā vai darbību saskaņošanā . Finansējuma piešķiršanas nosacījumiem jābūt elastīgākiem un ar samērīgu detalizācijas pakāpi.	IZM, MK, FM
3.	Valstij un arī pašām AII svarīgi veikt ieguldījumus AII akadēmiskā personāla kompetenču un konkurētspējas celšanā, kā arī ataudzes nodrošināšanā , aktīvāk stimulējot Latvijas akadēmiskā personāla interesi paaugstināt kvalifikāciju, kā arī veidojot mērķtiecīgas aktivitātes to akadēmiskās kompetences un izcilības veicināšanai. Kvalifikācijas celšanas pasākumi AII nepieciešami pastāvīgi, lai tie sniegtu vajadzīgo ilgspējas efektu, kas nav panākams ar vienreizējām aktivitātēm.	IZM, AII
4.	Plānojot nākamo ES fondu plānošanas periodu atbalsta pasākumus, nepieciešams novērst sadrumstalotību starp līdzīga rakstura aktivitātēm dažādu SAM ietvaros. Svarīgi paredzēt konsekventu aktivitāšu izsludināšanas kārtību starp savstarpēji saistītiem SAM. Piemēram, stratēģiskās plānošanas pasākumi būtu jāuzsāk pirms citu pasākumu īstenošanas uzsākšanas.	IZM
5.	Kā obligāta kvalitātes vadības prasība ES fondu projektu īstenošanai turpmāk, IZM līmenī ieteicams noteikt projektu lietderības izvērtēšanu, izmantojot valstī vienotu pieeju un metodoloģiju , lai iegūtu skaidru un salīdzināmu pārskatu par katra projekta īstenošanas iestādes sasniegtajiem rezultātiem un ietekmi izglītības sistēmas attīstībā. Ņemot vērā, ka daudzas aktivitātes turpinās vēl pēc ES fondu plānošanas perioda beigām (piemēram, atsevišķas jaunās studiju programmas tiek uzsāktas tikai šobrīd), šāds izvērtējums AII būtu jāveic gan starpposmā, gan projekta noslēgumā.	AII, IZM
6.	Plānojot AII akadēmiskā personāla stažēšanās aktivitātes, ja tādas tiek turpinātas ar ES fondu atbalstu, AII rūpīgi jāpārdomā stažēšanās modelis un stažēšanās organizēšanas metodika atbilstoši akadēmiskā personāla attīstības pasākumu plānošanai , ņemot vērā šādu aktivitāšu samērojamību ar AII un to darbinieku kapacitāti un interesēm. Stažēšanās organizēšana un piemērotās prasības būtu jāpadara maksimāli elastīgas, kā arī jāsniedz finansiāls atbalsts AII personālam, lai kompensētu zaudējumus par negūto darba atlīdzību un saistītajām transporta un citām izmaksām stažēšanās laikā.	AII

Profesionālā izglītība		
7.	Nodrošināt plānveidīgu, sistēmisku un finansiāli atbilstošu nodrošinājumu, kas ļautu turpināt uzsāktās DVB mācības, kā arī prakses, t.sk. nodrošinot audzēkņus ar nepieciešamajiem darba apģērbiem un aizsarglīdzekļiem.	IZM, KM, LM, AM, IeM, pašvaldības, PII, LDDK
8.	Turpinot īstenot DVB mācības, izvirzīt elastīgākus nosacījumus attiecībā uz DVB mācību un vispārējo mācību laika sadalījumu pa audzēkņu grupām un indivīdiem.	IZM, KM, LM, AM, IeM, pašvaldības, PII, LDDK
9.	Turpināt konsekventi ieguldīt izglītības iestāžu personāla kompetenču un konkurētspējas celšanā , aktīvāk stimulējot tā interesi paaugstināt kvalifikāciju, kā arī veidojot mērķtiecīgas aktivitātes to profesionālās kompetences un izcilības veicināšanai un īstenojot pastāvīgus kvalifikācijas celšanas pasākumus , lai nezaudētu sasniegto efektivitāti un nodrošinātu ilgtspēju.	IZM, KM, LM, AM, IeM, pašvaldības, PII, VISC, IKVD
10.	Plānojot izglītības iestāžu personāla stažēšanās aktivitātes, ja tādas tiek turpinātas ar ES fondu atbalstu, rūpīgi jāpārdomā stažēšanās modelis un stažēšanās organizēšanas metodika atbilstoši iestāžu darba specifikai un personāla attīstības pasākumu plānošanai , ņemot vērā šādu aktivitāšu samērojamību ar iestāžu un to darbinieku kapacitāti un interesēm. Stažēšanās dalībniekiem jāsniedz finansiāls atbalsts, lai kompensētu zaudējumus par negūto darba atlīdzību un saistītajām transporta izmaksām stažēšanās laikā.	IZM, KM, LM, AM, IeM, pašvaldības, PII, VISC, IKVD
11.	Jāturpina iesāktais darbs profesionālās izglītības programmu aprobēšanai, pilnveidošanai un modernizācijai , kā arī eksāmenu pilnveidei, turpmākai standartu un programmu atjaunošanai un izstrādāšanai, kā arī regulārai standartu, programmu un eksāmenu aktualizēšanai. Šo pasākumu veiksmīgai īstenošanai jāparedz atbalsta finansējums turpmākai PII sadarbībai ar Nozares ekspertu padomēm, kā arī ar sadarbības uzņēmumiem. Jāturpina īstenot tādas aktuālas iniciatīvas profesionālajā izglītībā, kā, piemēram, talantu attīstīšana, jāturpina PII renovācija, modernizācija un digitalizācija.	IZM, KM, LM, AM, IeM, pašvaldības, PII, VISC, IKVD, LDDK
Vispārējā izglītība		
12.	Labuma saņēmēji bija izglītojamie dažādās izglītības pakāpēs, tādējādi sniegtā atbalsta veicinātās un ierosinātās pārmaiņas izglītības sistēmā būs fiksējamās pēc vairākiem gadiem , kad izglītojamie būs pilnībā iekļāvušies darba tirgū, vidēji pēc 10 gadiem (t.i., aptuveni 2030. gadā). Līdz ar to šajā periodā jāveic ieviesto projektu rezultātu faktiskā ex-post izvērtēšana – analizējot gan jaunā mācību satura ietekmi uz darba tirgu, gan arī izglītojamo iekļaušanos darba tirgū , vienlaikus sekojot līdzi prasmju attīstībai dažādās izglītības pakāpēs.	IZM un ES Fondu vadošā iestāde
13.	SAM ieviešana ir jāplāno arī no finansējuma saņēmēju un sadarbības partneru perspektīvas, lai pašvaldības un izglītības iestādes spētu salāgot gan administratīvos, gan finanšu, gan tehniskos resursus un veltītu pienācīgu uzmanību aktivitāšu ieviešanai .	IZM un iesaistītās ministrijas, pašvaldības
14.	Lai nodrošinātu 8.3. IP mērķa ilgtspēju un pozitīvas sociālās sekas, turpināt sniegt atbalstu NEET jauniešiem visā Latvijas teritorijā un būtiski nodrošināt šo jauniešu informētību par atbalsta iespējām iesaistei izglītībā, nodarbinātībā vai aroda apgūvē pie amata meistara, lai veicinātu sociālo iekļaušanos un apstākļus NEET jauniešu ilgtspējīgai integrācijai.	IZM un pašvaldības
15.	Tā kā interešu izglītība ir decentralizēta, jo izglītības iestādei nav jāiegūst licence un izglītības iestādēm ir elastība interešu izglītības programmu veidošanā un realizācijā, tad nav iespējams apkopot objektīvi pārbaudāmus datus par interešu izglītības izglītojamo atbiruma apjomu un iemesliem interešu izglītības programmās. Līdz ar to, ja interesu izglītībā tiek veiktas ES fondu investīcijas ir nepieciešams pilnveidot datu apkopšanu par	IZM un pašvaldības

	izglītības programmām, to veidu, aptvertajām vecumgrupām, apmeklējuma dinamiku.	
Pieaugušo izglītība		
16.	Jāpārskata finansējuma piešķiršanas nosacījums izglītības organizācijām par sniegtajiem pakalpojumiem – nosakot metodiku iestāžu ieguldīto izdevumu atmaksāšanai, ja izglītojamie pārtrauc apmācību programmu personisku iemeslu dēļ.	IZM, VIAA
17.	Darba devēji vērš uzmanību uz nepieciešamību nākošajā plānošanas periodā kopumā koordinēt dažādas digitālo prasmju apguves iniciatīvas , kas par publiskiem līdzekļiem tiek plaši īstenotas dažādu institūciju paspārnē, lai ieguldījumi digitālo prasmju attīstībā būtu saskaņoti.	Visas ministrijas
18.	Izglītības iestādes aicina nodrošināt pieaugušo izglītības atbalsta programmu (SAM 8.4.1., SAM 1.2.2., SAM 7.1.1.) koordināciju, kuras administrē dažādas valsts institūcijas un katra izglītojamiem izvirza savas prasības.	IZM, EM, LM, VIAA, LIAA, NVA
19.	Stiprināt regulāru un darba tirgus vajadzībām atbilstošu pieaugušo izglītības piedāvājumu, ko īsteno izglītības iestādes, kas spēj nodrošināt augstu mācību kvalitāti	IZM, VIAA, EM
20.	Lai nodrošinātu darba tirgus vajadzībām atbilstošu pieaugušo izglītības piedāvājumu, nepieciešama lielāka nozaru un NEP iesaiste mācību vajadzību definēšanā, kur PIPP sekretariāta un nozaru pārstāvju sadarbība balstīta skaidri definētos sadarbības mērķos, abām pusēm apzinoties ierobežojumus un ieguvumus.	IZM, EM, VIAA,
21.	Nodarbinātie ar zemu izglītības līmeni tipiski mazāk apzinās izglītības nozīmi, viņu personiskā situācija biežāk ierobežo iespējas papildināt izglītību, tādēļ vērtīgi būtu izveidot ne tikai personalizētu atbalsta sistēmu piemērotākās izglītības programmas izvēlē, bet nākošajā plānošanas periodā arī meklēt iespējas šai mērķa grupai radīt mācībām labvēlīgākus apstākļus, tai skaitā sniedzot finanšu atbalstu.	EM, IZM, VIAA

Datu avots: CSE COE, izvērtējuma rezultāts

Projektu administratīvā sloga samazināšanai jāturpina **mazināt laikietilpīgās administratīvās prasības**, piemēram, projektu pieteikumu dokumentācijas sagatavošanas un saskaņošanas procesā, kā arī turpināt mazināt un vienkāršot projektu dokumentācijas un pārbaudītu prasības, mazinot administratīvo slogu projektu īstenošanai, kā arī paredzot, ka jaunās obligātās izvirzītās prasības iekļaujamas horizontālajos tiesību aktos, tai skaitā paredzot atbilstošu šo prasību uzraudzību. Nepieciešams skaidri un saprotami definēt nepieciešamos dokumentus un visus procesu posmus, kā arī savlaicīgi informēt par tiem finansējuma saņēmējus. Atbildīgie - IZM, FM, CFLA.

Nemot vērā izvērtējuma rezultātus un tendenču analīzi, daļa no šīm rekomendācijām attiecas uz izglītības politikas veidošanu un tās pilnveidošanu

Tabula 21. Rekomendācijas izglītības politikas uzlabošanai

Nr.	Rekomendācija	Atbildīgā institūcija
Augstākā izglītība		
22.	Jāizveido valsts All jaunizveidoto padomju darbības lietderības un efektivitātes novērtēšanas modelis , regulāri veicot to darbības izvērtējumu.	IZM
23.	All jāstiprina studiju virzienu padomju darbs, palielinot darba devēju lomu un studiju programmu satura attīstībā iesaistot attiecīgās nozares profesionālus, lai veicinātu studiju programmu satura kvalitāti, saikni ar darba tirgu un prakses iespējām, tajā skaitā attīstot studiju virzienu pamata programmas, kā arī lemjot par studiju programmu konsolidāciju.	All

24.	<p>Nepieciešama atalgojumu sistēmas maiņa AII, kā arī papildu stimuli un ieguldījumi ilgtspējīgas akadēmiskās ataudzes nodrošināšanai visās zinātņu nozarēs un līmeņos.</p> <p>AII atalgojumu sistēmas maiņa svarīga arī to konkurētspējas paaugstināšanā, kā arī augsta līmeņa ārvalstu pasniedzēju piesaistīšanai un noturēšanai Latvijā.</p>	AII, IZM, MK
Profesionālā izglītība		
25.	<p>Ar atbildīgo valsts iestāžu un LDDK atbalstu DVB mācību veiksmīgai turpināšanai nepieciešams iesaistīt vairāk uzņēmumu, īpaši lielos uzņēmumus, kā arī valsts un pašvaldību iestādes, lai šajā procesā varētu vienlaikus iesaistīt lielāku skaitu izglītojamo, t.sk. lielākās grupās vienā uzņēmumā.</p> <p>Jāturpina aktualizēt PII izglītības programmas, paredzot tajās DVB mācību īstenošanu, kā arī jāvērtē iespēja padarīt DVB mācību nosacījumus elastīgākus, piemēram, nosakot prasību par 25% DVB mācību nodrošināšanu katram audzēknim, nevis indivīda, bet programmas līmenī, ņemot vērā arī PII paralēli apgūstamo mācību apjomu, sadrumstalotās mācību grupas dažādos uzņēmumos, kā arī PII administratīvo slogu šā procesa organizēšanai.</p>	PII, IZM, KM, LM, AM, IeM, pašvaldības, VISC, IKVD, LDDK
26.	<p>Nepieciešams izstrādāt vienotu sistēmu vai modeli, kas nodrošinātu profesionālās izglītības kvalitātes noturīgumu un ilgtspēju.</p> <p>Nepieciešams regulārs atbalsta finansējums pastāvīgām profesionālās izglītības satura izmaiņām (visos līmeņos) un pilnveidei tehnoloģisko izmaiņu rezultātā, kā arī tādu jauninājumu ieviešanai, kā, piemēram, zaļā transformācija. Iesāktajām pārmaiņām profesionālās izglītības satura pilnveides jomā ir jānodrošina turpinātība, ko nevajadzētu ietekmēt tādiem faktoriem kā, piemēram, pārrāvums starp ES fondu plānošanas periodiem attiecībā uz pieejamo finansējumu.</p> <p>Jāturpina īstenot tādas aktuālas iniciatīvas profesionālajā izglītībā kā, piemēram, talantu attīstīšana, jāturpina PII renovācija, modernizācija un digitalizācija.</p>	PII, IZM, KM, LM, AM, IeM, pašvaldības, VISC, IKVD
27.	<p>Īpaša uzmanība jāpievērš tām PI programmām, kas saistītas ar tautsaimniecībā pieprasītajām jomām un kurās bijis vērojams nozīmīgs izglītojamo skaita samazinājums, t.sk. inženierzinātnēs, ražošanā un būvniecībā; pakalpojumu jomā; veselības un sociālās aprūpes jomās.</p>	IZM, KM, LM, AM, IeM, PII, pašvaldības
28.	<p>Jāpanāk iespēja mainīt Latvijas izglītības finansēšanas modeļa principu – "nauda seko skolēnam", kas, vērtējot lielo vidusskolnieku skaitu vispārīglītojošās skolās un sacensību par izglītojamo piesaisti rada nevajadzīgu konkurenci starp skolām un nevienlīdzīgu situāciju mazajās un lielajās skolās, kā arī mazina potenciālo audzēkņu skaitu PII, norāda uz to, ka daļai izglītojamo vispārējās izglītības iestādēs lietderīgāk būtu izvēlēties profesionālo izglītību.</p>	IZM
Vispārējā izglītība		
29.	<p>Līdz šim VIIS uzkrātie dati ir salīdzinoši maz analizēti kontekstā ar izglītības kvalitāti, tādējādi sistematizējot jau uzkrātos datus un iegūstot jaunus, izglītības politikas veidotāji un ieviesēji iegūst virkni rīku labākas politikas veidošanai. Nepieciešams analizēt uzkrātos datus un tos izmantot rīcībpolitikas veidošanā (piemēram, normatīvo aktu grozījumu izstrādē).</p>	IZM
30.	<p>Nepieciešams atbalsta finansējums pastāvīgām vispārējās izglītības satura izmaiņām. Izmaiņas izglītības saturā dažādās pakāpēs jāaplūko sistēmiskā kontekstā (piemēram, vispārējā izglītība kontekstā ar profesionālo izglītību).</p>	IZM
31.	<p>8.PV ietvaros ir izstrādāta virkne interaktīvo un monitoringa rīku, kas ir vērtīgi labākas un uz pierādījumiem balstītas rīcībpolitikas veidošanai, līdz ar</p>	IZM

	to nepieciešams definēt rīku turpmāko izmantošanas nosacījumus , paplašinot to pielietojamību.	
32.	Lai atbalstītu vispārējās izglītības digitālizācijas procesu, kā arī pašvaldību un izglītības iestāžu digitalizācijas stratēģiju izstrādi , šajā procesā ieteicams iesaistīt sagatavotos IT mentorus.	IZM un pašvaldības
33.	Lai nodrošinātu jau veikto ieguldījumu efektivitāti un ilgtspēju apsvērt iespēju integrēt karjeras izglītību kompetenču izglītības saturā, kur pedagogs karjeras konsultants kopā ar skolotāju nodrošina izglītojamo karjeras vadības prasmju attīstību (tai skaitā profesionālos un darba tirgus aspektus) mācību priekšmeta apguves laikā.	Pašvaldības
34.	Projekta ieviešanā pašvaldības ir svarīgs partneris, tomēr netiešos izdevumus, kas rodas pašvaldībām (administratīvā personāla atalgojums, telpu nomas izmaksas utt.) pašvaldības lielākoties sedza no saviem līdzekļiem. Tas nākotnē var likt pašvaldībām izvērtēt interesi iesaistīties projektos, iepriekš izvērtējot projektu aktivitāšu sasaisti ar pašvaldību autonomajām funkcijām un izvēlēties tikai prioritāru projektu ieviešanu, atbilstoši tās Attīstības programmas mērķiem un rīcības virzieniem.	Pašvaldības